

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR
DOKTORI ISKOLA

Törő Andrea

BIZONYÍTÉK-TRANSZFER AZ EURÓPAI BŰNÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉSBEN

- KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ EURÓPAI NYOMOZÁSI HATÁROZATRA

PHD ÉRTEKEZÉS

Szeged

2014.

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR
DOKTORI ISKOLA

Törő Andrea

BIZONYÍTÉK-TRANSZFER AZ EURÓPAI BŰNÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉSBEN

- KÜLÖNÖS TEKINTETTEL AZ EURÓPAI NYOMOZÁSI HATÁROZATRA

PHD ÉRTEKEZÉS

Témavezető: Dr. habil. Karsai Krisztina

Kézirat lezárva: 2014. március 01.

Szeged

2014.

Tartalom

1. RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE.....	10
2. TÁBLÁZATOK ÉS ÁBRÁK JEGYZÉKE.....	12
2. 1. Táblázatok.....	12
2. 2. Ábrajegyzék.....	12
3. BEVEZETÉS.....	13
3. 1. Témaindító gondolatok.....	13
3. 2. Problémafelvetés és hipotézisek.....	15
3. 3. Az értekezés szerkezeti felépítése.....	21
3. 4. Az értekezés módszertana.....	23
3. 4. 1. Az alkalmazott kutatási módszerek.....	23
3. 4. 2. A szakirodalom kutatásának eszközei.....	24
4. BIZONYÍTÁSELMÉLETI KÉRDÉSEK.....	26
4. 1. A bizonyítás.....	27
4. 1. 1. A bizonyítás fogalma.....	27
4. 1. 2. A bizonyítás büntetőeljárásbeli fogalma.....	28
4. 2. A bizonyítás célja.....	29
4. 3. A bizonyítás feladata.....	29
4. 4. A bizonyítás tárgya.....	29
4. 4. 1. A tény fogalma.....	30
4. 4. 2. A bizonyítandó tény.....	30
4. 4. 3. A bizonyító tény.....	31
4. 5. A bizonyítás alanyai.....	31
4. 6. A bizonyítási eszközök.....	31
4. 7. A bizonyíték.....	32
4. 8. A bizonyítás elvei.....	33
4. 9. A bizonyítási eszközök értékelése.....	34
4. 10. A külföldi bizonyíték.....	34
4. 10. 1. A „külföldi” jelentése.....	34
4. 10. 2. Mi lehet külföldi bizonyíték?.....	35
4. 10. 3. A külföldi bizonyíték sorsa.....	35
4. 10. 3. 1. A külföldi bizonyíték beszerzésének szükségessége.....	35
4. 10. 3. 2. A bizonyítékok elfogadhatósága.....	36
4. 10. 3. 2. 1. Az alkalmazandó jog.....	36

4. 10. 3. 2. 2. <i>A bizonyítás törvényessége</i>	38
4. 10. 3. 2. 3. <i>A külföldi bizonyíték megismerése és a meggyőződés kialakítása</i>	39
4. 10. 3. 2. 4. <i>A titkos információ felhasználása</i>	40
5. A NEMZETKÖZI BŰNÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉSRŐL ÁLTALÁNOSÁGBAN	41
5. 1. Bűnügyi együttműködés az Európai Unióban.....	43
5. 2. A szuverenitás tartalma az Európai Unió és a tagállamok vonatkozásában.....	44
5. 3. A kölcsönös elismerés elvéről.....	48
5. 3. 1. <i>Bevezetés</i>	48
5. 3. 2. <i>A kölcsönös elismerés elvének történeti gyökerei</i>	48
5. 3. 3. <i>A kölcsönös elismerés elvének megjelenése a bűnügyi együttműködés terén</i>	49
5. 3. 3. 1. <i>A kölcsönös elismerés elve és az Európa Tanács</i>	49
5. 3. 3. 2. <i>A kölcsönös elismerés elve az Európai Unióban</i>	49
5. 3. 3. 2. 1. <i>A határozatok kölcsönös elismerése</i>	52
5. 3. 4. <i>A kölcsönös elismerés elvének fogalma</i>	53
5. 3. 5. <i>A kölcsönös elismerés elve és a bizonyíték-transzfer kapcsolódási pontjai</i>	54
6. SZEMPONTOK A HATÁROKON ÁTNYÚLÓ BIZONYÍTÁSFELVÉTEL MŰKÖDÉSÉNEK VIZSGÁLATÁRA	56
6. 1. A Zöld Könyv szempontjai	56
6. 2. Továbbfejlesztett szempontok.....	57
6. 3. A vizsgált jogszabályok	58
6. 4. A jogszabályok hatálya	59
6. 4. 1. <i>A jogszabályok tárgyi hatálya</i>	59
6. 4. 1. 1. <i>A strasbourgi egyezmény</i>	59
6. 4. 1. 2. <i>Az SVE</i>	59
6. 4. 1. 3. <i>A 2000-es egyezmény</i>	60
6. 4. 1. 4. <i>Az elkobzási jogsegély</i>	60
6. 4. 1. 5. <i>Az EBP</i>	61
6. 4. 1. 6. <i>Az ENYH</i>	61
6. 4. 2. <i>A jogszabályok területi hatálya</i>	62
6. 4. 2. 1. <i>Bevezető</i>	62
6. 4. 2. 2. <i>A strasbourgi egyezmény területi hatálya</i>	63
6. 4. 2. 3. <i>Az SVE területi hatálya</i>	63
6. 4. 2. 4. <i>A 2000-es egyezmény területi hatálya</i>	63

6. 4. 2. 5. Az elkobzási jogsegély területi hatálya	64
6. 4. 2. 6. Az EBP területi hatálya	64
6. 4. 2. 7. Az ENYH területi hatálya	65
6. 4. 2. 8. Részösszegzés	65
6. 4. 3. Az EBP időbeli hatálya, azaz a beillesztés és annak nehézségei	68
6. 5. A jogsegély kibocsátására és fogadására feljogosított hatóságok	68
6. 5. 1. A strasbourgi egyezmény	68
6. 5. 2. Elkobzási jogsegély	69
6. 5. 3. Az EBP	69
6. 5. 4. Az ENYH	72
6. 5. 5. Részösszegzés	77
6. 6. A jogszabályok alkalmazási köre	78
6. 6. 1. A strasbourgi egyezmény	78
6. 6. 2. Az SVE	78
6. 6. 3. A 2000-es egyezmény	79
6. 6. 4. Elkobzási jogsegély	80
6. 6. 5. Az EBP	80
6. 6. 6. Az európai nyomozási határozat	81
6. 6. 7. Részösszegzés	82
6. 7. Az együttműködés tárgya	84
6. 7. 1. Bevezető	84
6. 7. 2. A strasbourgi egyezmény	84
6. 7. 3. Az SVE	85
6. 7. 4. A 2000-es egyezmény	85
6. 7. 5. Elkobzási jogsegély	86
6. 7. 6. Az EBP	86
6. 7. 6. 1. AZ EBP kibocsátásának feltételei	86
6. 7. 6. 2. A bizonyítékok köre	89
6. 7. 7. Az ENYH	93
6. 7. 8. Részösszegzés	95
6. 8. A jogsegély megküldésének formalitásai	98
6. 8. 1. A strasbourgi egyezmény	99
6. 8. 1. 1. A jogsegély továbbítása a strasbourgi egyezmény alapján	99

6. 8. 1. 2. A jogsegély alaki és tartalmi kellékei.....	99
6. 8. 2. AZ SVE	100
6. 8. 3. A 2000-es egyezmény alapján kibocsátott jogsegély továbbítása	100
6. 8. 4. Az elkobzási jogsegély.....	102
6. 8. 5. Az EBP	103
6. 8. 5. 1. Az EBP alaki és formai követelményei.....	103
6. 8. 5. 2. Az EBP továbbítása.....	103
6. 8. 6. Az ENYH tartalma, formája és továbbítása	104
6. 8. 7. Részösszegzés	106
6. 9. A megtagadási klauzulák és a kettős inkrimináció elve.....	107
6. 9. 1. A strasbourgi egyezmény alapján kibocsátott jogsegély teljesítésének megtagadása	108
6. 9. 2. Megtagadási okok az SVE-ben.....	109
6. 9. 3. Az elkobzási jogsegély elismerésének és végrehajtásának megtagadása.....	110
6. 9. 4. Az EBP elismerése és végrehajtása.....	112
6. 9. 4. 1. A megtagadás okai	113
6. 9. 4. 2. A kettős inkriminációról.....	114
6. 9. 5. AZ ENYH elismerése vagy a végrehajtása megtagadásának okai	116
6. 9. 6. Részösszegzés	118
6. 10. A teljesítés elhalasztása.....	120
6. 10. 1. Az elkobzási jogsegély végrehajtása elhalasztásának okai	121
6. 10. 2. Az EBP elismerésének és végrehajtásának elhalasztása	122
6. 10. 3. Az elismerés vagy a végrehajtás elhalasztásának indokai az ENYH esetén.....	122
6. 10. 4. Részösszegzés	123
6. 11. A jogsegély teljesítésére vonatkozó határidők.....	124
6. 11. 1. Teljesítési határidők a strasbourgi egyezményben.....	124
6. 11. 2. Az SVE rendelkezései	124
6. 11. 3. Teljesítési határidő a 2000-es egyezményben	125
6. 11. 4. Az elkobzási jogsegély teljesítésére vonatkozó határidők	125
6. 11. 5. Az EBP végrehajtásának határideje.....	125
6. 11. 6. Az elismerésre vagy végrehajtásra vonatkozó határidők az ENYH esetén	126
6. 11. 7. Részösszegzés	127
6. 12. A forum regit actum és a locus regit actum elvének alkalmazása.....	129
6. 12. 1. A strasbourgi egyezmény.....	130
6. 12. 2. A 2000-es egyezmény	130

6. 12. 3. Az elkobzási jogsegély.....	131
6. 12. 4. Az EBP.....	131
6. 12. 5. Az ENYH.....	132
6. 12. 5. 1. Az alkalmazandó jog.....	132
6. 12. 5. 2. Eltérő nyomozási cselekmény igénybe vétele	135
6. 13. Jogorvoslat a jogsegély-teljesítés során	138
6. 13. 1. Jogorvoslat az elkobzási jogsegély esetén.....	138
6. 13. 2. Az EBP.....	139
6. 13. 3. Az ENYH.....	139
6. 14. Az emberi jogok védelme	140
6. 14. 1. Bevezetés	140
6. 14. 2. A strasbourggi egyezmény, az SVE és a 2000-es egyezmény	141
6. 14. 3. Az EBP és az emberi jogok.....	142
6. 14. 4. AZ ENYH és az emberi jogok kapcsolata	143
7. JOGESETEK A NEMZETKÖZI BŰNÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS KÖRÉBŐL	144
7. 1. Az adatfelvétel és az elemzés módszere.....	144
7. 1. 1. Az eljáró hatóságok és a vizsgált időszak	144
7. 1. 2. Az elemzés szempontjai	145
7. 2. A megkereső hatóság állama.....	145
7. 2. 1. A kerületi ügyészséghez továbbított jogsegélyek	145
7. 2. 2. A főügyészséghez beérkezett jogsegélyek	146
7. 3. A magyar megkeresés címzett állama	147
7. 3. 1. A kerületi ügyészség jogsegélyei	147
7. 3. 2. A főügyészség által kibocsátott jogsegélyek	147
7. 4. A hivatkozási alap megjelölése	148
7. 4. 1. A kerületi ügyészség ügyei.....	148
7. 4. 2. A főügyészségi jogsegélyek.....	149
7. 5. A jogsegély továbbításának módja.....	150
7. 5. 1. A kerületi ügyészség jogsegélyei esetében.....	150
7. 5. 2. A jogsegélyek továbbítása a főügyészség ügyeiben.....	150
7. 6. A jogsegély érkeztetésének és kibocsátásnak időpontja, valamint a jogsegély teljesítési ideje	150
7. 7. A jogsegély kibocsátásának alapjául szolgáló bűncselekmények	151
7. 7. 1. A kerületi ügyészség ügyei.....	151

7. 7. 2. A főügyészési jogsegélyek.....	151
7. 8. A jogsegély tárgya.....	153
7. 8. 1. Tanúkihallgatás.....	154
7. 8. 1. 1. Tanúkihallgatásra irányuló kerületi ügyészési jogsegélyek	154
7. 8. 1. 2. Tanúkihallgatásra irányuló főügyészési jogsegélyek	154
7. 8. 2. Gyanúsított kihallgatása	155
7. 8. 2. 1. Gyanúsított kihallgatásra irányuló kerületi ügyészési jogsegélyek.....	155
7. 8. 2. 2. Gyanúsított kihallgatásra irányuló főügyészési jogsegélyek.....	156
7. 8. 3. Banki adatok és bankszámlaforgalom ellenőrzése	157
7. 8. 3. 1. A kerületi ügyészési jogsegélyei	157
7. 8. 3. 2. A főügyészési jogsegélyek	157
7. 8. 4. Házkutatás és lefoglalás.....	158
7. 8. 5. IP címekhez kapcsolódó adatok	159
7. 8. 6. Egyéb iratok megküldése.....	159
7. 8. 7. Felismerésre bemutatás.....	160
7. 8. 8. Többféle és különböző bizonyíték megküldésére vagy nyomozási cselekmény elvégzésére irányuló jogsegélyek	161
7. 9. A jogsegély nyelve, fordítási nehézségek	161
7. 10. A jogsegély teljesítésének megtagadása.....	162
7. 11. A beszerzett bizonyíték sorsa.....	162
7. 12. Összegzés	163
8. BEFEJEZÉS	165
8. 1. Következtetések	165
8. 1. 1. A bizonyíték-transzfer rendszerének sajátosságai.....	165
8. 1. 2. A bizonyíték-transzfer eszközrendszerének jövője.....	166
8. 1. 3. A kölcsönös elismerés elvének szerepe.....	170
8. 2. Pro futuro	171
9. FELHASZNÁLT IRODALOM	173
9. 1. Cikk, tanulmányok, monográfiák	173
9. 2. Közvetett hivatkozások	192
9. 3. Jogszabályok és egyéb munkaanyagok	194
9. 3. 1. Magyar jogszabályok	194
9. 3. 2. Európai uniós jogszabályok és dokumentumok.....	195
9. 3. 3. Nemzetközi egyezmények.....	198

9. 3. 4. Egyéb munkaanyagok.....	199
9. 4. Bírósági határozatok.....	200
9. 4. 1. Az Európai Emberi Jogi Bíróság.....	200
9. 4. 2. Az Európai Unió Bírósága	200
9. 4. 3. Szegedi Ítéltábla	200
9. 4. 4. Kúria	200
9. 5. Internetes források és letöltések	200
9. 6. Jogsegélyek	207
9. 6. 1. A Budapesti V. és XIII. Kerületi Ügyészség ügyei.....	207
9. 6. 2. A Csongrád Megyei Főügyészség ügyei.....	208

1. RÖVIDÍTÉSEK JEGYZÉKE

Jelölés	Megnevezés, értelmezés
Alb.	Albánia
And.	Andorra
Au.	Ausztria
Azb.	Azerbajdzsán
Be.	1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról
Belg.	Belgium
BH	Bosznia-Hercegovina
régi Btk.	1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről
új Btk.	2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről
Bul.	Bulgária
Cipr.	Ciprus
Ctv.	2006. évi V. törvény a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról 1952. évi IV. törvény a házasságról, a családról és a
Csjt.	gyámságról
Cso.	Csehország
Dn.	Dánia
EBP	Európai bizonyításfelvételi parancs
ECBA	European Criminal Bar Association
EEJE	Európai Emberi Jogi Egyezmény
EEJB	Emberi Jogok Európai Bírósága
EGT	Európai Gazdasági Térség
EKir.	Egyesült Királyság
ENYH	Európai nyomozási határozat
Éo.	Észtország
ET	Európa Tanács
EU	Európai Unió
EUSz.	Az Európai Unióról szóló Szerződés
EUMSz.	Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés
Finno.	Finnország
Fro.	Franciaország

Holl.	Hollandia
Hpt.	A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény/ 2013. évi CCXXXVII. törvény
Iz.	Izland
Letto.	Lettország
Lich.	Liechtenstein
Lo.	Lengyelország
Lux.	Luxemburg
Lv.	Litvánia
Mál.	Málta
Mo.	Magyarország
Mold.	Moldova
Mon.	Monaco
Mont.	Montenegro
No.	Németország
Norv.	Norvégia
Oro.	Oroszország
Örményo.	Örményország
Port.	Portugália
Pp.	1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról
Rom.	Románia
SM	San Marino
Spo.	Spanyolország
SVE	Schengeni Végrehajtási Egyezmény
Szk.	Szlovákia
Szn.	Szlovénia
Töröko.	Törökország
Ukr.	Ukrajna

2. TÁBLÁZATOK ÉS ÁBRÁK JEGYZÉKE

2. 1. Táblázatok

- 1. táblázat:** Területi hatály.
- 2. táblázat:** A jogsegélyek fogadására és teljesítésére feljogosított hatóságok köre.
- 3. táblázat:** A jogszabályok alkalmazási köre.
- 4. táblázat:** Tárgyi hatály.
- 5. táblázat:** A jogsegély továbbítása, alaki és tartalmi kellékei.
- 6. táblázat:** A megtagadási okok.
- 7. táblázat:** Az elhalasztás indokai.
- 8. táblázat:** Teljesítési határidők.
- 9. táblázat:** Összefoglaló táblázat - A megkereső hatóság állama.
- 10. táblázat:** 9. táblázat: Összefoglaló táblázat - A magyar megkeresés címzett állama.
- 11. táblázat:** Összefoglaló táblázat - Jogsegély alapjául szolgáló bűncselekmények.
- 12. táblázat:** Összefoglaló táblázat - A jogsegély tárgya.
- 13. táblázat:** A jogsegély teljesítési ideje tanúkihallgatás esetén.
- 14. táblázat:** A jogsegély teljesítési ideje gyanúsított kihallgatás esetén.
- 15. táblázat:** A jogsegély teljesítési ideje banki adatok beszerzése esetén.
- 16. táblázat:** A jogsegély teljesítési ideje lefoglalás foganatosítása esetén.
- 17. táblázat:** A jogsegély teljesítési ideje IP címek felhasználóira vonatkozó adatok megküldése esetén.
- 18. táblázat:** A jogsegély teljesítési ideje iratok megküldése esetén.

2. 2. Ábrajegyzék

- 1. ábra:** Területi hatály.

3. BEVEZETÉS

3. 1. Témaindító gondolatok

A 2009. december 11. napján elfogadott Stockholmi Program¹ értelmében az Európai Unióban² folytatni kell a határokon átnyúló büntető ügyekben a kölcsönös elismerés elvén³ alapuló, átfogó bizonyításfelvételi rendszer kialakítását. Az Európai Tanács⁴ álláspontja szerint az e területen meglévő eszközök csupán fragmentált, széttöredezett rendszert alkotnak, ezért olyan átfogó szisztéma kialakítását ítélte szükségesnek, amely valamennyi meglévő eszköz helyébe lép. Ennek indokát abban látja, hogy jelenleg a határokon átnyúló hatékony együttműködést és a büntető ügyekben felhasználható bizonyítékok beszerzését és átadását számos tényező akadályozza. Ezért a bizonyításfelvételnek egyszerűbbnek, gyorsabbnak és hatékonyabbnak kell lennie. Mindezt a bizonyításfelvétel módszerének meghatározásával, valamennyi bizonyítéktípusra történő kiterjesztésével, az illetékes hatóságok közötti közvetlen kapcsolatfelvétel útján,⁵ a teljesítésre nyitva álló határidő meghatározásával, a kettős büntethetőség elvének⁶ eltörlésével, a teljesítés megtagadására szolgáló okok korlátozásával, valamint egységes formanyomtatványok alkalmazásával kívánja elérni.⁷

¹ HL L 115., 2010.5.4., 1-38. o. A továbbiakban: *Stockholmi Program*.

² Az Európai Unió egy elkülönült szervezeti rendszerrel rendelkező európai nemzetközi szervezet. Vö: Blutman (2010) 27. o., Barna (2004) 8. o., Tobler – Beglinger (2007) 43. o., Nagy K. (1999) 506-507. o. és http://europa.eu/index_hu.htm (2013. 03. 02-i letöltés).

³ A kölcsönös elismerés elve a büntetőügyekre vonatkozó igazságügyi együttműködés alapelve; mely a büntető ügyekben hozott határozatok automatikus, uniós érvényének elismerése. Vö: Karsai (2005) 16. o., Karsai (2006) 2. o., Karsai (2008a) 941-954. o., Karsai (2008b) 1977-78. o., Karsai – Ligeti (2008) 403-404. o., Bárd (2008a) 22. o., Blutman (2004) 145. o., Blutman (2010) 72-74. o., M. Nyitrai (2005a) 204. o., Nagy (2004) 129. o., Ligeti (2004) 36., 131. o., Farkas (2011) 62-67. o.

⁴ Az Európai Tanács az Európai Unió legfőbb politikai szerve, amely a tagállamok állam-, illetve kormányfőnökeinek, valamint a Bizottság elnökének találkozóiból intézményesült. Vö: Blutman (2010) 103. o. és <http://www.european-council.europa.eu/home-page.aspx?lang=hu> (2013. 03. 02-i letöltés).

⁵ Valamint az Európai Igazságügyi Hálózat bevonásával. Az Európai Igazságügyi Hálózat a tagállamok által kinevezett nemzeti kapcsolattartók hálózatából áll, melynek munkáját uniós szinten egy, a Eurojust titkárságán belül működő titkárság vezeti. Az Európai Igazságügyi Hálózat arra szolgál, hogy az uniós jogszabályok által előírt, kölcsönös bűnügyi jogsegély esetén, az érintett igazságügyi hatóságok közötti kétoldalú, közvetlen kapcsolatfelvételt és –fenntartást elősegítse. Vö: Blutman (2010) 78-79. o.; továbbá az Európai Igazságügyi Hálózatról – a teljesség igénye nélkül - lásd: www.ejn-crimjust.europa.eu (2013. 03. 19-i letöltés), Nagy (2004) 125. o., Karsai (2005) 41. o.

⁶ A bűnügyi jogsegélyjog keretében a kettős inkrimináció jelentése, hogy a jogsegély kérésére, illetve teljesítésére akkor kerülhet csak sor, ha mindkét államban büntetendő az adott cselekmény, amely miatt a jogsegélykérelmet előterjesztik. Vö: Karsai (2005) 12. o., Karsai – Ligeti (2008) 402. o., M. Nyitrai (2005a) 204-205. o., Nagy (2004) 104., 113. o., Ligeti (2004) 100. o.

⁷ Lásd még: Zöld Könyv a büntetőügyekben felvett bizonyítékoknak a tagállamok által másik tagállamtól történő megszerzéséről és elfogadhatóságuk biztosításáról, COM (2009) 624 végleges. A továbbiakban: *Zöld Könyv COM (2009) 624*.

Amint ezt „A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térség a polgárok szolgálatában”⁸ című bizottsági közlemény⁹ is kifejti, a fenti problémákra a legjobb megoldást az jelenthetné, ha a büntető ügyekben történő bizonyításfelvételre vonatkozó jelenlegi jogi szabályozást egyetlen jogszabály váltaná fel uniós szinten, amely a kölcsönös elismerés elvére épülve a tradicionális bűnügyi jogsegély-ügyintézési rendszer flexibilitását is figyelembe venné, valamint a bizonyítékok minden típusára kiterjedne¹⁰.

Az Európai Tanács ezért felkérte a Bizottságot,¹¹ hogy nyújtson be javaslatot „egy olyan átfogó eszközre nézve, amely tehát az e területen meglévő valamennyi eszköz – többek között az európai bizonyításfelvételi parancsról szóló kerethatározat¹² (a továbbiakban: *EBP*) – helyébe lép, lehetőleg a bizonyítékok valamennyi fajtájára kiterjed, továbbá végrehajtási határidőket tartalmaz, és a lehető leginkább korlátozza a megtagadás lehetséges indokait.” Az *EBP*-ről szóló kerethatározat-tervezetet az Európai Unió Bizottsága 2003. november 14. napján hozta nyilvánosságra,¹³ majd végül 2008. december 18. napján fogadták el a kerethatározatot,¹⁴ mely arra hivatott, hogy általa megvalósuljon az Európai Unióban a bizonyítékok¹⁵ szabad forgalma (free movement of evidence).¹⁶

A Stockholmi Program által megszabott fejlődési útvonalba illeszthető be az európai nyomozási határozatnak¹⁷ (a továbbiakban: *ENYH*) nevezett új jogintézmény, amely

⁸ COM (2009) 262 végleges.

⁹ A bizottsági közlemény kötelező joghatállyal nem járó politikai irat. A Bizottság akkor kezdeményezi közlemény kiadását, ha ki kívánja fejteni véleményét egy időszereű kérdésben. A közlemény jogi hatásokkal nem jár.

Vö: http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary_hu.htm#Communication (2013. 03. 02-i letöltés).

¹⁰ Lásd még: Zöld Könyv COM (2009) 624.

¹¹ A Bizottság az Európai Unió Brüsszelben működő, a tagállamoktól független biztosokból álló legfőbb döntés-előkészítő és végrehajtó szerve, amely átruházott jogkörben jogalkotást is végez. Vö: Blutman (2010) 107. o. és http://ec.europa.eu/index_hu.htm.

¹² A Tanács 2008/978/IB kerethatározata (2008. december 18.) a büntetőeljárások során felhasználandó tárgyak, dokumentumok és adatok megszerzéséhez szükséges európai bizonyításfelvételi parancsról. Az *EBP*-ről bővebben – a teljesség igénye nélkül – lásd: Ligeti (2005), Alföldi (2011a) 125-128. o., Alföldi (2011b) 13-17. o., De Hert – Weis – Cloosen (2009) 55-78. o., Jánosi (2010) 51-56. o., Lach (2009) 107-110. o., Gless (2005) 122-129. o., Ijzerman (2005) 6-16. o., Bernd (2013) 419-438. o., Láris (2010) 98-99. o.

¹³ Proposal for a Council Framework Decision on the European Evidence Warrant for obtaining objects, documents or data for use in proceedings in criminal matters, COM/2003/0688 final - CNS 2003/0270.

¹⁴ A továbbiakban: *EBP-kerethatározat*.

¹⁵ Bizonyítási eszköznek [Vö: Be. 76. § (1) bekezdés] minősül a tanúvallomás, a szakvélemény, a tárgyi bizonyítási eszközök, az okirat és a terhelt vallomása. A bizonyíték szűkebb fogalom, így például egy tanúvallomásnak az a része, amely a releváns tényre vonatkozó meggyőződést közvetlenül kiváltja. Ezen definíció alapján nem a bizonyítékok, hanem a bizonyítási eszközök átadásáról van szó.

¹⁶ Ligeti (2005) 139. o., Gless (2005) 122. o., Alföldi (2011a) 125. o.

¹⁷ Az *ENYH*-ről bővebben – a teljesség igénye nélkül – lásd: Alföldi (2011a) 125-128. o., Alföldi (2011b) 13-17. o., Bachmaier Winter (2010) 580-589. o., Bachmaier Winter (2013) 96-110. o., Allegranza (2010)

jelenleg még csak - a Belga Királyság, a Bolgár Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Spanyol Királyság, az Osztrák Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Svéd Királyság által az Európai Unió Tanácsához¹⁸ 2010. április 29. napján benyújtott - irányelv-tervezet (a továbbiakban: *tervezet*).¹⁹ Az ENYH-t egy vagy több olyan konkrét nyomozási cselekmény elvégzése végett adnák ki, amely(ek) célja a végrehajtó államban történő bizonyítékgyűjtés.

Az irányelv-tervezet megalkotói szerint az új eszköz által elérendő főbb változások egyike az lenne, hogy eljárás egyszerűbbé válna azáltal, hogy a bizonyításfelvételt érintő minden meglévő eszköz helyébe lépne. A középpontban a végrehajtandó nyomozási cselekmények állnának, nem pedig a gyűjtendő bizonyíték típusa. Korlátozná azokat az indokokat, amelyekkel az ENYH végrehajtása vagy elismerése megtagadható; az eljárás gyorsabbá válna; valamint javulnának egyes gyakorlati szempontok.²⁰

3. 2. Problémafelvetés és hipotézisek

A kérdés az, hogy tényleg szükség van-e erre az új jogintézményre. A bűnügyi együttműködésnek valóban egyszerűbbnek, gyorsabbnak és hatékonyabbnak kellene lennie? Mik azok a tényezők, amelyek akadályozzák az együttműködés hatékonyságát? Egyáltalán van-e probléma a határokon átnyúló bizonyításfelvétellel? Ha igen, akkor ezek valós problémák-e, amelyeket meg lehet oldani vagy csak utópisztikus elképzelés lenne? A jelenlegi rendszer valóban annyira áttekinthetetlen-e annak „fragmentáltsága” miatt, hogy az a jogalkalmazókat ellehetetleníti? A jelzett problémákat valóban megoldaná-e az, ha egy

569-579. o., Glaser – Motz – Zimmermann (2011) 55-79. o., Karsai (2013) 419-438. o., Karsai (2012b) 23-33. o., Láris (2010) 103. o., Sayers (2011) 1-25. o.

¹⁸ A tagállamok miniszteri szintű képviselőiből álló Tanács az Európai Unió legfőbb döntéshozó szerve, mely ugyanakkor osztozik az Európai Parlamenttel a jogalkotási és költségvetési hatáskörön, de bizonyos területeken önálló jogszabály-alkotási hatásköre van; valamint központi szerepe van a közös kül- és biztonságpolitika vonatkozásában és a gazdaságpolitikák összehangolásában. Vö: Blutman (2010) 104. o. és <http://www.consilium.europa.eu/contacts/information-visits-to-the-council?lang=hu> (2011. 03. 02-i letöltés).

¹⁹ Az irányelv mint jogforrás csak a címzett tagállamot kötelezi. Nem feltétlenül minden tagállamnak szól, és magánfelekre kötelezettséget nem róhat közvetlenül, mint a rendelet. Ugyanakkor az irányelv keretjogszabály, mely végrehajtó jogszabályt kíván meg, már tagállami szinten. Csak a szabályozott jogterületre vonatkozó alapvető rendelkezéseket, illetve az elérendő jogalkotási célokat határozza meg. A tagállam az irányelvben meghatározott határidőig külön végrehajtási jogszabállyal konkretizálja és ülteti át belső jogrendszerébe az irányelv általánosabb szinten megfogalmazott rendelkezéseit, és valósítja meg ezáltal az irányelv céljait. Vö: Blutman (2010) 229. o., Császár (2011) 31-39. o.

²⁰ Feljegyzés az elnökségtől a Corepernek a Belga Királyság, a Bolgár Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Spanyol Királyság, az Osztrák Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Svéd Királyság kezdeményezése az Európai Parlament és a Tanács irányelvére vonatkozóan a büntető ügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról – Jelentés az elért eredményekről, Brüsszel, 2010. november 26. (29.11) (OR. en) Intézményközi referenciaszám: 2010/0817 (COD) [A továbbiakban: *Feljegyzés (2010)*].

teljesen új eszközt vezetnek be, amely még egy ténylegesen hatályba sem lépett jogszabályt²¹ is felváltana?

Mindezek alapján a célom, hogy megvizsgáljam, mit is jelent ez a jelenlegi „széttöredezett” rendszer, a határokon átnyúló bizonyításfelvétel milyen elveken alapul, milyen jogszabályi környezet jellemzi, mely szabályokat hogyan és mikor kell és lehet alkalmazni, ezek milyen kapcsolatban állnak egymással. Az Európai Tanács és a Bizottság - a fentebb említett dokumentumokban - nem tér ki arra részletesen, hogy miért is működik álláspontja szerint alacsony határfokkal jelenleg a határokon átnyúló bizonyításfelvétel; mindössze arra utal, hogy nem egységes az alkalmazandó jogszabályok rendszere. Bár meghatározza, hogy a megalkotandó új eszköznek milyen tulajdonságokkal kell bírnia, de sem statisztikai adatokkal, sem pedig más mutatóval nem szemlélteti, hogy mi is az, ami annyira megnehezíti a jogalkalmazók helyzetét, hogy a mostani rendszer tarthatatlanná vált. Ezért szükséges azt is áttekinteni, hogy ezek a meglévő eszközök a bizonyítékok mely skáláját fedik le, továbbá minden olyan tényezőt figyelembe veszek, melyeket a fennálló rendszer hibájának, hiányosságának vélhetnek a fentebb említett tagállamok és uniós szervek; így a megtagadási okok, a végrehajtási határidők stb. Ezzel párhuzamosan megkísérlem beazonosítani a problémákat és a bűnügyi együttműködés hatékonyságát akadályozó tényezőket. Emellett azt is górcső alá veszem, hogy az egyetlen konkrét negatívumként említett „fragmentáció” miként hat a másik tagállamból történő bizonyítékok beszerzésére. Ezen túlmenően vizsgálni fogom azt is, hogy a külföldről beszerzett bizonyítéknak mi lesz a sorsa a hazai büntetőeljárásban, a külföldi bizonyíték elfogadhatóságát befolyásolhatja-e a jogsegély teljesítése során alkalmazott jog.

Kiindulópontom, hogy a határokon átnyúló bizonyításfelvételre vonatkozó jogszabályok, nemzetközi egyezmények „fragmentált” rendszert alkotnak, azaz a bizonyíték-transzfer területén nem egységes a szabályozás, így – többek között - a jogszabályoknak eltérő a területi és tárgyi hatálya, különböző eljárási rendszert, formalitásokat, alaki szabályokat

²¹ Az EBP-ről szóló kerethatározat 23. cikk (1) bekezdésének értelmében a tagállamoknak 2011. január 19. napjáig kellett volna átültetni saját, belső jogukba a kerethatározatot, azonban eddig ezt kizárólag Dánia tette meg.

Vö: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:350:0072:0092:hu:PDF> (2013. 03. 02-i letöltés) és Cross-border crime: Commission issues opinion on Member States' evidence sharing proposals, IP/10/1067, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-1067_en.htm (2010.09.20-i letöltés), Allegrezza (2010) 570. o.; valamint az Egyesült Királyság 2013. január 10. napján közzétett egy jogszabályt, amely az EBP beillesztéséről szól, azonban annak hatályba lépési időpontja még nincs meghatározva: <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=84e4dae7-ba27-42a2-993f-708060ed74f3> (2013. 09. 14-i letöltés).

rögzítenek a megkeresések, jogsegélykérelmek elküldéséhez és fogadásához, illetve a bizonyítékok átadására.

1. hipotézis

A fragmentáltság nem befolyásolja a bűnügyi együttműködés e területének működését. A bűnügyi együttműködést akkor lehet adekvátan működtetni, ha mozaikszerű.

Álláspontom szerint elkerülhetetlen, hogy egyidejűleg ne legyen több, egymással többé-kevésbé átfedésben lévő jogszabály hatályban, hiszen a bűnügyi együttműködés nem csupán az Európai Unió tagállamain belül létezik. Mindazonáltal a szükségszerű fragmentáció nem teszi értelmetlenné az egységesítést az államok egy csoportjával való együttműködés terén, amennyiben az egységesítés egyszerűsítést jelent, az alkalmazandó szabályok áttekinthetőbbé tételét szolgálja.

A Zöld Könyv²² szerint a kölcsönös elismerésre épülő jogszabályok is elégtelennek minősülhetnek abból a szempontból, hogy csupán a bizonyítékok meghatározott típusaira vonatkoznak, továbbá végrehajtásuk elutasítására vonatkozóan számos indokot engedélyeznek. Arra vonatkozóan nincs semmi konkrétum – akár statisztikai adat, hatástanulmány, jogalkalmazói visszajelzés, Eurojust²³ jelentés²⁴ stb. -, hogy a kölcsönös elismerés elvén alapuló, a bizonyítékok átadását célzó jogszabályok kudarcot vallottak volna, hiszen – amint ezt már említettem – az EBP valójában még hatályba sem lépett, gyakorlati tapasztalatokról így vajmi kevés fogalma lehet a Bizottságnak. Ezért úgy vélem,

²² Zöld Könyv COM (2009) 624. 4. o.

²³ A Eurojustot a Tanács 2002/187/IB határozata hozta létre, amelyet a Tanács 2008. december 16-i 2009/426/IB határozata módosított (ún. Eurojust Határozat). A Eurojust feladata a nemzeti nyomozó hatóságok és ügyészségek hatékonyságának növelése a határokon átvívelő, súlyos és szervezett bűncselekmények ügyeiben, és végső soron annak előmozdítása, hogy a bűncselekményt elkövetők felelősségre vonása gyorsan és eredményesen megtörténjék. A Eurojust jövőképe az, hogy igazságügyi szinten kulcsszereplő és szakértői központ legyen a határokon átvívelő, szervezett bűnözés elleni hatékony fellépés terén az Európai Unióban.

Vö: <http://www.eurojust.europa.eu/Pages/languages/hu.aspx> (2013. 04.18-i letöltés). Lásd még: Ligeti (2004) 145. o., Nagy (2004) 126. o., Karsai (2004a) 41-42. o., Karsai (2005) 41-42. o., Karsai (2008b) 1951. és 1987. o., Blutman (2010) 78-79. o., Karsai – Katona (2010) 34-41. o., Kiss (2009) 115. o.

²⁴ Az Eurojust éves jelentése az adott évi tevékenységét tekinti át. A Lisszaboni Szerződés [A Lisszaboni Szerződésről bővebben: Herlin-Karnell (2010) 59-64. o., Kajtár (2010) 3-14.o., Császár (2011) 31-39. o., Zara (2011) 3-12. o., http://europa.eu/lisbon_treaty_glance/index_hu.htm] értelmében az Eurojust feladata az Európai Unió két vagy több tagállamát érintő, a bűnözés súlyos formái elleni küzdelemsegítése. A jelentések ennek az operatív munkának a fő elemeit mutatják be. Vö: <http://www.eurojust.europa.eu/about/Pages/annual-reports.aspx#> (2013. 04.18-i letöltés).

hogy lehetőséget kell adni, hogy az EBP által bevezetendő újításokról a jogalkalmazók a gyakorlat révén alkossanak tényleges véleményt.

2. hipotézis

A kölcsönös elismerés elvén alapuló jogintézmények nem vallottak kudarcot a határokon átnyúló bizonyításfelvétellel irányuló együttműködésben.

A vizsgálatom célja tehát, hogy választ adjak arra kérdésre, hogy megfelelő-e az ENYH a határokon átnyúló bizonyításfelvétel nevezett – és kutatásom során feltárt - problémáira, tapasztalható-e bármiféle fejlődés ezen új jogintézmény felépítésében, tartalmában a korábbi jogszabályokhoz képest. Továbbá valóban elegendőnek tekinthető-e a Stockholmi Programban előrebocsátott átfogó bizonyításfelvételi rendszer kialakításának gondos véghezviteléhez?

3. hipotézis

Az ENYH – az egyes tagállami és bizottsági várakozások ellenére – nem fogja tudni beváltani a hozzá fűzött reményeket.

Az ENYH helyett az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bünyügyi jogsegélyről szóló, 2000. május 29-i egyezményt²⁵ (a továbbiakban: *2000-es egyezmény*) kellene korszerűsíteni, a lefoglalás és a házkutatás esetében teljes formalizálásra van szükség. Így az okiratok és tárgyi bizonyítási eszközök átadására, a lefoglalások és házkutatások foganatosítására vonatkozó konkrét határidők meghatározásával, ezekre nézve egységes formanyomtatvány bevezetésével, melyek képesek lehetnek a jogsegélykérelem értelmezésének és mielőbbi feldolgozásának, teljesítésének megkönnyítésére és az ügyintézés gyorsabbá tételére.

Az ENYH egységes rezsimit vezetne be, azonban - az 1. hipotézisre visszautalva – az egységes rendszer nem feltétele annak, hogy a bünyügyi együttműködés hatékonyan vagy

²⁵ HL C 197., 2000.7.12, 1. Az egyezményről bővebben – a teljesség igénye nélkül – lásd: M. Nyitrai (2004) 113-114. o., M. Nyitrai (2005a) 193. o., M. Nyitrai (2005b) 30. o., M. Nyitrai (2005c) 154-160. o., Ligeti (2002) 88-93. o., Ligeti (2004) 98-106. o., Farkas (2003) 136. o., Harmati – Láris (2008) 110. o., Láris (2010) 97-98. o. A továbbiakban: *2000-es egyezmény*.

egyszerűbb mechanizmus útján működjön, mivel a fragmentáció szükséges velejárója a bűnügyi együttműködésnek.

Az ENYH egyik legnagyobb vívmánya, hogy szigorú teljesítési határidőket ír elő – szemben a hatályban lévő egyéb kooperációs eszközökkel, melyek nem rögzítenek határidőt a jogsegély teljesítésére.²⁶ Ezért ez az újszerű szabályozás vélhetően a jogsegélyteljesítések időszerűségében pozitív előjelű változást hozhat, a büntetőeljárások indokolatlan elhúzóadásának megelőzésével, ésszerű időben történő befejezését elősegítve. Az „eljárás elhúzóadásának” pontosan körülhatárolt definíciójával ritkán találkozunk, mivel maga a „de facto” késelem nem jelent egyben „de jure” késelemet is.²⁷ Az EEJE²⁸ rendelkezései között az ésszerű eljárási időtartam betartásának követelménye két cikkben is szerepel: az 5. cikk 3. paragrafusában, és a 6. cikkben.²⁹ Maguk a fogalmak is bizonytalanok: „megfelelő időben”, „késelem nélkül”. Az eljárásjogi rendszereken belül is lehetőség nyílik az eljárás időtartamának hosszabbítására,³⁰ az elhúzóadás ellensúlyozása szempontjából azonban ezeknek nincs jelentősége.³¹

Az Európai Emberi Jogi Bizottság és Bíróság nem definiálta az „ésszerű idő”³² fogalmát, így a vizsgált tényezők annak meghatározásában, hogy vajon az adott eljárás megfelel-e az ésszerű idő elvének, a következők:

- az adott ügy összetettsége,
- az a mód, ahogy a hatóságok az ügyet kezelik,
- annak vizsgálata, hogy a kérelmező saját magatartása mennyiben járulhatott hozzá a késelemhez, és
- azok a különleges körülmények, amelyek igazolhatják az eljárás elhúzóadását.³³

²⁶ Vö: 6. 11. 1- 6. 11. 3. fejezetek.

²⁷ Nagy Anita idézi Thomas Feltest. Vö: Nagy A. (2010) 362. o.

²⁸ Az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelméről szóló ún. Európai Emberi Jogi Egyezmény az Európa Tanács égisze alatt született. Az 1950. november 04. napján, Rómában aláírt egyezmény szövege az alábbi honlapon található: http://www.echr.coe.int/NR/rdonlyres/01BD2C9F-96C5-4AC7-A4F6-389A89ACEE24/0/Convention_HUN.pdf. Az egyezményről bővebben lásd még: Blutman (2010) 481. o., Dezső – Vincze (2006) 315. o., Sári – Somody (2008) 383. o.

²⁹ Az 5. cikk 3. paragrafusában rögzített ésszerű eljárási követelmény azonban nem azonos a 6. cikkben szereplő követelménnyel. Az 5. cikk által rögzített ésszerű eljárási követelmény csak az őrizetbe vett, illetve előzetes letartóztatásban lévő személynek biztosít védelmet, garanciákat biztosít az esetleg törvényellenesen vagy hosszadalmas fogvatartás eseteire. Az itt szereplő ésszerűségi időtartam betartásának követelménye például azt jelenti, hogy az egyént nem lehet ésszerűtlenül hosszú ideig előzetes letartóztatásban tartani, még abban az esetben sem, ha a bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja továbbra is fennáll. Lásd: Nagy Anita idézi Mavi Viktort, vö: Nagy A. (2010) 362. o.

³⁰ Például vö: Be. 216. § (3) bekezdés.

³¹ Nagy A. (2010) 362. o.

³² Lásd még: <http://www.echr.coe.int>, M. Nyitrai (2005a) 221. o., Bárd K. (1987) 22. o.

³³ Nagy Anita idézi Donna Gomient. Vö: Nagy A. (2010) 363. o.

Az eljárás elhúzódása³⁴ NAGY ANITA szerint nemcsak a hatékonyságot ássa alá, hanem gyengíti a vádat, növeli a védelem költségeit, növekednek az eljárás költségei, nehezebbé válik a bizonyítás, továbbá az állampolgárok részéről gyengül az igazságszolgáltatásba vetett bizalom.³⁵ Egyetértek azzal, hogy az eljárás elhúzódása a nyomozás sikerét befolyásolhatja; mivel – ha maga a jogsegély teljesítése vesz igénybe indokolatlanul sok időt, lévén, hogy a végrehajtó hatóság nincs semmilyen határidőhöz kötve a teljesítés tekintetében -, így a további nyomozási cselekmények meghatározása is várat magára, amennyiben ezeket a jogsegély eredményének függvényében lehet meghatározni; valamint az esetleges megszüntetés³⁶ – vádhalasztás³⁷ vagy felfüggesztés³⁸ – felőli döntés időpontját is befolyásolhatja. A terhelt pedig ez idő alatt továbbra is a büntetőeljárás hatálya alatt áll.³⁹

Az ésszerű időn belüli tárgyalás követelménye azt a célt szolgálja, hogy az egyének vitás ügyei minél hamarabb rendeződjenek, és kivédje a hosszas várakozás miatti bizonytalanságot is.⁴⁰ A tárgyalási szakban kibocsátott jogsegély esetén ugyancsak befolyásolhatja a bizonyítási eljárás sikerét a jogsegély teljesítésének ideje.

A fentiekre tekintettel úgy vélem, hogy elengedhetetlen lenne a 2000-es egyezmény kiegészítése, akár az EBP-ben megfogalmazott, szigorú eljárási határidőkkel. A lefoglalás és a házkutatás esetében valóban teljes formalizálásra van szükség. Azonban a személyi bizonyítási eszközökkel – így tanú- és gyanúsított kihallgatások foganatosításával – kapcsolatban szigorú teljesítési határidők meghatározását nem tartom szükségesnek. A szigorú teljesítési határidők meghatározása révén nem lehet elérni azt, hogy a jogsegélyek keretében a kihallgatásokat gyorsabban foganatosítsák a megkeresett hatóságok. Ennek okát abban látom, hogy a hatóságtól független az a körülmény, hogy a megidézett tanú vagy gyanúsított megjelenik-e a kihallgatáson, a lakó- és/vagy tartózkodási helyén ténylegesen megtalálható-e, az idézés kézbesíthető-e részére stb. Ezen a körülményen még az sem változtat, hogy ha a nemzeti jog szerint különböző kényszerítő eszközökkel a megidézett személyt az idézésen, kihallgatáson történő megjelenésre lehet sarkallni.

³⁴ Vö: Be. 262/A-262/B. §-ok.

³⁵ Nagy A. (2010) 362. o.

³⁶ Lásd: Be. 190. § (1) bekezdés a)- j) pontok.

³⁷ Lásd: Be. 222-223. §-ok.

³⁸ Lásd: Be. 188. § (1) bekezdés a)- i) pontok.

³⁹ Vö: 2009. évi XLVII. törvény 21-25. §-ok.

⁴⁰ Nagy Anita idézi Jeremy McBride-ot. Vö: Nagy A. (2010) 362. o.

Mindemellett azonban egy bizonyos időintervallum elteltét követően, a megkereső hatóság részére, a jogsegély teljesítésének állásáról történő kötelező tájékoztatás adását indokoltnak tartom, amellett, hogy amint a végrehajtó hatóság észleli, hogy a jogsegélyben kért kihallgatást teljesíteni nem tudja, ezt haladéktalanul a megkereső hatóság tudomására kell hoznia.

4. hipotézis

A hosszú távú, intézményesített határokon átnyúló bűnügyi kooperáció működőképessége és jövője azon múlik, hogy sikerül-e a tényleges kölcsönös bizalmon alapuló kölcsönös elismerés elvét megvalósítani.

Egyetértek KARSAI KRISZTINA álláspontjával, miszerint nem lehet tagadni a kölcsönös elismerés elvének nagyszerűségét, ami abban az egyszerűségben is tetten érhető, hogy általa a tagállami hatóságok közötti együttműködés hagyományos akadályai eltűnhetnek és a büntető igazságszolgáltatás hatékonysága a külföldi vonatkozású ügyekben jelentősen megnövekedhet. Mindebből az is következik, hogy a kölcsönös elismerés elve leginkább az eljárási akadályok leépítésének jogi eszköze.⁴¹ Amennyiben a kölcsönös bizalmon alapuló kölcsönös elismerés elve teljeskörűen érvényesülne a tagállamok között, a bűnügyi kooperáció működőképes lehet, mivel ez a bizalom, a másik tagállam igazságszolgáltatásába vetett hit, bizalom lesz a garanciája a rendszernek. Azonban ez esetben a bűnügyi kooperáció fejlődése egy ponton megtorpanhat, mivel továbbra is mozaikszerű, fragmentált lesz a bűnügyi együttműködés jogforrási rendszere. A kölcsönös elismerés elve révén a tagállamoknak ezt kell áthidalniuk, egyéb esetben csak a büntetőjog-egységesítés⁴² nyújthat megoldást.

3. 3. Az értekezés szerkezeti felépítése

A büntetőeljárás során felhasználható bizonyítékok Európai Unión belüli továbbítására, átadására vonatkozó bűnügyi együttműködési rendszer bemutatásával vezetem be a

⁴¹ Karsai (2006) 1-3. o.

⁴² A jogegységesítés a jogközelítés egy szélsőséges variációja. A jogegységesítés során a közösen meghatározott normaszöveget emeli át minden nemzeti jogalkotó az adott jogszabályba, így biztosítván azt, hogy a kérdéses magatartás büntetendővé nyilvánítása és üldözése valóban egységes legyen. Vö: Karsai (2004a) 38. o.

kutatásom tárgyát képező témát. Ez a rész a dolgozatom elméleti megalapozó fejezete, így a kutatásom kiindulópontja, az elméleti alapvetések és azon elvi problémák felvázolása, melyeket a dolgozatommal kívánok megoldani és feloldani, ugyancsak ebben a fejezetben kerülnek bemutatásra (lásd 3. 1. fejezet). Majd a legfrissebb tendenciák felvázolásával is körülhatárolom a megoldandó problémát és a további felmerülő kérdéseket, amelyek modern büntetőjogi válaszokat követelnek (lásd 3. 2. fejezet).

Tekintettel arra, hogy a dolgozatom témája a bizonyítékokkal foglalkozik egy fejezetet szenteltem a büntetőeljárásbeli bizonyítás alapvető kérdéseinek, elméleteinek és fogalmainak bemutatására (lásd 4. fejezet). Mindezt a külföldi bizonyíték oldaláról is megvilágítottam (lásd 4. 10. fejezet).

A dolgozat első tematikus egységében (lásd 6. 1. és 6. 2. fejezetek) a probléma vizsgálatára és megoldására felállítottam egy szempontrendszert.

Majd ezt követően sorra veszem a határokon átnyúló bizonyításfelvétel jogi eszközeit az európai régióra jellemző sajátosságokkal együtt (lásd 6. 3- 6. 14. fejezetek).

Figyelemmel arra, hogy az ENYH a kölcsönös elismerés elvére épülne, valamint a Stockholmi Program is prioritásnak tartja a kölcsönös elismerés elvén alapuló bizonyításfelvételi rendszer továbbfejlesztését, a kölcsönös elismerés elvéről, annak a bűnügyi tudományokon belüli evolúciójáról, jelenlegi helyzetéről és a jövőbeli kilátásokról kritikai szempontok figyelembevételével külön szólni fogok (lásd 5. 3. fejezet).

Álláspontom szerint a magyar büntetőjogász számára is fontos a bűnügyi, büntetőjogi tárgyú európai, illetve uniós jogfejlődés és az ezekhez kapcsolódó mechanizmusok ismerete, mivel a hatályos uniós jog érvényesítésére, illetőleg az európai büntetőjogi integráció útját kikövező vívmányok átvételére nem csupán lehetőség adódik, hanem ez kötelezettség is.⁴³ Ezért konkrét jogesetek, jogsegély-forgalom bemutatásával egy rövid körképet adok arról, hogyan is néz ki jelenleg a bizonyíték-transzfer a gyakorlatban, milyen kihívásokkal kell szembenézniük a jogalkalmazóknak. (lásd 7. fejezet).

⁴³ Karsai (2002) 90. o.

3. 4. Az értekezés módszertana

3. 4. 1. Az alkalmazott kutatási módszerek

A munkám során elsősorban a jogösszehasonlító, komparatív módszert alkalmaztam, lévén, hogy álláspontom szerint a szupranacionális, illetve uniós tárgyú értekezések kikerülhetetlen módszere. A téma bemutatása és elemzése kapcsán nem csupán uniós jogforrásokra, hanem nemzetközi egyezményekre is hagyatkoznom kellett, így a jogösszehasonlító módszer alkalmazása segítséget nyújtott az egyes jogrendszerek feltérképezéséhez, objektív értékeléséhez.

Tekintettel arra, hogy a tudományos vizsgálatom középpontjában több hatályos norma áll, a normatív metódus, ugyancsak a munkamódszerem részét képezte - az értelmezés nyelvtani, logikai, történeti és rendszertani síkjait is beleértve.

Ezen kívül a funkcionalizmust mint módszert is használtam, hiszen nem csupán a tárgyat, a jogintézményt – esetemben az ENYH-t - kellett vizsgálnom, hanem azt is, hogy milyen szerepet, feladatot tölt/tölthet be az Európai Unión belül, lévén, hogy a jogtudomány terén nem önmagában egy adott jogintézmény, hanem annak társadalmi szerepe is fontos. Amint említettem, különböző nemzetközi szervezetek, intézmények keretén belül létrejött jogszabályokat, egyezményeket vettem górcső alá, így a tertium comparationis elvét alkalmaztam ezek elemzésénél, amikor a különböző fogalmi apparátussal rendelkező rendszerek között a közös nevezőket, szempontokat igyekeztem megtalálni.

Dolgozatom egy fejezetében empirikus módszert is alkalmaztam, melynek részét képezte az általam végzett adatfelvétel és kriminálstatisztikai elemzés is, amelynek keretében idősoros és keresztmetszeti síkban is vizsgáltam az adatokat a jogi tendenciák alátámasztására.

Hermeneutikai közelítést is használtam egyes uniós fogalmak nyelvi megjelenítésekor, azok funkcionális és definíció általi megfeleltetésének vizsgálata során. Kétségtelen, hogy egy adott mű filológiai, lingvisztikai elemzése más szaktudományok feladata, de a

hitelesség jogtudományi kompetencia, így az adott helyen nem tudtam eltekinteni e módszer alkalmazásától.

Igyekeztem a témát interdiszciplináris, komplex oldalról is megközelíteni, figyelemmel arra, hogy problémaorientált elemzési rendszer kidolgozására törekedtem, a levonható következtetéseket nem csak különálló fejezetben, hanem az adott szerkezeti egységbe is integrálva próbáltam - részösszegzésként - megfogalmazni.

Történeti módszert nem alkalmaztam, bár az egyes jogszabályokat, egyezményeket keletkezésük ideje szerint, kronológiai sorrendben elemeztem. Így a retrospektív közelítés kikerülhetlenné vált, mindezért törekedtem elszakadni az ebből fakadó lineáris gondolkodástól és az erőltetett párhuzamok keresésétől az egyes „korszakok” között. Ezért azt mondanám, hogy inkább probléma-kronologikus módszert alkalmaztam és a részproblémák vizsgálata során a lépcsőzetes építkezés segítségével vizsgáltam a problémakör alapját.

Dolgozatomban dogmatikai elemzést is alkalmaztam abban az értelemben, hogy kritikai jogszabáylelemzést végeztem, nem tárgyalva az ehhez kapcsolódó politikai-gazdasági összefüggéseket.

Végül, de nem utolsó sorban a módszertisztaság metódusára támaszkodva igyekeztem a nem jogi (etikai, szociológiai, politológiai) szempontok kiszűrése, a premisszák világossá tételére és egyértelmű konklúzió leszűrésére.

3. 4. 2. A szakirodalom kutatásának eszközei

Az EU-jogi kérdések megközelítéséhez az irányadó idegen nyelvű és hazai szakirodalmat, többnyire monográfiákat és tankönyveket, valamint magyar nyelvű szakcikkeket használtam. A büntetőjogi irodalomból pedig a fellelhető idegen nyelvű – többnyire angol nyelvű - tanulmányokat, cikkeket, büntetőjogi tan- és kézikönyveket, valamint uniós jogi kommentárt vettem munkám alapjául. Ezek nagy része papír alapon jelent meg, azonban számos internetes kiadványban, folyóiratban megjelent tanulmányt is felhasználtam.

A külföldi és hazai szakirodalom vonatkozásában némi hiányérzet keletkezhet az olvasóban az ENYH⁴⁴-val kapcsolatban, azonban ténykérdés, hogy az európai nyomozási határozat gondolata alig több, mint két éve foglalkoztatja a szakmai közvéleményt, az irányelv-tervezet még nem is rendelkezik véglegesnek tekinthető szövegváltozattal,⁴⁵ így alig van hozzáférhető külföldi szakirodalom. Így akár témaválasztásom indokául is szolgálhat az a felismerés, hogy az ENYH és az elfogadásával kialakítandó új EU-s bizonyításfelvételi rendszer bemutatását feldolgozó jogirodalmi munka megalkotására nem igazán került sor; ezért megkísérlem ezt az űrt betölteni jelen dolgozatommal.

A különböző jogszabályokat, egyezményeket magyar nyelven vizsgáltam. Tekintettel azonban arra, hogy a dolgozatom tárgyát képező kutatás több évre nyúlik vissza – amikor is még nem volt minden vizsgált jogszabálynak, dokumentumnak magyar nyelvű szövegváltozata -, számos esetben az angol nyelvű változatot is elemeztem.

Mindenképpen meg kell említenem, hogy egyes dokumentumok – így Zöld Könyvek -, jogszabályok szövegére internetes kutatás eszközével és az EUR-Lex adatbázis⁴⁶ használatával tettem szert.

Emellett kizárólag a megbízható oldalakon - különösen az Európai Unió és intézményei hivatalos honlapjain - közzétett anyagokból dolgoztam.

⁴⁴ Az ENYH elemzésénél az Európai Unió Hivatalos Lapjának C sorozat 164. számában, 2010. június 24. napján megjelent szövegváltozatát vettem alapul, a hozzá kapcsolódó módosító javaslatok folyamatos figyelemmel követése mellett. A módosító javaslatokról részletesen lásd: <http://db.euocrim.org/db/en/vorgang/242/> (2013. 08. 11-i letöltés).

⁴⁵ A legutóbbi változat 2013. május 14-i. Lásd: Feljegyzés (2010).

⁴⁶ Az EUR-Lex portál ingyenes hozzáférést biztosít az Európai Unió joganyagához és más, nyilvánosnak tekintett dokumentumokhoz. A webhely az Európai Unió mind a 24 hivatalos nyelvén a felhasználók rendelkezésére áll. Az adatbázis mintegy 2 815 000 dokumentumot tartalmaz, melyek közül a legkorábbi anyagok 1951-ből származnak. Tartalmát napi rendszerességgel frissítik, és évente mintegy 12 000 dokumentummal bővítik. Vö: <http://eur-lex.europa.eu/>.

4. BIZONYÍTÁSELMÉLETI KÉRDÉSEK

Valamely jogintézmény működését, elméleti megalapozottságát és gyakorlati használhatóságát többféle nézőpontból lehet vizsgálni, melynek megközelítése lehet az intézmény társadalmi rendeltetésének meghatározása, a jogágban betöltött szerepének tisztázása, saját feladatainak a jogág általános feladataival történő összevetése, s mindezekből következtetéssel levonása a jogintézmény tételes jogi szabályozásának állapotára és a hozzá kapcsolódó joggyakorlat alakulására.⁴⁷ Így a nemzetközi – és ezen belül is európai – bűnügyi együttműködés keretében megvalósuló bizonyíték-transzfer vizsgálatának kiindulópontja álláspontom szerint az általános – büntető – bizonyításelméleti kérdések tisztázása kell, hogy legyen.

A bizonyítás kérdéseinek a büntetőeljárásban és ezen belül a nyomozás⁴⁸ gyakorlati munkájában igen nagy a jelentősége. A bűncselekmény lényeges körülményeinek, az elkövető kilétének feltárása, a mindezekhez szükséges bizonyítékok felkutatása, rögzítése, vizsgálata és értékelése biztosítja a bűnüldözési és az igazságszolgáltatási tevékenység megalapozottságát és egyben feltétele a törvényesség és az igazságosság érvényesülésnek a büntető ügyekben.⁴⁹

A jogtudomány bizonyításelméleti nézeteire nagymértékben hatottak a jogelméleti gondolkodók eredményei, ám a jogtudományi bizonyításelmélet elsősorban nem a bizonyításra vonatkozó gondolkodás, hanem az eljárási cselekmények és a valóság felderítésének kérdésével foglalkozott.⁵⁰ A bűnügyi bizonyításnak rendkívül gazdag irodalma van. Számos mű tárgyalja a jogtörténeti előzményeket és a híres történelmi bűnpereket.⁵¹

A büntetőeljárásbeli bizonyítás elméletének alapvető kérdése, hogy a megismerés helyességét, az eljárásban feltárt tények valóságát, végső fokon mi igazolja.⁵² Így tehát jelen fejezetben a bizonyítás fogalmát, végül pedig a külföldi bizonyíték helyét igyekszem meghatározni a felvázolt rendszerben.⁵³

⁴⁷ Cséka (1985) 13. o.

⁴⁸ A nyomozás során lefolytatandó bizonyításról részletesen lásd: Cséka (1967) 114-116. o.

⁴⁹ Cséka (1972) 44. o.

⁵⁰ Boros (2008) 8. o.

⁵¹ Tremmel (2006) 37. o.

⁵² Cséka (1967) 120. o.

⁵³ A büntető eljárási jogban a bizonyítás tana két fő részre osztható: a bizonyítás általános tanára (a bizonyításról általában) és az egyes bizonyítékok tanára. Vö: Móra (1960) 662. o. Jelen fejezetben a

4. 1. A bizonyítás

4. 1. 1. A bizonyítás fogalma

Általános értelemben a bizonyítás - KERTÉSZ IMRE megfogalmazásában - a bizonyítékok beszerzésére, vizsgálatára és értékelésére irányuló eljárásjogi tevékenység, amely egyrészt jogilag szabályozott cselekmények sorozata (bizonyítékok összegyűjtése és rögzítése), másrészt olyan logikai művelet összessége, amelyekben az érvek szerepét a beszerzett bizonyítékok értékelése során megismert tények töltik be.⁵⁴ Más megfogalmazásban a bizonyítás valamilyen ténynek, állításnak vagy feltevésnek a valósággal való egyezősége (az igazságtartalom) kimutatását jelenti, olyan tények alapján, amelyeknek a valósága (igazságtartalma) már igazolást nyert.⁵⁵

ANGYAL PÁL szerint az a logikai művelet, amelynek útján valakiben bizonyos történés valódisága vagy valótlansága iránt a bizonyító eszközökön keresztül a bizonyító erejükkel meggyőződést ébresztenek: bizonyítás (probatio, demonstratio) műszó alá foglaltatik.⁵⁶

MÓRA MIHÁLY szerint a bizonyítás – logikai értelemben – valamely „ítélet” (tétel, hipotézis, elmélet) igazságának, helyességének kimutatása olyan „ítéletek”, tételek stb. segítségével, amelyeknek igazságát már kimutatták, bebizonyították.⁵⁷

IRK ALBERT bizonyítás alatt azon logikai műveletet érti, amelynek célja valamely tény vagy állítás valótlansága vagy valódisága iránt a bíróság lelkében meggyőződés ébresztése.⁵⁸

TREMMEL FLÓRIÁN szerint a bizonyítás a büntetőeljárásban annak részét alkotó közvetett és összetett megismerési folyamat. A bizonyítás a büntetőeljárásban olyan megismerési folyamat, amely egyedi ügyben, büntetőjogilag releváns, túlnyomórészt múltbéli tényállásnak az eljáró hatóság, végső soron a bíróság általi, a valósággal adekvát megállapítására irányul és; a bizonyítékok összegyűjtésével, vizsgálatával és mérlegelésével kapcsolatos tevékenységben realizálódik.⁵⁹

bizonyítás általános tanának néhány fontos kérdésével kívánok foglalkozni, az egyes bizonyítékok részletes elemzését mellőzöm. Erről részletesen lásd: Móra (1960).

⁵⁴ Boros Anita idézi Kertész Imrét. Vö: Boros (2008) 8. o.

⁵⁵ Vida (2006) 189. o.

⁵⁶ Boros Anita és Alföldi Ágnes Dóra idézi Angyal Pált. Vö: Boros (2008) 14. o., Alföldi (2011c).

⁵⁷ Móra (1960) 662. o.

⁵⁸ Boros Anita és Alföldi Ágnes Dóra idézi Irk Albertet. Vö: Boros (2008) 14. o., Alföldi (2011c).

⁵⁹ Herke – Fenyvesi – Tremmel (2012) 132. o.

KÁRMÁN ELEMÉRNél az olvasható, hogy bizonyítani csak ott lehet, ahol már tények szerepelnek, amelyek beigazolandók.⁶⁰

A bizonyítás azt a logikai műveletet jelenti, amelynek célja, hogy a bíróságban valamely tény vagy állítás bizonyosságának meggyőződését keltse.⁶¹ A bizonyítás lényegében megismerést jelent.⁶²

4. 1. 2. A bizonyítás büntetőeljárásbeli fogalma

A büntetőeljárásbeli bizonyítás fogalmának meghatározásánál a büntetőeljárás feladatából kell kiindulni. A büntetőeljárás feladata: bírósági döntés bűncselekmény elkövetésével vádolt személy büntetőjogi felelősségéről; pozitív esetben pedig a büntető törvényben írt szankciók alkalmazásáról is. Mindennek előfeltétele az igazságnak, vagyis a bűncselekmény elkövetésével és a terhelt személyével kapcsolatos tényeknek objektíve igaz, a valósággal egyező megállapítása. Ez utóbbinak pedig törvényes és gyakorlati eszköze az évszázados múltra visszatekintő, bár elveiben és módszereiben sok változáson keresztülment bizonyítás.⁶³

FINKEY FERENC szerint a bizonyítás a büntetőper elintézésénél fontossággal bíró tények valóságának vagy valótlanságának megállapítására irányuló logikai művelet. A bizonyítás a legáltalánosabb meghatározás szerint részben a felek, részben a bíróság által végzett szellemi munka.⁶⁴

MÓRA MIHÁLY megfogalmazásában a büntetőeljárásjogi értelemben vett bizonyítás a jogilag jelentős, közelebbről az eldöntendő büntető ügyben a büntetőjog és a büntető eljárásjog szempontjából jelentős tényekre vonatkozik. Továbbá, azoknak az eljárási cselekményeknek és jogviszonyoknak az összessége, amelyek arra irányulnak, hogy az ügydöntő hatóság (a nyomozás során a nyomozó hatóság, a büntető perben a bíróság) a büntetőügy eldöntéséhez szükséges tényeket következtetés útján az objektív valóságnak megfelelően megállapítsa.⁶⁵

A bizonyítás büntetőeljárásbeli/processzuális fogalma VIDA MIHÁLY elmélete szerint felöleli a büntetőjogilag (az anyagi és az eljárásjog szempontjából) jelentős tényeknek a törvényes

⁶⁰ Bárd Károly idézi Kármán Elemért. Vö: Bárd K. (1987) 89. o.

⁶¹ Boros Anita és Alföldi Ágnes Dóra idézi Vámbéry Rusztemet. Vö: Boros (2008) 14. o., Alföldi (2011c).

⁶² Gödöny (1966) 5. o.

⁶³ Cséka (1991) 71. o.

⁶⁴ Boros Anita és Alföldi Ágnes Dóra idézi Finkey Ferencet. Vö: Boros (2008) 14. o., Alföldi (2011c).

⁶⁵ Móra (1960) 663. o.

bizonyítási eszközök és módszerek útján történő megismerését (a tények felderítését), továbbá e tények megtörténtének a bizonyítási eszközökkel való igazolását jelenti.⁶⁶

A büntetőeljárásban tehát a bizonyítás egy összetett fogalom, amely magában foglalja a bizonyítás feladatát, célját, tárgyát, a bizonyítás eszközeit, alanyait és ezek eljárási cselekményeit.⁶⁷

4. 2. A bizonyítás célja

A bizonyítás célja a büntetőjogi felelősség és a hozzá kapcsolódó kérdések eldöntéséhez szükséges ténybeli ismeretek (releváns tények ismeretének) megszerzése.⁶⁸ Más szavakkal, a bizonyítás célja az, hogy a büntetőügy eldöntése szempontjából jelentős tények a valóságnak megfelelően megállapíttassanak.⁶⁹

4. 3. A bizonyítás feladata

A bizonyítás feladata a bizonyítás céljából is következően határozható meg, s azt a követelményt jelenti, hogy a bizonyítási cselekményekkel tisztázni kell a bűncselekmény elkövetésére, az elkövető büntetőjogi felelősségére (illetve az eljárásban eldöntendő más kérdésekre) vonatkozó tényállást.⁷⁰

BÓLYA LAJOS szerint a bizonyítás feladata a törvényben meghatározott absztrakt büntetési jegyek segítségével és alapján a konkrét büntett teljes társadalmi valóságának feltárása.⁷¹

4. 4. A bizonyítás tárgya

A bizonyítás tárgya olyan tény, amely a büntetőjogi kérdés eldöntése szempontjából jelentős. Tehát olyan tényeket kell bizonyítani, amelyeknek valóságától vagy valótlanságától függ a büntetőjogi felelősség és a büntetés.⁷² GÖDÖNY JÓZSEF szavaival élve, a bizonyítás tárgya azoknak a tényeknek az összessége, amelyeket minden

⁶⁶ Vida (2006) 189. o.

⁶⁷ Vida (2006) 189. o.

⁶⁸ Vida (2006) 189-190. o.

⁶⁹ Móra (1960) 665. o.

⁷⁰ Vida (2006) 190. o.

⁷¹ Bólya (1963) 275. o.

⁷² Móra (1960) 665. o.

bűnügyben, annak helyes, az objektív igazságnak megfelelő eldöntése érdekében kötelezően meg kell állapítani, be kell bizonyítani.⁷³

A bizonyítás tárgya az anyagi büntetőjog alkalmazása szempontjából releváns valóság,⁷⁴ mely lényegében az objektív külvilágnak az a büntetőjogilag jelentős része, amelyet tényállásnak nevezünk.⁷⁵

Összegezve tehát, szükségtelen, hogy a bizonyítás az ügyben megítélendő kérdésekkel kapcsolatban nem álló, azok szempontjából lényegtelen tényekre is kiterjedjen.⁷⁶

4. 4. 1. A tény fogalma

A bizonyítás tárgya arra a kérdésre keres választ, hogy mit kell bizonyítani. Ezek pedig a bizonyítandó tények.⁷⁷ Azaz a tény fogalma éppúgy jelenti a külvilágban megtörtént eseményt, cselekményt, mint a belső tényt, a lelki állapotot vagy folyamatot – így például szándékot vagy félelmet.⁷⁸

KERTÉSZ IMRE szerint a tény objektív realitás a jelenben létező vagy a múltban létezett valóságos esemény, jelenség, tárgy, amely nem lehet hiteles, megbízható, illetőleg kevésbé, vagy egyáltalán nem megbízható, nem hiteles.⁷⁹

4. 4. 2. A bizonyítandó tény

A tények jellegüknél fogva azonban más megközelítésben is vizsgálhatóak. Így, a bizonyítási eljárásban a bizonyítandó tény - vagyis a bizonyítás tárgyát meghatározó tények - fennállására vagy fenn nem állására nézve a bizonyító tény észlelése, vizsgálata útján vonhatunk le bizonyos következtetéseket. Ennek megfelelően leszögezhető, hogy a bizonyítandó tények az olyan tények, amelyek fennállásának igazolására a bizonyítékok hivatottak. A bizonyító tény azáltal válik bizonyítékká, hogy abból gondolati úton a bizonyítandó tényre nézve vonható le következtetés.⁸⁰

⁷³ Gödöny (1966) 5. o.

⁷⁴ Cséka Ervin idézi Molnár Lászlót. Vö: Cséka (1961) 326. o.

⁷⁵ Cséka (1961) 326. o.

⁷⁶ Vida (2006) 200. o.

⁷⁷ Móra (1960) 664. o.

⁷⁸ Cséka Ervin idézi Vámbéry Ruzsátemet. Vö: Cséka (1961) 325. o.

⁷⁹ Kertész (1971) 449. o.

⁸⁰ Boros (2008) 21. o.

4. 4. 3. A bizonyító tény

A bizonyítandó tényekkel szemben, bizonyító tényeknek nevezzük a bizonyítandó tények megállapítására szolgáló tényeket. A bizonyító tényt másként bizonyítéknak hívjuk. Ennek megismerési forrásai a bizonyító (vagy bizonyítási) eszközök.⁸¹ Azaz a bizonyító tények olyan tények, amelyekből következtetni lehet a bizonyítandó tényekre. A bizonyítandó tények a bizonyítás tartalmához tartozó jogi tények, míg a bizonyító tények a bizonyítási eljárásban megjelenő egyéb tények.⁸²

A bizonyító tény tehát a bizonyító eszköznek az a megnyilvánulása, amelyből a bírói (vagy hatósági) következtetés történik. A tanú bizonyítási eszköz, vallomásának a tartalma (például, ha vallja, hogy látta, amikor a sértett szabálytalanul az úttestre lépett) a bizonyító tény, a bizonyíték. Az okirat bizonyítási eszköz, tartalma a bizonyító tény, bizonyíték. A szakértő bizonyítási eszköz, a szakértői vélemény a bizonyító tény, bizonyíték. Bizonyítási eszköz, bizonyíték, bizonyító tény lehet mindaz, ami a bizonyítandó tény valóságának vagy valótlanságának a megállapítására alkalmas.⁸³

4. 5. A bizonyítás alanyai

A bizonyítás alanyai a büntetőeljárás azon személyei, akiknek bizonyítási jogaik és kötelezettségeik vannak, akik a bizonyítási tevékenység részesei.⁸⁴ Tehát azok a hatóságok és magánszemélyek, amelyek/akik a büntetőeljárás céljainak megvalósítása érdekében a törvényben előírt vagy megengedett bizonyítási tevékenységet végzik vagy abban közreműködnek.⁸⁵

4. 6. A bizonyítási eszközök

Bizonyítási eszközök azok a személyek vagy dolgok, akik vagy amelyek a ténymegállapító szerv számára lehetővé teszik az érzéki észlelést, s ezáltal azt, hogy a bizonyítandó tényre következtessen.

⁸¹ Boros Anita idézi Móra Mihályt. Vö: Boros (2008) 21. o., továbbá lásd: Móra (1960) 664. o.

⁸² Boros Anita idézi Kertész Imrét. Vö: Boros (2008) 21. o.

⁸³ Boros Anita idézi Móra Mihályt. Vö: Boros (2008) 21. o., továbbá lásd: Móra (1960) 664. o.

⁸⁴ Móra (1960) 664. o.

⁸⁵ Vida (2006) 196. o.

Más megfogalmazásban: a bizonyítási eszközök a bizonyítási eljárásban felhasznált olyan „adottságok” (személyek és közléseik, tárgyak és tulajdonságaik), amelyekkel a bizonyítás lefolytatható. Vagyis a bizonyítási eszközök a releváns tényekre vonatkozó bizonyítás lehetőségét teremtik meg azáltal, hogy adatokat, információkat szolgáltatnak az eljáró hatóságok és az eljárás résztvevői számára.⁸⁶

4. 7. A bizonyíték

A bizonyítási eszköz és a bizonyíték egymással összefüggő eljárási fogalmak,⁸⁷ hiszen a bizonyításelmélet alapkérdéseinek centrumában tulajdonképpen a bizonyítás és a bizonyítékok vannak, következésképpen a bizonyítás és a bizonyítékok elméleti és gyakorlati aspektusai és kritériumai lényegében azonosak.⁸⁸ Mindemellett a bizonyítási eszköz tágabb fogalom (például tanúvallomás), ezzel szemben a bizonyítási eszközből nyert bizonyíték szűkebb fogalom (így a tanúvallomásnak az a része, amely a releváns tényekre vonatkozik).

Visszautalva ismét MÓRA MIHÁLYRA, a bizonyító tényt hívjuk másként bizonyítéknak.⁸⁹ KERTÉSZ IMRE szerint a bizonyító tények két szorosan egymáshoz kapcsolódó csoportjának egysége képezi a bizonyítékokot. Az egyik a releváns esemény tükröződése, a másik annak visszatükröződése. Így például a tanú látta az eseményt és a kihallgatáson elmondta, a tárgyon változást okozott az esemény és azt visszatükrözi az eljáró személyek előtt.⁹⁰ Lényegében tehát minden egyes bizonyíték tulajdonképpen részbizonyítást jelent a bűnügyben.⁹¹

TREMMEL FLÓRIÁN szóhasználatával élve a bizonyítékok „szinergikus” jelenségek: valóságos súlyuk és jelentőségük csak kölcsönhatásukban, összehasonlításukban mutatkozik meg.⁹²

M. CHERIF BASSIOUNI megfogalmazásában a bizonyíték az, amely alátámasztja vagy cáfolja valamely tény létezését.⁹³

⁸⁶ Vida (2006) 208. o.

⁸⁷ Vida (2006) 210. o.

⁸⁸ Tremmel (2006) 95. o.

⁸⁹ Vö: Móra (1960) 664. o.

⁹⁰ Kertész (1971) 449. o.

⁹¹ Herke – Fenyvesi – Tremmel (2012) 132. o.

⁹² Tremmel (2006) 95-97. o.

⁹³ Vö: Bassiouni (2012) 833. o.

4. 8. A bizonyítás elvei⁹⁴

A büntetőeljárás bizonyítási rendszer a bizonyítás szabadságán mint elvi jelentőségű szabályon nyugszik, amely egyrészt a bizonyítási eszközök szabad megválasztását, másrészt a belőlük származó bizonyítékok szabad értékelését foglalja magában.⁹⁵ A bizonyítékok szabad felhasználásának joga azt jelenti tehát, hogy a bizonyítási eljárásban a hatóságok és az eljárásban résztvevő személyek nincsenek ahhoz kötve, hogy a lehetségesek közül csakis valamelyik bizonyítási eszközt válasszák. Úgyszintén nincsenek kötve a bizonyítási eszközök meghatározott számához vagy minőségéhez sem; így a releváns tény egy vagy több bizonyítási eszközzel, közvetlen⁹⁶ vagy közvetett⁹⁷ módon is bizonyítható.⁹⁸ Ezáltal a különböző bizonyítási eszközök és bizonyítékok egymást kiegészíthetik, helyettesíthetik vagy pótolhatják.⁹⁹ A bizonyítás megvalósulhat kényszerintézkedések alkalmazásával vagy azokról készült okiratok felhasználásával is. Végül pedig az okiratok és a tárgyi bizonyítási eszközök a büntetőeljáráson kívül eljáró hatóságok jogszerű eljárásából is származhatnak.¹⁰⁰

A bizonyítás elveihez tartozik a bizonyítékok előre meghatározott bizonyító erejének kizárása. Ennél fogva, nem a törvény, hanem a bizonyítékok értékelése során kialakult meggyőződése alapján a hatóság foglal állást az egyes bizonyítékok bizonyító ereje kérdésében.¹⁰¹

A bizonyítási kétség a terhelt terhére való értékelésének tilalma is a bizonyítás elveihez tartozik. Ez tulajdonképpen az *in dubio pro reo* klasszikus szabálya, mely szerint ténybeli kétség esetén a terhelt javára kell dönten.¹⁰²

⁹⁴ A bizonyítás elveinek elemzése során a kontinentális jog bizonyítási elveivel foglalkozom. Az angolszász bizonyítási jogról és gyakorlatról bővebben lásd: Tremmel (2006).

⁹⁵ Vida (2006) 215. o., továbbá vö: Be. 78. § (1) bekezdés.

⁹⁶ Közvetlen bizonyíték az, amely a releváns tényre egyenes és kizárólagos következtetést enged. Vö: Vida (2006) 211. o., Herke – Fenyvesi – Tremmel (2012) 136-143. o., Tremmel (2006) 84. o.

⁹⁷ Közvetett bizonyíték az, amely nem releváns tényre, hanem olyan más tényre vonatkozik, amelyből tudományos vagy logikai úton a releváns tényre vonható következtetés. Vö: Vida (2006) 211. o., Herke – Fenyvesi – Tremmel (2012) 136-143. o., Tremmel (2006) 84. o.

⁹⁸ Vida (2006) 216. o.

⁹⁹ Vida (2006) 216. o.

¹⁰⁰ Vida (2006) 216. o., továbbá vö: Be. 76. § (2) bekezdés.

¹⁰¹ Vida (2006) 215., 221. o.

¹⁰² Vida (2006) 215., 223. o., Cséka (2006) 73-77. o.

4. 9. A bizonyítási eszközök értékelése

A bizonyítékok értékelése egy komplex tudati tevékenység és mint gondolati művelet, elsősorban a logika szabályain alapul, alkalmazva az egzakt tudományok ismereteit és figyelembe véve a társadalmi gyakorlatot is. Ennek része, hogy a bizonyítási eszközöket és a bizonyítékokat önmagukban, külön-külön vizsgálat tárgyává kell tenni abból a szempontból, hogy beszerzésük törvényes eljárás során történt-e, hitelt érdemlő-e a bizonyítási eszköz, a hitelt érdemlő bizonyítási eszköz szolgáltat-e pozitív vagy negatív közvetlen bizonyítékot a releváns tényre, a bizonyítási eszköz által szolgáltatott közvetett bizonyíték alkalmas-e a büntetőjogilag releváns tényekre vonatkozó további, logikai következtetés levonására.¹⁰³

A bizonyítási eszközöket és a bizonyítékokat egymással összevetve és összességükben is meg kell vizsgálni.

A szabadon felhasználható bizonyítási eszközökből szerzett bizonyítékok értékelésének alapja a hatóság meggyőződése, amely átfogja a bizonyításnak, azaz egyrészt az egyes bizonyítékok bizonyító ereje, másrészt az ezek összességének értékelése alapján megállapítható eredményét.¹⁰⁴ A meggyőződés nem irracionális, hanem a bizonyítékok értékelésének objektív alapjain nyugvó, de racionális kategória, amely azt fejezi ki, hogy a hatóság a bizonyítékok tárgyszerű értékelését szubjektíve is tárgyszerűnek tartja.¹⁰⁵

4. 10. A külföldi bizonyíték

4. 10. 1. A „külföldi” jelentése

Először is azt kell tisztázni, hogy miért is „külföldi” az a bizonyíték, majd pedig azt, hogy ez milyen következményekkel jár, milyen eljárásokat és/vagy kérdéseket, esetleges problémákat vonhat maga után. Az előbbire viszonylag egyértelmű a válasz, hiszen akkor „külföldi” a bizonyíték, ha külföldön van, tehát nem az eljáró hatóság illetékességi területén, nem belföldön. Így annak beszerzése, lefoglalása, feltalálása iránt nemzetközi bűnügyi jogsegély kibocsátása szükséges, jogsegély útján szerezhető be.

¹⁰³ Vida (2006) 217-218. o.

¹⁰⁴ Vida (2006) 218-219. o.

¹⁰⁵ Vida (2006) 219. o.

Itt kell megjegyezni azt, hogy a bűnüldöző szervek nemzetközi együttműködése sokszor a büntetőeljárás első szakaszában vagy azt megelőzően, a bűnfelderítés és a bűnmegelőzés körében jöhet szóba – szemben a bűnügyi jogsegély intézményeivel, melyek igénybevételére a büntetőeljárás egész menetében sor kerülhet. Így tehát a nyomozó hatóságok együttműködése nem jogsegély, de annak eredménye lehet bizonyíték a büntetőeljárásban.¹⁰⁶

4. 10. 2. Mi lehet külföldi bizonyíték?

Dolgozatom mennyiségi keretei nem adnak arra lehetőséget, hogy tanulmányozzam minden állam büntetőeljárás rendszerét tekintetben, hogy mit jelent ott a bizonyíték, mi a bizonyítási eszköz fogalma stb. Azonban, úgy vélem, nem is az itt a kérdés, hogy egyes államokban mit jelentenek ezek a fogalmak, avagy az, hogy az adott tény valójában tény-e, hiszen a reális dolgok mindenütt azok. Így a vér minden országban vér, egy aláírás pedig éppúgy aláírás a másik államban is,¹⁰⁷ hasonlóan a fénykép, a filmfelvétel vagy egy vázrajz.¹⁰⁸ Ez azt jelenti, hogy a bizonyíték formáját öltött reális tény, amelyet valamely bizonyítási eszköz tartalmaz,¹⁰⁹ lesz az a bizonyos, a jogsegély keretében átadandó „külföldi bizonyíték”.

Mindazonáltal, a nemzeti bíróságok dolga az, hogy az eléjük kerülő ügyekben megállapítsák a tényállást, eldöntsék, mire terjesztik ki a bizonyítási eljárást, milyen bizonyítási eszközöket vizsgálnak meg.¹¹⁰

4. 10. 3. A külföldi bizonyíték sorsa

4. 10. 3. 1. A külföldi bizonyíték beszerzésének szükségessége

Ahogy CSÉKA ERVIN is írja, az egyszerűbb megítélésű ügyekben csak a legszükségesebb bizonyításfelvételre kell, hogy sor kerüljön, lévén, hogy a „túlbizonyítás” egyrészt hátrányosan befolyásolja az igazságszolgáltatás időszerűségének alakulását, másrészt a

¹⁰⁶ Vö: Karsai (2005) 35-36. o., Karsai (2008b) 1962. o.

¹⁰⁷ Karsai (2008a) 951. o.

¹⁰⁸ Nagy L. – Cséka (1972) 427. o.

¹⁰⁹ Karsai (2008a) 951. o.

¹¹⁰ Bárd K. (2007) 177. o.

hatóságok feleslegesen nagy munkaterhelését okozza és elvonja energiájukat a ténylegesen jelentős bizonyítást igénylő, nagyobb súlyú, bonyolultabb tényállású ügyektől.¹¹¹ Ezért úgy vélem, hogy gondosan kell mérlegelni azt, hogy a bűncselekmény bizonyításához elengedhetetlenül szükséges-e a jogsegély kérése, attól milyen eredmény várható, illetve az eljárás mely szakaszában, fázisában szolgálja leginkább az eljárás sikerét és időszerűségét. Emellett azt az eshetőséget sem szabad elfelejteni, hogy attól, mert például egy okiratot, vagy valamilyen tárgyi bizonyítási eszközt beszereztek külföldről, az még nem lesz feltétlenül része a bizonyítási eljárásnak, amennyiben az mégsem lesz releváns az ügy szempontjából. Ahogyan TREMMEL FLÓRIÁN is rámutat, a büntetőeljárásban nem lehet bármely – egyébként a büntetőjogilag releváns tényre vonatkozó, azt adekvátan visszatükröző – adat bizonyíték, amennyiben törvényes adatforrásból szerezték be. Viszont pusztán a törvényes forrásból beszerzés – mint a tartalommal szorosan összefüggő, de végső soron formális ismerv – megléte esetén sem lesznek a büntetőjogilag releváns tényekre vonatkozó adatok mindig adekvátak, helyes eredményre vezetőek. A valódi bizonyítékok és az álbizonyítékok egymáshoz tartozó, egymást kölcsönösen feltételező, elválaszthatatlan jelenségek, de egyúttal egymást kizáró illetve ellenkező végletei, azaz pólusai egy és ugyanazon jelenségnek, az eljárásjogi bizonyítéknak.¹¹²

4. 10. 3. 2. A bizonyítékok elfogadhatósága

4. 10. 3. 2. 1. Az alkalmazandó jog

A külföldi bizonyíték elfogadhatósága tekintetében több kérdést vizsgáltam. Ezek egyike az alkalmazandó jog kérdése, ezen belül is az, hogy a külföldi bizonyíték felhasználható-e, befolyásolja-e a külföldi bizonyíték elfogadhatóságát, ha a jogsegély keretében megkeresett állam büntető eljárásjoga másként rendelkezik, mint a megkereső államé. Hiszen ez esetben a kérdés az, hogy az eltérő jogrendszerekben keletkezett bizonyítási eszközök beépíthetők-e a hazai büntetőeljárásba, akadályos-e a felhasználásnak, hogy azt más eljárási garanciák, eltérő törvényi előírások mellett szerezték be, és használták fel.¹¹³

¹¹¹ Cséka (1969)

¹¹² Tremmel (2006) 79-81. o.

¹¹³ A forum regit actum és locus regit actum elvéről részletesen lásd: 6. 12. fejezet.

További kérdés, hogy a külföldi bizonyíték felhasználható-e akkor is, ha a hazai büntetőeljárásban kizárólag külföldön beszerezett bizonyítékok állnak rendelkezésre. Ezzel kapcsolatban a Kúria¹¹⁴ álláspontja - közzétett határozat formájában - nem ismerhető meg, az egyedi ügyekben hozott döntések pedig nem adnak választ rá.. Véleményem szerint abból kell kiindulni, hogy a nemzetközi bűnügyi jogsegély a nemzetközi egyezményekhez való csatlakozást feltételezi, azt, hogy az adott ország bizalommal van egy másik ország jogrendszerére, igazságszolgáltatására iránt, és ha a jogrend nem is mindenben azonos, az alapkérdések tekintetében nyilvánvalóan hasonló, a különbözőség pedig elfogadható. A jogsegély keretében beszerezett bizonyítékok felhasználásának két feltétele van: az adott állam jogrendje értelmében törvényesen felvett bizonyítási eszköz legyen; valamint ne sértse az emberi jogokat.

A büntetőeljárás jogsegély keretén belül a különböző eljárási cselekményeket főszabály szerint a megkeresett állam szabályai szerint kell elvégezni. Ettől el lehet térni a megkereső fél ilyen irányú kifejezett kérésére. Ebből is levezethető, hogy nincs akadálya annak, hogy a külföldön beszerezett és az ottani szabályok szerint törvényes bizonyítási eszköznek minősülő bizonyítékok a hazai eljárásban is felhasználhatók legyenek. Ellenkező álláspont mellett a jogsegély értelmét vesztené. Ennél még erősebb érv, hogy az ilyen ügyek gyakran a nemzetközi szervezett bűnözés részét képezik, és nehezen indokolható, hogy az egyes országok éppen a legsúlyosabb bűncselekményt elkövetőkkel szemben mondjon le a büntetőjogi felelősségre vonásról.

Azonban a Kúria álláspontja ismert tekintetben, hogy ha a külföldi állam eljárásjogi szabályai nincsenek összhangban a magyar joggal, ezáltal a Be. alapelvi szintű rendelkezései sérülnek, így a külföldi állam igazságügyi hatóságának eljárási cselekményei, a beszerezett bizonyítékok – még akkor is, ha az ottani szabályok szerint törvényesen folytak le – nem használhatóak fel.¹¹⁵

¹¹⁴ A Kúria Magyarország legfőbb bírósági szerve. A Kúria biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, jogegységi határozatait a bíróságokra kötelezőek. Továbbá, elbírálja - törvényben meghatározott ügyekben - a törvényszék, továbbá az ítéletábra határozata ellen előterjesztett jogorvoslatot; a felülvizsgálati kérelmet; a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz; joggyakorlat-elemzést folytat a jogerősen befejezett ügyekben, ennek keretében feltárja és vizsgálja a bíróságok ítélkezési gyakorlatát; elvi bírósági határozatokat és elvi bírósági döntéseket tesz közzé; dönt az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről és a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról, valamint eljár a hatáskörébe tartozó egyéb ügyekben. Vö: Magyarország Alaptörvénye 25. cikk és 2011. évi CLXI. törvény 24. § (1) bekezdés a)- h) pontok.

¹¹⁵ Vö: EBH2013. B.20. A történeti tényállás szerint az ausztriai G. Bűnügyi Tartományi Törvényszék a 2003. november hó 01. napján jogerőre emelkedett ítéletével K. J. terheltet különösen védett iratok meghamisításának büntette miatt 9 hónap - végrehajtásában 3 évre felfüggesztett - szabadságvesztésre ítélte. A tényállás lényege szerint a terhelt 2003. január hó 19. napján jogi ügyletekben személyazonosságát a H. S.

4. 10. 3. 2. 2. A bizonyítás törvényessége

Úgy vélem, különösebb elemzést nem igényel, hogy ha az adott bizonyítékot a külföldi hatóság törvénysértéssel szerezte meg – így például a bizonyíték felderítésénél, összegyűjtésénél, rögzítésénél nem a vonatkozó eljárásjogi szabályok alapján jártak el; a bizonyítási cselekmények elvégzésekor az emberi méltóságot, az érintettek személyiségi jogait és a kegyeleti jogot nem tartották tiszteletben¹¹⁶ -, az nem értékelhető bizonyítékként.¹¹⁷ Így tehát a külföldi bizonyítéknak a hazai büntetőeljárásban történő felhasználásának korlátja, ha azt – akár a külföldi, akár a hazai - hatóság tiltott módon szerezte be. Így például, tegyük fel, hogy a nyomozási szakban¹¹⁸ kibocsátott jogsegély keretében kihallgatott tanúval szemben a jogsegélyt végrehajtó hatóság erőszakot, fenyegetést vagy más hasonló módszert alkalmazott annak érdekében, hogy a tanú vallomást tegyen¹¹⁹, majd a tárgyalásra¹²⁰ már személyesen megidézett tanú nyilatkozik arról, hogy a korábbi vallomását kényszer hatására tette meg – mert például élni akart az őt megillető vallomásmegtagadási jogával¹²¹ -, a vallomása bizonyítékként nem lesz felhasználható. De hasonlóan az eljárás egyéb résztvevője, így akár a terhelt is a bíróság

névére és adataival kiállított, de a terhelt fényképét tartalmazó hamisított magyar útlevelel igazolta. A terhelt 2003. október 30. napján 19:45 órától 2003. november 1. napján 11:02 óráig volt a G. Büntetés-végrehajtási Intézetben biztonsági őrizetben. A főtárgyalás megtartására 2003. november 01. napján 10:30 órától 10:45 óráig került sor, így a tárgyalás alatt is a személyi szabadságát korlátozó kényszerintézkedés hatálya alatt állt. Mivel ún. vizsgálati fogságát nem rendelték el, ezért részére a védelem ezen okból nem volt kötelező és annak más oka sem állt fenn. Az osztrák Büntető Perrendtartás szabályai szerint a terhelt részére a védelem nem kötelező pusztán abból az okból, hogy a terhelt az eljárás nyelvét nem ismeri, így a terheltnek az eljárás során nem volt védője.

Az osztrák Büntető Perrendtartás szabályai szerint a terhelt részére tolmácsot akkor kell kirendelni, ha az eljárás nyelvét nem érti, továbbá ha ez a terhelt védekezési jogának a biztosításához szükséges. Az eljárás során a terhelt nem adott nyilatkozatot sem arra vonatkozóan, hogy a német nyelvet ismeri, sem pedig arra, hogy ne vonjanak be tolmácsot.

Az osztrák nyomozó hatóság a 2003. október 30-i rendőrségi kihallgatáskor a terheltet tolmács jelenlétében hallgatta ki, aki ekkor beismerő vallomást tett. Ez a beismerő vallomás került a 2003. november 01-jei tárgyaláson bizonyítékként felhasználásra. Tehát a terhelttel szemben a külföldi bíróság ugyanolyan cselekmény miatt járt el, amely mind a magyar jog, mind az Osztrák Köztársaság joga szerint bűncselekmény, és a kiszabott büntetés is összhangban van a magyar joggal, a rendelkezésre álló adatok alapján azonban az is megállapítható, hogy a G. Bűnügyi Tartományi Törvényszék tárgyalásán a fogva lévő és az eljárás nyelvét nem ismerő magyar terhelt érdekében védő és tolmács nem vett részt, ezért a külföldön folyamatban volt eljárás már nem állt összhangban a magyar joggal, következésképpen az elismerő végzés nem felelt meg a meghozatalakor hatályos Btk. 6. §-a (1) bekezdésének b) pontjában foglalt rendelkezésnek. A Kúria a fenti eljárási alapelvekre és az azokkal összhangban lévő további törvényi rendelkezésekre figyelemmel azt állapította meg, hogy a külföldön folyamatban volt eljárás nem felel meg a hazai büntetőeljárás jogi rendelkezéseinek, mert annak fent hivatkozott szabályait kifejezetten megsértette.

¹¹⁶ Vida (2006) 226. o., Bárd K. (2007) 226-236. o.

¹¹⁷ Nagy L. - Cséka (1972) 418. o.

¹¹⁸ Vö: Be. IX. fejezet.

¹¹⁹ Vö: Btk. 303. § (kényszervallatás büntette).

¹²⁰ Vö: Be. XI-XIII. fejezetek.

¹²¹ Vö: Be. 82. § (1) bekezdés a)- d) pontok,

tudomására hozhatja, hogy a tanú vallomásának beszerzése törvénytelen módon történt. Amennyiben a bizonyíték törvénytelen voltáról az eljáró hatóság csupán az ügy jogerős befejezését követően szerez tudomást, az perújítási ok lehet.¹²²

Ugyanakkor az Európai Emberi Jogi Bíróság álláspontja az, hogy a törvényellenesen beszerzett bizonyíték felhasználása nem sérti feltétlenül a tisztességes eljáráshoz való jogot.¹²³

4. 10. 3. 2. 3. A külföldi bizonyíték megismerése és a meggyőződés kialakítása

Amennyiben jogsegély keretében megkeresett külföldi hatóság kihallgatott egy tanút vagy egy gyanúsítottat, az erről készült jegyzőkönyvet küldi meg a jogsegélyt kibocsátó hatóság részére. Így az mint okirati bizonyíték lesz a bizonyítási eljárás része. Ez azonban a közvetlenség elvének¹²⁴ korlátozásával járhat. A tanúval történő bizonyítás esetében a bíróság által megismerendő jelenség maga is egy folyamat. Ezt a folyamatot a bíróságnak olyan módon kell feltárnia, hogy a büntetőper egyéb adataival, bizonyítékaival is alátámasztott bírói megismerés, a bíróságnak a releváns jelenségekről tett megállapításai az objektív valóságot tükrözzék. Ehhez feltétlenül szükséges, hogy a bíróság a tanúban végbement primer tudati folyamatot kifejlődésében és összefüggéseiben megismerje.¹²⁵ Kétségtelen, hogy a magyar Be-ben nincs a bizonyítékoknak előre meghatározott bizonyító ereje, azonban a közvetlenség elvének sérelmét jelentheti, ha a tárgyaláson a korábbi vallomásról készült okirat, azaz a jegyzőkönyv felolvasásával történik a – már csak közvetett jellegű – bizonyítás.¹²⁶ Ezért úgy vélem, hogy még a nyomozás során elfogadható, hogy a jogsegély keretében kihallgatott tanú vagy terhelt vallomásának

¹²² Vö: 408. § (1) bekezdés d) pont.

¹²³ Lásd: Schenk kontra Svájc. Az ügyben a jogellenesen beszerzett telefonlehallgatást használták fel a tárgyalás során. Az Európai Emberi Jogi Bíróság arra az álláspontra jutott, hogy a bizonyítékot valóban törvényellenesen szerezték be, azonban ennek ellenére ez nem sértette a tisztességes eljáráshoz és az ártatlanság védelméhez való jogot, figyelemmel arra, hogy nem ez a volt az egyetlen bizonyíték, amely alapján elítélték a terheltet.

¹²⁴ A közvetlenség elve – mely szoros összefüggésben van a szóbeliség elvével - explicite nem szerepel a hatályos Be. általános alapelvei között, mert olyan alapelv, amely csak egy speciális szakasznál található meg, a bírósági eljárásban. Lényege, hogy lehetőleg eredeti bizonyítékokat kell felhasználni, azaz a bíró a tárgyaláson közvetlenül megismert bizonyítékokra alapozza ítéletét. A személyes vallomás elsőbbséget élvez a korábbi vallomás felolvasásával szemben. A szóbeliség elve azt jelenti, hogy a büntetőper szóbeli jellegű. A bíró részéről a tárgyalás vezetése előszóval történik, kihallgatások és meghallgatások zajlanak, iratokat, okiratokat olvasnak fel, perbeszédet tartanak, ítéletet hirdetnek. Ez nem z árja ki az írásbeli nyilatkozatok, indítványok és észrevételek tételét. Az ügyészi vádemelés is vádirattal történik, és a bíróság is írásba foglalja az ítélet rendelkező részét. Ez garanciája a szóbeliségnek. Vö: Kádár (2009) 75. o., Cséka (1998) 7. o., Cséka (1999) 65., 73. o., Herke – Fenyvesi – Tremmel (2012) 72-77. o., Bárd K. (2007) 179., 193-194. o., Bárd K. (1987) 32. o.

¹²⁵ Nagy L. (1966) 11. o.

¹²⁶ Cséka (1999) 73. o.

jegyzőkönyve legyen része a bizonyítékoknak, azonban a tárgyaláson – különös tekintettel arra például, ha a jogsegély keretében kihallgatott tanú szavahihetőségével kapcsolatban kétség vagy aggály merül fel – szükséges lehet az, hogy az adott tanút – ugyancsak jogsegély keretében – megidézzék, és a bíróban így alakulhasson az a belső meggyőződés, mert egyéb esetben a bizonyíték kirekesztését kell megfontolni..

4. 10. 3. 2. 4. A titkos információ felhasználása

A szervezett bűnözés előtérbe állította a titkosszolgálati úton szerzett információk, adatok felhasználhatóságát. A titkos információk¹²⁷ bizonyítéku történő felhasználásának igen jelentős akadálya az, hogy az adatforrás nem ismert, nem ismerhető meg. Márpedig ismeretlen forrású adatok eleve nem lehetnek bizonyítékok a bűnügyekben. A problémakör kompromisszumos megoldásának körvonalai kibontakozóban vannak az ún. tanúvédelmi intézmények körültekintő bevezetésével s általában azzal, hogy a bizonyítéku felhasználandó titkos információkat jelentős mértékben „okiratosítani” kell, megjelölve az okiratban a bírósági vagy más törvényes engedélyt, az akció helyét és idejét, az eljáró szervet stb. Az Emberi Jogok Európai Bírósága e vonatkozású álláspontja¹²⁸ az, hogy a bűnösség megállapítása kizárólag vagy döntően nem alapulhat titkos információszerzésen.¹²⁹

A jogsegély keretében végrehajtott titkos információszerzés elfogadhatóságát igazolja vissza a Szegedi Ítéltábla ítélete¹³⁰ is, amely kimondja, hogy „[...] a vádlottak telefonbeszélgetéseinek lehallgatására nemzetközi jogsegély keretében került sor Romániában, az ott hatályos rendelkezések szerint, illetve azok felhasználhatóságát is megállapította határozatával a román hatóság. Erre figyelemmel törvényesen került sor a lehallgatásokra és azok bizonyítékként történő felhasználására”.

¹²⁷ A titkos információgyűjtésről lásd: Be. 200-206/A. §.

¹²⁸ Tremmel Flórián idézi Vincent Bergert, valamint hivatkozik a Kostovski kontra Hollandia és Lüdi kontra Svájc ügyekre [vö: Tremmel (2006) 86. o.], azonban ezek közül csak a Lüdi ügy érinti a titkos információgyűjtést. A Kostovski ügyben olyan anonim tanúk vallomásának felhasználhatósága volt a kérdés, akik „anonimák” kívántak maradni az elkövetőktől való félelmük miatt. és itt azt mondta ki az EJEB, hogy bűnösség megállapítása kizárólag vagy döntően nem alapulhat anonim tanúk vallomásán. A Lüdi ügyben a beépített ügynök vallomását ismertették, és az EJEB az elmarasztaláshoz elégségesnek találta, hogy a svájci bíróság figyelembe vette az ügynök vallomását, holott az elítélés nem kizárólag vagy döntő mértékben alapult ezen.

¹²⁹ Tremmel Flórián idézi Vincent Bergert. Vö: Tremmel (2006) 86. o.

¹³⁰ Bf. I. 57/2013/14. számú ítélet, 3. oldal.

5. A NEMZETKÖZI BŰNÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉSRŐL ÁLTALÁNOSÁGBAN

A külföldön fellehető bizonyíték átadása, a határokon átvélő bizonyításfelvétel csak egy kis szelete a nemzetközi, illetve európai bűnügyi együttműködésnek. A büntető igazságszolgáltatás útján az egyes államok általában a saját belső társadalmi viszonyait védik, az e viszonyokat különösen veszélyeztető emberi magatartásokkal szemben. Így a büntető igazságszolgáltatás megvalósítása általában az államok kizárólagos és a nemzetközi jog által nem érintett belső hatáskörébe tartozik.¹³¹ Az állam már egyszerűen abból a tényből kifolyólag is kapcsolatba kerülhet más államok tevékenységével, hogy az egyes cselekmények nem csak egy adott állam társadalmi viszonyait sérthetik, hanem egyidejűleg több államét is.¹³² Ezen felül a bűncselekmény elkövetését követően nem mindig van helye az adott állam igazságszolgáltatása azonnali érvényesülésének az elkövetővel szemben, és így annak sok esetben lehetősége nyílik arra, hogy időközben más állam területére távozzék. Ilyenkor annak az államnak az igazságszolgáltatása, amelynek a jogrendjét az elkövető eredetileg megsértette csak a másik állam közreműködésével valósulhat meg.¹³³

Tehát annak érdekében, hogy az egyik állam a saját büntető igényének érvényt szerezzen, érdeke az is, hogy a hazai büntetőeljárásban, a bizonyítási eljárás lefolytatásához szükséges, egy másik országban, ismert helyen található - például - tárgyi bizonyítási eszközt megszerezzen oly törvényes és jogszerű úton, hogy az aggálymentesen felhasználható legyen az eljárás további szakaszában.¹³⁴

Azonban mi kötelezi ezt másikat, „külföldi” államot arra, hogy ez esetben jogsegélyt nyújtson? Miért is többoldalú ez a szükséglet és miért segítenek - kölcsönösen - az államok egymás büntető igényének érvényre juttatásában?

Az államok kogens jellegű normák segítségével maguk határozták meg büntető joghatóságukat, azonban fokozatosan teret engedtek más államok büntető igazságszolgáltatása érvényesítésének,¹³⁵ mivel csak ily módon tudták érvényre juttatni az igazságszolgáltatás által elérni kívánt célokat. A középkorban az államok közötti bűnügyi együttműködés leginkább a bűncselekmények üldözésében nyilvánult meg, amely csak a

¹³¹ Márkus (1966) 679. o.

¹³² Márkus (1966) 680. o.

¹³³ Márkus (1966) 680. o.

¹³⁴ A bizonyíték feltalálási helye és az elkövető állampolgárságán kívül számos tényező szűrődhet be idegen elemként, akár a sértett vagy a tanú állampolgársága, az elkövetés helye, idegen jogtárgy megsértése. Vö: Karsai (2004) 28. o.

¹³⁵ Vö: transznacionális büntetőjog fogalma, Nagy (2004) 107. o.

politikai bűncselekményekre vonatkozott.¹³⁶ Egészen a XVIII. század közepéig a bűnügyi együttműködés a kiadatásban¹³⁷ realizálódott, amely az uralkodó politikai célját szolgáló közigazgatási rendszer része volt, alkalmazása független volt az igazságszolgáltatástól.¹³⁸

Ahhoz, hogy a bűnözők és a bűnözés mobilitását kezelni lehessen, azaz az államok büntető igazságszolgáltatásuknak érvényt szerezhessenek, „kénytelenek” voltak együttműködni egymással – ez kezdetben kétoldalú szerződésekből nyilvánult meg,¹³⁹ majd pedig multilaterális egyezmények¹⁴⁰ sorában. Az államok ezzel párhuzamosan egyre növekvő mértékben terjesztették ki az állami büntető joghatóságukat ún. extraterritoriális cselekményekre¹⁴¹ is. A legszélesebb értelemben vett nemzetközi bűnügyi együttműködés mára már valamennyi büntetőeljárás cselekményét magába foglalja, függetlenül attól, hogy azt bíróság vagy más hatóság nyújtotta-e.¹⁴²

A fent leírtak ellenére azonban továbbra sem kaptunk egyértelmű választ arra, hogy miért is „éri meg” az államoknak együttműködni egymással. Az a körülmény, hogy az államok a szuverenitásuk alapján más államoktól függetlenül valósítják meg a funkciójukat, többek között a büntető igazságszolgáltatásukat, nem jelenti azt, hogy egymástól teljesen elszigetelten, egymásra tekintet nélkül végzik a tevékenységüket.¹⁴³ Álláspontom szerint több, egyszerre párhuzamosan is érvényesülő oka is van annak, hogy az államok – akár szuverenitásuk részbeni feladásával – miért döntöttek úgy, hogy segítséget nyújtanak egymásnak. LIGETI KATALIN szerint az államok azért döntöttek a többoldalú egyezmények kidolgozása mellett, hogy elkerüljék a kétoldalú szerződésekből fakadó eltéréseket, amely így egyfajta harmonizációs mechanizmusként érvényesül.¹⁴⁴

Ezen felül vitathatatlanul közös érdeke az államoknak a bűnözés megelőzése és üldözése. Sőt, ahogy KARSAI KRISZTINA rávilágít, a XX. század közepe óta már az elkövető reszocializációja is előtérbe került, így már hárompólusúvá vált a jogviszony, mert a

¹³⁶ Wiener (2002) 265. o.

¹³⁷ A kiadatási jogról lásd bővebben: M. Nyitrai (1999) 103. o., M. Nyitrai (2005a) 196-201. o., Nagy (2004) 114-121. o., Ligeti (2004) 77-94. o., Szász (1933) 20. o., Nagy K. (1995) 90-92. o., M. Nyitrai (2003b), Bassiouni (2008) 4-7. o.

¹³⁸ Az első, mai értelemben vett kiadatási szerződés az 1376-os, V. Károly és Savoya grófja által kötött szerződés, mely rendelkezett a közbüntettesek kiadatásáról is – de ez kivételnek számított abban a korszakban. Vö: Wiener (2002) 265. o.

¹³⁹ Lásd például a Magyarország által dualizmustól kezdve kötött kiadatási egyezmények, továbbá vö: Ligeti (2004) 27. o.

¹⁴⁰ Lásd például az Európa Tanács égisze alatt született egyezményeket: <http://www.conventions.coe.int/> és Ligeti (2004) 27. o.

¹⁴¹ Ligeti (2004) 41. o.

¹⁴² M. Nyitrai (2005a) 189. o.

¹⁴³ Márkus (1966) 679-680. o.

¹⁴⁴ Ligeti (2004) 27. o.

segítséget kérő és segítséget nyújtó államok érdekén túl az érintett személy érdeke is érvényesül a nemzetközi bűnügyi együttműködésben.¹⁴⁵

Ahogy M. NYITRAI PÉTER írja, napjainkig tartó érvénnyel megállapítható, hogy a nemzetközi bűnügyi együttműködés a *ius puniendi*,¹⁴⁶ az állam büntetőhatalmának gyakorlását törekszik elősegíteni.¹⁴⁷ Ennek kivitelezése valósul meg az egyes kooperációs eszközökben, intézményekben.

5. 1. Bűnügyi együttműködés az Európai Unióban

A bűnügyi együttműködésre az európai (közösségi) integráció¹⁴⁸ eredetileg nem terjedt ki,¹⁴⁹ mivel a kifejezett bűnügyi együttműködésre a Maastrichti Szerződés¹⁵⁰ előtt a klasszikus többoldalú jogsegélyegyezmények, konvenciók vagy pedig a büntetőeljárás felajánlása formájában került sor.¹⁵¹

Az Európai Unión belüli együttműködést tekintve ugyancsak KARSAI KRISZTINA gondolataihoz kell visszanyúlnom, mivel ő mutat rá arra, hogy az uniós bűnügyi együttműködés életre hívása azon a felismerésen alapult, hogy a közös piac kialakulását veszélyeztethetik a terrorizmus, a kábítószer-kereskedelem, a nemzetközi csalások és más nemzetközi bűncselekmények, ezért ezt a tagállamoknak nem nemzeti, hanem magasabb szinten kell megoldaniuk.¹⁵²

Végül, de nem utolsó sorban, úgy vélem, hogy a kor és a technika új kihívásaival is szembe kell nézniük az államoknak. A bűnelkövetők ma már nem pusztán mobilisak. Az internet használatával, az ún. internetes bűnözéssel és csalásokkal nem csak az illetékes hatóság megtalálása a kihívás, hanem maga a joghatósággal rendelkező állam beazonosítása sem egyszerű feladat. Így akár a történeti tényállás majd' minden eleme különböző helyen, országban is megvalósulhat. Ezért akár az elkövetés helyének állama az

¹⁴⁵ Karsai (2004) 29. o.

¹⁴⁶ A *ius puniendi* azt jelenti, hogy az ezzel rendelkező szerv jogosult „büntetni”. Tartalmi értelemben a büntetendősségi értékítélet meghozatalára jogosítja fel birtokosát, azaz, hogy az kiemelten bizonyos magatartásokat az emberi cselekmények sorából, amelyeket aztán bűncselekménnyé nyilvánít. Vö: Karsai (2004) 111. o.

¹⁴⁷ M. Nyitrai (2005a) 189. o.. M. Nyitrai (2010) 3. o.

¹⁴⁸ Az Európai Unió eredetileg három gazdasági célú szervezetre, a három európai „közösségre” épült rá: az Európai Gazdasági Közösség, az Európai Atomenergia Közösség és a 2002-ben megszűnt Európai Szén- és Acélközösség. Vö: Blutman (2004) 21. o., (2010) 27. o., Karsai (2005) 5. o.

¹⁴⁹ Blutman (2010) 63. és 74. o.

¹⁵⁰ HL C 191., 1992.7.29., 1. o.

¹⁵¹ Farkas (1999) 387. o.

¹⁵² Vö: Karsai (2008b) 1947. o., Karsai (2004b) 13. o., továbbá vö: Maastrichti Szerződés [HL C 191., 1992.7.29.] K1. cikk.

elkövető állampolgárságához igazodó országgal, a harmadik államban tartózkodó sértettel, az eredmény bekövetkeztenek helye szerinti állammal is egyidőben bűnügyi jogsegély keretében együttműködhet, avagy konkurálhatnak egymással, hogy melyikük járjon el. Így akár stratégiai döntéssé is válhat, hogy melyik államé legyen a joghatóság gyakorlása.¹⁵³ Az ilyenfajta „kompetenciaharc”-nak az is lehet az eredménye, hogy a terhelten több államban is felelősségre vonják ugyanazon cselekményért.¹⁵⁴ Amennyiben az államok közötti joghatósági összeütközések elkerülése nincs koordinálva, az az eljáró hatóságokra nézve pedig azzal a következménnyel jár – azon felül, hogy az ügyben érintett két vagy több állam között is konfliktust okoz a helyzet -, hogy a párhuzamos eljárás miatt - ARNDT SINN szavaival élve - egyfajta „verseny” alakul ki, és aki veszít, az hiába áldozta a nyomozó hatóság és az igazságszolgáltatás forrásait az ügyre.¹⁵⁵

A bűnügyi együttműködés tartalmát illetően különbséget kell tenni aközött, hogy az adott tagállamhoz intézett jogsegélykérelem bizonyíték beszerzésére irányul egy büntetőügyben, avagy pusztán egyszerű adatbeszerzésre. Vizsgálni fogom, hogy a jogszabályok ezt mennyiben különítik el, hiszen egy egyszerű adatbeszerzés könnyebben és gyorsabban mehet végbe. Ennek ellenére aggályos lehet, hogy az ily módon megszerzett információ/adat a büntetőeljárásban felhasználható bizonyítéknak minősül-e. Vajon a megkereső tagállamnak döntenie kell arról, hogy figyelembe véve a belső jogot, bizonyíték vagy egyszerű adat beszerzésére irányuló jogsegélykérelmet célszerűbb-e alkalmazni, mely inkább a rendőrségek közti együttműködés¹⁵⁶ során valósulhatna meg, amelyre ezáltal másfajta eljárási rend az irányadó?¹⁵⁷

5. 2. A szuverenitás tartalma az Európai Unió és a tagállamok vonatkozásában

A XX. század második felében megszorodtak azok a nem állami entitások, amelyek megbontják az államok szuverenitását. Egyre nagyobb számban jelentek meg olyan nemzetközi szervezetek, amelyeknek ugyan az egyes államok tagjai, mégis a szuverenitás

¹⁵³ Karsai (2008a) 941-954. o.

¹⁵⁴ Ennek kiküszöbölésére alkotta meg a Tanács 2009/315/IB kerethatározatot (2009. február 26.) a bűnügyi nyilvántartásból származó információk tagállamok közötti cseréjének megszervezéséről és azok tartalmáról, lásd: HL L 93., 2009.04.07., 23. o., vö: Sinn (2012a) 598. o.

¹⁵⁵ Sinn (2012a) 598. o., Sinn (2012b) 553-554. o.

¹⁵⁶ A bűnüldözési/rendőrségi együttműködésről részletesen lásd: Karsai (2005) 35-43. o., Karsai (2008b) 1962. o., Ligeti (2004) 111-121. o., Blutman (2010) 72-74. o., M. Nyitrai (2005a) 191. o., Hólé (2005) 46. o.

¹⁵⁷ Az adatok beszerzésére és továbbítására és az ezzel összefüggő problémákra részletesen az EBP kapcsán fogok kitérni.

tekintetében átlépi a nemzeti határokat, illetve elterjedtek a kormányokhoz nem kapcsolódó nemzetközi gazdasági és társadalmi szerveződések, amelyek különféle mozgalmak révén fejtik ki politikai határokat nem ismerő hatásukat.¹⁵⁸ A hagyományos nemzetközi szuverenitás szempontjából ilyen új kihívást jelent az európai integráció is. Annak meghatározásához, hogy mennyiben őrizték meg, avagy adták fel szuverenitásukat az Európai Unió tagállamai,¹⁵⁹ elsősorban a szuverenitás fogalmát kell körbejárni,¹⁶⁰ azonban a szuverenitásnak mint az államelmélet egyik legvitatottabb és legtöbb jelentéssel bíró fogalmának teljes körű áttekintésére¹⁶¹ területi korlátok miatt a dolgozatban nem vállalkozom, azonban néhány fontosabb szempont kiemelését nem hagyhatom el.

Az államok egymás közötti kapcsolatában a szuverenitás a függetlenségre utal. A függetlenség pedig jogot jelent az állami feladatok gyakorlására – más állam egyidejű kizárásával. Egy másik szempontból megvilágítva, a szuverenitás az állam legfőbb hatalmát jelenti, amely teljes, korlátozhatatlan, egyetemes és homogén.¹⁶²

Amennyiben az állam a szuverenitását korlátozó szerződéseket köt másokkal, ez a korlátozás a szuverenitás gyakorlásának egy általa elfogadott, jóváhagyott módja.¹⁶³ Ez esetben tehát a szuverenitás nem korlátlan, mivel a nemzetközi szerződések és bizonyos nemzetközi szerződések révén létrehozott nemzetközi szervezetek a rájuk ruházott hatáskörök által tovább korlátozzák az államok szuverenitását.¹⁶⁴

Az európai integráció egyik meghatározó jellemzője az egyediség, amely a kezdetekben korlátozott keretek között folytatott együttműködésből a tagállamok gazdaságilag és politikailag is egyre szélesebb mértékben integrálódó szervezetévé nőtte ki magát, döntéshozatali hatáskörén belül jelentős mértékben korlátozta a tagállamok önálló tevékenységét, jogalkotását, miközben az európai integrációs folyamat intenzitását éppen az határozza meg, hogy a tagállamok milyen mértékben és terjedelemben ruházzák át hatásköreiket a szupranacionális intézményekre.¹⁶⁵ Az Európai Bíróságnak (a

¹⁵⁸ Gombár (1996) 29. o.

¹⁵⁹ Részletesen lásd: Bodnár (2009) 41-56. o.

¹⁶⁰ Fejes (2010) 20. o.

¹⁶¹ A szuverenitás fogalmáról bővebben lásd: Varga (2010) 135. o., Kóré (2004) 21. o., Farkas Z. (1966) 331. o., Márkus (1964) 488. o., Márkus (1966) 677-716. o., Nagy K. (1999) 65-70. o., Bódig (2002) 91-95. és 272-278. o., Trócsányi (2008) 3-12. o.

¹⁶² Lásd még: Szita (1973) 119. o.

¹⁶³ A szuverenitási jogok korlátozásáról lásd még: Dezső – Vincze (2006) 408-414. o., Shaw (2008) 521. o.

¹⁶⁴ Kóré (2004) 34. o., Havasi (1991) 61. o.

¹⁶⁵ Takács (2007) 39-40. o.

továbbiakban: *Bíróság*)¹⁶⁶ a 6/64 *Costa v. ENEL* (1964) EBHT 585. ügyben kifejtett álláspontja¹⁶⁷ szerint a Közösség valódi hatalmának a forrása az állami hatáskörök átruházása, illetve a tagállamok szuverenitásának korlátozása. Az ítélet indokolásában a Bíróság a nemzeti jogot - keletkezési idejétől függetlenül - a közösségi jog alá rendelte.¹⁶⁸ Ez az ún. uniós jog elsőbbségének elve,¹⁶⁹ melynek kimondása a hatáskörmegosztásra nézve azzal a következménnyel járt, hogy a nemzeti jogalkotók a közvetlenül hatályos közösségi jogszabályok által szabályozott kérdésekben még saját bíróságaik előtt sem tudtak érvényt szerezni az általuk kibocsátott jogszabályoknak, amennyiben azok a közösségi joggal ellentétesek voltak, vagy annak érvényesülését valamilyen módon akadályozták.

Az állami szuverenitás főbb elemei közé sorolható a joghatóság,¹⁷⁰ amely a büntető ügyekben megjelenő joghatóság¹⁷¹ fogalmához vezet. Az állami szuverenitás elvével összhangban a nemzetközi jog az állam joghatóságát illetően csak azt az útmutatást adja, hogy nem tartoznak az állam joghatóságába azok a bűnügyek, amelyek kizárólag valamely más állam belső viszonyaihoz kapcsolódnak, belső társadalmi viszonyait érintik.¹⁷² Vannak azonban olyan cselekmények, amelyek akár az elkövetés helyéhez történő kapcsolódásának módja, akár az elkövető személye, vagy a cselekmény célja és jellege folytán egyidejűleg több állam társadalmi viszonyainak megsértésére alkalmasak.¹⁷³ Az ilyen cselekményekre a szuverenitás elvéből kifolyólag több állam is kiterjesztheti a joghatóságát anélkül, hogy ezzel a legkisebb mértékben is sértené a nemzetközi jogot.¹⁷⁴

A bűnügyi együttműködés klasszikus formáinak - így a kiadatás, büntetőeljárás átadása és átvétele, eljárási jogsegély - a hagyományos nemzetközi szerződésekkel vagy viszonyossággal bástyázott államközi együttműködés ad keretet.¹⁷⁵ Ennek konkrét menetét a megkeresési elv határozza meg: az, hogy a megkereső állam jogsegélykérelemmel fordul a

¹⁶⁶ Az Európai Unió Bírósága biztosítja a jog tiszteletben tartását a szerződések értelmezése és alkalmazása során. Vö: EUSz. 19. cikk. Továbbá a Bíróságról részletesen lásd: Blutman (2010) 118-126. o.

¹⁶⁷ A Bíróság döntéséről és az ügyről részletesen lásd: Blutman (2010) 334-336. o., Varga (2010) 143. o.

¹⁶⁸ Lásd még: Varga (2010) 143. o., Kóré (2004) 21. o., Balogh-Békési (2008) 310. o., Szita (1973) 119. o., Valki (1970) 551. o.

¹⁶⁹ Vö: Blutman (2010) 333-34. o., Hajdú (2010) 106-107. o., Karsai (2002) 85-86. o. Más szerzők megfogalmazásában az uniós/közösségi jog „elsőbbségének” elve; Vö: Kecskés (1999) 168. o.

¹⁷⁰ Joghatóságról akkor beszélünk, ha nemzetközi vonatkozásban van szó az állam bíróságai vagy más hatóságai hatáskörébe tartozó ügyek köréről. Vö: Márkus (1966) 688. o., Burián (2005) 269. o.

¹⁷¹ Az állam büntető joghatósága az állam bíróságai hatáskörébe tartozó ügyek körét szabja meg nemzetközi jogi szempontból. Lásd: Blutman (2010) 74-76. o., Ligeti (2004) 44. o., Márkus (1966) 688. o.

¹⁷² Márkus (1966) 688. o.

¹⁷³ Márkus (1966) 688. o.

¹⁷⁴ Márkus (1966) 688. o.

¹⁷⁵ Bassiouni (2008) 3. o.

megkeresett államhoz, amely belső jogának bűnügyi együttműködésre vonatkozó szabályai szerint dönt a kérelemről. Mivel a megkereső és a megkeresett állam mellérendelt viszonyban vannak egymással, szuverenitásuk egyformán érvényesül.¹⁷⁶

A bűnügyi együttműködés célja az, hogy kiküszöbölje az állam szuverenitásán alapuló annak a követelménynek a megsértését, hogy az állam saját területén csak a saját büntető politikájával összhangban álló, saját büntető törvényei útján befolyásolja a társadalmi viszonyok alakulását. A kölcsönösség az ilyen esetekben csak azt biztosítaná, hogy az államok a saját területükön kölcsönösen elősegítsék a másik állam büntetőpolitikai céljainak megvalósítását, de nem szabna korlátokat az együttműködés elé olyankor, amikor ez az együttműködés az államok büntetőjogának eltérő volta miatt sértené az egyik vagy másik szuverenitását, amikor a másik állam jogának érvényesítése a megkeresett állam területén beavatkozást jelentene annak belügyeibe.¹⁷⁷ Az államok együttműködése a jogsegély keretében csak addig terjedhet, amíg a büntetőjoguk céljai egymással összhangban vannak, amíg a büntető rendelkezéseik azonos irányban haladnak.

Az európai büntetőjogi integráció fejlődése sok szempontból egyedülálló és egyes mérföldkövei a büntetőjog évszázados tabuját döntötték meg,¹⁷⁸ azonban ez a bűnügyi együttműködés korántsem konfliktusmentes. A tagállami szuverenitás – akár csak részleges – feladása máig az egyik legérzékenyebb pont az Európai Unión belül,¹⁷⁹ hiszen a büntetőjog az a jogág, amely legmélyebben gyökerezik az adott ország társadalmi hagyományaiban, a tagállamok e téren ragaszkodnak leginkább ahhoz, hogy szabályaik közvetlen külső behatásoktól érintetlenül maradjanak.¹⁸⁰

Ugyanakkor, az uniós integráció oldaláról nézve a kérdés sokkal összetettebb, hiszen, ahogy VÖRÖS IMRE fogalmaz, nem csupán egyoldalúan a tagállami szuverenitás védelméről van szó, hanem arról, hogy az EU európai felelősség-közösséget alkot, melyet az „uniós hűség”¹⁸¹ követelménye¹⁸² fejez ki.¹⁸³

¹⁷⁶ Ligeti (2001) 20-21. o.

¹⁷⁷ Márkus (1966) 709. o.

¹⁷⁸ Karsai (2012) 9. o.

¹⁷⁹ Bárd (2008a) 21. o.

¹⁸⁰ Farkas (1999) 383-384. o.

¹⁸¹ Más szerzők megfogalmazásában „lojalitási” alapelv. Vö: Pünkösty (2012) 4. o.

¹⁸² A tagállamokra azt a kötelezettséget rója, hogy juttassák érvényre az alapszerződésekből, vagy a közösségi intézmények fellépéséből eredő kötelezettségek teljesítését, illetve segítsék a közösségi feladatok elérését. Ugyanígy tartózkodniuk kell a tagállamoknak minden olyan intézkedéstől, amely hátráltatja a közösségi célok elérését. Vö: Az Európai Unióról szóló Szerződés [A továbbiakban: *EUSz.*; HL C 83., 2010.3.30.] 4. cikk (3) bekezdés; továbbá: Bartha (2006) 193-198. o., Karsai (2002) 81. o.

¹⁸³ Vö: Vörös (2012) 7. o.

5. 3. A kölcsönös elismerés elvéről

5. 3. 1. Bevezetés

A bűnügyi együttműködés területén számos európai uniós dokumentumban¹⁸⁴ előbukkan a kölcsönös elismerés elve, azonban azt tapasztaltam, hogy sokszor úgy kezelik mint evidenciát, mintha magától értetődő fogalom lenne, mely nem igényel további magyarázatot, pedig a funkciója, működése és hatása nem mutat olyan egyszerű képet, ezért igenis megérdemel kritikai elemzést, kifejtést.

A kutatásom oldaláról nézve pedig arra tekintettel, hogy az ENYH-ra irányuló kezdeményezés alapjául a kölcsönös elismerés elve szolgál,¹⁸⁵ az ENYH létjogosultságának vizsgálatakor ugyancsak nem lehet elmenni a kölcsönös elismerés elve mellett.

5. 3. 2. A kölcsönös elismerés elvének történeti gyökerei

Az elv eredetileg a közösségi jogban jelent meg, a Bíróság fogalmazta meg az áruk szabad mozgásával kapcsolatosan a Cassis de Dijon¹⁸⁶ néven híressé vált döntésében; majd ezt követően a kölcsönös elismerés a közösségi alapszabadságok megvalósítása során az egyik legfontosabb szabályozó elvvé vált.¹⁸⁷ A Bíróság a Cassis de Dijon ügyben kifejtette, hogy a kölcsönös elismerés elve központi szerepet játszik az egységes, belső piac működésében. Biztosítja az áruk és a szolgáltatások szabad mozgását anélkül, hogy szükséges lenne a nemzeti jogok közösségi szintű harmonizációja. A kölcsönös elismerés elvének értelmében egy tagállam sem tilthatja meg a saját területén olyan termék forgalmazását, melyet jogszerűen állítottak elő és forgalmaztak egy másik tagállamban, még akkor sem, ha ezt a terméket olyan technikai vagy minőségi előírások szerint állították elő, melyek

¹⁸⁴ Például lásd az alábbi *kerethatározatokat*: EBP-kerethatározat, HL L 196., 2003.8.2., HL L 190., 2002.7.18. 1. o., HL L 294., 2009.11.11., 20-40. o., HL L 76., 2005.3.22., 16-30. o., HL L 327., 2008.12.5., 27-46. o., HL L 337., 2008.12.16., 102-122. o., HL L 328., 2006.11.24., 59.o., HL L 182., 2001.7.5., 1-2. o., HL L 220., 2008.8.15., 32-34. o.; és *irányelveket*: tervezet, HL L 338., 2011.12.21., 2-18. o.

¹⁸⁵ Vö: tervezet Preambulum (2) bekezdés és 1. cikk (2) bekezdés.

¹⁸⁶ [1979] EBHT 0649.

¹⁸⁷ Vö: Karsai (2008a) 949. o.

különböznek a saját termékre alkalmazott előírásoktól. Az importáló tagállam ettől a szabálytól csak nagyon szigorúan meghatározott körülmények között térhet el.¹⁸⁸

5. 3. 3. A kölcsönös elismerés elvének megjelenése a bűnügyi együttműködés terén

5. 3. 3. 1. A kölcsönös elismerés elve és az Európa Tanács

A kölcsönös elismerés elve a büntetőjogot és a büntetőeljárásokat illetően történetileg az államok közötti nemzetközi bűnügyi együttműködést szabályozó joganyagban jelent meg.¹⁸⁹ Az elv abban a formájában fogalmazódott meg, hogy a kettős inkrimináció követelménye egyben a másik tagállam büntetendőségi értékítéletének el nem ismerését jelenti, azaz a kölcsönös elismerés tagadását.¹⁹⁰

A kölcsönös elismerés elvét az Európa Tanács 1970-ben kidolgozott, a büntetőítéletek nemzetközi érvényéről szóló egyezménye¹⁹¹ is ismeri, azonban az egyezmény megalkotásának alapja az volt, hogy az elítéltek érdekeinek figyelembe vétele végett elengedhetetlen volt a külföldi büntetőhatározat érvényének elismerése.¹⁹² Az egyezmény a csekély számú ratifikáció miatt az nem lépett hatályba.¹⁹³

5. 3. 3. 2. A kölcsönös elismerés elve az Európai Unióban

Bár az Európa Tanács 1970-es egyezményének térhódítása – a fentebb említett oknál fogva - elmaradt, végül az Európai Unióban végbement gazdasági és politikai integráció megteremtette a tagállamok büntető igazságszolgáltatása egymáshoz közelítéséhez szükséges kölcsönös bizalom lehetőségét. A tagállamok büntetőügyekben folytatott együttműködése magában foglalja a tagállamok hatáskörrel rendelkező minisztériumai és

¹⁸⁸ Vö: Blutman (2010) 248. és 612. o.

¹⁸⁹ Karsai (2008a) 941. o.

¹⁹⁰ Karsai (2008a) 941. o.

¹⁹¹ European Convention on the International Validity of Criminal Judgments, CETS No.: 070. <http://www.conventions.coe.int/>.

¹⁹² Ligeti (2004) 131. o.

¹⁹³ Vö: Ligeti (2004) 131. o. és Karsai (2005) 16. o.

igazságügyi, vagy annak megfelelő hatóságai közötti együttműködés megkönnyítését és meggyorsítását az eljárások és a határozatok végrehajtása terén.¹⁹⁴

Tekintettel arra, hogy az Európai Unió fokozott szerepet vállalt a rendőrségi, vám- és igazságügyi együttműködés biztosításában, valamint a menekültügyel, a bevándorlással és a külső határok ellenőrzésével kapcsolatos összehangolt politika kialakításában, az Európai Tanács arra a következtetésre jutott,¹⁹⁵ hogy a kölcsönös elismerés sarokköve az igazságszolgáltatási kooperációnak mind a civil szférában, mind pedig büntetőjogi téren, beleértve a tárgyalás-előkészítési folyamatokat és a nyomozást is. Az Európai Unió Tanácsa 2000 decemberében fogadta el a kölcsönös elismerés elvének megvalósításáról szóló intézkedésprogramot,¹⁹⁶ amely a kölcsönös elismerés elvének legfontosabb aspektusaival foglalkozik, továbbá felsorolja az elv megvalósításához szükséges konkrét intézkedéseket.¹⁹⁷

Öt évvel az Európai Tanács tamperei csúcstalálkozója¹⁹⁸ után időszerűvé vált egy új „menetrend” kidolgozása annak érdekében, hogy az Unió felhasználhassa az eddigi eredményeket, és hatékonyan kezelhesse az előtte álló újabb kihívásokat. E célból fogadta el az Európai Tanács az úgynevezett Hágai Programot.¹⁹⁹ A Hágai Program célja – többek között²⁰⁰ - a határokon átnyúló szervezett bűnözés elleni küzdelem és a terrorizmus fenyegetésének kiküszöbölése, az Europolban²⁰¹ és a Eurojustban rejlő lehetőségek kiaknázása, a bírósági határozatok és tanúsítványok mind a polgári, mind a büntetőjogban történő kölcsönös elismerésének továbbvitele.²⁰² Ennek elérését a rendőrségek és az igazságügy gyakorlati együttműködésének javításával, a jogszabályok egymáshoz való

¹⁹⁴ Ligeti (2004) 131. o. és vö: HL C 340., 1997.11.10., 31. cikkely.

¹⁹⁵ Az 1999. októberi tamperei csúcstalálkozó alkalmával. A csúcstalálkozó eredményeit az ún. Tamperei Nyilatkozat foglalta össze. Lásd: COM/2004/0401 végleges.

¹⁹⁶ HL C 12., 2001.1.15., 1. o.

¹⁹⁷ Ligeti (2004) 132. o.

¹⁹⁸ Az Európai Unió tagállamainak legfőbb vezetői 1974-ben döntötték el, hogy rendszeresen találkoznak a közösségi ügyek megvitatása céljából. E csúcstalálkozókat az Egységes Európai Okmány [HL L 169., 1987.6.29., 1. o.] helyezte be a közösségi jogba Európai Tanács néven. Vö: Blutman (2010) 103. o.

¹⁹⁹ Lásd: HL C 053. 2005.3.3. 1-15. o. [A továbbiakban: *Hágai Program*].

²⁰⁰ Így például az Európai Unió és tagállamai közös képességeinek javítása az alapvető jogok, a minimális eljárásjogi biztosítékok és a jogérvényesítési lehetőség biztosítása terén, védelem biztosítása a rászoruló személyek számára a menekültekről szóló genfi egyezményrel és más nemzetközi szerződésekkel összhangban, a migrációs hullámok szabályozása és az Unió külső határainak ellenőrzése terén.

²⁰¹ Uniós szinten a rendőrségi együttműködést a hágai székhelyű Európai Rendőrségi Hivatal (Europol) támogatja, melyről az EUMSz. 88. cikke rendelkezik. Részletesen lásd: HL L 121., 2009.5.15. Az Europolról bővebben – a teljesség igénye nélkül – lásd: Blutman (2010) 73.o., Karsai (2005) 35-38. o., <https://www.europol.europa.eu/>.

²⁰² Lásd még: 14292/1/04 REV 1.

közelítésével és a közös politikák fejlesztésével kell megvalósítani. A Hágai Programban az Európai Tanács leszögezte, hogy a kölcsönös elismerés elvének eredményes alkalmazásához – a jogrendszerek különbözőségén és az európai jog által biztosított egységességen alapuló európai igazságügyi kultúra fokozatos kialakítása révén – meg kell erősíteni a kölcsönös bizalmat. A tagállamok igazságszolgáltatási rendszereinek következetes és hatékony, a tagállamok jogi hagyományait tiszteletben tartó módon kell együttműködniük.

A Lisszaboni Szerződés révén a kölcsönös elismerés elve „A szabadságon, biztonságon és jog érvényesülésén alapuló térség” cím általános rendelkezései között szerepel²⁰³, így ezzel elsődleges integrációs eszközzé válik,²⁰⁴ melynek következtében a kölcsönös elismerés elvén alapuló eszközök megalkotását immár irányelv vagy akár rendelet²⁰⁵ formájában is lehetővé teszi.²⁰⁶

A Tamperei és a Hágai Program eredményeire építve a Stockholmi Program kijelenti, hogy az Uniónak folytatnia kell a tagállamok jogrendszere iránti kölcsönös bizalom megerősítését azzal, hogy a kölcsönös elismerés elvének kialakításához szükséges minimális jogokat határoz meg, valamint a Szerződéssel összhangban minimumszabályokat állapít meg a bűncselekmények meghatározásával és a szankciókkal kapcsolatban. A jog érvényesülésén alapuló európai térségnek azt is lehetővé kell tennie, hogy a közvéleménynek a jogokkal kapcsolatos fokozott tájékoztatása és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítése révén a polgárok az egész Unióban érvényesíthessék jogaikat.²⁰⁷ A kölcsönös elismerés kiterjedhetne az igazságügyi ítéletek és határozatok valamennyi típusára, amelyek a jogrendszertől függően büntető- vagy közigazgatási jellegű ítéletek és határozatok lehetnek.²⁰⁸

Az Európai Tanács szerint továbbá folytatni kell a határokon átnyúló vonatkozásokkal bíró ügyekre vonatkozó, a kölcsönös elismerés elvén alapuló, átfogó bizonyításfelvételi

²⁰³ „Az Unió a bűncselekmények, a rasszizmus és az idegengyűlölet megelőzésére és leküzdésére irányuló intézkedésekkel, valamint a rendőri, az igazságügyi és az egyéb, hatáskörrel rendelkező hatóságok koordinációjára és együttműködésére irányuló intézkedésekkel, továbbá a büntetőügyekben hozott bírósági határozatok kölcsönös elismerése és – amennyiben szükséges – a büntető jogszabályok közelítése révén a biztonság magas szintjének garantálásán munkálkodik.” Vö: EUMSZ. 67. cikk (3) bekezdés.

²⁰⁴ Karsai – Ligeti (2008) 403. o., Herlin-Karnell (2010) 60. o.

²⁰⁵ A rendelet általános hatályú, minden elemében kötelező és a tagállamok belső jogrendszerében közvetlen hatályú és közvetlenül alkalmazandó jogszabály. Vö: Blutman (2010) 228. o.

²⁰⁶ EUMSZ. 67. cikk (3) bekezdés.

²⁰⁷ Lásd részletesen: HL C 115., 4.5.2010., 3. pont.

²⁰⁸ Lásd részletesen: HL C 115., 4.5.2010., 3. 1. 1. pont.

rendszer kialakítását. Az e területen meglévő eszközök széttöredezett rezsímet teremtenek. A kölcsönös elismerés elvén alapuló új megközelítésre van szükség, amely a kölcsönös jogsegély hagyományos rendszere által nyújtott rugalmasságot is figyelembe veszi. Az új modell szélesebb körű hatállyal rendelkezhetne, és a bizonyítékok lehető legtöbb fajtájára ki kellene terjednie, figyelemmel az érintett intézkedésekre.²⁰⁹

A kölcsönös elismerés elve egyre újabb területeken jelenik meg, és a büntetőügyeket érintően egyre többféle határozat bekerül az elv alkalmazási körébe. Ezen túlmenően sorra születnek azok a kezdeményezések és javaslatok, amelyek tovább terjesztik a kölcsönös elismerés hatókörét.²¹⁰ A tagállami büntető határozatok kölcsönös elismerése nemcsak a kiadatást, hanem az együttműködés más formáit is gyökeresen átalakítja, például, ha a tagállamok egymásnak a nyomozás során kibocsátott határozatait kölcsönösen elismerik, feleslegessé válik a jogsegély kérése.²¹¹

5. 3. 3. 2. 1. *A határozatok kölcsönös elismerése*

Az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat ismerte el először pozitív jogi rendelkezés formájában a kölcsönös elismerés elvét.²¹² A kiadás helyébe lépett átadási eljárás alapját a másik tagállamban kibocsátott elfogatóparancs képezi, amely egyben a büntetőeljárás céljára vagy szabadságvesztés végrehajtására történő átadás kérelmét is tartalmazza.²¹³

A kölcsönös elismerés elve ott érvényesül, hogy bizonyos bűncselekmények esetében nincs szükség kettős inkriminációra, a befogadó állam – az akadályok megvizsgálása után – automatikusan a határozatnak megfelelően, azaz az európai elfogatóparancsnak megfelelően jár el.²¹⁴

Így sorra megjelentek a végrehajtási jogsegély körében azok a határozatok,²¹⁵ amelyek kölcsönös elismerésben részesültek,²¹⁶ melynek végcélja a büntető határozatok szabad európai forgalma lesz.²¹⁷

²⁰⁹ Lásd részletesen: HL C 115., 4.5.2010., 3. 1. 1. pont.

²¹⁰ Karsai (2006) 1-3. o.

²¹¹ Ljgeti (2005) 143. o.

²¹² Lásd: Karsai Krisztina idézi Susie Alegre-t – Marisa Leaf-t. Vö: Karsai (2008a) 943. o., továbbá vö:

²¹³ Karsai (2008a) 943. o.

²¹⁴ Karsai (2008a) 943. o.

²¹⁵ Vö: 184. számú lábjegyzet.

²¹⁶ Karsai (2008a) 944. o.

Így tehát a kölcsönös elismerés elve azt a célt szolgálja, hogy a különböző tagállami jogrendszerekben hozott határozatok a végrehajtás körében a jogrendszeren belül hozott határozatok jogi sorsát osszák, azaz ne különbözzenek a belső „jogsegélytől”.²¹⁸

5. 3. 4. A kölcsönös elismerés elvének fogalma

A kölcsönös elismerés elve legáltalánosabb és legideálisabb kifejeződésében azt jelenti, hogy az uniós tagállam a más tagállam büntető ügyben hozott (bírószági) határozatát külön vizsgálat vagy értékelés nélkül elfogadja, s azt tartalma szerint végrehajtja.²¹⁹ A kölcsönös elismerés a tagállamok egymás büntető igazságszolgáltatási rendszerébe vetett bizalmat intézményesíti, és kifejezetten a különböző - tagállamok közötti - eljárási akadályok feloldását eredményezi.

A büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködést a kölcsönös bizalom megerősítése és egy, a tagállami jogrendszerek sokszínűségére és az európai jog általi egységességre épülő európai igazságügyi kultúra fokozatos kidolgozása fejleszthetné tovább.²²⁰ A kibővített Európai Unióban a kölcsönös bizalomnak arra a bizonyosságra kell épülnie, hogy kimagasló minőségű igazságügyi rendszer áll valamennyi európai polgár rendelkezésére. Azaz a büntetőügyekben hozott bírószági határozatok kölcsönös elismerése azt feltételezi, hogy megbízunk a másik tagállam jogrendszerében. Ha azzal igazoljuk a határozatok kölcsönös elismerését, hogy azt egy bíró hozta meg, és mint ilyen személyhez, döntéséhez a jogszerűség és a tartalmi helyesség vélelme járul, akkor felmerül a kérdés, hogy miért hozna az egyik tagállam bírója rosszabb döntést, mint egy másik tagállamé. Ebből pedig egyenesen következik, hogy miért nem tartozik a kölcsönös elismerés elve alá minden olyan döntés és határozat, amelyet valamely tagállam bírója hozott meg.²²¹ Ennek „ki nem mondott” oka az, hogy a tagállamok közötti – kölcsönös – bizalom továbbra sem teljes, annak megerősítése és fenntartása szükséges. Így a kölcsönös elismerés elvének teljes körű végrehajtását elősegítendő létre kell hozni egy, az igazságszolgáltatás területére vonatkozó uniós politikák végrehajtásának objektív és pártatlan értékelését lehetővé tevő rendszert, amely ugyanakkor teljes mértékben tiszteletben tartja a bíróságok

²¹⁷ Karsai (2008a) 944. o.

²¹⁸ Karsai (2008a) 944. o.

²¹⁹ Karsai (2008a) 947. o.

²²⁰ Lásd még: Hágai Program.

²²¹ Karsai (2008a) 950. o.

függetlenségét, és amely valamennyi, már létező európai mechanizmussal összhangban áll. A kölcsönös elismerésnek mint „az igazságügyi együttműködés sarokkövének”²²² további megvalósítása maga után vonja a büntetőeljárásbeli eljárási jogok egységes szabályainak kidolgozását, a tagállamok jogi hagyományainak kellő tiszteletben tartásával.

5. 3. 5. A kölcsönös elismerés elve és a bizonyíték-transzfer kapcsolódási pontjai

A kölcsönös elismerés elve mint az igazságügyi határozatok és bizonyítékok szabad áramlásának víziója az egyik legfelkapottabb téma jelenleg az Európai Unióban.²²³ Mindehhez szükség van a tagállamok közötti kölcsönös bizalomra annak érdekében, hogy hatékony bűnügyi együttműködés valósuljon meg. A Bizottság úgy véli, hogy a nemzeti (büntető) jogok harmonizációja már adott.²²⁴ Melyből következik, hogy a tagállamok egyszerűen, minden ellenállás nélkül „bevesznek” egy új jogintézményt vagy eljárási mechanizmust – legyen az akár az ENYH. Ebből a szemszögből nézve olyan, mintha a jogharmonizáció terméke lenne a határozatok automatikus kölcsönös elismerése és az ebből fakadó szabad áramlása. Azonban ez szerintem közel sincs így.

A harmonizáció hiányában a Zöld Könyv által vizionált jövőképpel az a gond, hogy a tagállamok nem fogják a külföldön beszerzett bizonyítékot vagy foganatosított nyomozati cselekményt elismerni a saját jogrendszerükben, nem pusztán azért, mert az „külföldi”, hanem mert annak megszerzése, feltalálása, lefoglalása nem összeegyeztethető a nemzeti eljárásjoggal és annak alapelveivel. Ezen az mit sem változtat, hogy például az ENYH esetében is a tagállamnak kötelezettsége lesz arra nézve a kölcsönös elismerés elve alapján elismerje és végrehajtsa a kért nyomozati cselekményt, még akkor is, ha az a hasonló nemzeti esetben meg sem történhetne.

Ezzel párhuzamosan felmerül az a kérdés is, hogy az EBP és/vagy az ENYH esetében a kölcsönös elismerés mire terjed ki: arra, hogy egy adott tárgy, dokumentum vagy foganatosított nyomozati cselekmény bizonyíték, bizonyítási eszköz, avagy bizonyító erővel kell-e bírnia egyáltalán?²²⁵ Maga a bizonyító erő, illetve annak valószínűsége ugyebár nem lehet kölcsönös elismerés tárgya, hiszen ez a bírói meggyőződés kérdése.²²⁶

²²² SN 200/1/99 REV1.

²²³ Allegrezza (2010) 572. o.

²²⁴ Vö: Zöld Könyv COM (2009) 624.

²²⁵ Karsai (2008a) 951. o.

²²⁶ Karsai (2008a) 951. o.

Továbbá az sem lehet a kölcsönös elismerés tárgya, hogy az adott tény valójában tény-e, mivel a reális dolgok mindenütt azok; így – amint erre már korábban utaltam - a vér minden országban vér, egy aláírás pedig éppúgy aláírás a másik tagállamban is.²²⁷ Ennek fényében tehát marad az a lehetőség, hogy a bizonyíték formáját öltött reális tény lehet az elismerés tárgya, pontosabban, ha az egyik tagállamban az adott tényt valamely bizonyítási eszköz tartalmazza, akkor ezt kell elismerni, azaz azt, hogy bizonyítási eszköz keletkezett. Ilyenkor a jogsegélyt kibocsátó állam a reális tény ismeretét már bizonyítási eszköz formájában veszi át.

A másik tagállamban fellelhető bizonyíték „forgalmazható” bizonyítási eszközben való rögzítése csak a tagállami jogrendszerben szabályozott, nincs olyan objektív mérce, amely a limitet meghatározná, ezáltal akár mindaz megengedett lehetne, amit az egyik állam elfogad. Tehát a kölcsönös elismerés nem működhet aggálymentesen, ha nincs - legalább részben - közös normarendszer, nincs tartalmi mérce és nincs bírói kontroll.²²⁸

Következésképpen a megoldás az lehetne, ha a bizonyítékot megtestesítő reális tény bizonyítási eszközzé történő transzformálása nem érintené más személy jogait, sem a terheltét, sem pedig harmadik személyekét. Ilyen lehet például az okirati bizonyíték, a meglévő ujjnyom, a korábbi vérvétel eredménye, engedélyezett adatközlések stb.²²⁹ – azaz az EBP által lefedett tárgykör -, ezek ugyanis az ún. mögöttes jogrend²³⁰ nélkül is alkalmasak lehetnek a kölcsönös elismerésre, az emberi jogi kifogás alapját vesztheti, mivel nem érintett más személy joga.²³¹

²²⁷ Karsai (2008a) 951. o.

²²⁸ Karsai (2008a) 951. o.

²²⁹ Karsai (2008a) 951. o.

²³⁰ Karsai Krisztina szerint a kölcsönös elismerés mint módszer legnagyobb hiányossága a büntetőjogi kontextusban abból fakad, hogy a jogi produktumok, azzal egy adott jogrendszerben létező jogintézmények nem függetleníthetők a rendszerüktől, mindig magukon hordozzák jogrendjük szinte teljes lenyomatát. Ezért a kölcsönös elismerés tárgya, egy büntetőjogi produktum önmagában soha nem lesz alkalmas az elismerésre, így az elismerés lényegében a mögöttes jogrend elismerését is szükségképpen magával hozza. Vö: Karsai (2008a) 948. o.

²³¹ Karsai (2008a) 952. o.

6. SZEMPONTOK A HATÁROKON ÁTNYÚLÓ BIZONYÍTÁSFELVÉTEL MŰKÖDÉSÉNEK VIZSGÁLATÁRA

Az Európai Unió célkitűzéseinek egyike a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség fenntartása és továbbfejlesztése, különösen a büntető ügyekben folytatott, tagállamok közötti igazságügyi együttműködés elősegítése és gyorsítása által. Több olyan jogi aktus van már hatályban, amelyek mechanizmusokat biztosítanak a tagállamok számára ahhoz, hogy a határokon átnyúló helyzetekben elfogadható büntetőügyi bizonyítékokat gyűjtsenek.²³² A kölcsönös bűnügyi jogsegély a hivatalos útja annak, hogy az államok segítséget kérjenek és nyújtsanak egymás részére amennyiben egy adott államban található bizonyíték beszerzése szükséges egy másik államban folyó bűnügyi nyomozás vagy büntetőeljárás lefolytatása során.

6. 1. A Zöld Könyv szempontjai

A büntetőügyekben történő bizonyításfelvétel hatályos uniós szabályait a Zöld Könyv²³³ két csoportra osztja. Egyrészt vannak olyan jogszabályok, amelyek a kölcsönös jogsegély elvére épülnek. Idetartozik a strasbourgi egyezmény, az SVE, valamint a 2000-es egyezmény. A kölcsönös jogsegélyről szóló jogszabályok és jegyzőkönyvek általánosságban foglalkoznak a kölcsönös jogsegéllyel, ugyanakkor tartalmazzak szabályokat a kölcsönös jogsegély konkrét formáira vonatkozóan is.²³⁴

A Zöld Könyv szerint a kölcsönös jogsegélyen alapuló jogszabályok lassúnak és alacsony hatékonyságúnak tekinthetők, mivel nem rendelkeznek sem a más tagállamban található bizonyítékok megszerzésére irányuló kérések kiadása esetén alkalmazandó egységes formanyomtatványról, sem pedig meghatározott határidőkről a kérések végrehajtására vonatkozóan.²³⁵

Másrészt a Zöld Könyv különveszi azon jogszabályokat, amelyek a kölcsönös elismerés elvére épülnek.²³⁶ Ebbe a halmazba tartozik az EBP. A Zöld Könyv egyéb, a kölcsönös elismerés elvén alapuló jogszabályt nem említ meg, mindössze lábjegyzet szintjén utal a

²³² Zöld Könyv COM (2009) 624. 2. o.

²³³ Zöld Könyv COM (2009) 624.

²³⁴ Zöld Könyv COM (2009) 624. 3. o.

²³⁵ Zöld Könyv COM (2009) 624. 3-4. o.

²³⁶ Zöld Könyv COM (2009) 624. 4. o.

vagyonnal vagy bizonyítékkal kapcsolatos biztosítási intézkedést elrendelő határozatoknak az Európai Unióban történő végrehajtásáról szóló, 2003. július 22-i kerethatározatra,²³⁷ azonban speciális tárgyi hatálya²³⁸ miatt nem tartja relevánsnak.²³⁹ Továbbá meg kell említenem, hogy mindenféleképpen e körbe tartozna majd elfogadása esetén az ENYH is.

6. 2. Továbbfejlesztett szempontok

A Zöld Könyv előbbieken ismertetett szempontjain túl a bizonyításfelvételt meghatározó szabályokat egyéb vezérlő elvek szerint csoportosítottam.

Annak érdekében, hogy átfogóan megvizsgáljam a határokon átnyúló bizonyításfelvétel jelenlegi rendszerét, felállítottam egy szempontrendszert. A szempontrendszer elemeit egységesen vizsgálni fogom a bizonyíték-transzferrel foglalkozó jogszabályoknál, majd eszerint elemzem őket. Kiindulópontom a büntetőügyekben felvett bizonyítékoknak a tagállamok által másik tagállamtól történő megszerzéséről és elfogadhatóságuk biztosításáról szóló Zöld Könyv²⁴⁰ csoportosítása, mely a büntetőügyekben történő bizonyításfelvétel hatályos uniós szabályait két csoportra osztja.²⁴¹ A többi feltételt és vizsgálati szempontot kutatásaim alapján jelöltem ki. Ezek

1. *a jogszabályok területi, időbeli és tárgyi hatálya;*
2. *a jogsegélyek kibocsátására és fogadására jogosult hatóságok;*
3. *a jogszabályok alkalmazási köre;*
4. *a teljesítési határidők;*
5. *a jogsegélyek megküldésének formalitásai*
6. *a közvetlen megkeresés elve²⁴²;*
7. *a megtagadási klauzulák és a kettős inkrimináció elvének érvényesítése;*
8. *a jogsegély teljesítésének elhalasztása;*
9. *jogorvoslat a jogsegély teljesítése kapcsán;*
10. *a forum regit actum és a locus regit actum elvének alkalmazása;*

²³⁷ HL L 196., 2003.8.2., 45. o.

²³⁸ E jogszabály alkalmazási köre csak a más tagállamban található bizonyítékok biztosítására terjed ki.

²³⁹ Zöld Könyv COM (2009) 624..

²⁴⁰ Zöld Könyv COM (2009) 624.

²⁴¹ Lásd: 6.1. fejezet.

²⁴² Az elv jelentése, hogy a jogsegély valamelyik formáját alkalmazni kívánó igazságügyi hatóság nem a kijelölt minisztériumon keresztül veszi fel a kapcsolatot a jogsegély teljesítésére hatáskörrel és illetékességgel rendelkező külföldi hatósággal, hanem közvetlenül megkeresheti és megküldheti neki a jogsegélykérelmet. Vö: Karsai (2005) 18. o.

6. 3. A vizsgált jogszabályok

A jogszabályok elemzésének sorrendiségét tekintve azok keletkezési ideje szerint, kronológiai rendben fogok haladni. Ennek szellemében az Európa Tanács²⁴³ kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, 1959. április 20-i európai egyezményével (a továbbiakban: *strasbourgi egyezmény*)²⁴⁴ fogom kezdeni az elemzést. Tény, hogy a strasbourgi egyezmény nem az Európai Unió égisze alatt született, hanem az Európa Tanács egyezményéről van, szó, azonban – amint majd azt később részletesen kifejtem – ez az egyezmény tekinthető a nemzetközi bűnügyi együttműködés „anyaegyezményének”, minden európai állam, így minden EU-tagállam részese az egyezménynek; sőt több multilaterális egyezmény is kiindulópontjának tekinti, mindössze annak kiegészítését szabályozza.²⁴⁵

Az elemzést ezt követően a Schengeni Megállapodással²⁴⁶ majd pedig a 2000-es egyezménnyel folytatom.

Vizsgálatom következő lépcsőfoka az EBP.

A Lisszaboni Szerződés és a Stockholmi Program által megszabott fejlődési útvonalba illeszthető be a belgák európai nyomozási határozatra vonatkozó javaslata,²⁴⁷ melynek elemzésére az EBP után fogok kitérni. Speciális tárgyi hatálya miatt a vagyonnal vagy bizonyítékkal kapcsolatos biztosítási intézkedést elrendelő határozatoknak az Európai

²⁴³ Az Európa Tanács az Európai Uniótól független, strasbourgi székhelyű nemzetközi szervezet, melyet Belgium, Dánia, az Egyesült Királyság, Franciaország, Hollandia, Írország, Luxemburg, Norvégia, Olaszország és Svédország hozott létre 1949. május 5. napján Londonban annak érdekében, hogy tagállamai közötti politikai, szociális, jogi és kulturális együttműködés megszilárdítására és az emberi értékek védelmére törekedjenek Európában. Vö: <http://www.coe.int/aboutCoe/index.asp?page=quisommesnous&l=en> (2013. 03. 19-i letöltés). Lásd még: Ligeti (2004) 27-28. o., Nagy (2004) 123. o., Blutman (2004) 26. o., Ligeti (2002) 78. o., M. Nyitrai (2005a) 179-182. o., Nagy K. (1999) 505-506. o.

²⁴⁴ <http://www.conventions.coe.int>. Az egyezményről bővebben – a teljesség igénye nélkül – lásd: M. Nyitrai (2005a) 213-214., 218-233. o., M. Nyitrai (2006) 412-427. o., Ligeti (2004) 98-106. o. A továbbiakban: *strasbourgi egyezmény*.

²⁴⁵ Vö: Schengeni Megállapodás 48. cikk (1) bekezdés: „E fejezet rendelkezéseinek az a célja, hogy kiegészítsék az 1959. április 20-i A kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló európai egyezményt [...]”; 2000-es egyezmény 1. cikk (1) bekezdés a)- d) pontok, 2005. CXVI. törvény 1. cikk (1) bekezdés a)- d) pontok.

²⁴⁶ H L L 239, 2000.9.22.19. Az egyezményről bővebben lásd: Blutman (2010) 53., 64-65, 67. o., Horváth (2005) 566. o., Kiss – Piliskó (2003) 57. o., Ligeti (2002) 79-80. o., Ligeti (2004) 30., 66., 126. o., M. Nyitrai (2005a) 192., 214., 219. o. A továbbiakban: *SVE*.

²⁴⁷ HL C 165/22. 24.6.2010.

Unióban történő végrehajtásáról szóló, 2003. július 22-i kerethatározat (a továbbiakban: *elkobzási jogsegély*) nem képez összehasonlítási szempontot az ENYH létjogosultságának vizsgálatánál,²⁴⁸ ezért a jogintézmény célját, alkalmazásának hatékonyságát, avagy az elkobzás mint önálló jogsegélyforma valódi létjogosultságát²⁴⁹ nem fogom részletesen vizsgálni. Azonban a kölcsönös elismerés elvére épülő, újdonsült együttműködési módszerre, a megkeresések formai, alaki és tartalmi követelményeire fogok fókuszálni, és így teszem kutatásom tárgyává ezt a kerethatározatot is, különös tekintettel arra, hogy az EBP-vel ellentétben ez a kerethatározat már hatályban van a tagállamok között.

6. 4. A jogszabályok hatálya

6. 4. 1. A jogszabályok tárgyi hatálya

6. 4. 1. 1. A strasbourgi egyezmény

Az egyezmény 1. cikk 1. pontja értelmében „A Szerződő Felek kötelezik magukat arra, hogy az Egyezmény rendelkezéseinek megfelelően a legszélesebb körben jogsegélyt nyújtanak egymásnak az olyan büncselekményeket illető bírósági eljárásokban, amelyek büntetése a jogsegélykérelem idején a megkereső Fél igazságügyi hatóságainak a joghatósága alá tartozik”.

6. 4. 1. 2. Az SVE

Az SVE kölcsönös bűnügyi jogsegélyre vonatkozó rendelkezéseinek célja, hogy kiegészítse a strasbourgi egyezményt²⁵⁰ - továbbá, hogy elősegítsék e megállapodások végrehajtását, nem érintve a szerződő felek közötti hatályos kétoldalú megállapodások átfogóbb rendelkezéseinek alkalmazását.²⁵¹ Tekintettel az imént említettekre, az SVE

²⁵⁰ Valamint a Benelux Gazdasági Unió tagjainak minősülő Szerződő Felek közötti kapcsolatban az 1974. május 11-i jegyzőkönyv által módosított 1962. június 27-i a kiadatról és a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló Benelux szerződés II. fejezetét.

²⁵¹ SVE 48. cikk.

elemzésénél csak az „új”, illetve a bizonyítékok beszerzése-átadása szempontjából leginkább releváns rendelkezésekre fogok kitérni.²⁵²

6. 4. 1. 3. A 2000-es egyezmény

A 2000-es egyezmény célja, hogy javítsa az Európai Unió tagállamai között a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködést, biztosítsa, hogy a tagállamok közötti kölcsönös jogsegély gyorsan és eredményesen, a tagállamok nemzeti jogának alapelveivel összeegyeztethetően működjön,²⁵³ és megkönnyítse a strasbourgi egyezmény és az SVE alkalmazását.²⁵⁴

A 2000-es egyezmény tehát kiegészíti a strasbourgi egyezményt és az SVE vonatkozó passzusait; ezért először is azt kell rögzíteni, hogy ennek okán jogsegélykérelem nem alapítható önmagában csak a 2000-es egyezményre, hanem a fent említett anyaegyezményekre, hiszen ezekkel együttesen határozzák meg a jogsegély feltételeit.²⁵⁵

6. 4. 1. 4. Az elkobzási jogsegély

A kerethatározat²⁵⁶ célja, hogy megállapítsa azokat a szabályokat, amelyek alapján egy tagállam elismeri, és saját területén végrehajtja egy másik tagállam igazságügyi hatósága által, büntetőeljárás során kibocsátott, biztosítási intézkedést elrendelő határozatokat.²⁵⁷ A

²⁵² A 2000-es egyezmény elemzése során ugyanígy fogok eljárni.

²⁵³ Vö: 2000-es egyezmény preambulum.

²⁵⁴ Vö: 2000-es egyezmény 1. cikk (1) bekezdés.

²⁵⁵ Vö: Ligeti (2004) 98. o. és 2000-es egyezmény 1. cikk (1) bekezdés a)- d) pontok.

²⁵⁶ Az EU-Szerződés volt 34. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján a Tanács kerethatározatokat fogadhatott el a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítése céljából. A kerethatározatok az elérendő célokat illetően kötelezőek a tagállamokra, azonban a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyják. A kerethatározatoknak nincs közvetlen hatálya. A Lisszaboni Szerződés révén a jogalkotásban beállott változások a kerethatározatokat lényegileg nem érintették abban az értelemben, hogy a 2009. december 01. napja előtt meghozott kerethatározatok továbbra is hatályban maradnak és megtartják eredeti elnevezéseiket. Vö: Blutman (2010) 34. o. és az EUMSz-hez csatolt 36. számú Lisszaboni jegyzőkönyv 9. cikke. A kerethatározatról bővebben lásd még: Ligeti (2004) 174. o., Nagy – Karsai (2003) 3-6. o., Karsai (2001) 11-14. o., Karsai (2004c) 4-5. o., Blutman (2010) 34., 240. o.

A kerethatározatok jogi jellemzőinek vizsgálatakor nem szabad elmenni azon tény mellett, hogy a kerethatározat nem közvetlenül hatályos jogi aktus; a kerethatározatban megjelölt cél megvalósítása a tagállam számára kötelező, azonban az abban a cél végrehajtási formájának és eszközének megválasztása, azaz a jogi keret kitöltése a tagállam feladata; melynek az is lehet a következménye, hogy a tagállam a beillesztéssel a rendelkezések tartalmát változtathatja. Vö: Nagy- Karsai (2003) 4-5. o.

²⁵⁷ Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 1. cikk.

kerethatározat tartalmilag – az ugyancsak a kölcsönös elismerés elvére épülő - európai elfogatóparancsról²⁵⁸ szóló kerethatározat²⁵⁹ szabályozási elvét követi.²⁶⁰

6. 4. 1. 5. Az EBP

Az EBP lényege, hogy a kölcsönös elismerés elvét alkalmazva a büntetőeljárások során felhasználandó tárgyak, dokumentumok, adatok gyors és egyszerű megszerzését teszi lehetővé az Európai Unió tagállamai számára. Célja a bizonyítékok összegyűjtésében való segítségnyújtás.²⁶¹

6. 4. 1. 6. Az ENYH

A Belga Királyság, a Bolgár Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Spanyol Királyság, az Osztrák Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Svéd Királyság által az Európai Unió Tanácsához 2010. április 29. napján benyújtott, ENYH-nak nevezett²⁶² irányelv-tervezet felváltaná az összes hatályban lévő, fragmentált alkalmazást eredményező instrumentumot.

A kölcsönös elismerés elvén alapuló ENYH célja egy vagy több meghatározott nyomozati cselekmény teljesítése bizonyítékok beszerzése céljából egy másik tagállamban.

A tervezet 1. cikke megadja az ENYH definícióját. E szerint az ENYH olyan bírósági határozat, amelyet valamely tagállam (a kibocsátó állam) illetékes hatósága ad ki abból a célból, hogy egy másik tagállamban (a végrehajtó állam) egy vagy több konkrét nyomozási

²⁵⁸ Az Európai Unióban a kiadatás helyébe az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat lépett. Az átadási eljárás az uniós tagállamok bünyügyi együttműködésének egyik domináns jogintézményét, a kiadatást váltotta fel, nélkülözi az adminisztratív jelleget, s a döntéshozatalt erre hatáskörrel rendelkező igazságügyi hatóságokhoz telepíti. Vö: Karsai (2005) 20. o.; továbbá – a teljesség igénye nélkül – lásd: Karsai (2004c) 3-36. o., Karsai (2008b) 1981. o., Ligeti (2004) 77-94. o., M. Nyitrai (2003a) 401-410. o., M. Nyitrai (2005a) 196-207. o., Nagy (2004) 131-136. o., Nánási (2012) 110-112. o., Polt (2002) 3-8. o., Raisz (2008) 387-394. o., Di Chiara (2013) 241-252. o., Herke – Blagojević – Mohay (2011) 53-82. o.

²⁵⁹ A Tanács 2002. június 13-i kerethatározata az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról (2002/584/IB); HL L 190., 2002.7.18., 1. o.

²⁶⁰ M. Nyitrai (2005a) 234. o.

²⁶¹ Vö: EBP-kerethatározat preambulum (7) bekezdés.

²⁶² Más fordításban „európai bünyügyi nyomozati parancs”. Vö: Alföldi (2011a), Karsai (2012b) 23. o., A fordítást illetően személy szerint az „európai nyomozási határozat” verziót pártolom. Ennek oka az angol nyelvi változatra vezethető vissza, ugyanis az elfogató- és bizonyításfelvételi „parancs”-ok angol nyelvi megfelelője a „warrant”, azonban az európai nyomozási határozat angolul european investigation „order”. Kétségtelen, hogy mind a warrant, mind pedig az order kifejezéseknek van parancs, felszólítás jelentése [Vö: Ország - Magay (1999) 1025-1026. o. és 1708. o.; World Power Dictionary (2005) 601. o. és 1046. o.], azonban pont a parancsoktól történő megkülönböztetés végett a „határozat” szót kifejezőbbnek találok.

cselekményt végezzenek el – a tervezetben meghatározott eljárásokban történő felhasználásra. Tehát tisztázza, hogy az ENYH tárgya elsősorban valamely meghatározott nyomozási cselekmény. Emellett a 2. cikk (3) bekezdése – ahogy a büntetőeljárásokban a kölcsönös elismerésre vonatkozó valamennyi eszköz esetében – az alapvető jogok és jogelvek fontosságát nyomatékosítja.

6. 4. 2. A jogszabályok területi hatálya

6. 4. 2. 1. Bevezető

A területi hatály, a részes államok köre tekintetében egyik eszköznél sem találunk egyezőséget - mindössze az EBP és az ENYH esetén. Átfedések természetesen vannak, hiszen Magyarország mint EU- és ET-tagállam minden fent leírt jogszabályt alkalmaz, de például az EU-tagállam Olaszország a 2000-es egyezményt nem²⁶³. Azonban a Bizottság és az Európai Tanács által szorgalmazott „teljes hatálytalanítás”²⁶⁴ éppen azért nem lenne kézenfekvő, mert egyes jogszabályok harmadik országokkal történő alkalmazása nem szűnne meg, lévén nem minden európai állam tagja az Európai Uniónak; így a jogalkalmazók „nem felejtik el” ezeket az egyezményeket. Értelemszerűen az Európai Unió a bizonyításfelvétel hatékonyabbá tétele érdekében nem várja el a tagállamoktól, hogy kilépjenek az Európa Tanácsból és felmondják az említett strasbourgi egyezményt. De így még mindig megmarad az az eset, amelyre utaltam az imént, azaz, hogy például hazánknak használnia kell a strasbourgi egyezményt, lévén, hogy szomszédos tagállamainkból kettő nem tagja az Európai Uniónak – és nem is részes állama az SVE-nek -, azonban az Európa Tanácsnak igen. Így a hozzájuk intézett jogsegély esetén az egyezményt alkalmazni kell.

²⁶³ Az egyes jogszabályok területi hatályát részletesen tárgyalom az 6. 4. 2. fejezetben.

²⁶⁴ Lásd: Zöld Könyv COM (2009) 624. 5. o. és Stockholmi Program, melyek egy olyan teljesen új bizonyításfelvételi rendszer kialakítását szorgalmazzák, amelyek a jelenlegi jogszabályokat és egyezményeket hatályon kívül helyeznék, és helyükbe lépnének az Európai Unióban.

6. 4. 2. 2. A strasbourgi egyezmény területi hatálya

Az Európa Tanácsnak jelenleg 47 európai állam a tagja²⁶⁵ – szemben a 28 EU-tagállammal. Azonban az egyezménynek²⁶⁶ 50 aláíró állama van,²⁶⁷ köztük 3 olyan is, amely nem tagja az ET-nek. Az EU szempontjából viszont ez teljes átfedést jelent abban az értelemben, hogy nincs olyan EU-tagállam, amely ne lenne részese az egyezménynek.

6. 4. 2. 3. Az SVE területi hatálya

Az SVE az Európai Unió 28 tagja mellett; az EGT-tag²⁶⁸ Norvégiát, Izlandot és Liechtensteint; valamint Svájcot foglalja magában. Így tehát területi hatályát tekintve szűkebb, mint a strasbourgi egyezmény.²⁶⁹

6. 4. 2. 4. A 2000-es egyezmény²⁷⁰ területi hatálya

Az EU-tagállam Görögország, Olaszország, Horvátország és Írország még nem ratifikálta az egyezményt.²⁷¹

Svájc az SVE 53. cikkén alapuló közvetlen eljárási jogsegélyt 2008. december 12. napjától alkalmazza.²⁷² A Svájci Államszövetséggel kötött Megállapodás 2. cikkének (2)

²⁶⁵ Az Európa Tanács tagjainak naprakész listája megtalálható az alábbi linken tekinthető meg: <http://hub.coe.int/web/coe-portal/navigation/47-countries> (2013. 05. 03-i letöltés).

²⁶⁶ Az egyezményt hazánk az 1994. évi XIX. törvénnyel ültette át a magyar jogba.

²⁶⁷ Az egyezmény részesei államainak naprakész listája az alábbi linken tekinthető meg: http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=030&CM=8&DF=03/05/2013&CL=E_NG (2013. 05. 03-i letöltés).

²⁶⁸ Az Európai Gazdasági Térség az Európai Unió és az Európai Szabadkereskedelmi Társulás tagjai által létrehozott intézmény, az Európai Unió Egységes Piacának kiterjesztése (vö: HL L 1, 3.1.1994). Az EGT-tagállamok listája az alábbi linkeken érhető el: <http://konzuliszolgalat.kormany.hu/egt-tagallamok> és http://circa.europa.eu/irc/opoce/fact_sheets/info/data/relations/framework/article_7238_hu.htm (2013. 01. 11-i letöltések).

²⁶⁹ A kölcsönös bűnügyi jogsegélyre vonatkozó szabályokat az SVE 48-53. cikkei tartalmazzák. Az SVE ezen rendelkezéseinek célja, hogy kiegészítse a strasbourgi egyezményt - továbbá, hogy elősegítsék e megállapodások végrehajtását, nem érintve a szerződő felek közötti hatályos kétoldalú megállapodások átfogóbb rendelkezéseinek alkalmazását [SVE 48. cikk.]. Tekintettel az imént említettekre, az SVE és a 2000-es egyezmény elemzésénél csak az „új”, illetve a bizonyítékok beszerzése-átadása szempontjából leginkább releváns rendelkezésekre fokozottan kitérni.

²⁷⁰ Az egyezményt hazánk a 2005. évi CXVI. törvénnyel ültette át a magyar jogba.

²⁷¹ Az egyezmény részes államainak naprakész listája az alábbi linken érhető el: <http://www.consilium.europa.eu/policies/agreements/search-the-agreements-database?lang=en&command=details&id=297&lang=en&aid=2000023&doclang=en> (2013. 05. 05-i letöltés).

bekezdése alapján – utalva a B mellékletre – Svájc végrehajtja és alkalmazza az SVE helyébe lépett vagy annak értelmében elfogadott rendelkezéseket. A B melléklet tartalmazza a 2000-es egyezmény 2. cikkének (1) bekezdésére történő utalást. Ennek megfelelően, a Svájci Államszövetségnek nemzetközi szerződésben vállalt kötelezettsége, hogy ezeket a jogsegélyformákat, ideértve a közvetlen eljárási jogsegélyt is, alkalmazza, hiszen magának az egyezménynek – lévén nem EU-tagállam – nem lehet részese.

Figyelemmel arra, hogy a 2000-es egyezmény egyes területeken az SVE-nél részletesebb és átfogóbb szabályozást tartalmaz, az egyezményben részes államok tekintetében az egyezmény 2. cikkének (2) bekezdése az SVE erre vonatkozó szabályait, azaz az SVE 49. cikke a) pontját, 52, 53. és 73. cikkeket hatályon kívül helyezi. A kölcsönös bűnügyi jogsegélyre vonatkozó egyéb SVE rendelkezések alkalmazhatóságáról a 2000-es egyezmény 1. cikk c) pontja rendelkezik.²⁷³

A Svájci Államszövetség, a Liechtensteini Hercegség, a Norvég Királyság és az Izlandi Köztársaság a 2000-es egyezmény 2. cikkének (1) bekezdésében meghatározott bűnügyi jogsegély-formákat nemzetközi kötelezettségvállalásuknak megfelelően alkalmazzák.²⁷⁴

6. 4. 2. 5. Az elkobzási jogsegély területi hatálya

A nemzetközi bűnügyi együttműködés azon típusáról van szó, amelyben mind a megkereső tagállam, mind pedig a megkeresett tagállam az Európai Unió tagállama; azaz területi hatályát tekintve minden EU-tagállamra kiterjed.

6. 4. 2. 6. Az EBP területi hatálya

Az EBP ugyancsak a nemzetközi bűnügyi együttműködés azon típusa, amelyben mind a megkereső állam, mind pedig a megkeresett állam az Európai Unió tagállama.

²⁷² A schengeni térségben való részvételéről szóló megállapodás [HL L 53., 2008.2.27.]. A továbbiakban: *Megállapodás*.

²⁷³ A hivatkozott Megállapodás magyar jogba történő átültetése a Svájccal kötött megállapodással összhangban történt meg. Így az Európai Unió, az Európai Közösség és a Svájci Államszövetség között, a Svájci Államszövetségnek a schengeni vívmányok végrehajtására, alkalmazására és fejlesztésére irányuló társulásáról szóló Megállapodás kihirdetéséről szóló 2007. évi CXXXII. törvény 4. §-ának (4) bekezdése szerint a „Megállapodás végrehajtása során az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény III. fejezetét értelemszerűen alkalmazni kell”.

²⁷⁴ Vö: 2007. évi LXV. törvény és HL L 26., 29.1.2004., 3. o.

6. 4. 2. 7. Az ENYH területi hatálya

Az ENYH szintén a nemzetközi bűnügyi együttműködés azon típusa, amelyben mind a megkereső állam, mind pedig a megkeresett állam az Európai Unió tagállama.

6. 4. 2. 8. Részösszegzés

Az alábbi táblázattal és ábrával kívánom szemléltetni az egyes egyezmények területi hatálya közötti átfedéseket. Így látható, hogy egyszerre akár több rezsim is rendelkezésre állhat. Vajon mi alapján kell döntenie a jogalkalmazónak tekintetben, hogy melyik jogforrásra hivatkozzon a jogsegélynél, ha több, vagy akár mindegyik alkalmazható a megkeresett állam esetében? A kérdés azonban összetett, mivel a gyorsabb ügyintézés, a kevesebb „papírmunka”, a külföldi hatósággal történő kapcsolattartás lehetőségei és egyéb praktikus érvek szem előtt tartása egyaránt befolyásolhatja, hogy az adott államok között hatályban lévő jogszabályok közül melyikre is kellene alapozni a jogsegélyt. Így ezt a kérdést olyan szempontok alapján lehet megválaszolni, melyeket majd a későbbiekben fogok elemezni, ezért a válaszadást is későbbre halasztom.

Mindemellett a legnagyobb problémát a fentiek ellenére mégiscsak abban látom, hogy némely tagállam késlekedik a 2000-es egyezmény ratifikációjával, ezért az nem alkalmazható egységesen EU-szerte. Értelemszerűen, azon EU-tagállamok tekintetében, amelyek belső jogában a 2000-es egyezmény még nem lépett hatályba, az SVE 49. cikk a) pontját, 52. cikkét és 53. cikkét kell alkalmazni. Így a 2000-es egyezmény használatát illetően valóban bizonytalanságot okoz, hogy a gyakorló jogásznak még EU-tagállamok esetében is választania kell, hogy a ratifikációk fényében éppen melyik egyezményt is alkalmazhatja. Ez azért jelent problémát, mert bár a 2000-es egyezmény célja, az, hogy az Európai Unión belül az igazságügyi [...] hatóságok közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyt ösztönözze, fejlessze és előmozdítsa,²⁷⁵ annak révén, hogy egyes államok nem ratifikálták az egyezményt, éppen az elérendő céllal ellentétes helyzet jött létre, mivel az EU-szerte alkalmazandó egyezményt mégsem lehet automatikusan minden tagállam viszonylatában a jogsegély-kibocsátás alapjává tenni. Ezért folyamatosan vizsgálnia kell a jogalkalmazóknak, hogy időközben történt-e változás a ratifikációk tekintetében.²⁷⁶

²⁷⁵ Vö: HL C 197., 2000.7.12. 3. o.

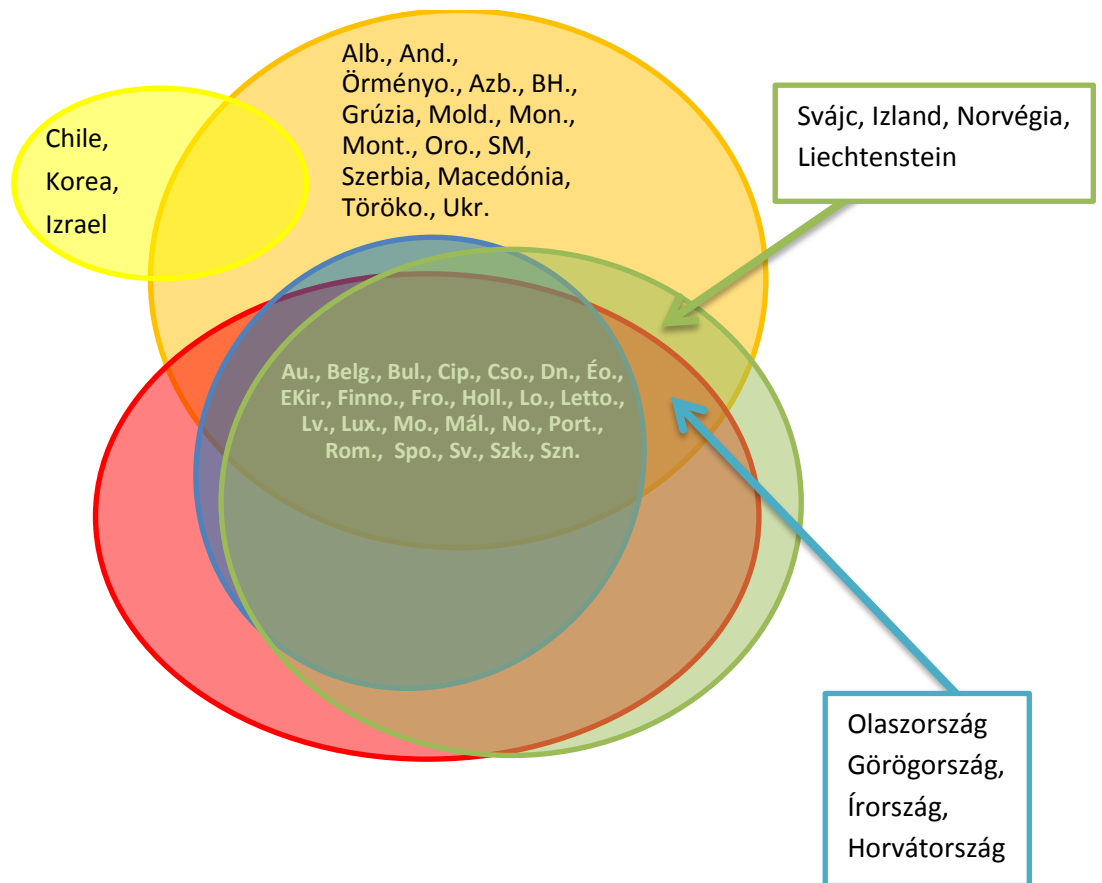
²⁷⁶ Vö: 7. 4. 1. fejezet, a Luxemburgba továbbított jogsegély.

Mindezek ellenére a 2000-es egyezményt az igazságügyi együttműködés megfelelő és szilárd keretének tartom, hiszen még a Eurojust éves jelentései²⁷⁷ is arról tanúskodnak, hogy a tagállamok általában véve egyetlen nagyobb jogi akadályba sem ütköznek alkalmazása során.

	JOGFORRÁSOK					
	strasbourgi egyezmény	SVE	2000-es egyezmény	Elkobzási jogsegély	EBP	ENYH
RÉSZES ÁLLAMOK	ET-tagállamok, Chile, Izrael, Korea	EU, Norvégia, Izland, Liechtenstein, Svájc	EU (kivéve Görögország, Írország, Horvátország, Olaszország), Norvégia, Izland, Liechtenstein, Svájc	EU	EU	EU

1. táblázat: TERÜLETI HATÁLY.

²⁷⁷ Lásd például: Eurojust éves jelentés 2010., 16. o.

	<i>EU-tagállamok</i>
	<i>A strasbourgi egyezmény nem ET-tagállam aláírói</i>
	<i>2000-es egyezmény részes államai</i>
	<i>ET-tagállamok</i>
	<i>SVE-tagállamok</i>

1. ábra: TERÜLETI HATÁLY.

6. 4. 3. Az EBP időbeli hatálya, azaz a beillesztés és annak nehézségei

A tagállamok részére megállapított határidő a kerethatározat implementációja tekintetében 2011. január 19. napja volt.²⁷⁸ Azonban a beillesztéstől vonakodnak a tagállamok. Ezt bizonyítja az, hogy az EBP 2008. decemberi elfogadása óta egyetlen EBP-t sem bocsátottak ki, mivel az csupán egyetlen tagállamban (Dániában) van hatályban,²⁷⁹ mely körülmény még kötelezettségszegés megállapítása iránti per alapja is lehetne a többi tagállam tekintetében.²⁸⁰

6. 5. A jogsegély kibocsátására és fogadására feljogosított hatóságok

6. 5. 1. A strasbourgi egyezmény

Az egyezmény 1. cikke szerint a részes államok a legszélesebb körben jogsegélyt nyújtanak egymásnak az olyan bűncselekményeket illető bírósági eljárásokban, amelyek büntetése a jogsegélykérelem idején a megkereső fél igazságügyi hatóságainak a joghatósága alá tartozik. Az, hogy pontosan mely hatóságok tekintendők „igazságügyi hatóság”-nak, az egyezményhez fűzött fenntartásokból derül ki. Így Magyarországon igazságügyi hatósága alatt a büntető bíróságokat, az ügyészségeket, a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumot és a Legfőbb Ügyészséget kell érteni.²⁸¹

Tekintettel arra, hogy a büntetőeljárás lényegi része a nyomozás is,²⁸² hiányérzetünk támadhat, hiszen a nyomozó hatóságok²⁸³ nem képezik részét a felsorolásnak. Kétségtelen, hogy például a rendőrség nem pusztán „igazságügyi” tevékenységet lát el, hanem vannak a közigazgatási vagy szabálysértési jog területére eső feladati is, ez azonban nem lehet ok a kizárásukra. Álláspontom szerint inkább az ügyészség nyomozások felett végzett

²⁷⁸ Vö: EBP-kerethatározat 23. cikk (1) bekezdés.

²⁷⁹ Vö: Cross-border crime: Commission issues opinion on Member States' evidence sharing proposals, IP/10/1067, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-1067_en.htm (2010. 09. 20-i letöltés), Allegrezza (2010) 570. o.

²⁸⁰ Az EUMSZ. 258. cikke általános eljárási eszközt nyújt a Bizottságnak arra, hogy a jogsértő állam figyelmét felhívja a jogsértésre, kifejtse véleményét a jogsértés mibenlétéről, és végső soron az Európai Bíróság elé vigye az ügyet. Vö: Blutman (2010) 427-428. o.

²⁸¹ M. Nyitrai (2005a) 215. o.

²⁸² Lásd: Be. II. rész IX. fejezet 164- 199. §-ok.

²⁸³ Lásd: Be. IV. fejezet.

törvényességi felügyeletére²⁸⁴ vezethető vissza a felsorolásból történő hiányuk, mivel ha az ügyészség e tevékenysége során nem látja célszerűnek a jogsegély megküldését, arra nem is fog sor kerülni, így a nyomozó hatóságok kihagyása ténylegesen nem jelent hiányosságot.

6. 5. 2. Elkobzási jogsegély

Arra a kérdésre, hogy ezen belül mely tagállami hatóság küldhet és fogadhat elkobzási jogsegélyt, a kerethatározat a 2. cikkben található „Fogalom meghatározások” között találjuk meg a választ. Ennek értelmében „kibocsátó állam” az a tagállam, amelynek nemzeti joga által meghatározott igazságügyi hatósága büntetőeljárás keretében biztosítási intézkedést elrendelő határozatot hozott, hagyott jóvá vagy erősített meg bármely formában.

A végrehajtó állam pedig az a tagállam, amelynek területén a vagyon vagy bizonyíték fellelhető. Azt, hogy pontosan melyek is azok a bizonyos „igazságügyi hatóságok”, a kerethatározat nem tisztázza, de álláspontom szerint egyértelmű, hogy azon hatóságokat kell itt érteni, amelyek a nemzeti büntetőeljárás kódex alapján biztosítási intézkedés elrendelésére jogosultak. Így például Magyarországon biztosítási intézkedést az ügyész és a nyomozó hatóság alkalmazhat.²⁸⁵

6. 5. 3. Az EBP

Az EBP 2. cikke – az elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározathoz hasonlóan²⁸⁶ - meghatároz bizonyos alapfogalmakat, mint például kibocsátó állam, végrehajtó állam, házkutatás és lefoglalás, végrehajtó hatóság²⁸⁷ stb.

²⁸⁴ Lásd: Be. 28. § (4) bekezdés; továbbá az ügyészség nyomozások felett végzett törvényességi felügyeletéről részletesen lásd: Rákosfalvi (2006) 381-482. o., Lajtár (2010) 79-83. o., Kiss B. (2007) 113-114. o.

²⁸⁵ Amennyiben a zár alá vétel feltételeinek fennállása valószínűsíthető, és a terhelt az ingó és ingatlan vagyona, vagyoni jogot megtestesítő értékpapírai, pénzügyi intézményeknél szerződés alapján kezelt pénzeszközei, gazdálkodó szervezet vagyonából az őt megillető üzlet rész vagy vagyoni hányad feletti rendelkezési jogának elrejtését, rendelkezési jogának átruházását, elidegenítését vagy megterhelését megkísérli, illetőleg ha ez megalapozottan feltehető. Vö: Be. 160. § (1)-(2) bekezdések.

²⁸⁶ Vö: elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 2. cikk a)- e) pontok.

²⁸⁷ Lásd: EBP- kerethatározat 2. cikk a)- e) pontok.

Azonban ezek csupán eljárásjogi fogalmak, és felsorolásukat is rendkívül hiányosnak tartom, hiszen a házkutatás vagy lefoglalás²⁸⁸ kivételével semmiféle bizonyításfelvételi, illetőleg eljárásjogi kényszerintézkedést nem definiál.²⁸⁹

Az elkobzási jogsegély kapcsán negatívumként említettem, hogy a kerethatározat nem tisztázza, miszerint a kibocsátó és végrehajtó tagállam pontosan mely hatóságai, igazságügyi hatóságai jogosultak a jogsegély kibocsátására.

Ezen problémát az EBP-ről szóló kerethatározat már orvosolja. A kölcsönös elismerés elve a tagállamok közötti bizalom magas szintjén nyugszik. E bizalom előmozdítása érdekében az EBP-kerethatározatnak fontos biztosítékokat kell tartalmaznia az alapvető jogok védelme érdekében. Az EBP-t ennek megfelelően csak bírák, bíróságok,²⁹⁰ nyomozási bírák²⁹¹ és ügyészek²⁹² bocsáthatják ki²⁹³ [tárgyak, dokumentumok vagy adatok megszerzésére egy másik tagállamban]. Kérdéses, hogy a terhelt²⁹⁴ – avagy védője²⁹⁵ – saját védelme érdekében kérelmezheti-e az adott hatóságtól, hogy kibocsássák az EBP-t, hiszen a kerethatározat ezt az eshetőséget nem tisztázza. Mivel a védelem így nem tud úgy bizonyítékhoz jutni, mint például egy ügyész az EBP által, akkor emiatt sérülhet a „fegyverek egyenlőségének elve”.²⁹⁶ Vajon indokolt lett volna lehetőséget biztosítani arra, hogy a terhelt vagy védője az említett igazságügyi hatóságoknál kérelmezhesse az EBP kibocsátását a bizonyítékok beszerzése érdekében?

Álláspontom szerint a magyar Be. viszonylag megnyugtatóan tudja rendezni ezt a helyzetet, amikor is rögzíti, hogy mind a terheltnek,²⁹⁷ mind pedig védőjének²⁹⁸ joga van

²⁸⁸ EBP-kerethatározat 2. cikk e) pont.

²⁸⁹ Vö: elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 2. cikk a)- e) pontok.

²⁹⁰ Vö: Be. 2. fejezet.

²⁹¹ Vö: Be. 12. § (4) bekezdés.

²⁹² Vö: Be. III. fejezet.

²⁹³ Lásd: EBP-kerethatározat 2. cikk c/i) pont.

²⁹⁴ A terhelt az, akivel szemben büntetőeljárást folytatnak. A terhelt a nyomozás során gyanúsított, a bírósági eljárásban vádlott, a büntetés jogerős kiszabása, illetve a megrovás, próbára bocsátás vagy javítóintézeti nevelés jogerős alkalmazása után elítélt. Vö: Be. 43. § (1) bekezdés; továbbá a terhelt jogaira nézve lásd: Be. 43. § (1)- (6) bekezdések

²⁹⁵ Védőként meghatalmazás vagy kirendelés alapján ügyvéd, illetőleg külön törvényben foglalt feltételek esetén európai közösségi jogász járhat el. Vö: Be. 44. § (1) bekezdés. Továbbá a védő jogaira nézve lásd: Be. 44-50. §-ok.

²⁹⁶ A fegyverek egyenlőségének elve megkívánja, hogy mindkét félnek ésszerű lehetősége legyen ügyének ismertetésére, olyan feltételek mellett, amelyek nem hozzák az ellenfélnél lényegesen hátrányosabb helyzetbe. Továbbá mindkét félnek lehetőséget kell biztosítani, hogy megismerje, és észrevételt tegyen a másik fél által benyújtott iratokkal és bizonyítékokkal kapcsolatban. A fegyverek egyenlőségének elvét a büntetőeljárásnak a bírósági tárgyalást megelőző szakaszában is szem előtt kell tartani. Vö: Európai Emberi Jogi Egyezmény 6. cikk 3. pont, az Európai Unió Alapjogi Chartája 48. cikk., továbbá vö: Bassiouni (2012) 839. o., Bárd K. (2007) 58., 108. o.

²⁹⁷ Be. 43. § (2) bekezdés d) pont.

²⁹⁸ Be. 50. § (3) bekezdés.

bizonyítási indítvánnyal élni, melynek elutasítása esetén jogorvoslati jog²⁹⁹ is megilleti őket, mind a nyomozás,³⁰⁰ mind pedig a tárgyalás³⁰¹ során.

A kerethatározatok ugyebár nem közvetlenül hatályos jogi aktusok. A kerethatározatokban megjelölt cél megvalósítása kötelező a tagállamok számára, a cél végrehajtási formájának és eszközének megválasztása, azaz a jogi keret kitöltése azonban a tagállam feladata. Így az EBP magyar beillesztése esetén Magyarország megengedheti, hogy az EBP kibocsátása érdekében a terhelt és/vagy védője ezirányú indítvánnyal élhessen a bíró, nyomozási bíró, ügyész, avagy a nyomozó hatóság felé.

Egyes szerzők³⁰² körében aggályos kérdés az is, hogy megfelelő-e az ügyészeknek is jogosultságot adni az EBP kibocsátására, lévén, hogy számos tagállamban, így Németországban is az ügyészség nem független a végrehajtó hatalomtól, ezáltal a politikai irányítás hatással lehet rá. Ezért megoldás lehetne, ha az ügyészek csak abban az esetben lennének jogosultak az EBP kibocsátására, ha az adott bíró a döntést megfelelő időn belül nem hozza meg, illetve ha az ügy fontosságára és sürgősségére tekintettel szükséges az ügyészség beavatkozása.³⁰³

Kétségtelen, hogy Magyarország legfőbb ügyésze – akit a köztársasági elnök javaslatára az országgyűlési képviselők választanak meg³⁰⁴ – a tevékenységéről köteles évente beszámolni az Országgyűlésnek,³⁰⁵ azonban az ügyészek nem lehetnek tagjai pártoknak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet,³⁰⁶ a legfőbb ügyész és az ügyészség az igazságszolgáltatás közreműködői.³⁰⁷

²⁹⁹ Vö: Be. 43. § (2) bekezdés e) pont, továbbá Be. 195. § (1) bekezdés, Be. 228. § (1) bekezdés, Be. 260. §.

³⁰⁰ Bár a Be. nem említi [vö: Be. 169. § (1) bekezdés], hogy a bizonyítási indítvány elutasításáról határozatot kellene hoznia a nyomozó hatóságnak, a Be. nem zárja ki ennek a lehetőségét. Amennyiben határozatot hoz a nyomozó hatóság a bizonyítási indítvány elutasításáról, akkor a Be. 195. § (1) bekezdése szerint panasszal élhet annak előterjesztője. Álláspontom szerint, ha nem rendelkezik határozati formában az előterjesztett bizonyítási indítvánnyal a nyomozó hatóság, a nyomozás feletti törvényességi felügyeletet gyakorló ügyésznek [vö: Be. 168. § (4) bekezdés] ezt észlelnie kell, és a megfelelő intézkedés meghozatalára utasíthatja a nyomozó hatóságot. Mindazonáltal a bizonyítási indítvány és annak elutasításával szembeni jogorvoslati jog gyakorlati tapasztalatainak elemzése meghaladja értekezésem kereteit, így annak további, részletes kifejtésétől eltekintek.

³⁰¹ Vö: Be. 260. § (1) bekezdés.

³⁰² Lásd: Joachim R. Vogel. Vö: Joachim R. Vogel „The European Evidence Warrant: A new legal framework for transnational evidence gathering in criminal matters” című, 2004. május 01. napján az ECBA [ECBA = European Criminal Bar Association szervezésében, Párizsban tartott konferencián elhangzott előadása. Vö: www.ecba.org. A továbbiakban: *Vogel (2004) konf.*

³⁰³ Vogel (2004) konf.

³⁰⁴ Vö: Magyarország Alaptörvénye 29. cikk (4) bekezdés.

³⁰⁵ Vö: Magyarország Alaptörvénye 29. cikk (5) bekezdés.

³⁰⁶ Vö: Magyarország Alaptörvénye 29. cikk (6) bekezdés.

³⁰⁷ Vö: Magyarország Alaptörvénye 29. cikk (1) bekezdés, Az ügyészség és a legfőbb ügyész alkotmányjogi helyzetéről részletesen lásd: Kiss B. (2007) 117. o.

Visszatérve az EBP kibocsátására, az EBP szempontjából „kibocsátó hatóság”-nak minősül „bármely más, a kibocsátó állam által meghatározott és adott esetben a büntetőeljárás során nyomozó hatóságként eljáró igazságügyi hatóság, amely a nemzeti jog szerint hatáskörrel rendelkezik a bizonyíték megszerzésének elrendelésére a határokon átnyúló esetekben”.³⁰⁸ Így Magyarországon a rendőrséget³⁰⁹ és a Nemzeti Adó-és Vámhivatalt³¹⁰ kell a nyomozó hatóságok alatt érteni.³¹¹ A nyomozó hatóságok esetében továbbá meg kell említeni a parancsnoki nyomozást, így a Magyarország területén kívül tartózkodó magyar felségjelű úszólétesítmény vagy magyar felségjelű légi jármű parancsnokát³¹²,³¹³ illetve a katonai nyomozó hatóságot³¹⁴,³¹⁵. A kerethatározat magyar jogba történő beillesztésekor tisztázni kell, hogy a nyomozó hatóságok fogalma alá vonható-e a parancsnok, hatáskörrel rendelkezik-e a bizonyíték megszerzésének elrendelésére a határokon átnyúló esetekben.

A kerethatározat 2. cikk d) pontja értelmében „végrehajtó hatóság” a nemzeti jog szerint illetékes azon hatóság, amely az EBP elismerése vagy végrehajtása vonatkozásában a kerethatározatnak megfelelően végrehajtja a kerethatározatot.

6. 5. 4. Az ENYH

A 2. cikk a tervezetben használt több fogalom meghatározását tartalmazza. A kibocsátó és a végrehajtó hatóság meghatározásával a 2. cikk a) és b) pontja foglalkozik, melyek együtt olvasandók a 28. cikk (1) bekezdésének a) pontjával, amelynek értelmében a tagállamoknak be kell jelenteniük a kibocsátó és végrehajtó hatóságként kijelölt hatóságokat, valamint a 6. cikk (2) bekezdésével, amely a központi hatóságok

³⁰⁸ EBP-kerethatározat 2. cikk c/ii) pont.

³⁰⁹ Az általános nyomozó hatóság a rendőrség. Vö: Be. 36. § (1) bekezdés.

³¹⁰ A Nemzeti Adó- és Vámhivatal végzi a nyomozást a Be. 36. § (2) bekezdés a)- g) pontokban felsorolt bűncselekmények esetén végzi. Vö: Be. 36. § .

³¹¹ Vö: Be. 36. § (1)- (2) bekezdések.

³¹² Vö: „új” Btk. 3. § (1) bekezdés b) pont, Be. 36. § (4) bekezdés.

³¹³ Mindazonáltal, például egy külföldön tartózkodó magyar hajón elkövetett bűncselekmény esetében, a hajó parancsnoka által lefolytatott nyomozás során, álláspontom szerint nincs sok gyakorlati jelentősége jogsegélykérelem kibocsátásának, mivel ha feltételezhető, hogy a bűncselekményt kizárólag a hajó valamely utasa vagy a személyzet követte el – mert például a bűncselekmény elkövetése óta a hajó nem kötött ki -, ebben az esetben a személyi és tárgyi bizonyítási eszközök rendelkezésre kell, hogy álljanak, azok külföldi hatóságtól történő beszerzése nem merülhet fel.

³¹⁴ Vö: Be. 477. § (1) bekezdés.

³¹⁵ A katonai nyomozó hatóság vonatkozásában álláspontom szerint irányadó kell, hogy legyen az, hogy a strasbourgi egyezmény 1. cikk 2. pontja szerint „az egyezmény nem vonatkozik (...) olyan katonai bűncselekményekre, amelyek nem képeznek köztörvényes bűncselekményt.

kijelölésének lehetőségéről rendelkezik. A központi hatóságok azonban csak adminisztratív szerepet játszhatnak az ENYH továbbításában.

A fentiek értelmében tehát „kibocsátó hatóság” az adott ügyben hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíró, bíróság, nyomozási bíró vagy ügyész.³¹⁶ Ezen felül azonban bármely más, a kibocsátó állam által meghatározott és az adott ügyben a büntetőeljárás során nyomozó hatóságként eljáró igazságügyi hatóság, amely a nemzeti jog szerint az adott ügyben hatáskörrel és illetékességgel rendelkezik a bizonyítékgyűjtés elrendelésére, lehet kibocsátó hatóság.³¹⁷ Így Magyarországon a rendőrséget vagy a Nemzeti Adó- és Vámhivatalt is felruházhatja a határozat kibocsátásnak jogával. Tehát, a különböző nemzeti rendszerek figyelembe vétele érdekében a tervezet lehetővé teszi³¹⁸ másfajta igazságügyi hatóság megjelölését is, amennyiben az adott esetben a büntetőeljárás során nyomozó hatóságként jár el, illetve az adott ügyben hatáskörrel rendelkezik a bizonyítékgyűjtés elrendelésére. Egy tagállam például megjelölhet az ENYH tekintetében kibocsátó hatóságként egy rendőri szervet, de csak akkor, ha ennek a rendőri szervnek hatáskörébe tartozik, hogy nemzeti szinten elrendelje az adott nyomozati cselekményt. Annak ellenére, hogy a tervezet hangsúlyozza, hogy az ENYH a kölcsönös elismerés elvére épül, az, hogy a végrehajtó tagállam egy „érvényesítési/jóváhagyási eljárás”-t kérvényezhet a megkereső tagállamtól, ha az ENYH-t a rendőrség bocsátotta ki, éppen ellentétes azzal, amit a kölcsönös elismerés hivatott lenne megvalósítani, és így a tagállamok, valamint azok igazságügyi hatóságai közötti bizalmatlanságot erősíti. Azonban ezt a rendelkezést egyfajta garanciaként is felfoghatjuk, mivel ha a nyomozó hatóságot „ellenőrzi” mind törvényességi, mind pedig szakszerűségi-szakmai szempontból a bíró vagy az ügyész, az biztosíthatja azt, hogy az ENYH valóban csak szükség esetén és megfelelő tartalommal legyen kibocsátva. Azonban ha a szemügyre vesszük az ügyész feladatit³¹⁹ a Be-ben, a nyomozások feletti törvényességi felügyelet³²⁰ ezt az „érvényesítési/jóváhagyási eljárás”-t szükségképpen magában kell, hogy foglalja. Néhány tagállam már a tervezet nyilvánosságra hozatala óta ellenezte azt a rendelkezést, amely előírja, hogy el kell ismerni azokat az ENYH-kat is, amelyeket a bírón, ügyészen vagy nyomozási bírón kívüli más hatóság bocsát ki. Más tagállamok ezzel szemben azt

³¹⁶ Tervezet 2. cikk a/i) pont.

³¹⁷ Tervezet 2. cikk a/ii) pont.

³¹⁸ Lásd: tervezet 2. cikk a/ii) pont.

³¹⁹ Be. 28-29. §-ok.

³²⁰ Lásd: Be. 28. § (4) bekezdés II. tétel.

hangsúlyozták, hogy az irányelv hatálya alá tartozó nyomozási cselekményekről a nemzeti jogtól függően más, nem igazságügyi hatóságok, így például rendőrnemzetek is határozhatnak, így ezen hatóságok számára is biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy ENYH-kat bocsássonak ki.³²¹ Azzal az állásponttal értek egyet, hogy amennyiben az adott ügyben eljáró nyomozó hatóság a hasonló hazai ügyben is fogantatosíthatná az adott nyomozati cselekményt, akkor jogosult lehessen az ENYH kibocsátására. Ismét hangsúlyoznom kell azt, hogy az ügyész nyomozás feletti felügyeletének³²² biztosítania kell azt, hogy az ENYH-t kibocsátó nyomozó hatóság törvényesen és szakmailag helyesen jár el.

Ha jobban szemügyre vesszük a Zöld Könyv³²³ ENYH megalkotása melletti érveit, látható, hogy ezek közül a terhelt jogai és az ezekhez kapcsolódó eljárási garanciák hiányoznak. A tervezet szövegével is ugyanez probléma, mivel fel sem merül a terhelt és védője eljárási cselekményeken³²⁴ való részvételének a kérdésköre.

Mint ahogyan azt már az EBP kapcsán is kifejtettem, az ENYH-nál is megfontolandó a lehetőség megteremtése, hogy a védelem is kérhesse a tagállami hatóságtól az ENYH kibocsátását, hogy az általa fontosnak ítélt bizonyítékot is fel lehessen venni a másik állam területén.

A tagállami büntetőeljárások részletszabályai jelentős szórást mutatnak tekintetben, hogy a védő (és a terhelt) milyen bizonyítási eljárásra (bizonyítékra) tehet indítványt, illetve annak milyen joghatása van, ez azonban nem befolyásolja a probléma alapjogi implikációját.³²⁵

SILVIA ALLEGREZZA szerint³²⁶ megoldás lehetne, ha a terhelt és védője is kibocsáthatna ENYH-t és ezáltal a külföldön lévő bizonyíték beszerzése iránt ő maga gondoskodhatna. Véleménye szerint ennek pusztán az lehet a kockázata, hogy csak a tehetősebb terheltek engedhetnék meg maguknak, hogy a nemzetközi bűnügyi együttműködésben jártas tanácsadókat és védőket vegyenek igénybe ehhez. Úgy vélem, nagyon merész gondolat lenne ilyen mechanizmust biztosítani a bűncselekmények terheltjének; arról nem is beszélve, hogy a büntető ügyekben a tagállamok közötti kölcsönös elismerés elvének teljes valójában történő érvényesüléséről sem beszélhetünk még. Bármilyen szintű is a

³²¹ Feljegyzés (2010) 5. o.

³²² Vö: Be. 28. § (4) bekezdés II. tétel.

³²³ Zöld Könyv COM (2009) 624.

³²⁴ Vö: Be. 43. § (1) bekezdés b) pont és 50. § (3) bekezdés.

³²⁵ Karsai (2012b) 30-31. o.

³²⁶ Allegrezza (2010) 576-577. o.

tagállamok egymás igazságügyi hatóságába vetett bizalma, vajon megbíznának egy bűncselekmény terheltjében, aki ráadásul kibocsátott részükre egy ENYH-t? Ebben az esetben hova továbbítanák a bizonyítékot? A terhelt lakóhelyére, a védő irodájába? Vagy egyenesen az előzetes letartóztatásban lévő terhelt cellájába? Még akkor is, ha ALLEGREZZA úgy véli, hogy ezzel egyensúlyba lehetne hozni a védelem jogait, szükségtelennek tartom, hogy ilyen mechanizmust biztosítsanak a terhelteknek, különös tekintettel arra, hogy - mint azt már az EBP-nél is kifejtettem – az EBP/ENYH kibocsátása terén a magyar Be. rendezni tudja ezt a helyzetet azzal, hogy bizonyítási indítvány formájában a terhelt és védője kérelmezheti az ENYH-t kibocsátását, elutasítása esetén pedig jogorvoslat illeti meg.

A terhelt és védő jelenlétével kapcsolatban azonban más a helyzet. A végrehajtó állam joga szerinti védelem megilleti az érintett személyt a nyomozati cselekmények során, de mi a helyzet akkor, ha ő olyan jogi védelmet szeretne, amilyen a kibocsátó államban van. Meg kell-e, vagy inkább meg lehet-e egyáltalán engedni, hogy otthoni védője – védői pozícióban – megjelenjen a más országban végrehajtott nyomozati cselekményen?³²⁷ Úgy vélem, hogy megfontolandó lehetőséget biztosítani arra, hogy a terhelt védője jelen lehessen a külföldön fogatosított nyomozási cselekményen,³²⁸ ezáltal garanciát teremtve, mivel ez egyrészt a terhelt alapvető eljárási joga³²⁹ – mely jogokat a védője is gyakorolhat³³⁰ –, másrészt pedig vannak olyan eljárási cselekmények, melyeken kötelező a védő részvétele.³³¹

Ha viszont nincs ott, akkor hogyan lehet majd biztosítani (eljárásjogilag, technikailag és pénzügyileg), hogy a megkereső államban folytatott büntetőeljárásban részt vevő védő megfelelő információkkal bírjon és élhessen a jogvédelem eszközeivel a másik tagállamban lefolytatott nyomozati cselekmény során.³³² Amennyiben a „hazai” védő nem tud jelen lenni a jogsegély keretében, az ENYH-val fogatosított nyomozati

³²⁷ Karsai (2012b) 30-31. o.

³²⁸ A Be. 184-185. §-ai jelentősen korlátozzák a védő jelenléti jogát, az irányelv-tervezet értelmében pedig a külföldön fogatosított eljárási cselekményeknél való jelenléti jog szabályozásánál elsődlegesen a végrehajtó tagállam jogát kell alkalmazni. Ha az lehetővé teszi a védő jelenlétét az adott nyomozási cselekménynél, akkor ez a jogosultság a terhelt hazai védőjére is vonatkozik.

³²⁹ A legtöbb vonatkozásban a védő jogai lényegében azonosak a terheltével. Bár a terhelt és a védő jelenléti jogára vonatkozó törvényi Be-beli rendelkezés sokban megegyezik, mégis a védő jelenléti joga a nyomozási cselekményeknél lényegesen szélesebb körű. Vö: Herke – Fenyvesi – Tremmel (2012) 104. o., valamint Be. 43. § (2) bekezdés b) pont.

³³⁰ Vö: Be. 50. § (3) bekezdés.

³³¹ Például lásd: Be. 46. § a)- e) pontok, 47. § (5) bekezdés.

³³² Karsai (2012b) 30-31. o.

cselekményen – és a védő részvétele egyébként kötelező az eljárásban³³³ -, biztosítani kell azt, hogy a külföldi hatóság rendeljen ki egy védőt a terhelt érdekében, aki jelen lesz az ENYH végrehajtásakor.

A teljesített jogsegély iratainak ez esetben része kell, hogy legyen a kirendelt védő kirendelésére, személyére vonatkozó adatok, és a foganatosított eljárási cselekményen elhangzott esetleges észrevételei, indítványai.³³⁴

Úgy vélem, más a helyzet akkor, ha a büntetőeljárás során nem kötelező a védelem, azonban a terheltnek van meghatalmazott védője, mivel ekkor a terhelt finanszírozza a védője kiadásait.

A védői jogok kölcsönös elismerése is lehetne egy út, de akkor a nemzeti büntetőeljárásokban közvetlenül kellene az idegen jogi rendelkezéseket (például eltérő jelenléti jogosítványok a megkereső és a végrehajtó államban) alkalmazni, ez még nehezebbé tenné az ENYH intézését.³³⁵ Kétségtelen azonban, hogy ez a megoldás rövid időn belül elvezetne a jogegységesítéshez, annak érdekében, hogy ne kelljen a más országbeli szabályokat alkalmazni és figyelembe venni a konkrét nyomozati cselekmény végrehajtása során.³³⁶

Az Európai Unió Tanácsa e körben mindössze olyan módosítást javasolt az ENYH irányelv szövegébe, hogy a gyanúsítottak vagy vádlottak is biztosítsanak lehetőséget arra, hogy saját maga vagy védője indítványozhassa az ENYH kibocsátását az irányadó nemzeti eljárásjogok keretein belül.³³⁷

A definíciók között természetesen megtaláljuk a „végrehajtó hatóság” fogalmát is, amely az ENYH elismerésére vagy végrehajtására hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságot foglalja magában. A végrehajtó hatóságnak emellett hasonló nemzeti ügyben hatáskörrel és illetékességgel kell rendelkeznie az ENYH-ban foglalt nyomozási cselekmény elvégzésére. Ez azt jelenti, hogy arról is a tagállamok dönthetnek, hogy mely hatóságot jelölik ki végrehajtó hatóságnak. Nem rendelkeznek azonban korlátlan mozgástérrel, hiszen a végrehajtó hatóságnak olyan hatóságnak kell lennie, amelynek

³³³ Lásd: Be. 46. § a)- e) pontok, 242. §, 389. § (4) bekezdés, 420. § (2) bekezdés, 434. § (2) bekezdés, 450. §, 522. § (1) bekezdés, 530. § (1) bekezdés, 536. § (1) bekezdés, 586. § (6) bekezdés.

³³⁴ Be. 43. § (2) bekezdés d) pont, 50. § (3) bekezdés.

³³⁵ Karsai (2012b) 30-31. o.

³³⁶ Karsai (2012b) 30-31. o.

³³⁷ Feljegyzés (2010).

hatásköre hasonló, nemzeti szintű ügyben kiterjed az ENYH-ban említett nyomozási cselekmény végrehajtására.

6. 5. 5. Részösszegzés

A jogsegélyek küldésére és fogadására jogosult hatóságok köre nagyjából megegyezik minden jogforrás esetében, így bírák, ügyészek, és az igazságügyért felelős minisztériumok is szerepelnek itt. Ezen „lista” kibővítése a terhelttel és védőjével mindössze az EBP és az ENYH esetében merült fel, az előbbinél viszont csak a szakmai vita részeként és a kerethatározat végső változatában nem kapott helyett; utóbbinál azonban még nem ismerjük a megalkotandó irányelv végleges verzióját, így abba még a terhelt és a védő is bekerülhet.

	JOGFORRÁSOK					
	strasbourgi egyezmény	SVE	2000-es egyezmény	Elkobzási jogsegély	EBP	ENYH
KIBOCSÁTÓ HATÓSÁG	igazságügyi hatóság ³³⁸			igazságügyi hatóság ³³⁹	bíró, bírószék, nyomozási bíró, ügyész, nyomozó hatóság	bíró, bíróság, nyomozási bíró, ügyész, nyomozó hatóság
VÉGREHAJTÓ HATÓSÁG				igazságügyi hatóság ³⁴⁰	a nemzeti jog alapján az EBP végrehajtásáért jogosult hatóság	az ENYH elismerésére vagy végrehajtásáért a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hatóságot

2. táblázat: A JOGSEGÉLYEK FOGADÁSÁRA ÉS TELJESÍTÉSÉRE FELJOGOSÍTOTT HATÓSÁGOK.

³³⁸ Magyarországon: büntető bíróság, ügyészség, Igazságügyi Minisztérium, Legfőbb Ügyészség.

³³⁹ Amely a büntető eljárás keretében biztosítási intézkedést elrendelő határozatot hozott, hagyott jóvá vagy erősített meg.

³⁴⁰ Amelynek illetékességi területén a vagyon vagy bizonyíték fellelhető.

6. 6. A jogszabályok alkalmazási köre

6. 6. 1. A strasbourgi egyezmény

Az egyezmény értelmében a kölcsönös bűnügyi jogsegély³⁴¹ kiterjed minden bűncselekményre,³⁴² kivéve a politikai, illetve az azzal összefüggő bűncselekményeket;³⁴³ és egyes katonai bűncselekményeket.³⁴⁴

Tehát a kölcsönös bűnügyi együttműködésre kizárólag bűncselekmények és büntetőeljárás esetén van lehetőség, azonban ez adott a büntetőeljárás minden szakaszában³⁴⁵ érvényesül.

Egyetértek LIGETI KATALIN álláspontjával, miszerint a „büntetőeljárás” mára már szélesebb értelmet nyert, és általánosan elfogadott az, hogy a szabálysértésekkel kapcsolatos eljárások is e fogalom alá tartoznak, mely tendencia az államok dekriminalizációs politikájának következménye,³⁴⁶ azonban a tekintetben ellent kell neki mondanom, hogy a strasbourgi Egyezmény (LIGETI KATALIN szóhasználatában az Európai Jogsegély Egyezmény) nem tükrözi ezt a szemléletet, és nem teszi lehetővé eljárási jogsegély nyújtását kriminális szabálysértésekkel kapcsolatban.³⁴⁷ Azért is gondolom ezt így, mert – amint az majd később olvasható lesz – más jogszabályok, melyek lehetővé teszik az együttműködést egyéb eljárásokban, explicite megnevezik, hogy ez szabálysértési avagy közigazgatási eljárás stb. Ezek a jogszabályok kiegészítik a strasbourgi egyezményt, kvázi arra épülnek, így mi célt szolgálna az, hogy külön együttműködési lehetőséget nyújtanak szabálysértések esetén, ha az már eleve adott az „anyaegyezmény” révén.

6. 6. 2. Az SVE

A kölcsönös bűnügyi jogsegélyre vonatkozó szabályokat az SVE 48-53. cikkei tartalmazzák. Amint már említettem, az SVE ezen rendelkezéseinek célja, hogy kiegészítse

³⁴¹ Strasbourgi egyezmény 1. cikk.

³⁴² Strasbourgi egyezmény 2. cikk.

³⁴³ Az 1978-as kiegészítő jegyzőkönyv révén az együttműködés kiterjed a pénzügyi bűncselekményekre is.

³⁴⁴ Strasbourgi egyezmény 1. cikk.

³⁴⁵ M. Nyitrai (2005a) 215. o.

³⁴⁶ Ligeti (2004) 99. o.

³⁴⁷ Ligeti (2004) 99. o.

a strasbourgi egyezményt³⁴⁸ - továbbá, hogy elősegítsék e megállapodások végrehajtását, nem érintve a szerződő felek közötti hatályos kétoldalú megállapodások átfogóbb rendelkezéseinek alkalmazását.³⁴⁹

Az SVE kibővítette a jogsegély körét abban a tekintetben, hogy nem kizárólag a szűk értelemben vett büntető igazságügyi hatóságok által kezdeményezett „bűnügyi” együttműködésre van lehetőség, hanem a közigazgatási hatóságok által indított szabálysértési eljárásokban;³⁵⁰ alaptalan büntetőeljárás vagy alaptalan elítélés miatti kártalanítási igényekre³⁵¹ vonatkozó eljárásokban; kegyelmi eljárásban³⁵²; büntetőeljáráshoz kapcsolódó polgári jogi igények³⁵³ tekintetében,³⁵⁴ büntetés vagy intézkedés végrehajtásával, pénzbírság beszedésével vagy eljárási költségek megfizetésével kapcsolatos bírósági okiratok kézbesítésénél; a büntetés kiszabás felfüggesztésére vagy valamely büntetés vagy intézkedés végrehajtásának felfüggesztésére³⁵⁵, a feltételes szabadságra bocsátásra³⁵⁶ vagy valamely büntetés vagy intézkedés végrehajtásának elhalasztására vagy megszakítására³⁵⁷ vonatkozó intézkedések tekintetében is.

Azonban lényeges kiemelni, hogy a megkereső állam közigazgatási hatósága továbbra sem jogosult a jogsegélykérelem előterjesztésére, azt ebben az esetben is az igazságügyi hatóságnak kell megtenni.³⁵⁸

6. 6. 3. A 2000-es egyezmény

A 2000-es egyezmény a strasbourgi egyezmény és az SVE-hez képest további egyszerűsítést hoz abban a tekintetben, hogy jogsegélynyújtási kötelezettséget ír elő - a

³⁴⁸ Valamint a Benelux Gazdasági Unió tagjainak minősülő Szerződő Felek közötti kapcsolatokban az 1974. május 11-i jegyzőkönyv által módosított 1962. június 27-i a kiadatásról és a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló Benelux szerződés II. fejezetét.

³⁴⁹ SVE 48. cikk.

³⁵⁰ Amennyiben a határozat ellen jogorvoslatnak van helye büntetőügyekben is hatáskörrel rendelkező bíróság előtt. Vö: SVE. 49. cikk a) pont.

³⁵¹ Vö: Be. 580-584. §.

³⁵² Vö: Be. 597-598. §.

³⁵³ Vö: Be. 54. §, 335. §, 380. §.

³⁵⁴ Amennyiben a büntetőbíróság még nem hozott végleges határozatot a büntetőeljárásban. Vö: SVE. 49. cikk d) pont.

³⁵⁵ Vö: Btk. 85-88. o.

³⁵⁶ Vö: Btk. 38-40. §.

³⁵⁷ Vö: Be. 591-595. §.

³⁵⁸ Vö: SVE. 50. cikk, Ligeti (2004) 99. o.

büntetőeljárásokon kívül - a közigazgatási hatóságok által olyan cselekmények miatt indított eljárások során is, amely cselekmények a megkereső vagy a megkeresett vagy mindkét tagállam nemzeti joga szerint szabálysértésként büntetendők, amennyiben a közigazgatási hatóság határozata ellen egy büntetőügyekben is illetékes bírósághoz lehet fordulni.³⁵⁹ E körben azonban lényeges kiemelni, hogy a kompetens bíróságnak nem szükséges kizárólagosan büntető ügyekkel foglalkozó fórumnak lenni.³⁶⁰

6. 6. 4. Elkobzási jogsegély

Amint azt a kerethatározat 1. cikke is kifejti: „[...] célja, hogy megállapítsa azokat a szabályokat, amelyek alapján egy tagállam elismeri, és saját területén végrehajtja egy másik tagállam igazságügyi hatósága által büntetőeljárás során kibocsátott, biztosítási intézkedést elrendelő határozatokat”, így tehát alkalmazására kizárólag büntetőeljárás lefolytatása során van lehetőség.

6. 6. 5. Az EBP

A kerethatározat a bizonyítékok átadásának gyors, egyszerű, egységes és hatékony rendszerét³⁶¹ kívánja biztosítani anélkül, hogy a tagállamok büntető anyagi vagy eljárásjogába az uniós jog beleszólna.³⁶²

Az EBP csak meghatározott eljárások lefolytatása érdekében bocsátható ki. Így bűncselekmény tekintetében, a kibocsátó állam nemzeti joga szerinti valamely igazságügyi hatóság által indított, vagy az igazságügyi hatóságnál megindítandó büntetőeljárásokkal kapcsolatban.³⁶³

Amint erre már az SVE és a 2000-es egyezmény³⁶⁴ esetében is láttunk példát, az együttműködés nem korlátozódik pusztán a büntetőeljárásokra, melynek értelmében az EBP kibocsátható a közigazgatási hatóságok által kezdeményezett eljárásokban olyan cselekmények tekintetében, amelyek a kibocsátó állam nemzeti joga alapján szabálysértés

³⁵⁹ 2000-es egyezmény 3. cikk.

³⁶⁰ M. Nyitrai (2005a) 220. o.

³⁶¹ IJzeman (2005) 9. o.

³⁶² Vö: EBP-kerethatározat preambuluma.

³⁶³ EBP-kerethatározat 5. cikk a) pont.

³⁶⁴ Lásd: SVE 49. cikk, és 2000-es egyezmény 3. cikk.

miatt büntetendők, és ha a határozat büntetőügyekben illetékes bíróság előtti eljáráshoz vezethet.³⁶⁵ Továbbá, az igazságügyi hatóságok által kezdeményezett eljárásokban olyan cselekmények tekintetében is kibocsátható az EBP, amelyek a kibocsátó állam nemzeti joga alapján szabálysértés miatt büntetendők, és ha a határozat büntetőügyekben illetékes bíróság előtti további eljárásokhoz vezethet.³⁶⁶ Végül pedig, a fenti eljárások mindegyike során is kibocsátható az EBP, ha olyan bűncselekményekhez vagy jogsértésekhez kapcsolódnak, amelyekért valamely jogi személyt felelősségre lehet vonni vagy vele szemben büntetést lehet alkalmazni³⁶⁷ a kibocsátó államban.³⁶⁸

A kerethatározat-tervezetben problematikus volt, hogy az nem definiálta a „büntetőeljárás” fogalmát - amely akár tagállamonként eltérő jelentéssel bírhat -, így az, az Európai Bíróságra róhat kötelezettséget a fogalom meghatározására végett.³⁶⁹ Azonban a kerethatározat végleges szövege már konkrétan leírja, hogy a tagállamok nemzeti joga szerinti értelmezést kell e tárgykörben alapul venni, tisztázva így az esetleges korábbi aggályokat.

6. 6. 6. Az európai nyomozási határozat

Azon eljárástípusok tekintetében, amelyekre az ENYH kibocsátható, a tervezet teljes egészében az EBP-kerethatározat 5. cikkén alapul. Az ENYH célja a büntetőeljárások során történő bizonyítékszerzés, de hatálya kiterjed egyes bűnügyi vonatkozású és pontos kritériumoknak megfelelő közigazgatási eljárásokra is.

Így tehát az ENYH kibocsátható:

- (1) olyan cselekmény vonatkozásában, amely a kibocsátó állam nemzeti joga szerint bűncselekménynek minősül, valamely igazságügyi hatóság által indított, vagy az igazságügyi hatóság előtt megindítható büntetőeljárás esetén;
- (2) a közigazgatási hatóságok által indított eljárásokban olyan cselekmények tekintetében, amelyek a kibocsátó állam nemzeti joga alapján jogszabálysértésként büntetendők, és

³⁶⁵ EBP-kerethatározat 5. cikk b) pont.

³⁶⁶ EBP-kerethatározat 5. cikk c) pont.

³⁶⁷ A jogi személyek büntetőjogi felelősségéről részletesen lásd: Fantoly (2005) 35-45.o., Fantoly (2010) 13-295. o., Nagy 549-562. o.(2004), Sántha (2002) 103-116. o., Némethy (2000) 463-469. o.

³⁶⁸ EBP-kerethatározat 5. cikk d) pont.

³⁶⁹ Vogel (2004) konf.

amelyekben a határozat különösen büntetőügyekben hatáskörrel rendelkező bíróság előtti eljáráshoz vezethet;

- (3) az igazságügyi hatóságok által indított eljárásokban olyan büntetendő cselekmények tekintetében, amelyek a kibocsátó állam nemzeti joga alapján jogszabálysértésnek minősülnek, és amelyekben a határozat különösen büntetőügyekben hatáskörrel rendelkező bíróság előtti eljárásokhoz vezethet; és
- (4) a fent említett olyan eljárásokkal kapcsolatban, amelyek olyan bűncselekményekhez vagy jogsértésekhez kapcsolódnak, amelyekért valamely jogi személy felelősségre vonható vagy büntethető a kibocsátó államban.

A tervezet 4. cikke ugyan megegyezik az EBP-kerethatározat 5. cikkével, a közigazgatási eljárásokra vonatkozó szabályok mégsem teljesen fedik egymást.

6. 6. 7. Részösszegzés

Amint arra már korábban is utaltam, - LIGETI KATALIN szavaival élve - a „szélesebb értelemben vett” büntetőeljárás³⁷⁰ fogalma alá esik a szabálysértésekkel kapcsolatos eljárás, így egyes jogforrásoknál már nem pusztán a hagyományos értelemben vett „bűnügyi” együttműködésről van szó. Jó példája ennek az SVE, mivel ott a büntetőeljáráshoz kapcsolódóan a kártalanítási ügyekben, polgári jogi igényekkel kapcsolatban stb. is lehetőség van jogsegély nyújtására. Ezen felül az EBP és az ENYH már külön lehetőséget biztosít arra, hogy a jogi személlyel szembeni büntetőjogi felelősségre vonás kapcsán is kooperáljanak az államok.

³⁷⁰ Vö: Ligeti (2004) 99. o.

JOGFORRÁSOK

	ALKALMAZÁSI KÖR
Strasbourggi egyezmény	bűncselekmény miatt indult büntetőeljárás
SVE	<ul style="list-style-type: none"> - büntetőeljárás - szabálysértési eljárás - kártalanítási igények - kegyelmi eljárás - polgári jogi igény - büntetés vagy intézkedés végrehajtása, pénzbírság beszedése, eljárási költségek megfizetésével kapcsolatos bírósági okiratok kézbesítésénél - büntetés-kiszabás felfüggesztése, büntetés vagy intézkedés végrehajtásának felfüggesztése, feltételes szabadságra bocsátás vagy valamely büntetés vagy intézkedés végrehajtása, elhalasztása vagy megszakítása vonatkozó intézkedések tekintetében
2000-es egyezmény	<ul style="list-style-type: none"> - büntetőeljárás - szabálysértési eljárás
Elkobzási jogsegély	büntetőeljárás
EBP	<ul style="list-style-type: none"> - büntetőeljárás - szabálysértési eljárás - jogi személy felelősségre vonása büntető- és szabálysértési eljárásban
ENYH	<ul style="list-style-type: none"> - büntetőeljárás - szabálysértési eljárás - jogi személy felelősségre vonása büntető- és szabálysértési eljárásban

3. táblázat: A JOGSZABÁLYOK ALKALMAZÁSI KÖRE

6. 7. Az együttműködés tárgya

6. 7. 1. Bevezető

Az együttműködés tárgyát tekintve egészen sokszínű képet kapunk, kezdve onnan, hogy a bizonyítékok bármely típusa, legyen az tárgyi vagy személyi bizonyítási eszköz, beszerezhető-e a másik tagállamtól, avagy csak a bizonyítékok egy korlátozott körére terjed ki. Az ENYH indokolása nem mellesleg pont ezt az elemet emelik ki főbb pozitívumként, ezért is fogok az egyes jogszabályok elemzésénél részletesen kitérni arra, hogy milyen bizonyítékokra vonatkoznak.

Így tehát álláspontom szerint azt is meg kell vizsgálni, hogy helyénvaló-e egy jogszabályban különböző típusú bizonyítékok beszerzéséről rendelkezni. Ezen felül pedig kérdéses, hogy minden típusú bizonyítékra alkalmaznák a kölcsönös elismerésen alapuló jogszabályok tipikus jellemzőit. Nevezetesen például, hogy egy tanúkihallgatáshoz megfelelő-e egy egységes formanyomtatvány bevezetése.

6. 7. 2. A strasbourgi egyezmény

A strasbourgi egyezmény II. fejezet 3. cikke értelmében az együttműködés bizonyítékok beszerzésére vagy bizonyítékul szolgáló tárgyak, ügyiratok, okiratok megküldésére; illetve tanúk, terhelték és szakértők meghallgatására³⁷¹ irányulhat, azonban nem vonatkozik sem a letartóztatásokat elrendelő, sem pedig az elítélést kimondó határozatokra.³⁷²

A jogsegély keretében beszerezhető bizonyítékokat illetően LIGETI KATALIN az egyezmény elemzése során az eljárási cselekményekből indul ki, és azt írja, hogy az egyezmény nem határozza meg azokat az eljárási cselekményeket, amelyeket a bűnügyi jogsegély alatt érteni kell. Abban egyetértek, hogy ez nem is lenne célszerű, hiszen az elmúlt években a modern technika átalakította a nyomozó hatóságok tevékenységét és az általuk alkalmazott technikákat, így új eljárási cselekmények³⁷³ jöttek létre,³⁷⁴ a fokozatosan bővülő paletta felsorolása szükségtelen lenne.

³⁷¹ Strasbourgi egyezmény III. fejezet.

³⁷² Strasbourgi egyezmény I. cikk.

³⁷³ Így például videó-vagy telefonkonferencia útján történő kihallgatások, személyek ideiglenes átadása.

³⁷⁴ Ligeti (2004) 104. o.

Azonban a bizonyítási eszközök oldaláról nézve nem értek egyet LIGETI KATALIN azon álláspontjával, miszerint az egyezmény csupán példálózó jelleggel nevezné meg azokat. Összehasonlítva a magyar Be. 76. § (1) bekezdésében³⁷⁵ foglalt „zárt”³⁷⁶ felsorolással,³⁷⁷ – és összevetve az egyezmény II. fejezet 3. cikkével - az egyezmény kimerítő felsorolást ad: megnevezi a személyi és a tárgyi bizonyítási eszközöket és az okiratot is. Az egyezmény mint jogszabály szövegének nyelvtani értelmezése³⁷⁸ révén sem juthatunk arra a következtetésre, hogy ez egy példálózó jellegű felsorolás lenne, mivel az egyezmény – 3. cikk 1-2. pontja – úgy rendelkezik, hogy „A megkeresett Fél [...] teljesíti azokat a megkereséseket, amelyeket a megkereső Fél igazságügyi hatóságai intéztek hozzá bizonyítékok beszerzése vagy bizonyítékul szolgáló tárgyak, ügyiratok, okiratok megküldése céljából. Ha a megkereső Fél azt kívánja, hogy a tanúk vagy a szakértők eskü alatt tegyenek vallomást, ezt kifejezetten kérnie kell [...]”. Ez nem utal arra, hogy az egyezményben nem szabályozott bármilyen más bizonyítási eszköz beszerzésére, átadására is kiterjedne az együttműködés.

Továbbá, az egyezmény lehetőséget nyújt büntetőügyben történő felhasználás céljából a bűnügyi nyilvántartásból kivonat készítésére, az alapján felvilágosítás adására.³⁷⁹

6. 7. 3. Az SVE

Tekintettel arra, hogy az SVE a strasbourgi egyezményre épül, ugyancsak lehetőség van bizonyítékok beszerzésére vagy bizonyítékul szolgáló tárgyak, ügyiratok, okiratok megküldésére; illetve tanúk, terheltek és szakértők kihallgatására.

6. 7. 4. A 2000-es egyezmény

Az egyezmény – hasonlóan az SVE-hez – továbbra sem szűkíti avagy módosítja a jogsegély keretében beszerezhető, átadható bizonyítékok körét, azaz ugyancsak lehetőség

³⁷⁵ A bizonyítási eszközök a Be. 76. § (1) bekezdésében foglalt felsorolás szerint a tanúvallomás, a szakvélemény, a tárgyi bizonyítási eszköz, az okirat és a terhelt vallomása.

³⁷⁶ A Be. 76. §-ához fűzött miniszteri indokolás szerint a törvény a bizonyítás eszközeinek kimerítő felsorolását adja.

³⁷⁷ Vö: Vida (2006) 209. o.

³⁷⁸ A nyelvtani értelmezés a jogszabályok tartalmának a nyelvi szabályok útján való feltárása. Vö: Nagy (2004) 87. o., Nagy K. (1999) 379. o.

³⁷⁹ Strasbourgi egyezmény IV. fejezet 13. cikk.

van bizonyítékok beszerzésére vagy bizonyítékul szolgáló tárgyak, ügyiratok, okiratok megküldésére; illetve tanúk, terheltek és szakértők kihallgatására.

A 2000-es egyezmény rendelkezik a kölcsönös jogsegély különleges formáiról³⁸⁰ is, így tárgyak visszaszolgáltatásról,³⁸¹ fogvatartott személyek ideiglenes átadása nyomozati célból,³⁸² videokonferencia útján történő kihallgatásról vagy meghallgatásról,³⁸³ tanúk és szakértők telefonkonferencia útján történő kihallgatása vagy meghallgatása,³⁸⁴ ellenőrzött szállításokról,³⁸⁵ közös nyomozócsoportokról,³⁸⁶ fedett nyomozásokról,³⁸⁷ távközlés lehallgatásáról.³⁸⁸

6. 7. 5. *Elkobzási jogsegély*

Elkobzási jogsegély bizonyíték³⁸⁹ biztosítása vagy vagyon³⁹⁰ későbbi elkobzása végett bocsátható ki.³⁹¹

6. 7. 6. *Az EBP*

6. 7. 6. 1. AZ EBP kibocsátásának feltételei

A kerethatározat az EBP kibocsátásának három konjunktív feltételét szabja.

(1) Szükségesség és arányosság:³⁹² az adott tárgyak, dokumentumok vagy adatok szükségesek, és arányban állnak az eljárás okával. Ennek a rendelkezésnek az a szándéka,

³⁸⁰ 2000-es egyezmény II. cím 8- 20. cikk.

³⁸¹ Lásd: 2000-es egyezmény 8. cikk.

³⁸² Lásd: 2000-es egyezmény 9. cikk.

³⁸³ Lásd: 2000-es egyezmény 10. cikk.

³⁸⁴ Lásd: 2000-es egyezmény 11. cikk.

³⁸⁵ Lásd: 2000-es egyezmény 12. cikk.

³⁸⁶ Lásd: 2000-es egyezmény 13. cikk.

³⁸⁷ Lásd: 2000-es egyezmény 14. cikk.

³⁸⁸ Lásd: 2000-es egyezmény 15-20. cikk.

³⁸⁹ Büntetőeljárás során bizonyítékként felhasználható tárgy, okirat vagy adat. Vö: Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 2. cikk e) pont.

³⁹⁰ A „vagyon”, amelynek biztosítására a kérelem irányul, minden olyan vagyon - ideértve az anyagi vagy eszmei, ingó vagy ingatlan javakat, valamint az ilyen vagyonnal kapcsolatos jogcímet és az abban való érdekeltséget igazoló okiratokat és okmányokat egyaránt -, amely a kibocsátó állam hatósággal rendelkező hatóságának megítélése szerint bűncselekményből származó jövedelmet testesít meg, illetve részben vagy egészben az ilyen jövedelemmel egyenértékű, vagy az ilyen bűncselekmény eszközeit vagy tárgyát képezi. Vö: Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 2. cikk d) pont.

³⁹¹ Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 3. cikk a)- b) pontok.

³⁹² EBP- kerethatározat 7. cikk a) pont.

hogy elkerüljék a magánszférába történő szükségtelen beavatkozásokat; azon szituációkat, amikor egy relatíve kisebb jelentőségű ügyben a bizonyítási eljárás szempontjából aránytalan mennyiségű bizonyíték után kutatnak.³⁹³ Ezért a kibocsátó tagállami hatóságnak a nyomozás alatt álló ügyet, illetve a kérelem indokoltságát alátámasztó tényeket össze kell foglalnia a végreható hatóság részére megküldött EBP-ben.

(2) Összhangban kell állnia a kibocsátó tagállam nemzeti jogával.³⁹⁴ Az adott tárgyak, dokumentumok vagy adatok a kibocsátó tagállam belső joga alapján, hasonló esetben beszerezhetőek lennének, ha a tagállam területén rendelkezésre állnának. Így nyújtanak védelmet azokban az esetekben, amikor olyan tárgyat, dokumentumot vagy adatot keresnek, mely az adott tagállamban például műemlékvédelem alá tartozik. Ezért beiktattak egy szakaszt, mely révén – a majd későbbiekben bemutatásra kerülő - formanyomtatványon rákérdeznek arra, hogy az adott tárgy, dokumentum vagy adat élvez-e valamilyen privilégiumot vagy immunitást. De ilyen speciális kizáró körülmény alá esik a terhelt és a védő közötti levelezés; újságírók és szerkesztőségek iratai is.³⁹⁵

(3) A keresett bizonyítéknak nagy valószínűséggel megszerezhetőnek kell lenni az eljárás során: ³⁹⁶ az adott tárgyak, dokumentumok vagy adatok valószínűsíthetően bizonyítékként elfogadhatóak lesznek azon eljárásban, mely lefolytatásához igényelték. Ezzel azt próbálják megakadályozni, hogy az EBP segítségével a tagállami hatóságok a bizonyítékok felhasználására vonatkozó belső jogszabályok, előírások megkerülésével szerezzenek meg egy bizonyítékot.³⁹⁷

Ezek a feltételek ésszerűnek és elégségesnek tűnnek, mivel az első feltétel célja egyrészt az érintettek magánszférájának megfelelő védelme, másrészt annak kiküszöbölése, hogy kisebb súlyú cselekmények esetén aránytalanul sok bizonyítékot kérjenek.³⁹⁸

A második rendelkezés azt kívánja kiküszöbölni, hogy a kibocsátó állam olyan bizonyítékot kérjen az EBP-vel, amely saját joga szerint valamilyen kizáró körülmény alá esik.³⁹⁹

³⁹³ Ligeti (2005) 142. o.

³⁹⁴ EBP- kerethatározat 7. cikk b) pont.

³⁹⁵ Ligeti (2005) 142. o.

³⁹⁶ EBP- kerethatározat 7. cikk b) pont.

³⁹⁷ Ligeti (2005) 142. o.

³⁹⁸ Vö: Ligeti (2005) 142. o.

³⁹⁹ Vö: Ligeti (2005) 142. o.

A harmadik feltétel célja pedig az, hogy megakadályozza, hogy az EBP segítségével a kibocsátó állam hatóságai megkerüljék a bizonyítékok felhasználására vonatkozó hazai előírásokat.⁴⁰⁰

Az EBP elnevezését illetően egyetértek az M. NYITARI PÉTER által - más uniós jogintézményekkel kapcsolatban - kifejtett, a fordításokból fakadó aggályokkal,⁴⁰¹ hiszen jelen esetben véleményem szerint jobban és pontosabban tudná érzékeltetni a jogintézmény valódi tartalmi körét és hatályát, ha a „European Evidence Warrant” terminust a magyarban inkább „európai bizonyíték-átadási parancs”-ként fordították volna, „európai bizonyításfelvételi parancs” helyett. Ezen állásponantomat az is alátámasztja, hogy a kerethatározat címében is „a büntetőeljárások során felhasználandó tárgyak, dokumentumok és adatok” megszerzéséről, átadásáról van szó, azaz nem bizonyításfelvételtől, hanem már létező bizonyítékok átadásáról. Mindezt az EBP-kerethatározat angol nyelvi verziója⁴⁰² is megerősíti, mikor az „obtaining” kifejezést használja.⁴⁰³

Az EBP-ről szóló kerethatározat 1. cikk (1) bekezdése szerint az EBP egy „bíróági határozat, amelyet egy tagállam illetékes hatósága bocsát ki [az 5. cikkben említett eljárások során felhasználandó, egy másik tagállamból származó tárgyak, dokumentumok és adatok megszerzésének céljából]”. Ez esetben („bíróági határozat”) ismét egy „félrefordítással” találkozunk, hiszen az EBP-kerethatározat 2. cikk c/i-ii) pontjai ellentétesek az említett bekezdéssel, mikor arról rendelkeznek, hogy az EBP kibocsátására (bíró, bíróságon és nyomozási bírón kívül) ügyész és nyomozó hatóság is jogosult. Az EBP-kerethatározat angol nyelvi változatát megvizsgálva, viszonylag egyértelmű, hogy a téves fordításra minden bizonnyal az adott alapot, hogy a már hivatkozott 1. cikk (1) bekezdésben „judicial decision”-t⁴⁰⁴ ír az EBP-kerethatározat, amelynek tényleg lehet

⁴⁰⁰ Vö: Ligeti (2005) 142. o.

⁴⁰¹ M. Nyitrai Péter a „European Arrest Warrant” lefordításakor az „európai elfogatóparancs” kifejezés használatát pártolta az „európai letartóztatási parancs”-csal szemben. Vö: M. Nyitrai (2005a) 202. o., M. Nyitrai (2005c) 158. o.

⁴⁰² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:350:0072:0092:en:PDF> (2013. 05. 27-i letöltés).

⁴⁰³ „COUNCIL FRAMEWORK DECISION 2008/978/JHA of 18 December 2008 on the European evidence warrant for the purpose of *obtaining* objects, documents and data for use in proceedings in criminal matters”.

⁴⁰⁴ „The EEW shall be a *judicial decision* issued by a competent authority of a Member State with a view to obtaining objects, documents and data from another Member State for use in proceedings referred to in Article 5”.

„bíróági határozat/döntés” jelentése, azonban a szövegekörnyezetből egyértelmű, hogy itt a judicial nem „bíróági”-t, hanem „igazságügyi”-t jelent. ⁴⁰⁵

6. 7. 6. 2. A bizonyítékok köre

Az EBP lényege, hogy a kölcsönös elismerés elvét alkalmazva tárgyak, dokumentumok és adatok gyors és egyszerű megszerzését teszi lehetővé az Európai Unió tagállamai számára – eljárásjogi eszközök igénybevételével -, azaz célja a bizonyítékok összegyűjtésében való segítségnyújtás. ⁴⁰⁶

Az EBP-kerethatározat azonban a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés bizonyítékokat érintő spektrumának csak egy részével foglalkozik. ⁴⁰⁷

A kerethatározat angol nyelvű változata a bizonyíték ⁴⁰⁸ szót használja, azonban - ezen kifejezés a fordítás során „elveszett”, lévén, hogy „bizonyításfelvétel”-ként fordították, másrészt - annak definícióját nem adja meg, ⁴⁰⁹ így az a helyzet állhat elő, hogy a bizonyítékok szűkebb körét öleli fel, mint amit egyes tagállamok büntetőeljárással kapcsolatos törvénye szabályoz. A konkrét rendelkezésekben csak a „tárgyak, dokumentumok vagy adatok” kifejezés szerepel, rámutatva így ismét a kerethatározat 2. cikkének hiányosságára, és nyitva hagyva így a kérdést, hogy pontosan melyek is azok a „tárgyak, dokumentumok, adatok”, ⁴¹⁰ melyek az EBP által beszerezhetőek.

Az EBP csak olyan bizonyíték megszerzésére irányulhat, amely létező és közvetlenül elérhető, illetve hozzáférhető. ⁴¹¹ Az EBP kerethatározat preambuluma szerint ⁴¹² ez magában foglalhatja például a harmadik személyektől, a házkutatásokból – beleértve a gyanúsított magánterületén lefolytatott házkutatásokból – származó tárgyakat, dokumentumokat vagy adatokat, a bármilyen szolgáltatás – beleértve a pénzügyi ügyleteket – igénybevételéről szóló historikus adatokat, a vallomások, kihallgatások és meghallgatások historikus nyilvántartását; valamint egyéb nyilvántartásokat, beleértve a

⁴⁰⁵ A fordítás és a terminológia kapcsán vö: World Power Dictionary (2005) 461. o., Magyar-angol-magyar jogi szakszótár 300. o., Országgh – Magay (1999) 813. o., Bázlik – Ambrus (2010) 45. o.

⁴⁰⁶ Allegrezza (2010) 581. o.

⁴⁰⁷ Vö: EBP-kerethatározat preambuluma (5) bekezdés.

⁴⁰⁸ Az angol nyelvű verzióban „evidence”.

⁴⁰⁹ Ellentétben például az alkotmányos jogsegélyről szóló kerethatározat 2. cikk e) pontjával.

⁴¹⁰ Az okiratokkal kapcsolatos bizonyításfelvételtől bővebben lásd: Harsági (2004) 555-561. o.

⁴¹¹ Vö: EBP-kerethatározat 8. cikk (1) bekezdés, Ligeti (2005) 142. o.

⁴¹² Vö: EBP-kerethatározat preambuluma (7) bekezdés.

különleges nyomozási technikák eredményeit is. Mindemellett az EBP nem bocsátható ki olyan célokra, amelyek a végrehajtó hatóság számára szükségessé teszi az alábbiakat:

(1) Kihallgatások lefolytatását, vallomások felvételét, vagy gyanúsítottakat, tanúkat, szakértőket vagy bármely más felet érintő egyéb típusú meghallgatások kezdeményezését.⁴¹³

Ebből következik, hogy nem bocsátható ki EBP azzal a céllal, hogy a végrehajtó állam kihallgassa a terheltet, tanút, sértettet vagy más személyt és a vallomásról jegyzőkönyvet készítsen. De a végrehajtó tagállamban már korábban foganatosított kihallgatásról készített jegyzőkönyvet az együttműködés során át lehet adni. Következésképpen olyan tárgy, dokumentum vagy adat átadása végett bocsátható ki az EBP, melyet már létező interjú, nyilatkozat, meghallgatás, kihallgatás stb. útján korábban megszereztek.

Mindezek ellenére az EBP – amennyiben a kibocsátó hatóság ezt kéri – végrehajtása során jelen lévő és az EBP tárgyában közvetlenül érintett személyek vallomásának rögzítésére is kiterjedhet. A végrehajtó állam nemzeti ügyek során alkalmazandó vonatkozó szabályait kell alkalmazni az ilyen vallomások rögzítése esetén.⁴¹⁴

(2) Emberi testen végzett vizsgálatok lefolytatása vagy emberi testből származó anyagok és biometrikus adatok megszerzése közvetlenül bármely személy testéből, beleértve a DNS-mintákat⁴¹⁵ és ujjlenyomatokat.⁴¹⁶

(3) Valós idejű információ megszerzése.

Tehát nem bocsátható ki EBP nyomozati cselekmények elvégzésére, így különösen ún. real-time⁴¹⁷ bizonyíték beszerzésére. Ide tartozik például a telefonlehallgatás és a bankszámlaműveletek megfigyelése.⁴¹⁸ Ennek a rendelkezésnek a háttérében az áll, hogy a kerethatározat úgy rendelkezik, hogy az EBP csak már létező és közvetlenül megszerezhető bizonyíték beszerzése végett lehet kibocsátani.

⁴¹³ EBP-kerethatározat 4. cikk (2) bekezdés a) pont.

⁴¹⁴ Vö: EBP-kerethatározat 4. cikk (6) bekezdés.

⁴¹⁵ A DNS-profilok átadásáról bővebben lásd: Bárd (2008b) 99-108. o.

⁴¹⁶ EBP-kerethatározat 4. cikk (2) bekezdés b) pont.

⁴¹⁷ A real-time bizonyítékok kizárásának indoka, hogy ezekről a 2000-es egyezmény rendelkezik. Vö: Ligeti (2005) 141. o., továbbá lásd még: <https://biblio.ugent.be/input/download?func=downloadFile&recordId=1174295&fileId=1174300> (2013. 05.30-i letöltés).

⁴¹⁸ EBP-kerethatározat 4. cikk (2) bekezdés c) pont.

A banki adatokkal kapcsolatban, a tagállami hatóság kérvényezheti bankszámla-adatok megismerését, feltéve, ha ismeri a számlavezető pénzügyintézetet, a számlaszámot és a periódust, így a bankszámlán már korábban eszközölt tranzakciók adatait tartalmazó kimutatás átadására irányulhat a megkeresés.

A magyar jogszabályi háttérrel összevetve, azonban ki kell egészítenem ezt annyival, hogy a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény⁴¹⁹ 161. § (1) bekezdése szerint „Banktitok csak akkor adható ki harmadik személynek, ha [...] e törvény a banktitok megtartásának kötelezettsége alól felmentést ad”. A Hpt. 160. § (1) bekezdése szerint „Banktitok minden olyan, az egyes ügyfelekről a pénzügyi intézmény rendelkezésére álló tény, információ, megoldás vagy adat, amely ügyfél személyére, adataira, vagyoni helyzetére, üzleti tevékenységére, gazdálkodására, tulajdonosi, üzleti kapcsolataira, valamint a pénzügyi intézmény által vezetett számlájának egyenlegére, forgalmára, továbbá a pénzügyi intézménnyel kötött szerződéseire vonatkozik”. Ugyanezen törvény 161. § (3) bekezdés f) pontja szerint: „A banktitok megtartásának kötelezettsége nem áll fenn abban az esetben sem, ha [...]a magyar bűnüldöző szerv nemzetközi kötelezettségvállalás alapján külföldi bűnüldöző szerv írásbeli megkeresésének teljesítése céljából - harmadik ország bűnüldöző szerve esetén, ha a megkeresés tartalmazza a harmadik országbeli adatkérő által aláírt titoktartási záradékot - írásban kér banktitoknak minősülő adatot a pénzügyi intézménytől, vagy”. E titoktartási záradék/nyilatkozat értelmében a megkereső hatóság a rendelkezésére bocsátott adatokat kizárólag arra a célra használhatja fel, amelyet az adatkéréskor megjelölt.

Tehát amennyiben a jogsegély banki adatokra irányul, a megkereső államnak a jogsegélyt el kell látnia egy titoktartási záradékkal, melyben arról nyilatkozik, hogy a kért adatokat kizárólag a jogsegélyben megjelölt célra fogja felhasználni.

(4) Létező tárgyak, dokumentumok és adatok vizsgálatának lefolytatása.⁴²⁰

De kibocsátható az EBP annak érdekében, hogy a másik tagállam a közvetlenül hozzáférhető, meglévő nyilvántartásából kivonatot, hiteles másolatot készítsen (legyen ez akár a bünyügyi nyilvántartásból⁴²¹). Ez természetesen annak a lehetőségét nem zárja ki,

⁴¹⁹ A továbbiakban: *Hpt.*

⁴²⁰ EBP-kerethatározat 4. cikk (2) bekezdés d) pont.

⁴²¹ A bünyügyi nyilvántartásból származó, büntetőítéletekkel kapcsolatos információk cseréjét a bünyügyi nyilvántartásban szereplő információk cseréjéről szóló, 2005. november 21-i 2005/876/IB tanácsi határozattal és egyéb vonatkozó eszközökkel összhangban kell végezni.

hogy az EBP-t kibocsátó hatóság a bizonyíték átadását követően az adott tárgyat, dokumentumot vagy adatot szakértői vizsgálatnak vesse alá.

(5) A nyilvánosan elérhető elektronikus hírközlési szolgáltatás vagy a nyilvános hírközlő hálózat szolgáltatói által megőrzött hírközlési adatok megszerzése.⁴²²

Tekintettel arra, hogy az EBP révén egy másik tagállamban fellehető „adatok” megszerzésére nyílik lehetőség, összerosódik a jogsegélytípusú igazságügyi/bűnügyi együttműködés és az egyszerű – akár rendőrségi együttműködés keretében is foganatosítható – adatbeszerzés határvonala. A bűnüldöző szervek közötti, jogsegélynek nem minősülő nemzetközi együttműködésre a büntetőeljárás első szakaszában vagy azt megelőzően, azaz a bűnmegelőzés és bűnfelderítés során kerülhet sor.⁴²³ A rendőrségi együttműködés terén megvalósuló együttműködés magában foglalja az információcserét, mely így akár lefedheti az EBP „adatok”-ra vonatkozó tárgykörét. Így például, ha cégjegyzékből megismerhető cégszervezetekre⁴²⁴ van szükség, a gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselőjének nevére, elérhetőségére, egyéb adataira,⁴²⁵ gondosan kell mérlegelni azt, hogy a büntetőjogilag releváns tényállás megállapításához szükséges-e az adat megismerése, megszerzése, attól milyen eredmény várható, valamint a büntetőeljárás mely fázisában szolgálja leginkább az eljárás sikerét és időszerűségét; és hogy egy ilyen jellegű adatbeszerzés rendőrségi együttműködés keretében nem hajtható-e végre.

Ezt szem előtt tartva egyetértek az Egyesült Királyság gyakorlatával, melynek értelmében a hozzá intézett jogsegélykérelem csak akkor fogadható el, ha az bizonyíték beszerzésére, nem pedig egyszerű adatbeszerzésre irányul. Az Egyesült Királyság álláspontja⁴²⁶ szerint egyszerű adatbeszerzés könnyebben és gyorsabban mehet végbe, és számos országban az így módon megszerzett információ/adat büntetőeljárásban felhasználható bizonyítéknak minősül.⁴²⁷

⁴²² EBP-kerethatározat 4. cikk (2) bekezdés e) pont.

⁴²³ Karsai (2008b) 1963. o.

⁴²⁴ Ctv. 24. § (1) a- l) pontok.

⁴²⁵ Ctv. 24. § (1) bekezdés h) pont.

⁴²⁶ Egyesült Királyság Központi Jogsegélyhatósága (angol rövidítése: UKCA), <https://www.gov.uk/mutual-legal-assistance-mla-requests#contacting-the-uk-central-authority> (2013. 05.31-i letöltés).

⁴²⁷ <https://www.gov.uk/mutual-legal-assistance-mla-requests> (2013. 05.31-i letöltés).

6. 7. 7. Az ENYH

Amint említettem, a tervezet 1. és 2. cikke a fogalom-meghatározásokat tartalmazza, azonban ezen eljárásjogi fogalmak felsorolása is rendkívül hiányos, hiszen semmiféle bizonyításfelvételi, illetőleg eljárásjogi kényszerintézkedést nem definiál. Továbbá, a jogintézmény alkalmazása szempontjából legalapvetőbb fogalom, a „nyomozati cselekmény” definíciója sincs meghatározva a tervezetben. Bár a tervezet célja, hogy az EBP által le nem fedett bizonyítékokra is kiterjedjen, és emellett egyértelműen meghatározza, hogy mire nem terjed ki az ENYH hatálya, ennek ellenére aggályos, hogy pont erről nem szól a tervezet.

Így tulajdonképpen bármilyen, a bűncselekmények felderítése során szóba jöhető bizonyítékokra nézve ki lehetne bocsátani az ENYH-t. A tanúkihallgatástól⁴²⁸ elkezdve banki adatok megküldésén át egészen a titkos megfigyelésig⁴²⁹ vagy lefoglalásig, de akár a poligráf⁴³⁰ vagy más, szakértői bizonyítási eljárások is megjelenhetnek ezen a spektrumon, ha nincs anyagi értelemben vett definíció.⁴³¹

Az ENYH tárgyi hatályát tekintve horizontális jellegű, hiszen – majdnem – minden nyomozati cselekményre kiterjed.⁴³² Azért tekinthető ez a rendelkezés a tervezet legalapvetőbb részének, mert lényege, hogy az ENYH felváltja és így hatályon kívül helyezze az összes létező, bizonyítékok beszerzésére irányuló jogintézményt⁴³³ – akár a kölcsönös bűnügyi jogsegélyen, akár a kölcsönös elismerés elvén alapulnak. Ennek ellenére mégsem fed le minden nyomozati cselekményt, mivel vannak olyan esetek, amelyeket speciális szabályaik miatt külön kell kezelni. Ezen nyomozási cselekményekre továbbra is a már meglévő eszközöket kell alkalmazni. Végülis, teljesen érthető, hogy a

⁴²⁸ Vö: Be. 85-88. §.

⁴²⁹ Vö: Be. IX. fejezet V. cím.

⁴³⁰ Vö: Be. 180. § (2) bekezdés, 182. § (2) bekezdés, 453. § (3) bekezdés, 544/E. §.

⁴³¹ Karsai (2012b) 27. o.

⁴³² Tervezet 3. cikk (1) bekezdés.

⁴³³ Lásd tervezet, 29. cikk (1)- (2) bekezdés: „Kapcsolat más megállapodásokkal és egyezményekkel. Az irányelv felváltja a hatálya alá tartozó tagállamok közötti kapcsolatokra alkalmazandó alábbi egyezmények megfelelő rendelkezéseit, az említett rendelkezések tagállamok és harmadik államok közötti alkalmazásának [...] sérelme nélkül:

- a kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló 1959. április 20-i európai egyezmény, valamint ennek két, 1978. március 17-i, illetve 2001. november 8-i kiegészítő jegyzőkönyve, továbbá az egyezmény 26. cikkének értelmében kötött kétoldalú megállapodások;

- az 1985. június 14-i Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló 1990. június 19-i egyezmény;

- az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló 2000. május 29-i egyezmény és annak 2001. október 16-i jegyzőkönyve. A 2008/978/IB kerethatározat hatályát veszti. A 2003/577/IB kerethatározat megfelelő rendelkezései helyett ez az irányelv alkalmazandó a tagállamok között a bizonyítékok biztosítására”.

fenti eseteket miért vették ki az ENYH hatálya alól, hiszen a közös nyomozócsoportot a megállapodásban meghatározott feltételek szerint hozzák létre egy vagy több tagállamban bünygyi nyomozás lefolytatására. A csoport nyomozati intézkedéseket hajthat végre a csoportot létrehozó tagállamokban, a beszerzett bizonyítékok pedig szabadon áramolhatnak a csoport tagjai között. Tehát alapvető cél, hogy a nyomozócsoportnak ne legyen szüksége jogsegély iránti megkeresésekre, így fel sem merül, hogy szükség legyen ENYH kibocsátására.⁴³⁴

Tehát az alábbi nyomozási cselekmények nem tartoznak az ENYH hatálya alá:⁴³⁵

- (1) közös nyomozócsoport létrehozása és a bizonyítékok közös nyomozócsoporton belüli összegyűjtése;⁴³⁶
- (2) a távközlés lehallgatása és azonnali továbbítása;⁴³⁷ és
- (3) a távközlés lehallgatása.⁴³⁸

Nem tartozik az ENYH hatálya alá a távközlési lehallgatás két típusa sem, amelyek összetett szabályairól a 2000-es egyezmény 18–22. cikkei rendelkeznek. Ez a műholdas távközlés lehallgatását és a távközlésnek a megkereső tagállam felé történő azonnali továbbítással történő lehallgatását érinti. E szabályoknak az ENYH-ba történő beépítése az új keret következetességét csorbítaná, és nincs is rá szükség, mivel ezek a nyomozási cselekmények határozottan elkülönülnek a többitől, ezért nem szükséges lehetőséget biztosítani arra, hogy valamely megkereső vagy kibocsátó hatóság ezeket ugyanabba a kérelembe vezesse be, mint a többi nyomozási cselekményt.

Mivel az ENYH-nak az elvégzendő nyomozási cselekményre kell összpontosítania, az adott nyomozás részleteinek ismeretében a kibocsátó hatóság tudja leginkább eldönteni, hogy melyik intézkedést kell alkalmazni.

Ugyanakkor a végrehajtó hatóság számára lehetőséget kell biztosítani arra, hogy másfajta intézkedést hozzon: vagy azért, mert a kért intézkedés nemzeti jogában nem létezik, esetleg nem áll rendelkezésre; vagy pedig azért, mert egy másfajta intézkedés kevésbé kényszerítő

⁴³⁴ Lásd még: a közös nyomozócsoportokról szóló, 2002. június 13-i 2002/465/IB tanácsi kerethatározat, HL L 162., 2002.6.20.

⁴³⁵ Vö: tervezet 3. cikk (2) bekezdés a)- c) pontok.

⁴³⁶ A 2000-es egyezmény 13. cikkében és a közös nyomozócsoportokról szóló, 2002. június 13-i 2002/465/IB tanácsi kerethatározatban meghatározottak szerint.

⁴³⁷ A 2000-es egyezmény 18. cikke (1) bekezdésének a) pontjában említettek szerint.

⁴³⁸ A 2000-es egyezmény 18. cikke (1) bekezdésének b) pontjában említettek szerint, ha az egyezmény 18. cikke (2) bekezdésének a) és c) pontjában, valamint 20. cikkében említett helyzetekre vonatkozik.

eszközök révén ugyanazzal az eredménnyel jár, mint az ENYH-ban foglalt intézkedés.⁴³⁹ A kényszerintézkedések a személyi szabadság és más alapvető jogok (így a vagyontárgyakkal való rendelkezés, a lakásjog, magántitokhoz, levéltitokhoz való jog) korlátozásával járnak.⁴⁴⁰ A Be. részletrendelkezéseiből kiolvasható az a követelmény, miszerint a büntetőeljárás lefolytatása során tiszteletben kell tartani az emberi jogokat, a személyi biztonság és szabadságot kiemelten biztosítani kell, valamint az összes alapvető jogot csak a törvényben meghatározott esetekben és módon korlátozható.⁴⁴¹ Így amennyiben ugyanaz a cél enyhébb kényszerintézkedéssel is elérhető, akkor azt kell alkalmazni.⁴⁴²

Az ENYH a bizonyítékok összegyűjtésére vonatkozóan egységes rendszert hozna létre, azonban további, speciális szabályokra van szükség néhány nyomozási cselekmény esetében, így például a fogva tartott személyek ideiglenes átadása, a videokonferencia vagy telefonkonferencia keretében folytatott kihallgatások, valamint a bankszámlákkal vagy banki ügyletekkel kapcsolatos információszerzés vagy ellenőrzött szállítások esetén. Az ENYH⁴⁴³ kiterjed a valós idejű, folyamatos vagy egy bizonyos időn át tartó bizonyítékgyűjtéssel járó nyomozási cselekményekre.

6. 7. 8. Részösszegzés

A jogsegély keretében megküldhető, továbbítható bizonyítékok körét elnézve már igen színes képet látunk. Mind a strasbourgi egyezmény, az SVE, mind pedig a 2000-es egyezmény esetében igaz, hogy ezekre alapozott jogsegély kibocsátása révén bármilyen típusú bizonyíték beszerezhető; az egyezménynek tagja minden EU-tagállam – a 2000-es egyezmény esetében Görögországtól, Olaszországtól, Írországtól és Horvátországtól eltekintve⁴⁴⁴ -, így az egymás közötti viszonyaikban alkalmazható.

Az EBP kizárja a személyi bizonyítási eszközöket, így csak tárgyak, dokumentumok és adatok beszerzése végett bocsátható ki, azonban úgy vélem, hogy pont ez lehet a

⁴³⁹ Vö: tervezet 9. cikk (1)- (2) bekezdések.

⁴⁴⁰ Herke – Fenyvesi – Tremmel (2012) 80. o.

⁴⁴¹ Herke – Fenyvesi – Tremmel (2012) 80. o.

⁴⁴² Herke – Fenyvesi – Tremmel (2012) 81. o.

⁴⁴³ Az EBP-vel ellentétben.

⁴⁴⁴ Vö: Az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló 2000. május 29-i egyezmény részes államainak listája, <http://www.consilium.europa.eu/policies/agreements/search-the-agreements-database?lang=en&command=details&id=297&lang=en&aid=2000023&doclang=en> (2013. 09. 13-i letöltés).

biztosítéka annak, hogy – a majd a későbbiekben elemzésem során bemutatásra kerülő – szigorú teljesítési határidők minden valószínűség szerint tarthatóak lesznek, hiszen a megkeresett tagállami hatóságnak egy közvetlenül hozzáférhető és elérhető „dolgot” kell a jogsegély keretében továbbítania. Az Európai Unió Tanácsának álláspontja, elképzelése szerint „az EBP a kölcsönös jogsegélyre vonatkozó, meglevő eljárásokkal együtt kell létezzen, ezen együttlétezés azonban átmeneti jellegűnek kell tekinteni, amíg a bizonyítás gyűjtésének az EBP-kerethatározat alkalmazási köréből kizárt formái is azon kölcsönös elismerésre vonatkozó eszköz hatáskörébe nem tartoznak, amelynek elfogadása a kölcsönös elismerésnek a kölcsönös jogsegélyre vonatkozó eljárásokat felváltó, teljes rendszerét nyújtaná”.⁴⁴⁵ Bár a magyar nyelvű fordítás ismét nehezen érthető, az angol nyelvű változattal összevetve,⁴⁴⁶ az előző mondat azt jelenti, hogy az EBP megalkotásakor eleve nem is törekedtek arra, hogy az a bizonyítékok teljes skáláját lefedje. Mindezt nem is tartom negatívumnak, hiszen egy új, a kölcsönös elismerés elvén alapuló jogintézményről van szó, így véleményem szerint igenis jó döntés az, hogy kvázi kezdetnek, első lépésként a legkevésbé „érzékeny” bizonyítékokra, nevezetesen tárgyakra, dokumentumokra és adatokra terjed ki az együttműködés. Amennyiben beigazolódhatna, hogy a gyakorlatban valóban megállja a helyét az EBP, avagy mégsem hoz markáns változást az együttműködés gyorsítása és hatékonysága terén, hatályon kívül helyezése, felülvizsgálata csak ezt követően válhatna indokolttá.

Azt azonban nem szabad elfelejteni, hogy az EBP csak egy újabb szeletkéje lett annak a bizonyos „fragmentált” rezsimnek, mely ezáltal végeredményben nem egyszerűsíti a tagállamok közötti együttműködést. Így tehát az EBP által nem szabályozott bizonyítékok tekintetében a jogalkalmazóknak továbbra is támaszkodniuk kell az egyéb kooperációs eszközökre. Vajon ez a gyakorlatban azzal járna-e, hogy a jogalkalmazók egy adott tagállami hatóság közreműködésével beszerzendő bizonyítékok esetében inkább csak egy jogintézményre támaszkodnak, mely lefedi a bizonyítékok teljes skáláját – legyen az a 2000-es egyezmény vagy az SVE -, mintsem, hogy kibocsássanak egy EBP-t, és ezzel egyidejűleg egy hagyományos jogsegélyt valamelyik korábban említett egyezmény alapján? Abból ki lehet indulni, hogy az EBP teljesítése valószínűleg lényegesen hamarabb megtörténik, mint a kihallgatás foganatosítása, de vajon a kibocsátó hatóság az EBP-s

⁴⁴⁵ Vö: EBP-kerethatározat preambulum (25) bekezdés.

⁴⁴⁶ Vö: „The EEW should coexist with existing mutual assistance procedures, but such coexistence should be considered transitional until, in accordance with the Hague Programme, the types of evidence-gathering excluded from the scope of this Framework Decision are also the subject of a mutual recognition instrument, the adoption of which would provide a complete mutual recognition regime to replace mutual assistance procedures”.

bizonyítékot már tudja-e hasznosítani azonnal a nyomozás során vagy az csak a tanúvallomással együtt jelent előrelépést a nyomozásban? Ezen utóbbi kérdésre csak az adott büntetőeljárás egyedi körülményeinek megvizsgálása alapján lehetne választ adni, hiszen előfordulhat, hogy az EBP-vel beszerzett okirat alapján a hazai nyomozás tovább tud lépni, újabb nyomozati cselekmények foganatosítására kerülhet sor; azonban az is előfordulhat, hogy csak a tanúvallomás és az EBP-s okirat együttes tanulmányozása révén lehet az újabb nyomozati cselekményeket előírni – így hiába érkezik meg az okirati bizonyíték hamarabb a kibocsátó hatósághoz, a tanúvallomás jegyzőkönyve nélkül mégsem hoz eredményt a viszonylag gyors jogsegély-teljesítés. Ez alapján tehát célszerűbb, ha a különböző típusú bizonyítékokat egy, egységes eszközzel lehetne beszerezni, nem kell egyidejűleg több jogszabályra hivatkozni.

Az ENYH a többi jogforrástól eltérően azonban nem a bizonyíték oldaláról közelíti meg a kérdést, hanem a nyomozási cselekményre koncentrál, így tehát végső soron bármilyen bizonyíték beszerzésére alkalmas lehet az adott nyomozási cselekmény foganatosítása révén.

JOGFORRÁSOK	AZ EGYÜTTMŰKÖDÉS TÁRGYA
strasbourgi egyezmény	- bizonyítékok beszerzése
SVE	- bizonyítékul szolgáló tárgyak, ügyiratok, okiratok megküldése
2000-es egyezmény	- tanúk, terhelték és szakértők meghallgatására
Elkobzási jogsegély	- bizonyíték biztosítása - vagyon későbbi elkobzása
EBP	Közvetlenül elérhető és hozzáférhető - tárgyak - dokumentumok - adatok megküldése
ENYH	Nyomozati cselekmény végrehajtása

4. táblázat: TÁRGYI HATÁLY.

6. 8. A jogsegély megküldésének formalitásai

Az előbbieket mellett érdemes egyes, technikai jellegű tényezőt is figyelembe venni a normáknál. Álláspontom szerint – különös figyelemmel arra, hogy a Zöld Könyv nem is tartja prioritásnak – a jogsegély megküldésének módja, alaki és tartalmi feltételei, nyelve, fordítással való ellátása, a jogsegélykérelmek és azok teljesítésének költsége, illetve a költségek viselése is releváns kérdés.

6. 8. 1. A strasbourgi egyezmény

6. 8. 1. 1. A jogsegély továbbítása a strasbourgi egyezmény alapján

A jogsegély megküldésének módját illetően a jogsegélykérelmet diplomáciai úton⁴⁴⁷ és írásban továbbítják egymásnak a részes államok központi igazságügyi hatóságai; közvetlen előterjesztésre csak sürgős esetben van lehetőség. A jogsegély intézésének ez az útja meglehetősen körülményes és lassú.⁴⁴⁸ Amint LIGETI KATALIN is rámutat, talán már az egyezmény alkotói is tisztában voltak ezzel a hendikeppel, ezért is biztosít sürgős esetben más procedúrát.⁴⁴⁹ Bár kétséges, hogy az, miszerint ebben az esetben is az igazságügy minisztériumon keresztül kell visszajuttatni a teljesített jogsegélyt,⁴⁵⁰ mennyiben könnyíti meg a megkereső hatóság dolgát és érvényesül valóban egy „kivételes” eljárási rend a sürgős esetekben.

6. 8. 1. 2. A jogsegély alaki és tartalmi kellei

A jogsegélykérelem kötelező tartalmi elemei⁴⁵¹ a következők: a kibocsátó hatóság adatai, a kérelem tárgya és indokai, a bűncselekmény és a tények rövid leírása, a szóban forgó személy személyazonossága és állampolgársága, valamint kézbesítés esetén a címzett neve és címe.

A jogsegélykérelmet – és annak mellékleteit – fordítással nem szükséges ellátni.⁴⁵² A nyelvhasználatot illetően azonban érdemes végigtekinteni az egyezményhez a részes államok által fűzött egyes fenntartásokat, mivel pont az előbbieken említett teljesítési határidőhöz hozzáadódik a fordítás elkészültének ideje – akár a megkereső, akár a megkeresett állam gondoskodik a fordítás elkészítéséről. Így például Bulgária a jogsegélykérelemhez és a csatolt iratokhoz mindössze az Európa Tanács egyik hivatalos

⁴⁴⁷ Strasbourgi egyezmény 15. cikk.

⁴⁴⁸ Ligeti (2004) 105. o., Zöld Könyv COM (2009) 624. 3- 4. o.

⁴⁴⁹ Ligeti (2004) 105. o.

⁴⁵⁰ Ligeti (2004) 105. o., M. Nyitrai (2005a) 220- 221. o.

⁴⁵¹ Strasbourgi egyezmény 14. cikk.

⁴⁵² Strasbourgi egyezmény 16. cikk.

nyelvén⁴⁵³ készült fordítást kér, amíg Észtország az észt hatóságoknak megküldött kérelmekhez és mellékelt iratokhoz angol fordítás csatolását követeli meg.

6. 8. 2. AZ SVE

Általános szabályként továbbra is érvényesül, hogy a kölcsönös jogsegély iránti kérelmet írásban kell benyújtani, azonban azt a területileg illetékes igazságügyi hatóságok közvetlenül küldik meg,⁴⁵⁴ így már nem szükséges diplomáciai úton előterjeszteni.

Az igazságügyi hatóságok egymás közötti közvetlen érintkezésének elve szakítást jelent a hagyományos diplomáciai-adminisztratív kapcsolattartás kizárólagosságával,⁴⁵⁵ mely mérföldkőnek tekinthető a bűnügyi együttműködés vívmányai között, mivel a jogsegélykérelem ilyen intézésével sok idő, adminisztráció és pénz takarítható meg, s ezáltal az érintett személy joghelyzete is javul, ugyanis a gyorsabb ügyintézés rövidebb határidőket s az eljárás gyorsabb befejezését⁴⁵⁶ is jelenti. ⁴⁵⁷ Egyes kérelmeket mindazonáltal a tagállamok központi hatóságához kell küldeni, így fogva tartott személyek ideiglenes átadása vagy átszállítása, elítélésekről szóló tájékoztatás esetén.

6. 8. 3. A 2000-es egyezmény alapján kibocsátott jogsegély továbbítása

Az egyezmény a jogsegély előterjesztése útjaként főszabály szerint az igazságügyi hatóságok közötti közvetlen érintkezést tette.⁴⁵⁸ Amint erre már utaltam, igazán haladó szemlélet, hogy az SVE-hez hasonlóan már a közvetlen megkeresés elve érvényesül. Azonban a deficitet át kellett hidalni, ami abból fakadt, hogy – szemben a központi hatóságokkal – az közvetlen igazságügyi hatóságok számára érthető okokból nem volt ismert a másik tagállami hatóság, helyi bíróság, ügyészség neve és elérhetősége, amelynek közvetlenül megküldhetik a jogsegélyt. Így például, ha jogsegély keretében egy tanúkihallgatás foganatosítására⁴⁵⁹ van szükség - és tegyük fel, hogy a megkereső állam

⁴⁵³ Az Európa Tanács hivatalos nyelve az angol és a francia, de a Parlamenti Közgyűlés munkanyelvként használja a német, az olasz és az orosz nyelvet is. Vö: Pappné Farkas (2000).

⁴⁵⁴ Kivéve Görögországot, amely a jogsegélykérelmek küldését továbbra is a központi jogsegélyhatóságán keresztül követeli meg.

⁴⁵⁵ Karsai (2005) 18. o.

⁴⁵⁶ Vö: tisztességes eljáráshoz való jog. A tisztességes eljáráshoz való jog az emberi méltóságból levezethető alapvető jog, mely szoros kapcsolatban van a törvény előtti egyenlőség elvével. Lásd: EJEE 6. cikk 1. bekezdés, Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés.

⁴⁵⁷ Karsai (2005) 18. o.

⁴⁵⁸ 2000-es egyezmény 6. cikk, továbbá lásd: M. Nyitrai (2005a) 220. o., M. Nyitrai (2004) 114. o.

⁴⁵⁹ Lásd például: Be. 79- 94. §-ok.

tisztában van a tanú lakóhelyével, állandó lakcímével -, vajon hogyan állapítja meg az illetékes külföldi hatóságot.

Ebben segít eligazodni az ún. ATLASZ-rendszer,⁴⁶⁰ amelyet az Európai Igazságügyi Hálózat⁴⁶¹ hozott létre annak érdekében, hogy segítséget nyújtson a jogi szakemberek számára a tagállamok közötti kölcsönös jogsegélyre irányuló megkeresések gyakorlati végrehajtása terén. Az Atlasz lehetővé teszi azon helyi illetékes hatóság azonosítását, amelyhez kölcsönös jogsegélyre irányuló megkeresés intézhető, valamint a megkeresések közvetlen továbbítására szolgáló, gyors és hatékony csatornát biztosít.

Az Atlasz egyszerre több különböző adatot vesz figyelembe, így például a földrajzi területet, az igazságügyi szervezetet, a bűncselekmény fajtáját, a szükséges intézkedés típusát és az alkalmazandó nemzetközi jogi eszközöket.⁴⁶² Mindazonáltal egyes kérelmeket a tagállamok központi hatóságához kell küldeni (fogva tartott személyek ideiglenes átadása vagy átszállítása, elítélésekről szóló tájékoztatás). Sürgős esetekben a kérelem az Interpol vagy az EUMSz. értelmében illetékes más szerv útján is előterjeszhető.

Kiegészítésként hozzáteszem – visszautalva a Svájci Államszövetséggel történő együttműködésre –, hogy az Atlaszhoz hasonló rendszert⁴⁶³ Svájcban is kidolgoztak, amelyet a svájci Szövetségi Igazságügyi Hivatal⁴⁶⁴ üzemeltet.

⁴⁶⁰ http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN_AtlasAdvanced.aspx (2013. 05.15-i letöltés).

⁴⁶¹ Európai Igazságügyi Hálózatot 1998-ban hozták létre [98/428/IB Együttes fellépés (1998. június 29.)], amelynek célkitűzése a büntető igazságügyi területtel foglalkozó nemzeti szakemberek egymás közötti közvetlen kapcsolattartásának megkönnyítése a súlyos bűncselekményi formák elleni harcban. Ennek elérése érdekében minden tagállam ún. kapcsolattartó pontokat vagy személyeket jelöl ki és nevez meg, amelyek/akik képesek gyorsan adekvát információkat közölni a másik tagállamból érkező megkeresésre, illetőleg amelyek/akik a nemzetközi bűnügyi együttműködés egyes formáinak megvalósítását előkészítik és a megkeresések teljesítését megkönnyítik. Gyakorlatilag a hálózat minden államban a nemzetközi együttműködésért felelős központi hatóságokból áll össze. E pontokon keresztül hozzáférhető, naprakész adatbázis az összes tagállami kapcsolattartó pont listája, a tagállamok hatóságainak és igazságügyi szerveinek címjegyzéke, minden tagállam bírósági rendszerének és eljárási szabályainak rövid leírása, illetve a nemzetközi bűnügyi együttműködésre vonatkozó nemzeti jogszabályok szövege. Vö: A Tanács 2008/976/IB határozata (2008. december 16.) az Európai Igazságügyi Hálózatról, (HL L 348., 2008. 12. 24. 130. o.), továbbá Nagy (2004) 125-126. o. és http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN_StaticPage.aspx?Bread=2 (2013. 06. 01-i letöltés).

⁴⁶² https://e-justice.europa.eu/content_european_judicial_atlas_in_criminal_matters-102-hu.do (2013. 05.15-i letöltés).

Tekintettel arra, hogy az Atlasz igen felhasználóbarát, ezáltal biztosítja, hogy a megkereső hatóság a megkeresés szerinti tagállam jogrendszerének alapos ismerete nélkül is könnyen megtalálhassa e tagállam illetékes hatóságát, nem kívánok részletekbe bocsátkozni használatát illetően, ugyanis alapvető számítástechnikai és böngészési ismeretekkel is sikerrel használható.

⁴⁶³ <http://www.elorge.admin.ch/elorge/e/index.html> (2013. 05.16-i letöltés).

⁴⁶⁴ Bundesamt für Justiz, <http://www.bj.admin.ch/content/bj/de/home.html> (2013. 05. 16-i letöltés).

6. 8. 4. Az elkobzási jogsegély

A jogsegély továbbítása⁴⁶⁵ közvetlenül történik az illetékes hatóságok között, melynek tartalmaznia kell a kibocsátó tagállam igazságügyi hatósága által meghozott, a biztosítási intézkedést elrendelő határozatot, valamint egy ún. tanúsítványt⁴⁶⁶, melyet ugyancsak a kibocsátó hatóságnak kell kitöltenie. A közvetlen megküldés módját illetően a szabályozás lépést kíván tartani a modern technika vívmányaival, amikor úgy rendelkezik, hogy a továbbítás a megfelelő írásbeli rögzítést olyan feltételek mellett biztosító eszköz felhasználásával történik, amely lehetővé teszi a végrehajtó állam számára a határozat hitelességének megállapítását.⁴⁶⁷ Ez azt jelenti, hogy – amennyiben a határozat hitelességének megállapítását ez lehetővé teszi – faxon avagy e-mailben is továbbítható a jogsegély - nem csak a hagyományos postai úton.

A tanúsítvány egy táblázatos formában megszerkesztett nyomtatvány – amelyet egyébként a kerethatározat melléklete tartalmaz. A kibocsátó hatóságnak kell kitöltenie és aláírnia.⁴⁶⁸ Előnye a hagyományos folyó szöveggel írt jogsegélyekkel szemben, hogy lefordítása, értelmezése lényegesen könnyebbé válik, mivel minden tagállamnak ezt a mintát kell követnie. Nem világos ugyanakkor, hogy valóban leegyszerűsíti-e ez a nyomtatvány a jogalkalmazók feladatát. Ugyanis a formanyomtatvány nem mondható rövidnek, lévén, hogy 5 oldalas, ezen belül 12 fő (és számos al-) kérdésre kell választ adni, így annak pontos és teljeskörű kitöltése álláspontom szerint igen sok időt vesz igénybe. Ezek egy része persze adminisztratív jellegű, így természetesen meg kell adni a kibocsátó hatóság adatait, a bűncselekmény terheltjére vonatkozó adatokat stb. Azonban újdonság, hogy a kibocsátó hatóságra nézve számos adat kitöltését megkívánja a határozat, így például az ügy előadójának, ún. kapcsolattartójának a nevét, telefonos és e-mailés elérhetőségét is, amely – az esetleges problémák, kérdések felmerülése esetén – nagyban megkönnyítheti a tagállami hatóságok közötti értekezést. Egy hagyományos jogsegélykérelemnél is megtaláljuk ezeket az adatokat, tipikusan például annak fejlécében vannak megadva a kibocsátó hatóságra vonatkozó adatok, azonban az „újdonság” értékét ennek én abban látom, hogy nem kell böngészni ezeket az információkat, hanem minden esetben a megadott a rubrikában – nevezetesen a tanúsítvány (a) és (b) pontjaiban - megtalálhatóak.

⁴⁶⁵ Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 4. cikk.

⁴⁶⁶ Lásd: Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 9. cikk.

⁴⁶⁷ Vö: Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 4. cikk (1) bekezdés.

⁴⁶⁸ Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 9. cikk (1) bekezdés.

A tanúsítványt le kell fordítani a végrehajtó állam hivatalos nyelvére, illetve hivatalos nyelveinek egyikére.⁴⁶⁹

6. 8. 5. Az EBP

6. 8. 5. 1. Az EBP alaki és formai követelményei

Az EBP gyakorlatilag egy meghatározott formátumú kérelem, amely közvetlenül érvényesül és végrehajtandó – a kölcsönös elismerés elve alapján – ugyanazon a módon, mint a hazai eljárási eszközök. Ez a dokumentum, hasonlóan az elkobzási jogsegélynél bemutatott tanúsítványhoz,⁴⁷⁰ egy formanyomtatvány. A kibocsátó hatóságnak ezt kell kitöltenie, aláírnia, és igazolnia annak tartalmi pontosságát. A kibocsátó államnak az EBP-t a végrehajtó állam hivatalos nyelvén vagy hivatalos nyelveinek egyikén kell megfogalmaznia vagy arra le kell fordítania.⁴⁷¹

A formanyomtatványon fel kell tüntetni a kibocsátó és a végrehajtó hatóság adatait, elérhetőségét; a kibocsátás indokait; meg kell jelölni az eljárás típusát, amelynek érdekében az EBP-t kibocsátották; sőt, azt is, hogy az adott tárgynak, dokumentumnak vagy adatnak milyen az ismert kiterjedése, hogyan azonosítható az a természetes személy vagy jogi személy, akinek a birtokában a bizonyíték fellelhető, illetve, hogy még kik lehetnek azok, akiknél a bizonyítékok megtalálhatóak.⁴⁷²

6. 8. 5. 2. Az EBP továbbítása

A kerethatározat 8. cikk (1) bekezdése értelmében az EBP-t közvetlenül továbbítani lehet azon tagállam illetékes hatóságához, amelyet illetően a kibocsátó állam illetékes hatósága alapos indokkal feltételezi, hogy az érintett tárgyak, dokumentumok és adatok ott fellelhetők, vagy elektronikus adatok esetén a végrehajtó állam jogszabályai szerint közvetlenül hozzáférhetők. Abban az esetben, ha az illetékes végrehajtó hatóság

⁴⁶⁹ Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 9. cikk (2) bekezdés.

⁴⁷⁰ Vö: Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 9. cikk.

⁴⁷¹ Lásd: EBP-kerethatározat 6. cikk (2) bekezdés. Továbbá bármely tagállam a kerethatározat elfogadásakor, vagy egy későbbi időpontban a Tanács Főtitkárságánál letétbe helyezett nyilatkozatban kijelentheti, hogy kész elfogadni az bizonyításfelvételi parancsot vagy a parancs fordítását az Unió intézményeinek más hivatalos nyelvén, illetve nyelvein készült fordításban is.

⁴⁷² Részletesen lásd: formanyomtatvány A)- N) pontok.

ismeretlen, akkor az Európai Igazságügyi Hálózaton keresztül meg lehet állapítani az illetékes hatóságot.

Az EBP-t a kibocsátó hatóság írásban dokumentálhatóan továbbíthatja a végrehajtó hatóságnak olyan módon, amely lehetővé teszi a végrehajtó állam számára a hitelesség megállapítását. Minden további, hivatalos kommunikációra közvetlenül a kibocsátó hatóság és a végrehajtó hatóság között kerül sor.⁴⁷³

Amennyiben a végrehajtó állam azon hatósága, amely az EBP-t megkapja, nem rendelkezik megfelelő hatáskörrel annak elismerésére és az annak végrehajtásához szükséges intézkedések megtételére, akkor az EBP-t hivatalból továbbítja a végrehajtó hatósághoz, és erről tájékoztatja a kibocsátó hatóságot.⁴⁷⁴

Lényegében ez egy olyan kötelezettséget ró a végrehajtó tagállamra, amely kizárja azt, hogy a végrehajtó tagállam hatóságai megvizsgálják, hogy a megkeresés alapjául szolgáló tények megfelelő jogalapot képeznek-e az EBP kibocsátására, ezen tények alapján lehet-e bűncselekményre következtetni, illetve, hogy a keresett adatok, dokumentumok, tárgyak hasonló körülmények között a kibocsátó tagállamban megszerelhetőek lennének-e.⁴⁷⁵

6. 8. 6. Az ENYH tartalma, formája és továbbítása

Az ENYH továbbításáról és formájáról szóló 6. cikk tartalmában megegyezik az EBP-kerethatározat 8. cikkével. Az ENYH-t a kibocsátó hatóság bármilyen, írásbeli dokumentálást lehetővé tevő úton továbbíthatja a végrehajtó hatóságnak olyan módon, amely lehetővé teszi a végrehajtó állam számára a hitelesség megállapítását,⁴⁷⁶ tehát a tervezet mellékletében található formanyomtatványt kell a kibocsátó hatóságnak kitöltenie, aláírnia, és igazolnia annak tartalmi pontosságát.⁴⁷⁷ Minden további hivatalos kommunikációra közvetlenül a kibocsátó hatóság és a végrehajtó hatóság között kerül sor.⁴⁷⁸ Így ugyancsak mindössze ezt a kitöltött formanyomtatványt kell továbbítani, amely

⁴⁷³ EBP-kerethatározat 8. cikk (1) bekezdés.

⁴⁷⁴ EBP-kerethatározat 8. cikk (5) bekezdés.

⁴⁷⁵ Vogel (2004) konf.

⁴⁷⁶ Tervezet, 6. cikk.

⁴⁷⁷ Tervezet 5. cikk (1) bekezdés

⁴⁷⁸ Tervezet 6. cikk (1) bekezdés.

tehát nem egy külön igazolás, vagy tanúsítvány, amely magát a bizonyíték megszerzését, lefoglalását elrendelő döntést vagy határozatot kíséri.⁴⁷⁹

Van azonban lehetőség arra, hogy központi hatóságokat jelöljenek ki az igazságügyi hatóságok támogatására. Ezeket be lehet vonni az ENYH továbbításába és fogadásába, de ez mindössze az adminisztratív feladatokra vonatkozik.⁴⁸⁰ A központi hatóság igénybevételének bejelentésére vonatkozó kötelezettségről a tervezet 28. cikk (1) bekezdésének c) pontja rendelkezik.

Ha a kibocsátó hatóság azt kívánja, a továbbítás az Európai Igazságügyi Hálózat biztonságos távközlési rendszerén keresztül is történhet. Amennyiben a végrehajtó hatóság nem ismert, a kibocsátó hatóságnak valamennyi szükséges módon tájékozódnia kell az információnak a végrehajtó államtól való beszerzése érdekében, beleértve az Európai Igazságügyi Hálózat kapcsolattartóin keresztül történő tájékozódást is.

A további bekezdések az Európai Igazságügyi Hálózattal⁴⁸¹, illetve az ENYH-t tévesen megkapó hatóság azon kötelezettségével foglalkoznak, hogy az ENYH-t a hatáskörrel rendelkező végrehajtó hatóságnak továbbítsa.⁴⁸² A tervezet 6. cikk (6) bekezdése a hatáskörrel rendelkező hatóságok közötti közvetlen kapcsolatfelvétel elvét és a központi hatóságok segítségének lehetőségét erősíti meg.

A kibocsátott ENYH lefordítására és a nyelvekre a kölcsönös elismerés más eszközeiből ismerthez hasonló megoldás vonatkozik.⁴⁸³ Minden egyes tagállamnak meg kell jelölnie az unió intézményeinek hivatalos nyelvei közül azt a nyelvet, amely az érintett tagállam hivatalos nyelvén kívül az ENYH kitöltéséhez vagy lefordításához használható. Minden tagállamnak kötelezően el kell fogadnia a hivatalos nyelveinek egyikére lefordított vagy azon a nyelven kitöltött ENYH-t. Mindemellett a tervezet 5. cikk (2) bekezdése arra is felszólítja a tagállamokat, hogy jelezzék az esetleges további nyelveket.⁴⁸⁴

⁴⁷⁹ Proposal for a Directive of the European Parliament and the Council regarding the European Investigation Order in criminal matters, Brussels, 29 April 2010, COPEN 115, CODEC 363, EUROJUST 47, EJM 12, EXPLANATORY MEMORANDUM.

⁴⁸⁰ Tervezet 6. cikk (2) bekezdés.

⁴⁸¹ Tervezet 6. cikk (3) és (4) bekezdés.

⁴⁸² Tervezet 6. cikk (5) bekezdés.

⁴⁸³ Tervezet 5. cikk (2) bekezdés.

⁴⁸⁴ Az egyes tagállamok által elfogadott nyelvek bejelentésére vonatkozó kötelezettségről a tervezet 28. cikk (1) bekezdésének b) pontja rendelkezik.

6. 8. 7. Részösszegzés

A megkeresések megküldésének módját illetően a strasbourgi egyezményrel kapcsolatban be kell látni, hogy egy több, mint 50 éves egyezményről van szó, az 1950-es évek végén az együttműködés és a kapcsolatfelvétel mikéntje kizárólag a diplomáciai (és postai) út lehetett, lévén, hogy például e-mailben vagy faxon akkortájt lehetetlen lett volna továbbítani egy jogsegélyt.

Annak ellenére, hogy az elkobzási jogsegélynél használatos tanúsítványt terjedelmesnek és hosszúnak, ezáltal némileg körülményesnek tartom, a hagyományos, folyó szöveggel írt jogsegélyekhez képest ugyancsak előrelépést jelent – mind az értelmezés, mind pedig a fordítás tekintetében -, mely így a végrehajtás gyorsaságát, hatékonyabbá tételét egyértelműen szolgálja.

Az EBP és ENYH egységes formanyomtatványa kétségtelenül az együttműködés gyorsítását szolgálja, az ügyek ésszerű időn belül történő befejezését segíti elő, áthidalva ezzel a nyelvi és fordítási nehézségeket – a fordítási költségek csökkenéséről nem is beszélve.

JOGFORRÁSOK	A TOVÁBBÍTÁS MÓDJA	A JOGSEGÉLY TARTALMA
strasbourgi egyezmény	központi igazságügyi hatóságokon keresztül diplomáciai úton és írásban (sürgős eljárási rend esetén közvetlenül)	- a kibocsátó hatóság adatai - a kérelem tárgya és indokai - a bűncselekmény és a tények rövid leírása - a szóban forgó személy személyazonossága és állampolgársága - kézbesítés esetén a címzett neve és címe
SVE	Írásban közvetlenül	
2000-es egyezmény	Írásban közvetlenül	
Elkobzási jogsegély	Írásban közvetlenül	- a biztosítási intézkedést elrendelő határozat - tanúsítvány
EBP	Írásban közvetlenül	Formanyomtatvány
ENYH	Írásban közvetlenül	Formanyomtatvány

5. táblázat: A JOGSEGÉLY TOVÁBBÍTÁSA, ALAKI ÉS TARTALMI KELLÉKEI.

6. 9. A megtagadási klauzulák és a kettős inkrimináció elve

A jogsegélykérelem esetleges megtagadásának okai is a vizsgálatom tárgyát képezik, hiszen a nemzetközi bűnügyi együttműködésnek akadálya lehet.⁴⁸⁵

⁴⁸⁵ Így a jogrendi klauzula, a közrendi klauzula vagy a diszkriminációs klauzula. Vö: Karsai (2005) 15. o., Karsai (2004a) 204-208- o., Ligeti (2004) 63-74. o.

Bár a Zöld Könyv csak a kettős inkrimináció szintjén utal rá,⁴⁸⁶ lényeges szempont, hogy mely bűncselekmények esetén alkalmazhatóak az egyes jogszabályok. Egyes normák nem kizárólag büntető, hanem más – így például közigazgatási⁴⁸⁷ - eljárás esetén alkalmazhatóak, melyekre a kellő helyen ugyancsak kitérek. A kettős inkrimináció azért is érdemel külön figyelmet, mert a bizonyításfelvétel, a bizonyítékok átadása megtagadásának legfőbb okát a Zöld Könyv⁴⁸⁸ a kettős inkrimináció elvének érvényesítésében látja.

6. 9. 1. A strasbourgi egyezmény alapján kibocsátott jogsegély teljesítésének megtagadása

A jogsegélykérelem teljesítésének megtagadását illetően az egyezmény nem ad részletező, általános listát a megtagadás lehetséges okairól, hanem szellemisége alapján a kérelem lehető legszélesebb körben történő mindenkori teljesítését fókuszálja.⁴⁸⁹ Így tehát a teljesítés megtagadható, ha olyan bűncselekményre vonatkozik, amelyet a megkeresett fél politikai, illetve azzal összefüggő bűncselekménynek tekint. Ez a szabályozás alapvetően azzal függ össze, hogy a politikai bűncselekményekért üldözöttek rendszerint menedékjogot is élveznek, és ezt sértené a bűnügyi jogsegély keretében lefolytatott eljárás.⁴⁹⁰

Továbbá, ha a jogsegély teljesítése sértheti a megkeresett állam szuverenitását, biztonságát, közrendjét vagy más lényeges érdekét, a teljesítés ugyancsak megtagadható.

Ha tehát a megkeresett állam nem kívánja a jogsegélyt teljesíteni, hivatkozhat a jogrendi⁴⁹¹ vagy a közrendi klauzulára;⁴⁹² azonban lényeges, hogy a megtagadást mindig indokolni kell.⁴⁹³

Amint látható, az egyezmény főszabályként eltörli a kettős inkrimináció követelményét, a jogsegélykérelmet legfeljebb – LIGETI KATALIN álláspontja szerint⁴⁹⁴ – a jogrendi vagy –

⁴⁸⁶ Zöld Könyv COM (2009) 624. 4. o.

⁴⁸⁷ Lásd például: SVE 49. cikk a), c)- e) pontok.

⁴⁸⁸ Zöld Könyv COM (2009) 624.

⁴⁸⁹ M. Nyitrai (2005a) 216. o.

⁴⁹⁰ Ligeti (2004) 101. o.

⁴⁹¹ A jogrendi klauzula a nemzetközi bűnügyi együttműködés tradicionális akadály, melyre akkor hivatkoznak, ha a jogsegély teljesítése a megkeresett állam jogrendszerére vonatkozó alapelvek sérelmével járna. Vö: Karsai (2005) 15. o.

⁴⁹² A közrendi klauzula értelmében az együttműködés megtagadható, ha a jogsegély teljesítése sértené a megkeresett állam biztonságát, közrendjét; más szóval az állam alapvető érdekei, legyen az saját biztonsága vagy szuverenitásának sérelme. Vö: Karsai (2005) 15. o., Ligeti (2004) 102. o.

⁴⁹³ Strasbourgi egyezmény 19. cikk.

M. NYITRAI PÉTER álláspontja szerinti⁴⁹⁵ – közrendi klauzulára lehetne alapítani.⁴⁹⁶ Az egyezményhez fűzött Indokolás szerint a kettős inkrimináció elvének abolíciójára elsősorban azért került sor, mert az eljárási jogsegély hatását tekintve nem csupán a bűnüldöző hatóságok, hanem a terhelt érdekeit is szolgálhatja, hiszen ennek révén akár egy felmentő ítélet meghozatalára is sor kerülhet.⁴⁹⁷

Megjegyzendő, hogy a megtagadási okokat illetően Magyarország a kettős inkriminációt is vizsgálja a beérkezett jogsegélykérelmek elfogadhatósága tekintetében.⁴⁹⁸ Ennek megfelelően, a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény értelmében a jogsegély iránti megkeresés akkor teljesíthető vagy terjeszthető elő, ha a cselekmény mind a magyar jog, mind pedig a külföldi állam joga szerint büntetendő,⁴⁹⁹ illetve e feltétel hiányában is teljesíthető, ha a megkeresett állam e tekintetben is biztosítja a viszonyosságot.⁵⁰⁰

6. 9. 2. Megtagadási okok az SVE-ben

A jogsegély teljesítésének megtagadását illetően úgy rendelkezik az SVE, hogy a házkutatásra vagy lefoglalásra irányuló jogsegélykérelem akkor teljesíthető, ha az alapjául szolgáló cselekmény mindkét állam jogszabályai alapján szabadságvesztéssel vagy olyan szabadságelvonással járó intézkedéssel büntetendő, amelynek maximális időtartama legalább hat hónap; vagy pedig az egyik állam jogszabályai alapján ugyanilyen büntetéssel és a másik állam jogszabályai alapján közigazgatási hatóságok hatáskörébe tartozó szabálysértésként büntetendő, amelyek határozata ellen jogorvoslatnak van helye büntetőügyekben is hatáskörrel rendelkező bíróság előtt.

Ezen felül a jogsegély iránti megkeresés végrehajtásának összeegyeztethetőnek kell lennie a megkeresett állam jogszabályaival.

⁴⁹⁴ Ligeti (2004) 102. o.

⁴⁹⁵ M. Nyitrai (2005a) 216. o.

⁴⁹⁶ Mivel mindkét elv tartalma eléggé bizonytalan, nem kívánok állást foglalni atekintetben, hogy melyik elvre történő hivatkozás lenne a „helyesebb”.

⁴⁹⁷ Michael Plachta-t idézi M. Nyitrai Péter. Lásd: M. Nyitrai (2005a) 217. o.

⁴⁹⁸ Strasbourgi egyezmény Kiegészítő Jegyzőkönyve 12. cikk 3. § (1) bekezdés.

⁴⁹⁹ Vö: 1996. év XXXVIII. törvény 5. § (1) bekezdés.

⁵⁰⁰ Vö: 1996. év XXXVIII. törvény 62. § bekezdés.

6. 9. 3. Az elkobzási jogsegély elismerésének és végrehajtásának megtagadása

Tekintettel arra, hogy az elkobzási jogsegély a kölcsönös elismerés elvére épül,⁵⁰¹ a végrehajtó tagállam hatáskörrel rendelkező igazságügyi hatóságai minden további alaki követelmény nélkül elismerik a hozzájuk továbbított, biztosítási intézkedést elrendelő határozatot⁵⁰² és haladéktalanul megteszik az azonnali végrehajtáshoz szükséges intézkedéseket olyan módon, mintha a biztosítási intézkedést elrendelő határozatot a végrehajtó állam hatósága bocsátotta volna ki.⁵⁰³ A biztosítási intézkedést elrendelő határozat végrehajtásáról jelentést kell készíteni, melyet a végrehajtó tagállambeli hatóságnak haladéktalanul meg kell küldenie a kibocsátó hatóságnak.⁵⁰⁴

A végrehajtó állam hatáskörrel rendelkező hatóságai csak a kerethatározat 7. cikkében meghatározott esetekben tagadhatják meg a biztosítási intézkedést elrendelő határozat elismerését vagy végrehajtását.⁵⁰⁵ Így tehát akkor, ha a tanúsítvány hiányzik, az hiányos, avagy nyilvánvalóan nem a biztosítási intézkedést elrendelő határozatra vonatkozik. Továbbá, ha a végrehajtó állam joga alapján olyan mentesség vagy kiváltság áll fenn, amelynek következtében a biztosítási intézkedést elrendelő határozat nem végrehajtható; avagy a végrehajtás sértené a ne bis in idem⁵⁰⁶ elvét; illetve ha a biztosítási intézkedést elrendelő határozat alapjául szolgáló cselekmény a végrehajtó állam joga szerint nem bűncselekmény. Mindazonáltal, adó-, vám- és devizaügyekben nem tagadható meg a biztosítási intézkedést elrendelő határozat végrehajtása azon az alapon, hogy a végrehajtó állam joga nem vet ki ugyanolyan típusú adót vagy vámot, illetve nem tartalmaz ugyanolyan típusú adó-, vám- és devizajogszabályokat, mint a kibocsátó állam joga.⁵⁰⁷

⁵⁰¹ Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat preambulum (2) bekezdés.

⁵⁰² Lásd még: Karsai (2005) 33. o.

⁵⁰³ Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 5. cikk (1) bekezdés.

⁵⁰⁴ Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 5. cikk (1) bekezdés.

⁵⁰⁵ Lásd: Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 7. cikk (1)- (4) bekezdések.

⁵⁰⁶ Az elv azt jelenti, hogy ugyanazon személlyel szemben ugyanazon bűncselekmény miatt kétszer nem lehet büntető eljárást lefolytatni. Vö: Karsai (2005) 17-18. o. Továbbá az Alapjogi Charta 50. cikke szerint nem lehet büntetőeljárást folytatni azzal szemben, vagy büntetést kiszabni arra a személyre, akit az Európai Unióban jogerősen felmentettek vagy elítéltek az adott bűncselekmény miatt. Az SVE 54. cikke értelmében az ellen a személy ellen, akit a Szerződő Felek egyikében bírósági eljárás során jogerősen elítéltek, ugyanazon cselekmény alapján nem lehet egy másik Szerződő Félnél vádat emelni, amennyiben elítélés esetén a büntetést már végrehajtották, végrehajtása folyamatban van, vagy az ítélet meghozatalának helye szerinti Szerződő Fél jogszabályainak értelmében azt többé nem lehet végrehajtani. A ne bis in idem elv Európai Unióban történő érvényesüléséről – a teljesség igénye nélkül – lásd még: Ligeti (2004) 66-73. o., Blutman (2010) 76. o., Pápai-Tarr (2007) 100-116. o., Wiener A. (2003) 62-68. o.; Zöld Könyv a büntetőeljárásokban előforduló joghatósági összeütközésekről és a ne bis in idem elvéről COM(2005) 696 [A továbbiakban: *Zöld Könyv (2005)*].

⁵⁰⁷ Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 7. cikk (1) bekezdés d) pont.

Azonban bizonyos bűncselekmények⁵⁰⁸ esetén, melyek büntetési tételének felső határa a kibocsátó államban legalább három évig terjedő szabadságvesztés, nem vizsgálható a cselekmény kettős büntethetősége.⁵⁰⁹ Azaz a kerethatározat a kettős inkrimináció követelményétől csak a bűncselekmények eme, mintegy 30 deliktumot tartalmazó csoportjára – ún. katalógus bűncselekményekre [A Tanács 2005/214/IB kerethatározata (2005. február 24.) a kölcsönös elismerés elvének a pénzbüntetésekre való alkalmazásáról az elkobzási jogsegély és az EBP listájához képest egy hosszabb, 39 bűncselekményből álló listát tartalmaz (5. cikk), mely a szabadságvesztés-büntetés minimális időtartamát sem határozza meg]⁵¹⁰ – nézve tekint el teljes mértékben. A bűncselekmények ilyen formájú megjelölése mindenekelőtt azért nehézségek forrása, mert ugyan felsorolja a deliktumokat, azonban azokat nem definiálja. Mivel nem létezik egységes európai büntetőkódex, a tagállamok a felsorolásban szereplő bűncselekményeket saját büntetőjoguk alapján értelmezik; így akár az is előfordulhat, hogy egyik vagy másik tagállam büntetőjoga a kerethatározatban felsorolt bűncselekmények valamelyikét egyáltalán nem ismeri.⁵¹¹ A magyar jogalkotó egy sajátos módját választotta annak, hogy a katalógus-bűncselekmények felsorolását tartalmazó listát – az európai elfogatóparancs, az elkobzási jogsegély és a vagyonelkobzás végrehajtására irányuló jogsegély esetében⁵¹² – hogyan illesztette be a magyar jogrendbe.⁵¹³ A beillesztés nem szó szerinti lefordításban történt, hanem megfeleltetve a magyar anyagi jogi szabályoknak, tehát a katalógus-bűncselekményhez a magyar Btk-ban szereplő bűncselekményeket párosít, és az elnevezésből kiindulva minden olyan bűncselekményt felsorol, amely elképzelése szerint

⁵⁰⁸ Bűnszervezetben való részvétel, terrorizmus, emberkereskedelem, gyermekek szexuális kizsákmányolása és gyermekpornográfia, kábítószeres és pszichotróp anyagok tiltott kereskedelme, fegyverek, lőszeres és robbanóanyagok tiltott kereskedelme, korrupció, csalással kapcsolatos bűncselekmények, ideértve az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló, 1995. július 26-i egyezmény értelmében az Európai Közösségek pénzügyi érdekeit sértő csalásokat is, bűncselekményből származó jövedelem tisztára mosása, pénzhamisítás, beleértve az euró hamisítását is, számítógépes bűncselekmények, környezettel kapcsolatos bűncselekmények, beleértve a veszélyeztetett állatfajok, valamint a veszélyeztetett növényfajok és fajták tiltott kereskedelmét is, segítségnyújtás jogellenes beutazáshoz és tartózkodáshoz, szándékos emberölés, súlyos testi sértés, emberi szervek és szövetek tiltott kereskedelme, emberrablás, személyi szabadság megsértése és túszjítés, rasszizmus és idegengyűlölet, szervezett vagy fegyveres rablás, kulturális javak, beleértve a régiségeket és a műtárgyakat is, tiltott kereskedelme, csalás, zsarolás és védelmi pénz szedése, termékhamisítás és szerzői jogi kalózkodás, hivatalos okmányok hamisítása és az azokkal való kereskedés, fizetőeszközök hamisítása, hormontartalmú anyagok és más növekedésserkentők tiltott kereskedelme, nukleáris és radioaktív anyagok tiltott kereskedelme, lopott gépjárművek kereskedelme, erőszakos közönség, gyűjtogatás, a Nemzetközi Büntetőbíróság joghatósága alá tartozó bűncselekmények, légi vagy vízi jármű jogellenes hatalomba kerítése és szabotázs. Vö: Kerethatározat 3. cikk (2) bekezdés.

⁵⁰⁹ Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 3. cikk (2) bekezdés.

⁵¹⁰ Lásd: HL L 076, 22. 03. 2005., 16–30. o.

⁵¹¹ Ligeti (2004) 87-88. o.

⁵¹² Vö: 2012. évi CLXXX. törvény 3. § (2)-(3) bekezdés, 50. § (3) bekezdés, 51. § (4) bekezdés, 94. §-a és 156. § (6)-(7) bekezdés.

⁵¹³ Vö: 2012. évi CLXXX. törvény 1. számú melléklet.

az adott kerethatározati megnevezés alá eshet.⁵¹⁴ Így például a „korrupció” bűncselekménye alatt a vesztegetés büntettét,⁵¹⁵ vesztegetés elfogadása büntettét, hivatali vesztegetés büntettét, hivatali vesztegetés elfogadása büntettét, vesztegetés bírósági vagy hatósági eljárásban büntettét, vesztegetés elfogadása bírósági vagy hatósági eljárásban büntettét, vesztegetés feljelentésének elmulasztása büntettét, befolyással üzérkedés büntettét,⁵¹⁶ befolyás vásárlása büntettét⁵¹⁷ és a nemzetközi kapcsolatban vesztegetés büntettét⁵¹⁸ is érteni kell.

Más tagállamok⁵¹⁹ olyan megoldást választottak, hogy pusztán megismétlik a kerethatározatokban található felsorolást.⁵²⁰

Ebben az összefüggésben nagy fontossággal bír az elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 5. cikk (1) bekezdésében megfogalmazott alapelv, miszerint a kölcsönös elismerés elve alapján a tagállamok kötelesek a más tagállamok igazságügyi hatóságai által kibocsátott elkobzási jogsegélyt végrehajtani.⁵²¹ Ebből az következik, hogy a végrehajtó állam igazságügyi hatósága, amely a megkeresés végrehajtása fölötti ellenőrzést gyakorolja, a cselekmény jogi minősítését a kibocsátó tagállam joga szerint kell, hogy vizsgálja. Abban az esetben, ha a kibocsátó tagállam a cselekmény katalógus-bűncselekményként minősíti és ezen az alapon bocsát ki elkobzási jogsegélyt, a kölcsönös elismerés elve olyan módon hat a gyakorlatban, hogy a végrehajtó tagállam a megkeresés jogszerűségét csak a kibocsátó tagállam joga szerint vizsgálhatná és azt automatikusan végre kellene, hogy hajtsa.⁵²²

6. 9. 4. Az EBP elismerése és végrehajtása

A kerethatározat 13. cikke nyújt lehetőséget az EBP elismerésének és végrehajtásának megtagadására.

⁵¹⁴ Karsai (2005) 15-16. o.

⁵¹⁵ Lásd: „rég” Btk. 250. §, 251. § az (1) bekezdés kivételével, 252. §, 253. § a (4) bekezdés kivételével, 254. § az (1) bekezdés kivételével, 255. §.; „új” Btk. [290. §](#) az [\(5\) bekezdés](#) kivételével.

⁵¹⁶ Lásd: „rég” Btk. 256. §.

⁵¹⁷ Lásd: „rég” Btk. 256/A. § (1) bekezdés.

⁵¹⁸ Lásd: „rég” Btk. 258/B. § a (4) bekezdés kivételével, 258/C. § az (1) bekezdés kivételével, 258/D. §.

⁵¹⁹ Például Ausztria, Nagy-Britannia és Spanyolország. Vö: Karsai (2005) 16. o.

⁵²⁰ Karsai (2005) 16. o.

⁵²¹ Vö: EBP-kerethatározat 1. cikk.

⁵²² Ligeti Katalin idézi Joachim R. Vogelt. Vö: Ligeti (2005) 143-144. o., Ligeti (2004) 87-88. o.

6. 9. 4. 1. A megtagadás okai

Az EBP elismerése vagy végrehajtása a végrehajtó államban megtagadható:

(1) ha annak végrehajtása sértené a ne bis in idem elvét⁵²³ [EBP-kerethatározat 13. cikk (1) bekezdés a) pont.];

(2) ha az EBP olyan cselekményekre vonatkozik, amelyek a végrehajtó állam joga szerint nem minősülnek bűncselekménynek [EBP-kerethatározat 11. cikk (1) bekezdés b) pont, továbbá vö: EBP-kerethatározat 14. cikk (3) bekezdés]; (3) ha az EBP végrehajtása a végrehajtó hatóság rendelkezésére álló intézkedések egyikével sem lehetséges az adott esetben [EBP-kerethatározat 13. cikk (1) bekezdés c) pont];

(4) ha a végrehajtó állam joga alapján olyan mentesség vagy kiváltság áll fenn, amely lehetetlenné teszi az EBP végrehajtását [EBP-kerethatározat 13. cikk (1) bekezdés d) pont];

(5) ha az EBP-t nem hagyták jóvá [EBP-kerethatározat 11. cikk (4)- (5) bekezdések, 13. cikk (1) bekezdés e) pont.];

(6) ha az EBP olyan bűncselekményekre vonatkozik, amelyeket a végrehajtó állam joga értelmében teljes egészében vagy jelentős, vagy lényeges részben annak területén vagy területének minősülő helyen követtek el [EBP-kerethatározat 13. cikk (1) bekezdés f/i) pont]; vagy a kibocsátó állam területén kívül követtek el, és a végrehajtó állam joga nem tesz lehetővé büntetőeljárást olyan bűncselekményekkel kapcsolatban, amelyeket az állam területén kívül követtek el [EBP-kerethatározat 13. cikk (1) bekezdés f/ii) pont];

(7) ha az EBP végrehajtása sértené az alapvető nemzetbiztonsági érdekeket, veszélyeztetné az információforrást, vagy konkrét hírszerzési tevékenységekhez kapcsolódó minősített információ felhasználásával járna együtt [EBP-kerethatározat 13. cikk (1) bekezdés g) pont];

(8) a formanyomtatvány hiányos vagy nyilvánvalóan hibás, és kiegészítésére vagy kijavítására a végrehajtó hatóság által megállapított ésszerű határidőn belül nem került sor [EBP-kerethatározat 13. cikk (1) bekezdés h) pont].

Az EBP elismerésének vagy végrehajtásának megtagadására vonatkozó határozatot végrehajtó tagállambeli bíró, bíróság, nyomozási bíró vagy ügyész hozhatja meg.⁵²⁴

⁵²³ Vö: az elkobzási jogsegélynél írtakkal.

⁵²⁴ EBP-kerethatározat 13. cikk (2) bekezdés.

Amennyiben az EBP elismerésének vagy végrehajtásának teljes vagy részleges megtagadására a ne bis in idem elv megsértése, nemzetbiztonsági és egyéb érdekek, vagy pedig a formanyomtatvány hiányos volta miatt kerülne sor, a megtagadásáról szóló határozat meghozatala előtt a végrehajtó állam illetékes hatósága – bármilyen megfelelő módon – köteles konzultációt folytatni a kibocsátó állam illetékes hatóságával, és adott esetben felkérheti azt bármely szükséges információ haladéktalan megadására.⁵²⁵

Ha a kibocsátó hatóság nem bíró, bíróság, nyomozási bíró vagy ügyészség, és ha az EBP-t a kibocsátó állam valamelyik említett hatósága nem hagyta jóvá, a végrehajtó hatóság egyedi esetben dönthet úgy, hogy az EBP végrehajtása céljából nem lehet házkutatást vagy lefoglalást végezni. Az ilyen döntés meghozatala előtt azonban a végrehajtó hatóságnak konzultálnia kell a kibocsátó állam illetékes hatóságával.⁵²⁶

6. 9. 4. 2. A kettős inkriminációról

Amennyiben az EBP végrehajtásához házkutatás vagy lefoglalás fogatosítására van szükség, a kibocsátó államban és annak joga által meghatározott legalább hároméves maximális időtartamú szabadságvesztéssel vagy szabadságelvonással járó intézkedéssel büntethető, az ún. katalógus-bűncselekmények⁵²⁷ esetén semmilyen körülmények között nem vizsgálható a cselekmény kettős büntethetősége.⁵²⁸

Így tehát amennyiben az EBP egyik ilyen bűncselekményhez sem kapcsolódik, és végrehajtása házkutatás és lefoglalás igénybevételét tenné szükségessé, az EBP elismerése vagy végrehajtása tekintetében fennállhat a cselekmény kettős büntethetőségének feltétele.

⁵²⁵ Vö: EBP-kerethatározat 13. cikk (1) bekezdés a), g)- h) pontok és (5) bekezdés.

⁵²⁶ EBP-kerethatározat 11. cikk (4) bekezdés.

⁵²⁷ Bűnszervezetben való részvétel, terrorizmus, emberkereskedelem, gyermekek szexuális kizsákmányolása és gyermekpornográfia, kábítószeres és pszichotróp anyagok tiltott kereskedelme, fegyverek, lőszeres és robbanóanyagok tiltott kereskedelme, korrupció, csalással kapcsolatos bűncselekmények, ideértve az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló, 1995. július 26-i egyezmény értelmében az Európai Közösségek pénzügyi érdekeit sértő csalásokat is, bűncselekményből származó jövedelem tisztára mosása, pénzhamisítás, beleértve az euro hamisítását is, számítógépes bűncselekmények, környezettel kapcsolatos bűncselekmények, beleértve veszélyeztetett állatfajok, valamint a veszélyeztetett növényfajok és -fajták tiltott kereskedelmét is, segítségnyújtás jogellenes beutazáshoz és tartózkodáshoz, szándékos emberölés, súlyos testi sértés, emberi szervek és szövetek tiltott kereskedelme, emberi szervek és szövetek tiltott kereskedelme, emberrablás, személyi szabadság megsértése és túszejtés, rasszizmus és idegengyűlölet, szervezett vagy fegyveres rablás, kulturális javak tiltott kereskedelme, beleértve a régiségeket és a műtárgyakat is, csalás, zsarolás és védelmi pénz szedése, bitorlás és a szerzői jogok megsértése, hivatalos okiratok hamisítása és azzal való kereskedelem, fizetőeszközök hamisítása, hormontartalmú anyagok és más növekedésserkentők tiltott kereskedelme, nukleáris vagy radioaktív anyagok tiltott kereskedelme, lopott gépjárművek kereskedelme, erőszakos közösülés, gyűjtogató, a Nemzetközi Büntetőbíróság joghatósága alá tartozó bűncselekmények, légi vagy vízi jármű jogellenes hatalomba kerítése, szabotázs.

⁵²⁸ EBP-kerethatározat 14. cikk (1) bekezdés.

Adó-, vám- és devizaügyekkel kapcsolatos bűncselekmények esetében azonban nem tagadható meg az elismerés vagy a végrehajtás azon az alapon, hogy a végrehajtó állam joga nem vet ki ugyanolyan típusú adót vagy vámot, illetve nem tartalmaz ugyanolyan típusú adó -, vám- és devizajogszabályokat, mint a kibocsátó állam joga.

A kettős inkrimináció elvének fokozatos felszámolását jelenti, hogy az említett katalógus-bűncselekmények esetén az EBP-kerethatározat rendelkezése alapján a kettős inkrimináció követelménye nem alkalmazható, kivéve, ha házkutatásra, vagy lefoglalás elrendelésére van szükség. Erre figyelemmel a kerethatározatban felsorolt, kiemelt bűncselekmények esetén a végrehajtó állam tehát akkor is köteles a megkeresést teljesíteni, ha az adott cselekmény a végrehajtó tagállamban nem bűncselekmény. Ennek ellenére – amint erre már az elkobzási jogsegélynél is utaltam - problémát vethet fel a felsorolásban szereplő bűncselekmények definiálása, tekintettel arra, hogy ezt a kerethatározat nem teszi meg, egységes európai büntetőjogi kódex pedig egyelőre nem létezik. Ennek alapján egy-egy bűncselekmény definiáláskor a tagállam a saját büntető anyagi jogára támaszkodik. Így azonban az a nem kívánt helyzet is előállhat, hogy valamely bűncselekményt⁵²⁹ a végrehajtó állam joga tényleg nem ismer.⁵³⁰

Erre az esetre nyújthat megoldást a kölcsönös elismerés elve, amely alapján a tagállamok kötelesek a más tagállamok igazságügyi hatóságai által kibocsátott EBP-t végrehajtani.⁵³¹ Ebből pedig az következik, hogy míg az eljárási jog esetében a végrehajtó állam joga lesz az irányadó, addig az anyagi jogi kérdésekben a kibocsátó állam joga szerint kell eljárni.

⁵²⁹ Így például az illegális szemétlerakás nem minősül bűncselekménynek Spanyolországban és Portugáliában. Vö: Börtönbüntetés járna a "zöldbűnözőknek": <http://www.bruxinfo.hu/cikk/00000000-bortonbuntetes-jarna-a-zoldb-369-noz-337-knek.html> (2010.02.12-i letöltés).

⁵³⁰ Úgy tűnik, hogy pont ezt a problémát kísérelte meg Németország némiképp orvosolni, az EBP-kerethatározathoz fűzött – a kerethatározat mellékletében található – nyilatkozatával. Ennek értelmében „amennyiben az EBP végrehajtása házkutatást vagy lefoglalást tesz szükségessé, a Németországi Szövetségi Köztársaság az említett kerethatározat 23. cikke (4) bekezdésének értelmében fenntartja magának a jogot, hogy az említett kerethatározat 14. cikkének (2) bekezdésében felsorolt, *terrorizmushoz, számítógépes bűncselekményhez, rasszizmushoz és idegengyűlölethez, szabotázhoz, védelmi zsaroláshoz és zsaroláshoz vagy csaláshoz* kapcsolódó bűncselekmények esetében a végrehajtást a kettős büntethetőség vizsgálatától tegye függővé, kivéve ha a kibocsátó hatóság kinyilvánította, hogy az érintett bűncselekmény a kibocsátó állam joga szerint megfelel” a nyilatkozatban meghatározott, az említett hat bűncselekményre vonatkozó kritériumoknak.

⁵³¹ Ligeti (2005) 143. o.

6. 9. 5. AZ ENYH elismerése vagy a végrehajtása megtagadásának okai ⁵³²

Újdonság a tervezetben - mind a korábbi jogintézményekhez, mind pedig az EBP-hez képest -, hogy a végrehajtás megtagadásának okait sokkal szigorúbban limitálja. Önmagában a kérelem végrehajtásának megtagadását lehetővé tevő indokok listája rövid ugyan, de maguk az indokok igen tág lehetőségeket engednek, különösen a szuverenitásra és a közrendre történi utalással.

Álláspontom szerint a kölcsönös elismerés teljeskörű érvényesülésének záloga az – még akkor is, ha ez az elején nem jár a határozatok teljesen automatikus végrehajtásával -, hogy a megtagadás indokainak konkrétaknak kell lenniük, és kerülni kell az olyan általános jellegű – például a kölcsönös jogsegélyre vonatkozó meglévő jogszabályokban is szereplő – megszővegezéseket, amelyek széles körű lehetőséget adnak a megtagadásra.

A fentiek fényében tehát a tervezet szerint az ENYH elismerése vagy végrehajtása megtagadható, ha:

(1) a végrehajtó állam joga alapján olyan mentesség vagy kiváltság áll fenn, amely lehetetlenné teszi az ENYH végrehajtását.

Amennyiben azonban valószínűsítheti, hogy a mentesség vagy kiváltság ésszerű határidőn belül feloldásra kerül, a végrehajtó hatóság a végrehajtás megtagadása helyett dönthet annak a 14. cikkkel összhangban álló elhalasztása mellett. Így például, ha közjogi tisztség betöltésén⁵³³ vagy nemzetközi jogon alapuló mentességet élvező személy⁵³⁴ által elkövetett bűncselekmény, avagy a sérelmükre elkövetett hivatalos személy elleni erőszak, a működésükkel kapcsolatban ellenük elkövetett más bűncselekmény esetén a mentelmi jog,⁵³⁵ illetve a diplomáciai mentesség felfüggesztéséig⁵³⁶ az ENYH elhalasztása indokolt lehet.

(2) Valamely egyedi esetben az ENYH végrehajtása alapvető nemzetbiztonsági érdekeket sértene, veszélyeztetné az információforrást, vagy konkrét hírszerzési tevékenységekhez kapcsolódó minősített információ felhasználásával járna együtt;

⁵³² Tervezet 8. cikk.

⁵³³ Lásd: Be. 551. § (1) bekezdés.

⁵³⁴ Lásd: Be. 553. § (1) bekezdés.

⁵³⁵ Lásd: Be. 552. § (1) bekezdés.

⁵³⁶ Lásd: Be. 553. § (2) bekezdés.

(3) Nem áll rendelkezésre más olyan nyomozási cselekmény, amely hasonló eredménnyel járna.⁵³⁷

(4) A megtagadás negyedik indoka ahhoz kapcsolódik, hogy az ENYH-t nemcsak büntetőeljárásokban, hanem a közigazgatási eljárások bűnügyi vetülettel bíró bizonyos típusaiban⁵³⁸ való bizonyítékszerzésre is lehet alkalmazni. Nincs értelme ezt az EBP-kerethatározatban is meglévő, közigazgatási eljárásokra történő alkalmazást összekapcsolni azzal, hogy kiterjedjen valamennyi nyomozási cselekményre. E tekintetben kell hagyni némi mozgásteret a végrehajtó államnak. Ezért szerepel a megtagadás lehetséges indokai között az az eset, ha az ENYH-t nem büntetőeljárás, hanem közigazgatási eljárás keretében bocsátották ki, és az intézkedést hasonló nemzeti ügyben nem engedélyeznék.

A tervezet 10. cikk (2) bekezdése az érintett hatóságok közötti megfelelő konzultáció szükségességét hangsúlyozza. Így az utolsó két esetben az ENYH elismerésének vagy végrehajtásának teljes mértékű vagy részleges megtagadásáról szóló határozat meghozatala előtt a végrehajtó hatóság bármely megfelelő módon konzultációt folytathat a kibocsátó hatósággal, és adott esetben felkérheti azt bármely szükséges információ haladéktalan megadására.

Ezen kívül nem találjuk meg kettős inkrimináció elvének érvényesítésén alapuló megtagadási okot sem. Bár ez megfelel a Tanács jövőbeli elvárásainak,⁵³⁹ gyakorlatilag ez az első olyan, a kölcsönös elismerés elvén alapuló eszköz, amely teljesen figyelmen kívül hagyta a kettős inkrimináció követelményét. Az egyértelmű, hogy így a megkeresések teljesítése felgyorsul, hiszen nem kell vizsgálni a kettős büntethetőséget, és a kölcsönös elismerés elvének teljes mértékű megvalósulása, a tagállamok közötti valóságos kölcsönös bizalom megléte esetén erre nem is lenne szükség, ha ez a 28 tagállam eljutott már erre az idealizált szintre. Ez mindenesetre okozhat még problémákat a tagállamok között,

⁵³⁷ Tervezet 9. cikk (1) bekezdésének a) és b) pontjában említett esetekben.

⁵³⁸ Vö: tervezet 4. cikk b) pont: a közigazgatási hatóságok által indított eljárásokban olyan cselekmények tekintetében, amelyek a kibocsátó állam nemzeti joga alapján jogszabálysértésként büntetendők, és amelyekben a határozat különösen büntetőügyekben hatáskörrel rendelkező bíróság előtti eljáráshoz vezethet;

⁵³⁹ Lásd: Zöld Könyv COM (2009) 624.

gondoljunk csak a holokauszt tagadásra - amely nem minden (tag)államban bűncselekmény.⁵⁴⁰

Az EBP legalapvetőbb alkalmazási feltétele, hogy csak akkor bocsátható ki, ha a keresett tárgyak, dokumentumok vagy adatok megszerzése az adott büntetőeljárás céljából szükséges és arányos. Bár a tervezetben sok vonatkozásában az EBP-kerethatározat rendelkezéseire épül, ezen előbb említett feltétel ugyancsak „kikerült” a tervezetből.

Vajon megoldás lenne, ha a kettős inkrimináció elvét csak a kényszerintézkedést megtestesítő⁵⁴¹ nyomozási cselekményeknél kellene vizsgálni? Így tehát kihallgatásoknál és kényszerintézkedést nem igénylő nyomozási cselekményeknél az ENYH nem tenné lehetővé a megtagadási okok alkalmazását. Még ha elvi szinten megfontolandónak is tűnik ez a megoldás, álláspontom szerint a jogalkalmazók helyzetét nem fogja megkönnyíteni, így az ENYH bármennyire is az együttműködés egyszerűsítését és gördülékenyebbé tételét igyekezne megvalósítani, ezzel továbbra is ugyanolyan bonyolult marad a helyzet, mint korábban, hiszen az ENYH-t kibocsátó tagállami hatóságnak továbbra is vizsgálnia kell a kettős inkriminációt. Ezért a közös európai büntetőködex lehetne a megoldás, mert ebben az esetben valóban nem kellene vizsgálni a kettős inkriminációt.

6. 9. 6. *Részösszegzés*

Minél kevesebb megtagadási ok létezik a jogsegély teljesítésének visszautasítására, elvben annál egyszerűbb, gördülékenyebb lehet a jogsegélyforgalom. Ahhoz, hogy ez működjön, az államok között kell, hogy legyen egyfajta bizalom, még ha nem is éri el a kölcsönös elismerés elvének szintjét. De valóban szükséges lenne oly mértékben redukálni a megtagadási okokat, amint ezt az ENYH teszi? Azon megtagadási okok, melyek adminisztratív jellegűek, azaz, ha a jogsegély valamilyen formai hibában szenved – például hiányos a formanyomtatvány – a jogsegély teljesítésének megtagadása ésszerűnek tűnik,

⁵⁴⁰ Hasonlóan vélekedik Lorena Bachmaier Winter, aki ugyancsak a holokauszt-tagadás bűncselekményét választotta fiktív jogesetének szemléltetéséhez a kettős inkriminációval kapcsolatban. Így tehát, ha Németországban bocsátanak ki egy ENYH-t abból a célból, hogy a spanyol hatóság kihallgassanak egy tanút vagy gyanúsítottat (ahol ugyebár ez a cselekmény nem bűncselekmény), a kihallgatások fogantatásával alapvető jogokat sértenének meg. álláspontja szerint, amennyiben az ENYH végrehajtása a konkrét esetben nem járna alapvető jogok korlátozásával vagy sérelmével, a kettős inkrimináció követelményét figyelmen kívül lehet hagyni, hiszen ez összhangban lenne a tervezet 9. cikk (1) bekezdés b) pontjával. Vö: Bachmaier Winter (2010) 584. o.

⁵⁴¹ Vö: Be. VIII. fejezet.

azonban a bizonyíték-transzfer és a jogsegélyforgalom gördülékeny menetét inkább az szolgálná, ha ilyen esetben a teljesítést elhalasztanák a formai hiba orvoslásáig.⁵⁴²

A ne bis in idem és a kettős inkrimináció követelménye hagyományos megtagadási okai a jogsegély teljesítésének. A Bizottság - az igazságügyi hatóságok közötti közvetlen érintkezésének útja mellett - a kettős inkrimináció – a katalógus-bűncselekmények révén történő – eltörlését mérföldkőnek tekinti a hatékonyabb bűnügyi együttműködés felé vezető úton.⁵⁴³ Álláspontom szerint a kettős inkrimináció eltörlésének csak abban az esetben lenne létjogosultsága, ha már létezne egy egységes európai Btk., mely által nem kellene azon gondolkodni a jogsegély teljesítés szempontjából, hogy a hulladékgazdálkodás rendjének megsértése⁵⁴⁴ avagy a holokauszt-tagadás bűncselekménye.⁵⁴⁵ Úgy tűnik, hogy az EU-s jogalkotás az egységes Btk. felé halad, még akkor is, ha ez csak egy részterületet fed le. Így az Európai Ügyészségről szóló rendelettervezet⁵⁴⁶ meghatározza az Unió pénzügyi érdekeit érintő, csalás⁵⁴⁷ és a csaláshoz kapcsolódó bűncselekmények⁵⁴⁸ – így aktív és passzív vesztegetés⁵⁴⁹ - törvényi tényállásait.

⁵⁴² A jogsegély teljesítése elhalasztásának lehetőségéről a 6. 10. fejezetben írok részletesen.

⁵⁴³ Lásd: Feljegyzés (2010) 6. o.

⁵⁴⁴ Btk. 248. §.

⁵⁴⁵ Vö: 7. 10. fejezet, Ukrajnába küldött jogsegély.

⁵⁴⁶ Vö: COM(2013) 534 final 12. cikk, 2012/0193 (COD).

⁵⁴⁷ 2012/0193 (COD) 3. cikk.

⁵⁴⁸ 2012/0193 (COD) 4. cikk.

⁵⁴⁹ 2012/0193 (COD) 4. cikk (3) bekezdés a)- b) pontok.

JOGFORRÁSOK	MEGTAGADÁSI OKOK
strasbourgi egyezmény SVE	- politikai vagy azzal összefüggő bűncselekmény miatt kéri a jogsegélyt
2000-es egyezmény	- közrendi/jogrendi klauzula
Elkobzási jogsegély	- hiányzik vagy hibás a tanúsítvány - nem a biztosítási intézkedésre vonatkozik - mentesség vagy kiváltság áll fenn - sérti a ne bis in idem elvét - a cselekmény nem bűncselekmény
EBP	- végrehajtása sértené a ne bis in idem elvét - a cselekmények nem minősülnek bűncselekmény - végrehajtása nem lehetséges - mentesség vagy kiváltság áll fenn - az EBP-t nem hagyták jóvá - nincs joghatósága a végrehajtó tagállamnak - közrendi klauzula - a formanyomtatvány hiányos vagy hibás
ENYH	- mentesség vagy kiváltság áll fenn - közrendi klauzula - nem áll rendelkezésre más olyan nyomozási cselekmény, amely hasonló eredménnyel járna - az intézkedést a hasonló nemzeti ügyben nem engedélyezték

6. táblázat: A MEGTAGADÁSI OKOK.

6. 10. A teljesítés elhalasztása

A kibocsátott jogsegély teljesítésének elhalasztására kizárólag az elkobzási jogsegély, az EBP és az ENYH esetében van lehetőség. Ennek oka véleményem szerint a kölcsönös elismerés elvében keresendő. Amint majd látható lesz, az elhalasztásra okot adó körülmények gyakorlatilag olyan okok, amelyek például egy hazai büntetőeljárásban annak felfüggesztéséhez vezethetnek.⁵⁵⁰ Tehát maga a jogsegély teljesítése nem tagadható meg,

⁵⁵⁰ Például lásd: Be. 188. § (1) bekezdés d) pont: „az eljárás lefolytatásához előzetes kérdésben hozott döntést kell beszerezni,” Így amennyiben a nyomozás vérfertőzés büntette [vö: Btk. 199. § (1) bekezdés] miatt folyik,

az elkobzási jogsegélyt/EBP-t/ENYH-t el kell ismernie a végrehajtó tagállami hatóságnak, azonban mégis a megkeresés teljesítése olyan átmeneti akadályba ütközik, amely meggátolja a megadott határidőn belüli teljesítést.

6. 10. 1. Az elkobzási jogsegély végrehajtása elhalasztásának okai

A fentebb tárgyalt egyezményekhez képest újdonság, hogy a kerethatározat 7. cikke alapján lehetőség van a teljesítés elhalasztására is.

Pontosabban, a végrehajtó állam hatáskörrel rendelkező igazságügyi hatósága elhalaszthatja a biztosítási intézkedést elrendelő határozat végrehajtását,⁵⁵¹ az általa ésszerűnek ítélt időpontig, amennyiben a határozat végrehajtása hátráltathat egy folyamatban lévő nyomozást; továbbá, ha a korábbi biztosítási intézkedést elrendelő határozat visszavonásáig, amennyiben az érintett vagyont vagy bizonyítékot büntetőeljárás során már biztosítási intézkedést elrendelő határozat hatálya alá vonták; vagy amennyiben büntetőeljárás lefolytatása során olyan vagyona bocsátanak ki biztosítási intézkedést elrendelő határozatot annak későbbi elkobzása céljából, amelyet a végrehajtó államban folytatott másik eljárás során már biztosítási intézkedést elrendelő határozat hatálya alá vontak.⁵⁵²

A végrehajtás elhalasztásáról jelentést kell készíteni - ismertetve benne a halasztás indokait és lehetőség szerint a várható időtartamát –, majd azt haladéktalanul meg kell küldeni a kibocsátó állam hatáskörrel rendelkező hatóságának.

Amint a végrehajtás elhalasztásának okai megszűnnek, a végrehajtó állam hatáskörrel rendelkező igazságügyi hatósága haladéktalanul köteles megtenni a szükséges intézkedéseket a biztosítási intézkedést elrendelő határozat végrehajtására és erről tájékoztatni a kibocsátó állam hatáskörrel rendelkező hatóságát.

a nyomozás felfüggesztésére adhat alapot az, ha származás/apaság megállapítása iránti per [vö: Pp. XVI. fejezet, Csjt. 44-45. §.] van folyamatban, mely befolyásolhatja azt, hogy a tettes és a sértett valóban egyenesági rokonok-e.

⁵⁵¹ Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 8. cikk (1)- (4) bekezdések.

⁵⁵² Azonban ez a pont csak abban az esetben alkalmazandó, ha a nemzeti jog szerint az ilyen határozat elsőbbséget élvez a büntetőeljárás lefolytatása során későbbi időpontban kibocsátott, biztosítási intézkedést elrendelő határozatokkal szemben.

6. 10. 2. Az EBP elismerésének és végrehajtásának elhalasztása

Az elhalasztás indokai első látásra igen hasonlatosnak tűnnek az elkobzási jogsegélynél tárgyaltakkal, azonban az EBP-kerethatározat már különbséget tesz az EBP elismerésének és végrehajtásának elhalasztása között. Így az EBP elismerése a végrehajtó államban elhalasztható, amennyiben a formanyomtatvány hiányos vagy nyilvánvalóan hibás - a formanyomtatvány kiegészítéséig vagy kijavításáig; vagy az EBP-t nem hagyták jóvá - a jóváhagyásig.⁵⁵³

Az EBP végrehajtása a végrehajtó államban pedig akkor halasztható, el, ha végrehajtása sérelmes lehet egy folyamatban lévő nyomozásra vagy bünvádi eljárásra, a végrehajtó állam által ésszerűnek tartott időpontig; vagy az érintett tárgyakat, dokumentumokat vagy adatokat egyéb eljárásokban használják, addig az időpontig, amikor erre a célra ezekre már nincs szükség.⁵⁵⁴

Ha bármelyik ok fennáll, a végrehajtó tagállam köteles haladéktalanul értesíteni a kibocsátó tagállam hatóságát, illetve megjelölni az elhalasztás valószínűsíthető időtartamát. Amint a végrehajtás elhalasztásának oka megszűnik, a végrehajtó hatóság haladéktalanul megteszi a szükséges intézkedéseket a parancs végrehajtására, és erről írásban dokumentálhatóan tájékoztatja a kibocsátó állam illetékes hatóságát.⁵⁵⁵

Az elhalasztására vonatkozó határozatot végrehajtó tagállambeli bíró, bíróság, nyomozási bíró vagy ügyész hozhatja meg.⁵⁵⁶

6. 10. 3. Az elismerés vagy a végrehajtás elhalasztásának indokai⁵⁵⁷ az ENYH esetén

Az elhalasztásra akkor van lehetőség, ha az ENYH végrehajtása sérelmes lehet egy folyamatban lévő nyomozati vagy büntetőeljárásra, vagy ha az érintett bizonyítékot már egyéb büntetőeljárásokban használják. Az elhalasztásnak a lehető legrövidebb ideig kell tartania.⁵⁵⁸

Az ENYH elismerése vagy végrehajtása a végrehajtó államban elhalasztható, ha:

⁵⁵³ EBP-kerethatározat 16. cikk (1) bekezdés a)- b) pontok.

⁵⁵⁴ EBP-kerethatározat 16. cikk (2) bekezdés a)- b) pontok.

⁵⁵⁵ EBP-kerethatározat 16. cikk (4) bekezdés.

⁵⁵⁶ EBP-kerethatározat 16. cikk (3) bekezdés.

⁵⁵⁷ Tervezet 14. cikk.

⁵⁵⁸ Vö: tervezet 14. cikk.

(1) végrehajtása sérelmes lehet egy folyamatban lévő nyomozati vagy büntetőeljárásra – a végrehajtó állam által ésszerűnek tartott időpontig; vagy

(2) az érintett tárgyakat, dokumentumokat vagy adatokat már más eljárásokban használják – addig az időpontig, amikor e célból ezekre már nincs szükség.

Amint a halasztás oka megszűnik, a végrehajtó hatóság köteles azonnal megtenni a szükséges intézkedéseket az ENYH végrehajtására, és erről bármilyen, írásbeli dokumentálást lehetővé tevő úton tájékoztatnia kell a kibocsátó hatóságot.

6. 10. 4. Részösszegzés

A végrehajtás elhalasztásának lehetőségét is egy kiváló intézménynek tartom, hiszen így nincs szükség a végrehajtás esetleges megtagadására, hanem a végrehajtást csak kvázi felfüggesztik, majd amint a teljesítést akadályozó tényező megszűnik, a biztosítási intézkedést foganatosítani lehet.

JOGFORRÁSOK	ELHALASZTÁSI OKOK	
Elkobzási jogsegély	<ul style="list-style-type: none">- hátráltathat egy folyamatban lévő nyomozást- a korábbi biztosítási intézkedést elrendelő határozat visszavonásáig⁵⁵⁹- a vagyont már biztosították	
EBP	<i>Elismerés</i>	<i>Végrehajtás</i>
	<ul style="list-style-type: none">- hibás vagy hiányos formanyomtatvány- az EBP-t nem hagyták jóvá	<ul style="list-style-type: none">- sérelmes lehet egy folyamatban i eljárásra- az érintett tárgyakat, dokumentumokat vagy adatokat egyéb eljárásokban használják
ENYH	<ul style="list-style-type: none">- végrehajtása sérelmes lehet egy folyamatban lévő nyomozati vagy büntetőeljárásra- az érintett tárgyakat, dokumentumokat vagy adatokat már más eljárásokban használják	

7. táblázat: AZ ELHALASZTÁS INDOKAI.

⁵⁵⁹ Amennyiben az érintett vagyont vagy bizonyítékot büntetőeljárás során már biztosítási intézkedést elrendelő határozat hatálya alá vonták.

6 . 11. A jogsegély teljesítésére vonatkozó határidők

Ezen felül a jogsegély teljesítésére nyitva álló határidőre vonatkozó rendelkezéseket szintén összegzem, különös tekintettel arra, hogy az ENYH egy másik vívmányaként, pontosabban megalkotásának indokaként pont azt emelik ki, hogy – végre – rögzít eljárási határidőket a megkeresések teljesítésére. Ezen a ponton ugyancsak felmerül, hogy egy közös nyomozócsoport⁵⁶⁰ felállításánál indokolt-e határidőket megszabni. Praktikussági szempontból is elgondolkodtató, hogy a megkereső hatóság részletes értesítést kap-e a jogsegélykérelem érkezését, iktatását, esetleg előadóját illetően; azaz lehetőséget biztosít-e bármelyik jogszabály a jogsegélykérelem felőli érdeklődésre.

6. 11. 1. Teljesítési határidők a strasbourgi egyezményben

A teljesítésre konkrét határidőt nem szab az egyezmény, mindössze úgy rendelkezik, hogy a megkeresett fél közli a megkeresés teljesítésének helyét és idejét.⁵⁶¹ Márpedig kétségtelen, hogy egy büntetőeljárás sikere nagyban függ attól, hogy milyen intervallumon belül sikerül azt befejezni, a „határidő nélküli” jogsegély-teljesítés könnyen vezethet az eljárás elhúzódásához is. Az egyezmény arról nem rendelkezik külön, hogy biztosítaná a jogsegély teljesítésének, végrehajtásának állásáról történő érdeklődést a megkereső hatóság/állam számára, azonban ennek lehetőségét nem is zárja ki; bár ennek módja – a jogsegély megküldésének módját alapul véve – ugyancsak diplomáciai csatornákon keresztül zajlik.

6. 11. 2. Az SVE rendelkezései

A teljesítési határidő az SVE-ben sincs meghatározva, mindössze annyi vonatkozik rá, hogy a megkeresést a lehető legrövidebb időn belül kell teljesíteni, a megadott határidők lehető legnagyobb mértékű figyelembevételével.

⁵⁶⁰ Lásd: a közös nyomozócsoportokról szóló, 2002. június 13-i tanácsi kerethatározat. HL L 162/1., 2002. 6. 20.; a 2000-es egyezmény 13. cikk (1) bekezdése értelmében közös nyomozó csoport létrehozására különösen olyan esetekben kerülhet sor, amikor a bűncselekmények felderítésére irányuló nyomozás során egy tagállamnak bonyolult és nagy ráfordítást igénylő, más tagállamokat is érintő büntető nyomozást kell folytatnia; több tagállam folytat olyan bűncselekmények felderítésére irányuló nyomozást, amelyeknek a körülményei szükségessé teszik az érintett tagállamok összehangolt és egyeztetett fellépését.

⁵⁶¹ Vö: Strasbourgi egyezmény 4. cikk; továbbá lásd még: M. Nyitrai (2005a) 221. o., Ligeti (2004) 106. o.

6. 11. 3. Teljesítési határidő a 2000-es egyezményben

A jogsegélykérelem teljesítése tekintetében továbbra sem hoz áttörő újdonságot a 2000-es egyezmény, amikor úgy rendelkezik, hogy a lehető legrövidebb időn belül kell a megkeresést teljesíteni, a megkereső tagállam által megadott eljárási és egyéb határidők lehető legnagyobb mértékű figyelembevételével.

A megkereső tagállamnak tehát joga van ahhoz, hogy megfelelő indokolással ellátva határidőt állapítson meg a jogsegélykérelem teljesítésére. Ám abban az esetben, ha a megkeresést nem vagy nem teljes mértékben lehet teljesíteni a megkereső tagállam elvárásainak megfelelő módon, a megkeresett tagállam illetékes hatóságai kötelesek erről haladéktalanul tájékoztatást adni és közölni azokat a feltételeket, amelyekkel a megkeresést teljesíteni lehetne.⁵⁶²

6. 11. 4. Az elkobzási jogsegély teljesítésére vonatkozó határidők

A végrehajtó állam hatáskörrel rendelkező hatóságainak minél előbb, de lehetőség szerint a biztosítási intézkedést elrendelő határozat kézhezvételétől számított 24 órán belül dönteniük kell a biztosítási intézkedést elrendelő határozatról, majd pedig közölni kell az erre vonatkozó döntésüket.⁵⁶³

6. 11. 5. Az EBP végrehajtásának határideje

Az elismerés vagy a végrehajtás megtagadására vonatkozó bármilyen döntést a lehető legrövidebb időn belül, azonban legkésőbb 30 nappal az EBP-nek az illetékes végrehajtó hatóság általi kézhezvételét követően meg kell hozni.⁵⁶⁴ Amennyiben a kibocsátó hatóság az EBP-ben – eljárási határidők vagy egyéb, különösen sürgős körülmények miatt – rövidebb határidő szükségességét jelezte, a végrehajtó hatóságnak ezt a kérést a lehető legnagyobb mértékben figyelembe kell vennie.⁵⁶⁵

⁵⁶² Részletesen lásd: 2000-es egyezmény 4. cikk (2)- (4) bekezdések.

⁵⁶³ Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 5. cikk (3) bekezdés.

⁵⁶⁴ EBP-kerethatározat 15. cikk (2) bekezdés.

⁵⁶⁵ EBP-kerethatározat 15. cikk (1) bekezdés.

Amennyiben nem áll fenn halasztási ok, a végrehajtó hatóság köteles késedelem nélkül, legkésőbb 60 nappal az EBP kézhezvételét követően birtokába venni ezeket a tárgyakat, dokumentumokat vagy adatokat.⁵⁶⁶

Ha az illetékes végrehajtó hatóság nem tudja teljesíteni a megállapított határidőt, késedelem nélkül, bármely formában köteles értesíteni a kibocsátó állam illetékes hatóságát, közölve a késedelem okát és az intézkedés végrehajtásához előreláthatólag szükséges időt.

A megszerzett tárgyak, dokumentumok vagy adatok átadásakor a végrehajtó hatóság jelezheti kérését arra vonatkozóan, hogy azokat szolgáltatassák vissza a végrehajtó államnak, amint azokra a kibocsátó államnak már nincs szüksége.⁵⁶⁷

A tagállamok kötelesek meghozni a szükséges intézkedéseket a meghatározott határidők betartásának biztosítása érdekében,⁵⁶⁸ azonban ez a kerethatározat továbbra sem rendelkezik arról, hogy van-e bármi jogkövetkezménye annak, ha a végrehajtó tagállam egyáltalán nem teljesíti, vagy nem teljesíti a meghatározott határidőre az EBP-t.

6. 11. 6. Az elismerésre vagy végrehajtásra vonatkozó határidők⁵⁶⁹ az ENYH esetén

Az elismerésre vagy a végrehajtásra vonatkozó döntést a lehető legrövidebb időn belül, de legkésőbb 30 nappal az ENYH-nak az illetékes végrehajtó hatóság általi átvételét követően meg kell hozni.

Amennyiben a kibocsátó hatóság az ENYH-ban – eljárási határidők, a bűncselekmény súlyossága vagy egyéb, különösen sürgető körülmények miatt – a fent említettél rövidebb határidő szükségességét jelezte, vagy ha a kibocsátó hatóság az ENYH-ban azt jelezte, hogy a nyomozási cselekményt egy adott napon kell elvégezni, a végrehajtó hatóságnak ezt a kérést a lehető legnagyobb mértékben figyelembe kell vennie.

A végrehajtó hatóság késedelem nélkül, de legkésőbb 90 nappal az elismerésre vagy végrehajtásra vonatkozó döntés meghozatalát követően köteles teljesíteni a nyomozási

⁵⁶⁶ EBP-kerethatározat 15. cikk (3) bekezdés.

⁵⁶⁷ EBP-kerethatározat 15. cikk (6) bekezdés.

⁵⁶⁸ EBP-kerethatározat 15. cikk (1) bekezdés.

⁵⁶⁹ Tervezet 11. cikk.

cselekményt.⁵⁷⁰ Amennyiben az illetékes végrehajtó hatóság számára egy konkrét ügyben, gyakorlati szempontból nem kivitelezhető az adott nyomozati cselekménynek a megállapított határidőn belüli teljesítése, erről - bármilyen formában - késelem nélkül értesítenie kell a kibocsátó állam illetékes hatóságát. Ezzel egyidejűleg közölni kell a késelem okát, valamint a döntés meghozatalához előreláthatólag szükséges időt. Ebben az esetben egyébként a határidő legfeljebb további 30 nappal meghosszabbítható.

Annak ellenére, hogy jelenlegi jogi helyzet alapján egyelőre azért senkit sem lehet konkrétan szankcionálni, mert nem tudta határidőkkel kapcsolatos követelményeket teljesíteni, ezen eljárási határidőket tekinthetjük a gyakorlat számára legfontosabb rendelkezésének, hiszen többek között ez garantálja a tagállamok közötti bűnügyi együttműködés hatékonyságát és gördülékenységét. Mellesleg, a határidők szempontjából már az EBP is hasonló szigorú rendelkezéseket szabott meg, így ezt nem feltétlenül tekinthetjük kizárólag az ENYH újításának.

6. 11. 7. Részösszegzés

A büntetőeljárások ésszerű időn belül történő befejezése végett kézenfekvő törekvés, hogy gyorsítani kell az eljárásokat és meg kell előzni a szükségtelen késlekedést. Így tehát a tagállamok közötti büntető ügyekben folytatott gyors, hatékony és következetes együttműködés biztosításához határidőkre van szükség. Az elismeréssel vagy végrehajtással kapcsolatos határozatot ugyanolyan gyorsan és ugyanolyan elsőbbséggel kell meghozni, illetve a nyomozási cselekményt ugyanolyan gyorsan és ugyanolyan elsőbbséggel kell teljesíteni, fogatosítani, mint egy hasonló nemzeti ügyben.⁵⁷¹

Míg az érintett hatóságok közötti – különösen a közvetlen kapcsolatfelvétel révén történő – együttműködések esetében a kölcsönös jogsegélyre vonatkozó kérelem hatékony és gyors teljesítéséhez vezethet, azonban a strasbourgi egyezmény és az SVE estében akár egyszerűen megválaszolatlanul is hagyhatnák vagy elfogadhatatlan lassúsággal is kezelhetnék az államok a beérkezett jogsegélyeket, mivel semmilyen határidő nem köti őket a teljesítésre.

⁵⁷⁰ Kivéve, ha a halasztásnak valamely indoka áll fenn, vagy ha az ENYH által érintett nyomozási cselekményben említett bizonyíték már nincs a végrehajtó állam birtokában.

⁵⁷¹ Jelentéstervezet az európai bűnügyi nyomozási határozatról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelv elfogadásáról (09288/2010 – C7-0185/2010 – 2010/0817(COD)).

A 2000-es egyezmény sem a strasbourgi egyezményhez, sem pedig az SVE-hez képest nem hoz tényleges javulást tekintetben, hogy továbbra sem határoz meg teljesítési határidőt a jogsegély végrehajtására. A 4. cikk (4) bekezdése azért némileg orvosolt a helyzeten, kötelezve a megkeresett hatóságot, hogy amennyiben tudja, hogy nem fogja tudni betartani a kérelemben megjelölt határidőket, lépjen kapcsolatba a megkereső hatósággal, és tájékoztassa a végrehajtáshoz várhatóan szükséges időtartamáról.

Bár az elkobzási jogsegély speciális jogintézmény - összevetve a Be-ben található biztosítási intézkedés fogalmával,⁵⁷² látható, hogy egy speciális, halasztást nem tűró helyzetről és intézkedésről van szó - az a tény, hogy konkrét, mindenkire egyaránt érvényes eljárási határidő van megszabva, emeli a kerethatározat értékét. Azonban szankció továbbra sincs meghatározva arra nézve, ha a végrehajtó tagállam önhibájából nem teljesít határidőre.

Mindazonáltal az EBP teljesítési határidejére vonatkozó rendelkezéseket nagyon üdvözlöm, mind gyakorlati, mind pedig – az eljárások esetleges elhúzódásával összefüggő – emberi jogi szempontból. Azonban csak a jogalkalmazás tudna választ adni arra, hogy ezek a határidők mennyiben teljesíthetőek; azonban figyelemmel arra, hogy az EBP csak olyan bizonyíték megszerzésére irányulhat, amely létező és közvetlenül elérhető, hozzáférhető,⁵⁷³ én elégségesnek tartom a megadott határidőket a teljesítésre.

A tervezet 11. cikk (3) bekezdése az ENYH végrehajtására vagy elismerésére vonatkozó határozat tekintetében megtartja az EBP-kerethatározatban szereplő 30 napos határidőt,⁵⁷⁴ mindazonáltal a 11. cikk (5) bekezdése bevezet némi rugalmasságot, az EBP-kerethatározathoz hasonlóan, biztosítva a döntés elhalasztásának lehetőségét, de szigorúbb az EBP-kerethatározatnál, amennyiben megköti, hogy e határozatot minden esetben összesen 60 napon belül meg kell hozni, míg a korábbi jogszabály nem határozott meg határidőt. A 11. cikk (4) bekezdése emellett határidőt jelöl meg magának a nyomozási cselekménynek az elvégzésére. Mivel azonban e parancs hatálya sokkal szélesebb, mint az EPB-é - amely ugyebár csak a már meglévő bizonyítéokra vonatkozott -, az EBP-

⁵⁷² A biztosítási intézkedés a zár alá vétel érdekében annak ideiglenes megakadályozása, hogy a terhelt vagy más érdekelt az ingó és ingatlan vagyona, vagyoni jogot megtestesítő értékpapírai, pénzügyintézetnél szerződés alapján kezelt pénzeszközei, gazdálkodó szervezet vagyonából az őt megillető üzletrész vagy vagyoni hányad feletti rendelkezési jogát gyakorolja. Vö: Be. 160. § (1)-(7) bekezdések.

⁵⁷³ Vö: EBP-kerethatározat 8. cikk (1) bekezdés.

⁵⁷⁴ Vö: EBP-kerethatározat 15. cikk (2) bekezdés.

kerethatározatban meghatározott 60 napos határidő 90 napra bővül. Ez a határidő pedig korlátlanul meghosszabbítható. Noha annak eldöntésére, hogy az ENYH végrehajtható-e vagy sem, 30–60 nap elegendő kell, hogy legyen, és 3 hónapon belül végre kellene tudni hajtani a nyomozási cselekményt, az ENYH által érintett nyomozási cselekmények szélesebb köre úgy vélem ennél nagyobb rugalmasságot kíván meg.

JOGFORRÁSOK	TELJESÍTÉSI HATÁRIDŐK	
	strasbourgi egyezmény	megkeresett fél közli a megkeresés teljesítésének helyét és idejét
SVE	a lehető legrövidebb időn belül	
2000-es egyezmény	a lehető legrövidebb időn belül	
Elkobzási jogsegély	24 órán belül	
EBP	60 nap	
ENYH	30 + 90 nap	

8. táblázat: TELJESÍTÉSI HATÁRIDŐK.

6. 12. A forum regit actum és a locus regit actum elvének alkalmazása

A legújabb időknek köszönhetően az Európai Unióban előtérbe került⁵⁷⁵ a forum regit actum elve.⁵⁷⁶ Bár az európai jogsegélyjogban korábban főszabály szerint a locus regit actum elve⁵⁷⁷ érvényesült,⁵⁷⁸ a bűnügyi együttműködést érintő uniós célkitűzések és az új elvek miatt a locus regit actum elve relativizálódik.⁵⁷⁹ Azt, hogy a nemzeti szuverenitásból fakadó locus regit actum helyett hogyan került előtérbe a büntető ügyekre alapvetően

⁵⁷⁵ Karsai (2005) 19. o.

⁵⁷⁶ A forum regit actum elve azt jelenti, hogy az eljárási jogsegély esetén a megkereső állam jogát kell alkalmazni, azaz a megkeresett állam hatóságainak az eljárási cselekményt a másik állam által megadott rendben, annak szabályai szerint kell lefolytatniuk. Vö: Karsai (2005) 19. o.; továbbá – a teljesség igénye nélkül, a bűnügyi jogsegélyjog területén – lásd még: Ligeti (2004) 103. o., Karsai (2004) 30-41. o., Karsai (2008a) 945. o., M. Nyitrai (2005a) 235. o.

⁵⁷⁷ A locus regit actum az eljárási jogsegélyre jellemző elv, amely azt fejezi ki, hogy az eljárási cselekményeket – még ha másik állam megkeresésére is teljesítik – a teljesítés helye szerinti állam joga szerint kell lefolytatni. Vö: Karsai (2005) 14. o.; továbbá – a teljesség igénye nélkül, a bűnügyi jogsegélyjog területén – lásd még: Ligeti (2004) 103. o.; Karsai (2008a) 945. o., Nagy (2004) 121. o.

⁵⁷⁸ Erre az adott jogszabálynál részletesen rá fogok mutatni.

⁵⁷⁹ Karsai (2005) 14. o.

kevésbé jellemző idegen jog alkalmazása az eljárásjogi szabályokban,⁵⁸⁰ és így a forum regit actum elvének térnyerése a bizonyításfelvételben; ugyancsak kutatásom tárgyát képezi.

6. 12. 1. A strasbourgi egyezmény

A megkeresett állam a saját joga alapján jár el a jogsegély teljesítésekor,⁵⁸¹ azaz a locus regit actum elvét érvényesíti az egyezmény.⁵⁸²

6. 12. 2. A 2000-es egyezmény

A bűnüldözés hatékonyságának biztosítására tekintettel a 2000-es egyezmény áttöri a hagyományos nemzetállami szuverenitáson nyugvó locus regit actum elvét.⁵⁸³ A forum regit actum elv alkalmazásával a bizonyítékok összegyűjtésére kezdettől fogva a megkereső állam eljárásjogi szabályait kell alkalmazni, ahol később a bizonyítékot felhasználják.⁵⁸⁴ Ez a rendelkezés átrendezi az eljárási jogsegély egyensúlyát abból a célból, hogy megkönnyítse a jogsegély révén szerzett információknak, bizonyítékoknak felhasználását a hazai büntetőeljárásban.⁵⁸⁵ Így például, ha a megkeresett állam joga szerint a nap bármely szakaszában lehet házkutatást foganatosítani, azonban a jogsegélyt kibocsátó állam büntetőeljárási joga szerint azonban csak a nap hatodik és huszonnegyedik órája között,⁵⁸⁶ az éjjel foganatosított házkutatás során lefoglalt bizonyíték felhasználhatósága a kibocsátó tagállamban akadályba ütközhet, mivel az nem összeegyeztethető a hazai eljárásjoggal. Ezt elkerülendő a jogsegélyt végrehajtó államnak a jogsegélyt kibocsátó tagállam jogát kell alkalmazni, azaz a forum regit actum elvét alkalmazni.

⁵⁸⁰ Karsai (2005) 14. o.

⁵⁸¹ M. Nyitrai (2005a) 222. o.

⁵⁸² Strasbourgi egyezmény 3. cikk 1. pont.

⁵⁸³ 2000-es egyezmény 4. cikk (1) bekezdés.

⁵⁸⁴ Ligeti (2004) 103. o., M. Nyitrai (2005a) 222. o.

⁵⁸⁵ Ligeti (2004) 103. o.

⁵⁸⁶ Vö: Be. 158. § (1) bekezdés – azzal a különbséggel, hogy a Be. úgy rendelkezik, hogy „lehetőleg” ebben az időpontban kell a házkutatást végezni.

6. 12. 3. Az elkobzási jogsegély

A biztosítási intézkedést elrendelő határozat végrehajtása során alkalmazandó jog meghatározására a kerethatározat a kölcsönös jogsegélyen alapuló intézmények megoldását vette alapul, amikor is a kerethatározat 5. cikk (1)- (2) bekezdései úgy rendelkeznek, hogy a kibocsátó hatóság, amennyiben az a bizonyíték érvényességének, felhasználhatóságának szempontjából relevanciával bír, alaki követelményeket, eljárásokat határozhat meg a végrehajtás lefolytatásának mikéntjére. Továbbá - a locus regit actum elvét követve -, a végrehajtás során felmerülő, szükséges kényszerítő intézkedés alkalmazására a végrehajtó állam eljárási szabályai az irányadóak.⁵⁸⁷

6. 12. 4. Az EBP

A végrehajtó hatóság köteles minden további alaki követelmény nélkül elismerni a részére továbbított EBP-t, és haladéktalanul megtenni a végrehajtáshoz szükséges intézkedéseket.⁵⁸⁸ A végrehajtó állam feladata azon intézkedések megválasztása, amelyek nemzeti joga értelmében biztosítják az EBP tárgyát képező tárgyak, dokumentumok vagy adatok rendelkezésre bocsátását, valamint annak eldöntése, hogy e segítségnyújtás céljából szükség van-e kényszerítő intézkedések alkalmazására. Az EBP következtében szükségessé váló valamennyi intézkedést a végrehajtó állam alkalmazandó eljárási szabályaival összhangban kell fogantatosítani.⁵⁸⁹ Ez azt jelenti, hogy a végrehajtó tagállam hatóságai főszabály szerint a saját, nemzeti eljárásjoguk alapján teljesítik a megkeresést.⁵⁹⁰ Így különösen, a végrehajtó tagállam hatóságainak figyelembe kell vennie olyan korlátokat, kedvezményeket, amelyeket a nemzeti eljárásjoguk tartalmaz, még akkor is, ha ezeket a kérelmező tagállam joga nem ismeri el. Például, ha a végrehajtó tagállamban tilos a drogcentrumokban házkutatást tartani, a végreható tagállam hatósága köteles ez alapján eljárni, még akkor is, ha a megkereső tagállam eljárásjoga ilyen korlátozást nem tartalmaz.⁵⁹¹

⁵⁸⁷ Elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 5. cikk (2) bekezdés.

⁵⁸⁸ EBP-kerethatározat 11. cikk (1) bekezdés.

⁵⁸⁹ EBP-kerethatározat 11. cikk (2) bekezdés.

⁵⁹⁰ Vö: locus regit actum elve.

⁵⁹¹ Vogel (2004) konf.

A végrehajtás során valamennyi tagállam köteles biztosítani, hogy bármely olyan intézkedés, amely hasonló hazai esetben⁵⁹² a végrehajtó államban rendelkezésre állna, az EBP végrehajtása céljából is rendelkezésre álljon,⁵⁹³ valamint az EBP végrehajtása céljából rendelkezésre álljanak intézkedések,⁵⁹⁴ beleértve a házkutatást vagy lefoglalást.⁵⁹⁵

A végrehajtó hatóság köteles betartani a kibocsátó hatóság által kifejezetten feltüntetett alaki követelményeket és eljárásokat, feltéve, hogy az ilyen alaki követelmények és eljárások nem ellentétesek a végrehajtó állam alapvető jogelveivel.⁵⁹⁶

6. 12. 5. Az ENYH

6. 12. 5. 1. Az alkalmazandó jog

A végrehajtó hatóság minden további alaki követelmény nélkül köteles elismerni a továbbított ENYH-t, valamint haladéktalanul megtenni a végrehajtáshoz szükséges intézkedéseket ugyanúgy és ugyanolyan feltételekkel, mintha az adott nyomozási cselekményt a végrehajtó állam valamely hatósága rendelte volna el, kivéve, ha az érintett hatóság úgy dönt, hogy az elismerés vagy végrehajtás megtagadásának⁵⁹⁷ vagy elhalasztásnak⁵⁹⁸ van helye.

Ez a rendelkezés egyértelművé teszi az alkalmazandó jogot. A nyomozási cselekmény elrendelésére vonatkozó döntést az ENYH kibocsátásakor a kibocsátó hatóság hozza meg nemzeti jogával összhangban. A végrehajtó hatóság e döntést csak a megtagadásnak a 10. cikkben megjelölt lehetséges indokai alapján kérdőjelezheti meg. Az intézkedés végrehajtását azonban a végrehajtó állam jogszabályai irányítják.

⁵⁹² Vö: asszimiláció elve, melynek központi eleme az, hogy az unós jogtárgyakat ahhoz hasonló védelemben kell részesíteni a nemzeti jog eszközével, mint amilyennel az összemérhető tagállami jogtárgyakat védik [Karsai (2004a) 103-104. o.]. Lásd még: Karsai (2012b), Ligeti (2004) 162. o.

⁵⁹³ EBP-kerethatározat 11. cikk (3) bekezdés i) pont.

⁵⁹⁴ Amennyiben az EBP a kerethatározat 14. cikk (2) bekezdésében megállapított valamelyik bűncselekményhez kapcsolódik. Vö: az ún. katalógus-bűncselekményekkel.

⁵⁹⁵ EBP-kerethatározat 11. cikk (3) bekezdés. ii) pont.

⁵⁹⁶ EBP-kerethatározat 12. cikk (1) bekezdés.

⁵⁹⁷ Tervezet 10. cikk.

⁵⁹⁸ Tervezet 14. cikk.

Így, ha az ENYH-t házkutatás céljából bocsátották ki, a kibocsátó hatóság hatáskörébe tartozik annak eldöntése, hogy az adott esetben szükséges intézkedés-e a házkutatás.⁵⁹⁹ Ez azt jelenti, hogy ha például, az ENYH-t egy házkutatás foganatosítása végett bocsátották ki, akkor azt a végrehajtó tagállam jogával összhangban kell végrehajtani. Amennyiben a házkutatást éjjel is lehet foganatosítani a kibocsátó tagállamban, de a végrehajtó tagállamban nem, akkor – a tervezet 8. cikk (1) bekezdése alapján – a házkutatást napközben kell foganatosítani – a végrehajtó tagállam jogával összhangban. Ez a rendelkezés azonban problémákat is szülhet a bizonyítékok elismerése vonatkozásában, ezért a tervezet alapján amennyiben a kibocsátó hatóság kifejezetten feltüntet valamilyen alaki követelményeket és eljárásokat, azokat a végrehajtó hatóság köteles betartani; feltéve, hogy az ilyen alaki követelmények és eljárások nem ellentétesek a végrehajtó állam alapvető jogelveivel.

A végrehajtó állam eljárási joga uniós tagállamként az emberi jogi védelem tekintetében az Európai Emberi Jogi Egyezmény és az Alapjogi Charta⁶⁰⁰ garanciarendszerének főszabály szerint megfelel, hiszen mindegyik tagállam részese az egyezménynek a Charta pedig alapszerződési szinten kötelezi a tagállamokat.⁶⁰¹

A *locus regit actum* főszabályától való eltérésre is van lehetőség, ilyenkor a *forum regit actum* elv érvényesül, és a végrehajtó hatóság idegen jogot alkalmaz. A megkereső állam joga szerinti eljárási cselekmények végzése esetén a végrehajtó hatóságnak abból kell kiindulnia, hogy a megkeresésben foglalt eljárásjogi szabályok megfelelnek az emberi jogi követelményeknek, azaz az emberi jogi konformitást is vélelmezni kell.⁶⁰²

A kölcsönös elismerés elvéből ez is következik.⁶⁰³ A végrehajtó hatóság nem vizsgálhatja az adott – más tagállami határozat – jogszerűségét, és azt sem, hogy az emberi jogi standardokat betartják-e a másik tagállami büntetőeljárás során.⁶⁰⁴

⁵⁹⁹ Lásd: tervezet 8. cikk (1) bekezdése, amely a nyomozási cselekmény megválasztásában lehetővé teszi némi rugalmasságot.

⁶⁰⁰ Az Európai Unió Alapjogi Chartája – melyet 2000. december 07. napján fogadtak el Nizzában – katalógusát kívánja adni azon alapjogoknak, melyeknek védelmét biztosítani kell az Európai Unión belül. Vö: Blutman (2010) 481. o. Lásd még: Blutman (2004) 226. o., Dezsó – Vincze (2006) 316., 361-365. o., Horváth (2010) 277. o., Kaponyi (2001) 137-170. o., Kaponyi (2008) 139-153. o.

⁶⁰¹ Karsai (2012b) 28. o.

⁶⁰² Karsai (2012b) 28. o.

⁶⁰³ Amit persze alapvetően eltérő tagállami szabályok esetében meglehetősen nehéz elfogadni. Így például a német büntetőeljárás azon szabályát meg lehetne kerülni az ENYH-val, miszerint az elvált házaspár szülei nem kötelezhetők arra, hogy a volt vej vagy meny büntető ügyében bizonyítékot szolgáltatassanak, vagy például az azonos neműek közötti szoros kapcsolatot hozzátartozói (vagy hasonló) minőségnek el nem

Mindezeket vélelmezni kell, ez fakad a másik tagállam büntető igazságszolgáltatási rendszerébe vetett kölcsönös bizalom elvéből, de abból a praktikus szempontból is, hogy a végrehajtó hatóságnak sem szakmai ismeretei, sem erőforrásai nincsenek arra, hogy emberi jogi szempontú vizsgálatot folytasson a másik tagállammal szemben.⁶⁰⁵ Ezt az Emberi Jogok Európai Bírósága (illetve az Európai Unió Bírósága) elég jól végzi. Az Európai Parlament⁶⁰⁶ illetékes bizottságának 2011-es módosító javaslatai⁶⁰⁷ között megjelent egy emberi jogi kifogásokon alapuló megtagadási ok, lényeges azonban, hogy ennek bizonyítékon kell alapulnia,⁶⁰⁸ tehát a főszabály szerint fennálló vélelem megdöntésére alkalmasnak kell lennie.⁶⁰⁹

Ugyan ezt nem mondja ki a tervezet, de elvi élel le kell szögezni: a végrehajtás során nem kerülhetne sor a két eljárási rendhez tartozó jogintézmények (eljárási cselekmények) az ENYH végrehajtása során történő keveredésére, ugyanis az emberi jogi garanciarendszernek megfelelés egy-egy jogintézmény esetén a teljes jogi szövet egészét tekintve is adott lehet, az eljárási rendből kiragadott egyes jogi megoldások – az esetleges ellensúlyok nélkül – nem biztos, hogy megállják a helyüket.⁶¹⁰

Az viszont, hogy az intézkedések végrehajtásának módozataira a végrehajtó állam joga alkalmazandó, gondokat okozhat a bizonyítéknak a kibocsátó tagállamban való elfogadhatóságával kapcsolatban. A tervezet ezért a 8. cikk (2) bekezdése értelmében a kibocsátó hatóság megjelölheti az ENYH-ban, hogy a bizonyíték elfogadhatóságának biztosítása érdekében milyen alaki követelményeknek kell teljesülniük. A végrehajtó hatóság köteles teljesíteni ezeket, amennyiben az nem ellentétes a végrehajtó állam

ismerő államokból érkező ENYH-t is teljesíteni kellene a másik tagállamban élő azonos nemű élettárs vagy házastárs birtokában levő bizonyítási eszköz lefoglalására nézve. Vö: Karsai Krisztina idézi Sanja Glasert – Andreas Motzt – Frank Zimmermann, Karsai (2012b) 28. o.

⁶⁰⁴ Karsai (2012b) 28. o.

⁶⁰⁵ Karsai (2012b) 28. o.

⁶⁰⁶ Az Európai Parlament az Európai Unió társjogalkotó intézménye, melynek tagjai a tagállamokban közvetlenül megválasztott európai parlamenti képviselők. Vö: Blutman (2010) 100-102. o. és <http://www.europarl.europa.eu/portal/hu>.

⁶⁰⁷ Feljegyzés (2010); vö: Karsai (2012b) 28. o..

⁶⁰⁸ Lásd Draft report, Amendment 40 "there is clear and objective evidence of an infringement of a fundamental right as laid down in the Charter of Fundamental Rights or in the European Convention on Human Rights or where executing a measure would clearly contradict the fundamental national constitutional principles with regard to criminal proceedings".

⁶⁰⁹ Karsai (2012b) 29. o.

⁶¹⁰ Lásd "a fully-fledged fundamental rights assessment in every case would not only counteract the idea of mutual recognition, but due to complex and long procedures it might also undermine some of the fundamental rights standards". Opinion of the European Union Agency for Fundamental Rights on the draft Directive regarding the European Investigation Order, 2011. február 14. 11. o.; Vö: Karsai (2012b) 29. o.

alapvető szabályaival. Ez a gyakorlati megoldás hangolja össze az alkalmazandó jogra vonatkozó szabályt azzal az igénnyel, hogy biztosítva legyen a bizonyíték elfogadhatósága.

A 8. cikk (3) bekezdése újdonságot hoz a meglévő uniós eszközökhöz képest. Explicit jogalapot biztosít ahhoz, hogy a kibocsátó állam valamely hatáskörrel rendelkező hatósága jelen legyen az ENYH végrehajtásánál, támogatást nyújtva a végrehajtó hatóságoknak. Ezt a részvételt a meglévő jogi eszközökben semmi nem akadályozza, de a kifejezett említés hiánya és a kötelezettség hiánya hozzájárul ahhoz, hogy ezt a jelenlétet nem kérelmezik vagy biztosítják kellő mértékben. Az ilyenfajta részvétel kulcsfontosságú lehet például a bizonyíték elfogadhatóságának biztosításában, valamint abban, hogy kiegészítő ENYH-t lehessen kiadni egy nyomozási cselekmény végrehajtása közben.⁶¹¹ A 8. cikk (3) bekezdése nem pusztán jogalapot biztosít, hanem kötelezettséget keletkeztet a végrehajtó tagállam számára, hogy fogadja el a kibocsátó állam hatáskörrel rendelkező hatóságának effajta jelenlétét. Ugyanakkor azonban elegendő rugalmasságot is enged azon megkötés révén, hogy e jelenlét visszautasítható, ha ellentétes lenne a végrehajtó állam alapvető jogelveivel. A jelenlét célja az, hogy támogatást nyújtson a végrehajtó hatóságoknak. A tervezet preambulumának (11) bekezdése tisztázza, hogy ez nem jelenti azt, hogy a kibocsátó állam hatóságai bármiféle bűnüldözési hatáskörrel rendelkeznenek a végrehajtó állam területén.

A kibocsátó hatóság kérheti, hogy a kibocsátó állam egy vagy több hatósága részt vegyen az ENYH végrehajtásában, támogatást nyújtva a végrehajtó állam illetékes hatóságainak. A végrehajtó hatóság köteles eleget tenni ennek a kérésnek, feltéve, hogy az ilyen részvétel nem ellentétes alapvető jogelveivel.

A hatékony alkalmazás elősegítése céljából a kibocsátó és a végrehajtó hatóság egyébként bármely megfelelő módon konzultálhat egymással.

6. 12. 5. 2. Eltérő nyomozási cselekmény igénybe vétele ⁶¹²

Az egyik legnagyobb újdonság az EBP képest az, hogy az ENYH nem csupán meghatározott bizonyítékokat – így tárgyak, adatok és dokumentumok⁶¹³ - fed le. Így – a

⁶¹¹ Lásd: tervezet 7. cikk (2) bekezdés.

⁶¹² Tervezet 9. cikk.

kölcsönös elismerés elvének megfelelően – a kibocsátó tagállam hatósága dönti el, hogy a bizonyíték megszerzéséhez milyen nyomozati cselekmény fogantatosítása szükséges.

A tervezet 9. cikke szükséges rugalmasságot biztosít ezen rendelkezés megvalósításához, így a végrehajtó hatóság dönthet úgy, hogy az ENYH-ban meghatározottól eltérő nyomozási cselekményhez folyamodik, ha

(1) az ENYH-ban meghatározott nyomozási cselekmény a végrehajtó állam jogában nem létezik; ebben az esetben az intézkedés végrehajtása egyszerűen nem lehetséges. A kibocsátó hatóságot segíti az is, ha van lehetőség más nyomozási cselekmény alkalmazására, hiszen ezáltal valamennyi eredmény mégis elérheti.

(2) a végrehajtó állam jogában ugyan létezik, de annak alkalmazása olyan bűncselekményekre vagy bűncselekmény-kategóriára korlátozódik, amelyekbe nem tartozik bele az ENYH által érintett bűncselekmény; ez az eset vonatkozik például arra a helyzetre, ha az ENYH-t a gyanúsított távközléseinek lehallgatása céljából adták ki, viszont a végrehajtó államban a távközlési lehallgatás csak meghatározott bűncselekmények esetében alkalmazható, amelyek között nem szerepel az ENYH-ban említett bűncselekmény. Ilyen esetekben értelmetlen lenne a végrehajtó államot az intézkedés végrehajtására kötelezni.

(3) vagy a végrehajtó hatóság által választott nyomozási cselekmény kevésbé kényszerítő eszközök révén ugyanazzal az eredménnyel jár, mint az ENYH-ban foglalt intézkedés. Ez a lehetőség némi rugalmasságot biztosít, amennyiben a kibocsátó hatóság által meghatározott intézkedéstől várt eredmény megvalósul.

Ha a végrehajtó hatóság úgy dönt, hogy él ezzel a lehetőséggel, erről előzőleg tájékoztatnia kell a kibocsátó hatóságot, amely ez alapján dönthet akár az ENYH visszavonásáról is.

⁶¹³ Az európai bizonyításvételre alapított parancs alapján bizonyíték nem szerezhető be kihallgatások lefolytatására, vallomások felvételére, gyanúsítottakat, tanúkat, szakértőket vagy bármely más személyt érintő egyéb típusú meghallgatások kezdeményezése útján. Az emberi testen végzett vizsgálatok lefolytatása vagy emberi testből származó anyagok megszerzésére közvetlenül bármely személy testéből, szintén nem lehetséges. Az úgynevezett real-time bizonyítékok megszerzése szintén tilos, így nem szerezhető be például telefonbeszélgetések lehallgatása, bankszámla műveletek megfigyelése, valamint hírközlési adatok megszerzése céljából sem. Nem bocsátható ki olyan bizonyíték beszerzése érdekében sem, amely további megkereséseket vonna maga után.

A tervezet imént idézett 9. cikk (1) bekezdése a 10. cikk (1) bekezdésének c) pontjával együtt olvasandó, amely lehetővé teszi az ENYH végrehajtásának megtagadását, ha a 9. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó esetekben nem léteznek alternatív nyomozási cselekmények.

Ha a végrehajtó hatóság a 9. cikk (1) bekezdésével összhangban a kibocsátó hatóság által meghatározott nyomozási cselekménytől eltérő intézkedést kíván alkalmazni, fontos annak biztosítása, hogy az nem jár váratlan következményekkel a nyomozásra nézve, nevezetesen a bizonyíték elfogadhatósága vagy az elért eredmények tekintetében. A 9. cikk (2) bekezdése ezért rendelkezik kibocsátó hatóság tájékoztatásának kötelezettségéről, amely hatóságnak lehetősége lesz az ENYH visszavonására. A kibocsátó hatóságnak arra is lehetősége lesz, hogy átfogalmazza az ENYH-t, és például egy harmadik fajta intézkedés alkalmazása mellett döntsön.

A nyomozási cselekmények szabályozási sokszínűsége (és jelenleg a definíció hiánya) a forum shopping⁶¹⁴ lehetőségét rejti magában, ami tágabb kontextusban tisztességes eljárás követelményét sérti.⁶¹⁵ Való igaz, amennyiben valamely országban például lazábbak a tanúkihallgatási szabályok, azaz nagyobb mozgástere van a hatóságoknak (mit kérdezhetnek, mire kötelező a válasz stb.), akkor nyomozati szempontból hatékonyabb lenne a tanút abban az országban kihallgatni. Vagy például Angliában a DNS-minták gyűjtésének nincsenek különösebb speciális feltételei vagy körülményei, így ha valamelyik másik tagállami hatóság tudomást szerezne arról, hogy van angliai DNS-minta az érintett személytől, egyszerűen hozzá is férhetne, még akkor is, ha a saját joga szerint egy csekély jelentőségű ügyben nem vehetne ilyen mintát.⁶¹⁶

A forum shopping lehetősége a kölcsönös elismerés elvének – nem kívánt – mellékhatása, és igyekezni kell a szabályozás szintjén ezt a lehetőséget a lehető legszűkebb keretek közé szorítani: ennek értelmében ne legyen lehetőség ENYH kibocsátására, ha az olyan eltérő nyomozati cselekmény végzésére irányul, amelyet a megkereső állam joga nem;⁶¹⁷ a végrehajtó hatóságnak olyannak kell lennie, amely az összehasonlítható – a végrehajtó állam joga szerinti – nyomozati cselekményt hatáskörileg el tudja végezni. Így az ENYH

⁶¹⁴ A forum shopping kifejezés azt a folyamatot jelöli, amelynek során a nemzetközileg tevékeny bűnözők cselekményeik elkövetésére – valamint már felderített bűncselekmény esetén – büntetés végrehajtására azt az országot választják, ahol a büntető eljárás, illetve a büntetés végrehajtás esélye a legcsekélyebb, illetve ahol a büntetés-végrehajtás szabályai az elítélt számára a legkedvezőbbek. Vö: Ligeti (2004) 18. o.

⁶¹⁵ Karsai (2012b) 29. o.

⁶¹⁶ Karsai Krisztina idézi Jodie Blackstockot, vö: Karsai (2012b) 29. o.

⁶¹⁷ Karsai (2012b) 30. o.

esetleges megtagadása, illetve annak végrehajtása esetén az azzal szembeni jogorvoslat egyszerűen intézhető az abban az országban „megszokott” rendben.⁶¹⁸

A megszerzett bizonyíték vonatkozásában pedig a megkereső államban kell érvényesülnie a jogszerűség vélelmének, azaz vélelmezni kell, hogy az alkalmazott bizonyítási cselekmény a végrehajtó állam jogának – és így az ottani emberi jogi standardoknak – megfelelt, vagy azt, hogy az előírt szabályokat, azaz az idegen jogi előírásokat tényleg betartották.⁶¹⁹

6. 13. Jogorvoslat a jogsegély-teljesítés során

6. 13. 1. Jogorvoslat az elkobzási jogsegély esetén

Az elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat értelmében a tagállamok kötelesek meghozni a szükséges rendelkezéseket annak biztosítására, hogy az érdekelt felek, a jóhiszemű harmadik feleket is beleértve, felfüggesztő hatállyal nem járó jogorvoslattal élhessenek a biztosítási intézkedést elrendelő határozatokkal szemben annak érdekében, hogy jogos érdekeiket megőrizték. A jogorvoslatot a kibocsátó állam vagy a végrehajtó állam bírósága előtt az egyes államok nemzeti jogával összhangban kell kezdeményezni.⁶²⁰

A biztosítási intézkedést elrendelő határozat kibocsátását megalapozó okokat csak a kibocsátó államban benyújtott kereset útján lehet megtámadni.⁶²¹

Amennyiben a kereset benyújtására a végrehajtó államban kerül sor, erről és a kereset indoklásáról tájékoztatni kell a kibocsátó állam igazságügyi hatóságát annak érdekében, hogy előterjeszthesse az általa szükségesnek ítélt érveket. Az eljárás eredményéről szintén tájékoztatni kell a kibocsátó államot.⁶²²

A tagállamok továbbá kötelesek megtenni a szükséges intézkedéseket az említett jogorvoslati jog gyakorlásának biztosítása érdekében, különösen az érdekelt felek megfelelő tájékoztatása útján, továbbá gondoskodnak arról, hogy a jogorvoslatra vonatkozó határidőket olyan módon alkalmazzák, amely biztosítja a hatékony jogorvoslat lehetőségét az érdekelt felek részére.⁶²³

⁶¹⁸ Karsai (2012b) 30. o.

⁶¹⁹ Karsai (2012b) 30. o.

⁶²⁰ Kerethatározat 11. cikk (1) bekezdés.

⁶²¹ Kerethatározat 11. cikk (2) bekezdés.

⁶²² Kerethatározat 11. cikk (3) bekezdés.

⁶²³ Kerethatározat 11. cikk (4) bekezdés.

Amennyiben azonban a végrehajtó állam nemzeti joga alapján felelős az eljárás bármely résztvevőjének a biztosítási intézkedést elrendelő határozat végrehajtásával okozott kárért, a kibocsátó állam megtéríti a végrehajtó államnak a kifizetett kártérítés összegét, kivéve, ha és amennyiben a károkozás részben vagy egészben kizárólag a végrehajtó állam magatartásának tudható be.⁶²⁴

6. 13. 2. Az EBP

A tagállamok - az elkobzási jogsegélyhez hasonlóan⁶²⁵ – kötelesek meghozni a szükséges intézkedéseket annak biztosítása érdekében, hogy bármely érdekelt fél, a jóhiszemű harmadik feleket is beleértve, törvényes érdekei megőrzése érdekében jogorvoslattal élhessen az EBP elismerése és végrehajtása ellen.⁶²⁶ A keresetet a végrehajtó tagállam jogával összhangban, annak bíróságához kell benyújtani.⁶²⁷

Az EBP kibocsátásának érdemi indokait kizárólag a kibocsátó állam bíróságának benyújtott keresetben lehet megtámadni. A kibocsátó állam ugyanazon jogorvoslati lehetőségek alkalmazását köteles biztosítani, mint amelyek hasonló hazai esetben rendelkezésre állnak.⁶²⁸

Amennyiben a kereset benyújtására a végrehajtó államban kerül sor, erről és a kereset indoklásáról tájékoztatni kell a kibocsátó állam igazságügyi hatóságát annak érdekében, hogy az előterjeszthesse az általa szükségesnek ítélt érveket. Az eljárás eredményéről szintén tájékoztatni kell a kibocsátó állam igazságügyi hatóságát.⁶²⁹

A végrehajtó állam a jogorvoslat végeredményéig azonban felfüggesztheti a tárgyak, dokumentumok vagy adatok átadását.⁶³⁰

6. 13. 3. Az ENYH

Az ENYH-ról szóló tervezet a fentiekhez képest viszonylag szűkszavúan, bár lényegtörően úgy fogalmaz, hogy az ENYH teljesítése kapcsán az érintett feleknek jogorvoslati lehetőséggel kell rendelkezniük a nemzeti joggal összhangban. Az ENYH kibocsátásának

⁶²⁴ Kerethatározat 12. cikk (1)- (2) bekezdések.

⁶²⁵ Vö: elkobzási jogsegélyről szóló kerethatározat 11. cikk.

⁶²⁶ EBP-kerethatározat 18. cikk (1) bekezdés.

⁶²⁷ EBP-kerethatározat 18. cikk (1) bekezdés utolsó mondat.

⁶²⁸ EBP-kerethatározat 18. cikk (2) bekezdés.

⁶²⁹ EBP-kerethatározat 18. cikk (4) bekezdés.

⁶³⁰ EBP-kerethatározat 18. cikk (6) bekezdés.

érdemi indokait csak a kibocsátó állam valamely bíróságánál benyújtott kereset útján lehet megtámadni.⁶³¹

6. 14. Az emberi jogok védelme

6. 14. 1. Bevezetés

Az emberi jogok és azok védelmi rendszerének fejlődése révén a bűnüldözés legújabbkori nagy kérdése Európában az, hogy a magas fokú biztonságot és bűnüldözési hatékonyságot hogyan lehet az egyéni jogok csorbítása vagy indokolatlan korlátozása nélkül megteremteni, legyen szó akár a hazai büntetőeljárásról, akár a bűnüldözés nemzetközi vetületéről. Ma már nem kérdéses, hogy az európai jogsegély-ügyek nem vonhatóak el az Európai Emberi Jogi Egyezmény hatálya alól.⁶³² Emellett az is kétségtelen, hogy a kölcsönös elismerés elve a tagállamok közötti bizalom magas szintjén kell, hogy nyugodjék. E bizalom előmozdítása érdekében az uniós jogszabályoknak fontos biztosítékokat kell tartalmazniuk az alapvető emberi jogok védelme érdekében, így a tagállamoknak tiszteletben kell tartaniuk és figyelembe kell venniük az EUSz. 6. cikkében és az Európai Unió Alapjogi Chartájában, nevezetesen annak VI. címében elismert alapvető jogokat és alapelveket. Így a jogszabályok egyetlen rendelkezése sem értelmezhető úgy, mint amely megtiltja a bizonyíték beszerzésének/átadásának, avagy összességében a bizonyításfelvétel, a jogsegélykérelem végrehajtásának megtagadását, ha objektív tények alapján okkal feltételezhető, hogy annak kibocsátására az érintett személy ellen neme, faji vagy etnikai származása, vallása, szexuális irányultsága, nemzetisége, anyanyelve vagy politikai véleménye miatti bűnvádi eljárás vagy e személy ilyen alapon történő megbüntetése céljából került sor, avagy, hogy az érintett személy helyzetére az említett okok bármelyike befolyással lehet.

Mindezek ellenére egy másfajta tendencia is megfigyelhető az utóbbi időben a legmodernebb jogsegélyfajták körében,⁶³³ melyek mindinkább az egyén magánszférájába történő komoly beavatkozást jelentenek⁶³⁴; ezért az emberi jogok védelme, az ehhez

⁶³¹ Tervezet 13. cikk.

⁶³² Karsai (2005) 19-20. o.

⁶³³ Például: telefonlehallgatások, videokonferencia, elektronikus levelezés ellenőrzése stb.

⁶³⁴ Karsai (2005) 20. o.

kapcsolódó garanciák vizsgálata is elengedhetetlen a határokon átnyúló bizonyításfelvétel körében.

6. 14. 2. A strasbourgi egyezmény, az SVE és a 2000-es egyezmény

Az emberi jogok védelme tekintetében az egyezmények talán legsarkalatosabb pontja az időtényező, miszerint – amint azt már fentebb említettem – az államok nincsenek semmiféle határidőhöz kötve a jogsegélykérelmek teljesítése vonatkozásában. Amennyiben ez a teljesítés, és ennek következtében a hazai, a megkereső állambeli büntetőeljárás elhúzódásához vezet, az nem csak kizárólag a büntetőeljárás sikerét látszik megghiúsítani, hanem a terhelt vagy akár a sértett jogainak csorbulásához is vezethet. Az eljárások ésszerű időn belül történő befejezése nem pusztán praktikussági szempont, hanem – amint már korábban említettem - az Európai Emberi Jogi Egyezményben is megfogalmazott alapvető emberi jog.

A locus regit actum elvének érvényesítése is járhat az eljárás résztvevői alapvető emberi jogainak sérelmével, azonban ez inkább a kontinentális és az angolszász jogrendszerek közti különbségekből fakadhat, amint erre M. NYITRAI PÉTER példája kiválóan rávilágít;⁶³⁵ míg a magyar Be. alapján a tanú – főszabály szerint - kötelezhető a vallomástételre,⁶³⁶ addig az angolszász eljárásokban a tanú erre nem feltétlenül kötelezhető, sőt a vallomások jegyzőkönyvben történő rögzítése sem feltétele annak bizonyítékként történő felhasználhatósága érdekében.

LIGETI KATALIN is rámutat,⁶³⁷ hogy ezen felül a locus regit actum elv érvényre juttatásával problémát okozhat az így nyert bizonyíték felhasználása a megkereső államban folytatott eljárásban, hiszen előfordulhat, a megkeresett államnak a bizonyítékokra vonatkozó szabályai nem felelnek meg a megkereső állam vonatkozó előírásainak. A házkutatás⁶³⁸ foganatosítása ún. „védett intézményekben” kifejezetten jól demonstrálja a problémát, így tehát ha közjegyzői, ügyvédi irodában vagy egészségügyi intézményben kerül sor a – jogsegély keretében történő – házkutatásra – és lefoglalásra –, amely a közjegyzői, ügyvédi tevékenységgel összefüggő hivatásbeli titkot, avagy egészségügyi adatot tartalmazó irat

⁶³⁵ M. Nyitrai (2005a) 224. o.

⁶³⁶ Lásd: Be. 79. § (2) bekezdés, 93-94. §.

⁶³⁷ Ligeti (2004) 103. o.

⁶³⁸ Be. 149. §.

megtalálására irányul, a magyar Be. 149. § (6)-(8) bekezdései értelmében ennek elrendelésére a vádirat benyújtásáig kizárólag a nyomozási bíró jogosult, és a házkutatásnál kötelező az ügyész jelenléte. A problémát az fogja jelenteni, ha a megkeresett állam belső joga nem ismer ilyen szabályt, és a példánál maradva, az ügyész nincs jelen a házkutatásnál, lefoglalásnál. Így a házkutatás révén szerzett bizonyíték felhasználhatósága aggályos lehet a megkereső állambeli büntetőeljárásban, tehát a megoldás a forum regit actum elv, és az, hogy a végrehajtó hatóság idegen jogot alkalmazzon. Így például a tervezet 8. cikk (2) bekezdése értelmében a kibocsátó hatóság megjelölheti az ENYH-ban, hogy a bizonyíték elfogadhatóságának biztosítása érdekében milyen alaki követelményeknek kell teljesülniük. A végrehajtó hatóság pedig köteles teljesíteni ezeket, amennyiben az nem ellentétes a végrehajtó állam alapvető szabályaival.

6. 14. 3. Az EBP és az emberi jogok

Kölcsönös elismerés elve a tagállamok közötti bizalom magas szintjén nyugszik. E bizalom előmozdítása érdekében az EBP-kerethatározatnak fontos biztosítékokat kell tartalmaznia az alapvető emberi jogok védelme érdekében. Tennie kell ezt azért is, mert a többi kerethatározattól, illetve multilaterális és európai uniós egyezményektől eltérően sem a bevezető rész, sem pedig a kerethatározat többi része nem tartalmaz emberi jogi fenntartást. Az emberi jogi fenntartás lényege, hogy megtagadható az EBP végrehajtása, ha indokolt feltételezni, hogy az különféle diszkriminációval összefüggő⁶³⁹ vádemelést vagy megbüntetést szolgál.⁶⁴⁰

Az EBP-kerethatározat ezen megoldása azonban szakmai vitákat⁶⁴¹ váltott ki, mivel egyes álláspontok szerint nem lehet figyelmen kívül hagyni azt, hogy az Európai Emberi Jogi Egyezmény – amelynek ugyebár minden Európai Unió állam tagja⁶⁴² – bizonyos mozgástérrel – LIGETI KATALIN szóhasználatában „értékelési sávval”⁶⁴³ ruházza fel a tagállamokat az EEJE alkalmazása során. Az egyes tagállamok anyagi és eljárásjogi

⁶³⁹ Legyen az akár nemi, faji, vallási, etnikai, nemzeti, nyelvi, politikai véleményen vagy szexuális orientáción alapuló megkülönböztetés.

⁶⁴⁰ Ligeti (2005) 144-145. o.

⁶⁴¹ Ligeti Katalin idézi a „The European Evidence Warrant and Transnational Judicial Inquiries in the EU” című, Utrechtben, 2004. november 25. és 26. napján rendezett konferencián elhangzott véleményeket. Vö: Ligeti (2005) 144. o.

⁶⁴² Az EUSz. 6. cikk (2) bekezdése szerint az Unió csatlakozik az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezményhez. Továbbá lásd még: Blutman (2010) 483-484. o.

⁶⁴³ Ligeti (2005) 145. o.

törvényei a magas szintű bűnügyi együttműködés ellenére is számos eltérést mutatnak, így elképzelhető, hogy éppen erre az értékelési sávra tekintettel, míg az egyes tagállam büntetőeljárásai szabályai nem sértik az Európai Emberi Jogi Egyezményt, addig a másik tagállamban – ugyanazok a szabályok – alapvető garanciális kérdéseket vetnének fel.

Emellett úgy vélem, hogy a teljesítési határidők meghatározása révén a jogsegélyforgalom és ezáltal a büntetőeljárások ésszerű időn belül történő befejezése terén igen kedvező változás várható.

6. 14. 4. AZ ENYH és az emberi jogok kapcsolata

Az irányelv-tervezet tiszteletben tartja és figyelembe veszi az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkében és az Európai Unió Alapjogi Chartájában, nevezetesen annak VI. címében elismert alapvető jogokat és alapelveket. Így a tervezet egyetlen rendelkezése sem értelmezhető úgy, mint amely megtiltja az ENYH végrehajtásának megtagadását, ha objektív tények alapján okkal feltételezhető, hogy az ENYH kibocsátására az érintett személy ellen neme, faji vagy etnikai származása, vallása, szexuális irányultsága, nemzetisége, anyanyelve vagy politikai véleménye miatti bűnvádi eljárás vagy e személy ilyen alapon történő megbüntetése céljából került sor, vagy hogy az érintett személy helyzetére az említett okok bármelyike befolyással lehet.

Egyébként ennek megfelel a tervezet azon rendelkezése, mely szerint ENYH-t csak bíró, bíróság, nyomozási bíró vagy ügyész bocsáthat ki. Itt kell megjegyezni, hogy a tervezet nem rendelkezik arról a nagyon is életszerű helyzetről, ha a gyanúsított, illetve védője indítványozza valamely bizonyíték beszerzését. Ezt a kérdést tehát vagy a nemzeti büntetőeljárás jogoknak kell szabályozni – így például a magyar Be. alapján határozatot kell hozni a bizonyítási indítvány elutasításáról, mely határozat ellen jogorvoslatnak van helye -, vagy pedig az irányelv esetleges végleges variációjának kell megnyugtatóan rendeznie.

Összességében nézve azonban az emberi jogok tiszteletben tartása vonatkozásában a tervezet nem elég precíz. Így a ne bis in idem és a kettős inkrimináció követelmények elhagyása is erős vitaalapot képezhet a tagállamok között.

7. JOGESETEK A NEMZETKÖZI BŰNÜGYI EGYÜTTMŰKÖDÉS KÖRÉBŐL

7. 1. Az adatfelvétel és az elemzés módszere

7. 1. 1. Az eljáró hatóságok és a vizsgált időszak

Ezen fejezet megírásához tanulmányoztam a Budapesti V. és XIII. kerületi Ügyészség⁶⁴⁴ és a Csongrád Megyei Főügyészség⁶⁴⁵ jogsegélyforgalmát – tehát mind a fő- és a kerületi ügyészség által külföldi államok, hatóságok felé megküldött, mind pedig a fő- és a kerületi ügyészség által külföldi államoktól, hatóságoktól fogadott jogsegélyeket - 2010. június 01. és 2012. május 30. napja közötti időtartamban. Ezen időszak alatt egyébként a kerületi ügyészségen összesen 38, a főügyészségen pedig 35 ilyen, jogsegéllyel kapcsolatos ügy volt.

Választásom azért esett ezen kerületi ügyészségekre, mert illetékességi területe igen sokszínű ügyeloszlást eredményez: az V. kerület⁶⁴⁶ belvárosi, nagyvilági szerepe miatt tipikusan a „fehér galléros” bűnözés színtere, azonban számos rendezvény, felvonulás miatt sokszor a Magyarországra látogató külföldi sértettek avagy terheltek lesznek szereplői a büntetőeljárásoknak. A XIII. kerület⁶⁴⁷ mint Budapest egyik legnagyobb kerülete szociálisan sokszínű, így gyakran erőszakos bűncselekmények színtere; azonban a Központi Okmányiroda és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Közép-magyarországi Regionális Igazgatóságának székhelye miatt a közbizalom elleni⁶⁴⁸ és a pénzügyi bűncselekmények⁶⁴⁹ is nagy számban köthetőek ehhez a kerülethez.

A Csongrád Megyei Főügyészség jogsegélyforgalmát pedig azért tettem vizsgálatom tárgyává, mert egyrészt a főügyészség illetékességi területe speciális abban a tekintetben, hogy három ország találkozási pontja, hiszen Szerbiába és Romániába is határátkelő van a megyében.⁶⁵⁰ Továbbá a főügyészség hatáskörébe⁶⁵¹ tartozó – tehát a kerületi ügyészségétől eltérő – bűncselekmények is közrejátszottak a választásomban.

⁶⁴⁴ <http://www.mklu.hu/repository/mkudok3670.pdf> (2013. 06. 07-i letöltés).

⁶⁴⁵ <http://www.mklu.hu/repository/mkudok3670.pdf> (2013. 09. 16-i letöltés).

⁶⁴⁶ <http://www.belvaros-lipotvaros.hu/> (2013. 06. 07-i letöltés).

⁶⁴⁷ <http://www.budapest13.hu/> (2013. 06. 07-i letöltés).

⁶⁴⁸ Lásd: „régí” Btk. XVI. Fejezet III. cím, „új” Btk. XXXIII. Fejezet.

⁶⁴⁹ Lásd: „régí” Btk. XVII. Fejezet III. cím, „új” Btk. XXXIX. Fejezet [a költségvetést károsító bűncselekmények].

⁶⁵⁰ <http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo> (2013. 09. 16-i letöltés).

A vizsgált időintervallumot illetően olyan időszávot igyekeztem választani, mely egyrészt az EBP implementálási határideje előtti, másrészt ezen időpont utáni is. Ennek oka az, hogy szándékomban állt megvizsgálni azt, hogy 2011. január 19. napja után a kerületi ügyészség és a főügyészség jogsegélygyakorlatában előfordult-e olyan eset, melyben ki lehetett volna bocsátani az EBP-t – és ha igen, akkor a tagállami implementációk hiányában milyen eszközt vettek igénybe az ügyészek. A 2011. január 19-i dátumnak azért van jelentősége, mert az EBP-kerethatározat értelmében⁶⁵² a tagállamoknak ezen időpontig kellett – volna – átültetniük belső jogukba az EBP-t.

7. 1. 2. Az elemzés szempontjai

Az egyes ügyeket, jogsegélyeket a 6. 2. számú fejezetében tárgyalt szempontrendszer elemeit alapul véve vizsgáltam. Így tehát minden jogsegélynél megnéztem az alábbi szempontokat:

- A jogsegélyt kibocsátó állam
- A jogsegély címzett állama
- A hivatkozási alap megjelölése
- A jogsegély továbbításának módja
- A jogsegély érkeztetésének és kibocsátásnak időpontja, valamint a jogsegély teljesítési ideje
- A jogsegély kibocsátásának alapjául szolgáló bűncselekmények
- A jogsegély tárgya
- A jogsegély nyelve, fordítási nehézségek
- A jogsegély teljesítésének megtagadása
- A beszerzett bizonyíték sorsa.

7. 2. A megkereső hatóság állama

7. 2. 1. A kerületi ügyészséghez továbbított jogsegélyek

A kerületi ügyészségre főként a szomszédos államokból, így Szlovákiából és Romániából több megkeresés is érkezett. Azonban a vizsgált időszakban 7 jogsegély is érkezett

⁶⁵¹ Vö: Be. 15. § (1) a)- x) pontok és Be. 30. § (1) bekezdés.

⁶⁵² Lásd: EBP-kerethatározat 23. cikk (1) bekezdés.

Németországból, továbbá egy-egy Lengyelországból, Csehországból és Franciaországból. Az országok földrajzi közelségét tekintve egyáltalán nem tartom meglepőnek, hogy főként a szomszédos államok fordultak a kerületi ügyészséghez a jogsegélyért. Minden állam az Európai Unió tagja, Európán kívüli államból nem érkezett jogsegély a kerületi ügyészségre.

7. 2. 2. A főügyészséghez beérkezett jogsegélyek

A főügyészségre továbbított jogsegélyek közül is számos a szomszédos országokból érkezett, azonban – a határátkelő közelsége ellenére, a vizsgált időszakban – Szerbiából nem érkezett jogsegély – és a főügyészség sem bocsátott ki jogsegélyt a szerb igazságügyi hatóságok részére. A kerületi ügyészség ügyforgalmához hasonlóan több jogsegély érkezett Németországból, Szlovákiából, Romániából, Lengyelországból, Csehországból, ezen felül Bulgáriából, Hollandiából és Luxemburgból. Európán kívüli államból ugyancsak nem érkezett jogsegély, valamint kizárólag Svájcban mint nem EU-tagállamból érkezett még jogsegély a főügyészségre.

MELYIK ÁLLAMBÓL ÉRKEZETT A JOGSEGÉLY AZ ÜGYÉSZSÉGRE?	HÁNY DARAB?	EU-TAGÁLLAM-E?
Szlovákia	6	<i>Igen</i>
Románia	10	<i>Igen</i>
Lengyelország	3	<i>Igen</i>
Németország	11	<i>Igen</i>
Csehország	2	<i>Igen</i>
Franciaország	1	<i>Igen</i>
Hollandia	4	<i>Igen</i>
Luxemburg	1	<i>Igen</i>
Szlovénia	1	<i>Igen</i>
Bulgária	1	<i>Igen</i>
Ausztria	8	<i>Igen</i>
Svájc	1	Nem

9. táblázat: Összefoglaló táblázat - A MEGKERESŐ HATÓSÁG ÁLLAMA.

7. 3. A magyar megkeresés címzett állama

7. 3. 1. A kerületi ügyészség jogsegélyei

Itt is érvényesül a fentebb említett eloszlás, és főként a környező államokba küldött a kerületi ügyészség jogsegélykérelmeket, így Romániába, Szlovákiába és Ausztriába, a nem EU-tagállam Szerbiába, Horvátországba⁶⁵³ és Ukrajnába. Ezen kívül Németországba, Hollandiába, Luxemburgba, Írországra, az Egyesült Királyságra és a nem EU-tag Norvégiába és Izraelbe továbbítottak jogsegélyt. Izrael kivételével Európán kívüli államhoz nem intézett a kerületi ügyészség jogsegélyt.

7. 3. 2. A főügyészség által kibocsátott jogsegélyek

A vizsgált időszakban a főügyészség mindössze a román és a német igazságügyi hatóságok felé bocsátott ki egy-egy jogsegélyt.

MELYIK ÁLLAMBA/TAGÁLLAMBA KÜLDTE A JOGSEGÉLYT AZ ÜGYÉSZSÉG?	HÁNY DARAB?	EU-TAGÁLLAM-E?
Románia	5	Igen
Szlovákia	4	Igen
Egyesült Királyság	2	Igen
Luxemburg	1	Igen
Németország	3	Igen
Ausztria	1	Igen
Írország	1	Igen
Hollandia	1	Igen
Szerbia	2	Nem
Ukrajna	2	Nem
Izrael	1	Nem
Horvátország	1	Nem ⁶⁵⁴
Norvégia	1	Nem

10. táblázat: Összefoglaló táblázat - A MAGYAR MEGKERESÉS CÍMZETT ÁLLAMA.

⁶⁵³ A vizsgált időszakban Horvátország még nem volt tagja az Európai Uniónak. Vö: http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/croatia/index_hu.htm (2013. 09.20-i letöltés).

⁶⁵⁴ A jogsegély megküldésekor Horvátország még nem volt az Európai Unió tagállama. Vö: http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/croatia/index_hu.htm (2013. 09.20-i letöltés).

7. 4. A hivatkozási alap megjelölése

7. 4. 1. A kerületi ügyészség ügyei

A kerületi ügyészség a jogsegélyeknél a strasbourgi és a 2000-es egyezményekre hivatkozott, az SVE-re alapítva nem küldtek jogsegélyt. Azonban a Norvégiába irányuló jogsegélynél erre lehetőség lett volna,⁶⁵⁵ ennek ellenére a kerületi ügyészség a strasbourgi egyezményre hivatkozott és a Legfőbb Ügyészségen keresztül továbbították a jogsegélyt Norvégia központi hatóságához.

A Luxemburgba irányuló jogsegélynél - mely 2010. június 28. napján kelt - a kerületi ügyészség a 2000-es egyezményre hivatkozott, és ez alapján közvetlenül küldte azt meg a luxemburgi igazságügyi hatóságnak, annak ellenére, hogy Luxemburgban ezidőtájt még nem lépett hatályba az egyezmény – erre csak 2011. március 06. napján került sor.⁶⁵⁶ A luxemburgi hatóságok eme hiba ellenére fogadták a közvetlenül megküldött jogsegélyt, nem tagadták meg annak teljesítését, hanem ugyancsak közvetlenül továbbították a kerületi ügyészségre a már végrehajtott jogsegélykérelmet – azonban erre már az egyezmény luxemburgi hatálybalépését követően került sor.

Továbbá, egy Romániába irányuló, közvetlenül továbbított jogsegélykérelem esetén a kerületi ügyészség kizárólag a strasbourgi egyezményre hivatkozott, kihagyva így a 2000-es egyezményt. A román hatóságok – az ügy vizsgálatakor már közel egy év telt el a jogsegély elküldése óta – minden bizonnyal a hiányos hivatkozási alap ellenére fogadták a jogsegélyt, azonban annak teljesítésére – mely egyébként egy jelentős értékre elkövetett sikkasztás büntette⁶⁵⁷ miatt indult ügyben, egy személygépkocsi lefoglalására irányult -, addig az időpontig nem került sor.

Úgyszintén a kerületi ügyészség által fogadott jogsegélyeknél is az imént említett két egyezményre hivatkoztak a megkereső államok.

⁶⁵⁵ Az SVE az Európai Unió 28 tagja mellett; az EGT-tag *Norvégiát*, Izlandot és Liechtensteint, valamint Svájcot foglalja magában. Tekintettel arra, hogy az SVE alapján közvetlen jogsegély előterjesztésére van lehetőség, a gyorsabb ügyintézés érdekében álláspontom szerint célszerűbb lett volna a kerületi ügyészségnek az SVE-re hivatkozni, és az alapján kibocsátani a jogsegélyt.

⁶⁵⁶ Vö: <http://www.consilium.europa.eu/policies/agreements/search-the-agreements-database?lang=en&command=details&id=297&lang=en&aid=2000023&doclang=en> (2013. 06. 06-i letöltés).

⁶⁵⁷ Btk. 317. §.

7. 4. 2. A főügyészségi jogsegélyek

A kerületi ügyészség gyakorlatához hasonlóan a főügyészségi jogsegélyek hivatkozási alapja a jogsegélyeknél a strasbourgi és a 2000-es egyezmény voltak, azonban ezek mellett az SVE-re alapítva is kibocsátottak jogsegélyt. A szlovák hatóságok ezen egyezményeken kívül hivatkoztak a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Magyar Népköztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családi jogi, munkajogi és büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról szóló 1989. március 28-án Pozsonyban aláírt szerződésre,⁶⁵⁸ a holland és a román jogsegélyek egy részében az ún. Brüsszel I.⁶⁵⁹ -re hivatkoztak, valamint az egyik román jogsegélyben a román hatóságok a Magyar Népköztársaság és a Román Népköztársaság között a polgári, családjogi és bűnügyi jogsegély tárgyában Bukarestben 1958. évi október hó 7. napján aláírt szerződésre⁶⁶⁰ alapozták a kérelmet.⁶⁶¹

Továbbá, a német trieri, magdeburgi és darmstadti ügyészségekről érkezett jogsegélyek nem jelöltek meg semmilyen jogszabályt, amelyre alapozva kibocsátották a jogsegélyt. Ennek ellenére a főügyészség nem tagadta meg a jogsegély teljesítését.

A Luxemburgból érkezett jogsegélynél - mely 2011. november 21. napján kelt – a luxemburgi hatóságok a strasbourgi egyezményre és az SVE-re hivatkoztak, annak ellenére, hogy a jogsegély kibocsátásának időpontjában már a 2000-es egyezmény hatályba lépett Luxemburgban.⁶⁶²

⁶⁵⁸ Vö: 1991. évi LXI. törvény.

⁶⁵⁹ A Tanács 44/2001/EK rendelete (2000. december 22.) a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, vö: HL L 12., 2001.1.16.

⁶⁶⁰ Vö: 1959. évi 19. tvr.

⁶⁶¹ A rendelet az 1968. évi Brüsszeli Egyezmény helyébe lépett, amelyet az EU-tagállamok között a rendelet hatálybalépése előtt alkalmaztak. Tekintettel arra, hogy a rendelet azokat a szabályokat fekteti le, amelyek a bíróságok joghatóságára vonatkoznak a polgári és kereskedelmi ügyekben, az erre történő hivatkozás bűnügyi jogsegély keretében nem helyénvaló.

⁶⁶² Vö: <http://www.consilium.europa.eu/policies/agreements/search-the-agreements-database?lang=en&command=details&id=297&lang=en&aid=2000023&doclang=en> (2013. 06. 06-i letöltés).

7. 5. A jogsegély továbbításának módja

7. 5. 1. A kerületi ügyészség jogsegélyei esetében

A jogsegélyek továbbítása a kerületi ügyészség ügyeiben, a strasbourgi egyezményen alapuló jogsegélyeknél helyesen a központi főhatóságokon keresztül történt; a 2000-es egyezményen alapuló kérelmeknél pedig közvetlen volt a kapcsolatfelvétel a helyi hatóságok között – mind a jogsegély megküldésénél, mind pedig a teljesített jogsegély visszaküldésénél. Mindössze három kivételt találtam, ezek egyike a fentebb említett luxemburgi és román ügyek, továbbá egy esetben egy Romániába irányuló jogsegélyt a kerületi ügyészség a Legfőbb Ügyészség igénybe vételével, diplomáciai úton továbbított, azonban a román hatóságok a választ már közvetlenül a kerületi ügyészségnek továbbították.

7. 5. 2. A jogsegélyek továbbítása a főügyészség ügyeiben

A főügyészségi jogsegélyek esetében lengyel, román és szlovák jogsegélyek is pusztán a strasbourgi egyezményre hivatkoztak,⁶⁶³ ennek ellenére nem diplomáciai úton, a központi főhatóságon keresztül küldték meg a jogsegélykérelmet, hanem azt közvetlenül a főügyészségnek kézbesítették.⁶⁶⁴

7. 6. A jogsegély érkeztetésének és kibocsátásnak időpontja, valamint a jogsegély teljesítési ideje

Bár ezt a szempontot minden egyes jogsegélynél megvizsgáltam, azonban ennek esetenkénti részletezésétől eltérnék, és a jogsegélyek tárgyánál térnék ki arra, hogy mennyi időbe telt az egyes megkeresések teljesítése.

⁶⁶³ Annak ellenére, hogy ezen tagállamok részesei mind az SVE-nek, mind pedig a 2000-es egyezménynek. Vö: <http://www.consilium.europa.eu/policies/agreements/search-the-agreements-database?lang=en&command=details&id=297&lang=en&aid=2000023&doclang=en> (2013. 06. 06-i letöltés).

⁶⁶⁴ Vö: strasbourgi egyezmény 15. cikk.

7. 7. A jogsegély kibocsátásának alapjául szolgáló bűncselekmények

7. 7. 1. A kerületi ügyészség ügyei

A kerületi ügyészségi jogsegélyek legtöbbje – a „rég” Btk. szerinti – Btk. 274. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző és aszerint minősülő közokirat-hamisítás büntette miatt indult büntetőeljárásban került kibocsátásra. Érdekes, hogy ezek főként fiktív cégátruházás vagy cégalapítás miatti intellektuális közokirat-hamisítások⁶⁶⁵ voltak.

Továbbá, hét esetben a Btk. 300/C. §-a szerinti számítástechnikai rendszer és adatok elleni bűncselekmény volt az eljárás alapja.⁶⁶⁶ Ezen kívül több ügyben adócsalás („rég” Btk. 310. §), csalás („rég” Btk. 318. §), számvitel rendje megsértésének a felszámolási eljárás során elkövetett vétsége [„rég” Btk. 289. § (3) bekezdés; az egyes büntető vonatkozású törvények módosításáról szóló - 2012. január 01. napjától hatályos – 2011. évi CL. törvény 17. §-a szerint a „rég” Btk. 298. § (3) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő számvitel rendje megsértésének a felszámolási eljárás során elkövetett vétsége már nem bűncselekmény] voltak az alapeljárás tárgya, illetve egy-egy esetben zsarolás büntette („rég” Btk. 323. §), garázdaság vétsége („rég” Btk. 271. §), súlyos testi sértés büntette („rég” Btk. 170. § (2) bekezdés), tartás elmulasztásának vétsége („rég” Btk. 196. §), lopás vétsége („rég” Btk. 316. §), készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés („rég” Btk. 313/C. §), orgazdaság („rég” Btk. 317. §), gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása („rég” Btk. 299. §), sikkasztás („rég” Btk. 317. §), és szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése („rég” Btk. 329/A. §).

7. 7. 2. A főügyészségi jogsegélyek

A főügyészség ügyforgalmában fellehető jogsegélyek alapját emberkereskedelem („rég” Btk. 175/B. §), embercsempészés („rég” Btk. 218. §), adócsalás, csalás, lopás, rágalmozás

⁶⁶⁵ Az ún. intellektuális közokirat-hamisítás csak a bizonyító közokiratokkal, illetve a közokirat bizonyító tartalmával kapcsolatban valósul meg, melynek jellemzője, hogy az elkövető közreműködésével a bennük foglalt tényeket alakilag és tartalmilag is közhitelességgel bizonyítják. Vö: „rég” Btk. 274. § (1) bekezdés c) pont, „új” Btk. 342. § (1) bekezdés c) pont, 5/2000. BJE, Vida (2005) 542. o., Belovics (2011) 432. o.

⁶⁶⁶ Figyelemmel arra, hogy a vizsgált ügyek és az alapjául szolgáló bűncselekmények elkövetési ideje az „új” Btk. hatálybalépése előtti, ezért a különös részi tényállások jogszabályhelyének megjelölésekor kizárólag a „rég” Btk-ra hivatkozok. Vö: „új” Btk. 463. § és 464. § a- b) pontok, melyek értelmében az „új” Btk. 2013. július 01. napján lépett hatályba, és ezzel egyidejűleg a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról szóló 1979. évi 5. törvényerejű rendelet hatályát veszítette.

(„régí” Btk. 179. §), közúti baleset gondatlan okozása („régí” Btk. 187. §), sikkasztás, csempészet („régí” Btk. 312. §), visszaélés jövedékkel („régí” Btk. 311, §), halálos közúti baleset gondatlan okozása [„régí” Btk. 187. § (1) bekezdés (2) bekezdés b) pont] és egyedi azonosító jel meghamisítása („régí” Btk. 274/A. §) képezték.

A főügyészség egyes ügyeinél azonban az eredeti, a külföldi hatóság jogsegélykérelme már nem állt rendelkezésre, ugyanis azt a főügyészség a teljesített jogsegély irataival együtt visszaküldte a megkereső hatóságnak, ezért azt nem tudtam megállapítani, hogy milyen bűncselekmény miatt bocsátották ki a jogsegélyt, így az iratok között mindössze az volt fellelhető, hogy a főügyészség a jogsegélykérelem beérkezését követően 2-2 hónapon belül teljesítette a kérelmet. Erre tekintettel azonban ezen ügyeket nem tudtam megjeleníteni azon táblázatokban, melyek bűncselekményre, a jogsegélyben feltüntetett kérelemre, és annak teljesítési határidejére vonatkoznak.

A BŰNCSELEKMÉNY MEGNEVEZÉSE	HÁNY DARAB?
Közokirat-hamisítás büntette	7
Számítástechnikai rendszer és adatok elleni bűncselekmény	7
Csalás	12
Adócsalás	14
Számvitel rendje megsértésének a felszámolási eljárás során elkövetett vétsége	3
Zsarolás büntette	1
Garázdaság vétsége	1
Súlyos testi sértés büntette	1
Tartás elmulasztásának vétsége	1
Készpénz-helyettesítő fizetési eszközzel visszaélés	1
Lopás	4
Orgazdaság	1
Gazdasági adatszolgáltatási kötelezettség elmulasztása	1
Sikkasztás	2
Szerzői vagy szerzői joghoz kapcsolódó jogok megsértése	1
Emberkereskedelem	2
Embercsempészség	3
Rágalmazás	1
Közúti baleset gondatlan okozása	1
Csempészet	1
Visszaélés jövedékkel	2
Halálos közúti baleset gondatlan okozása	1
Egyedi azonosító jel meghamisítása	1

11. táblázat: Összefoglaló táblázat – A JOGSEGÉLY KIBOCSÁTÁSÁNAK ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ BŰNCSELEKMÉNYEK.

7. 8. A jogsegély tárgya

Ennél a kérdéskörnél nem tettem különbséget aközött, hogy a kerületi ügyészség, illetve a főügyészség küldte, avagy fogadta az adott jogsegélyt, hanem a jogsegély tárgyára koncentrálni – kiegészítve a teljesítési idővel – gyűjtöttem ki az adatokat.

A JOGSEGÉLY TÁRGYA	HÁNY ESETBEN?
Tanúkihallgatás	26
Gyanúsított kihallgatása	14
Banki adatok megküldése	12
IP címek	5
Lefoglalás	7
Iratok megküldése	15
Felismerésre bemutatás	2

12. táblázat: Összefoglaló táblázat – A JOGSEGÉLY TÁRGYA

7. 8. 1. Tanúkihallgatás

7. 8. 1. 1. Tanúkihallgatásra irányuló kerületi ügyészségi jogsegélyek

A jogsegélyek 14 esetben tanúkihallgatás foganatosítására irányultak. Ezek teljesítési ideje igen változatos képet mutat: az egyik ügyben a jogsegély elküldésétől/beérkezésétől számított 3 hónap alatt foganatosították a tanúkihallgatást, azonban előfordult 1 év 2 hónapos teljesítési idő is; valamint a még folyamatban lévő jogsegélykérelmekben olyan is előfordul, amelyben 1 év 4 hónap alatt sincs végrehajtva a kért tanúkihallgatás.

7. 8. 1. 2. Tanúkihallgatásra irányuló főügyészségi jogsegélyek

A főügyészség jogsegélyei közül 12 irányult tanúkihallgatásra, melyek között található olyan, amelyet 1 hónap alatt teljesítettek, de olyan is, amely esetében a tanúkihallgatás foganatosítására 1 év alatt került sor.

A JOGSEGÉLY TÁRGYA	A VIZSGÁLAT IDŐPONTBAN TELJESÍTETTÉK-E MÁR A JOGSEGÉLYT?	MENNYI IDŐBE TELT A TELJESÍTÉS?	AMENNYIBEN MÉG NEM TELJESÍTETTÉK A JOGSEGÉLYT, MENNYI IDEJE VAN FOLYAMATBAN?
Tanúkihallgatás	Igen	3 hónap	
	Igen	7 hónap	
	Igen	10 hónap	
	Igen	8 hónap	
	Igen	11 hónap	
	Igen	11 hónap	
	Igen	11 hónap	
	Igen	1 év 2 hónap	
	Igen	4 hónap	
	Igen	5 hónap	
	Igen	3 hónap	
	Igen	1 hónap	
	Igen	2 hónap	
	Igen	2 hónap	
	Igen	4 hónap	
	Igen	6 hónap	
	Igen	1 év hónap	
	Igen	3 hónap	
	Igen	4 hónap	
	Igen	4 hónap	
	Igen	8 hónap	
	Igen	2 hónap	
	Nem		1 év 4 hónap
	Nem		3 hónap
	Nem		5 hónap
	Nem		9 hónap

13. táblázat: A JOGSEGÉLY TELJESÍTÉSI IDEJE TANÚKIHALLGATÁS ESETÉN.

7. 8. 2. Gyanúsított kihallgatása

7. 8. 2. 1. Gyanúsított kihallgatásra irányuló kerületi ügyészségi jogsegélyek

További 9 eset gyanúsított kihallgatására irányult. A „leggyorsabb” teljesítés 2 hónapot vett igénybe, és 6 hónapba telt a legtovább elhúzódó teljesítés; azonban itt is volt olyan

jogsegély, amelyet 13 hónap elteltével sem teljesítettek, azaz a gyanúsítottat ez idő alatt még nem hallgatták ki.

7. 8. 2. 2. Gyanúsított kihallgatásra irányuló főügyészségi jogsegélyek

Öt kérelem irányult gyanúsított kihallgatására, melyek teljesítésére átlagosan 3,4 hónap alatt került sor.⁶⁶⁷

A JOGSEGÉLY TÁRGYA	A VIZSGÁLAT IDŐPONTBAN TELJESÍTETTÉK-E MÁR A JOGSEGÉLYT?	MENNYI IDŐBE TELT A TELJESÍTÉS?	AMENNYIBEN MÉG NEM TELJESÍTETTÉK A JOGSEGÉLYT, MENNYI IDEJE VAN FOLYAMATBAN?
Gyanúsított kihallgatása	Igen	5 hónap	
	Igen	6 hónap	
	Igen	2 hónap	
	Igen	3 hónap	
	Igen	6 hónap	
	Igen	4 hónap	
	Igen	1 hónap	
	Igen	3 hónap	
	Igen	7 hónap	
	Igen	3 hónap	
	Igen	3 hónap	
	Nem		13 hónap
	Nem		11 hónap
Nem		1 év	

14. táblázat: A JOGSEGÉLY TELJESÍTÉSI IDEJE GYANÚSÍTOTTI KIHALLGATÁS ESETÉN.

⁶⁶⁷ 1 hónap, 7 hónap, 3-3-3 hónap.

7. 8. 3. Banki adatok és bankszámlaforgalom ellenőrzése

7. 8. 3. 1. A kerületi ügyészségi jogsegélyei

Banki adatokra, bankszámlaforgalom ellenőrzésére 6 jogsegély irányult – ezek egyébként mind a kerületi ügyészség által fogadott jogsegélyek voltak. A teljesítési időt nagyban befolyásolta az, hogy több esetben a megkereső államok nem küldtek a jogsegélyhez titoktartási nyilatkozatot,⁶⁶⁸ melynek beszerzése iránt a kerületi ügyészségnek így meg kellett keresnie a jogsegély kiegészítése végett a külföldi hatóságot.

E tárgykörben érkezett olyan jogsegély, amelyen nem volt keltezés, a kerületi ügyészségnek továbbá intézkednie a titoktartási nyilatkozat beszerzése iránt, majd ezt követő 3 hónap alatt a kért jogsegélyt teljesítették. Egy másik esetben 6 hónap elteltével küldte meg a titoktartási nyilatkozatot a külföldi hatóság, majd további 6 hónappal később küldte meg a kerületi ügyészség a kért banki adatokat. Egyébként a vizsgált ügyek közül 1 év 4 hónap volt a leghosszabb idő, amely alatt a banki adatok megküldésére irányuló jogsegélyt teljesítették – beleszámítva azt az intervallumot is, amíg a titoktartási nyilatkozat utólagos megküldésére sor került.

7. 8. 3. 2. A főügyészségi jogsegélyek

Banki adatokra, bankszámlaforgalom ellenőrzésére 4 jogsegély irányult – melyek mindegyike ugyancsak a főügyészség által fogadott jogsegélyek voltak. A teljesítési időt itt is nagyban befolyásolta az, hogy több esetben a megkereső államok nem küldtek a

⁶⁶⁸ A Hpt. 51. § (1) bekezdése szerint „Banktitok csak akkor adható ki harmadik személynek, ha [...] e törvény a banktitok megtartásának kötelezettsége alól felmentést ad”. A Hpt. 50. § (1) bekezdése szerint „Banktitok minden olyan, az egyes ügyfelekről a pénzügyi intézmény rendelkezésére álló tény, információ, megoldás vagy adat, amely ügyfél személyére, adataira, vagyoni helyzetére, üzleti tevékenységére, gazdálkodására, tulajdonosi, üzleti kapcsolataira, valamint a pénzügyi intézmény által vezetett számlájának egyenlegére, forgalmára, továbbá a pénzügyi intézménnyel kötött szerződéseire vonatkozik”. Ugyanezen törvény 51. § (7) bekezdése szerint: „A banktitok megtartásának kötelezettsége nem áll fenn abban az esetben sem, ha [...] a magyar bűnüldöző szerv, illetőleg a pénzügyi információs egységként működő hatóság - a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása megelőzéséről és megakadályozásáról szóló 2007. évi CXXXVI. törvényben meghatározott feladatkörében eljárva, vagy nemzetközi kötelezettségvállalás alapján külföldi bűnüldöző szerv, illetőleg külföldi pénzügyi információs egység írásbeli megkeresése teljesítése céljából, ha a megkeresés tartalmazza a külföldi adatkérő által aláírt titoktartási záradékot - írásban kér banktitoknak minősülő adatot a pénzügyi intézménytől”. E titoktartási záradék/nyilatkozat értelmében a megkereső hatóság a rendelkezésére bocsátott adatokat kizárólag arra a célra használhatja fel, amelyet az adatkéréskor megjelölt.

jogsegélyhez titoktartási nyilatkozatot, melynek beszerzése iránt a főügyésznek szintén meg kellett keresnie a jogsegély kiegészítése végett a külföldi hatóságot.

A JOGSEGÉLY TÁRGYA	A VIZSGÁLAT IDŐPONTBAN TELJESÍTETTÉK-E MÁR A JOGSEGÉLYT?	MENNYI IDŐBE TELT A TELJESÍTÉS?	AMENNYIBEN MÉG NEM TELJESÍTETTÉK A JOGSEGÉLYT, MENNYI IDEJE VAN FOLYAMATBAN?	
Banki adatok	Igen	8 hónap		
	Igen	12 hónap		
	Igen	1 év 4 hónap		
	Igen	7 hónap		
	Igen	13 hónap		
	Igen	2 hónap		
	Igen	3 hónap		
	Nem			10 hónap
	Nem			5 hónap
	Nem			3 hónap

15. táblázat: A JOGSEGÉLY TELJESÍTÉSI IDEJE BANKI ADATOK BESZERZÉSE ESETÉN.

7. 8. 4. Házkutatás és lefoglalás

Több ügy is irányult házkutatásra és/vagy lefoglalásra. Ezek 5-8 hónapos időszakon belül kerültek végrehajtásra. A lefoglalások például számlákra irányultak – adócsalás miatt –, továbbá levéltári iratokra, személygépkocsira, cégiratokra, számlákra és festményre. A személygépkocsi lefoglalásra irányuló jogsegélykérelmet 1 év alatt sem teljesítették.

A JOGSEGÉLY TÁRGYA	A VIZSGÁLAT IDŐPONTBAN TELJESÍTETTÉK-E MÁR	MENNYI IDŐBE TELT A

	A JOGSEGÉLYT?	TELJESÍTÉS?	
Lefoglalás	Igen	5 hónap	
	Igen	8 hónap	
	Igen	13 hónap	
	Igen	8 hónap	
	Nem		1 év
	Nem		1 év
	Nem		3 hónap

16. táblázat: A JOGSEGÉLY TELJESÍTÉSI IDEJE LEFOGLALÁS FOGANATOSÍTÁSA ESETÉN.

7. 8. 5. IP címekhez kapcsolódó adatok

Több jogsegély irányult IP címek használóinak adataira, ezek megküldésére 4-10 hónapon belül sor került.

A JOGSEGÉLY TÁRGYA	A VIZSGÁLAT IDŐPONTBAN TELJESÍTETTÉK-E MÁR A JOGSEGÉLYT?	MENNYI IDŐBE TELT A TELJESÍTÉS?
IP címek	Igen	7 hónap
	Igen	10 hónap
	Igen	4 hónap
	Igen	5 hónap
	Igen	2 hónap

17. táblázat: A JOGSEGÉLY TELJESÍTÉSI IDEJE IP CÍMEK FELHASZNÁLÓIRA VONATKOZÓ ADATOK MEGKÜLDÉSE ESETÉN.

7. 8. 6. Egyéb iratok megküldése

Kizárólag a főügyészség részére megküldött jogsegélyek esetében találok azzal, hogy – lefoglalás nélkül – különböző dokumentumok, iratok megküldését kérte a külföldi hatóság, így vádiratok, ítéletek, nyomozási iratok, határellenőrzéssel kapcsolatos

(személyek és gépjárművek) adatok másolati példányait, kiadmányait kérték jogsegély keretében.

A JOGSEGÉLY TÁRGYA	A VIZSGÁLAT IDŐPONTBAN TELJESÍTETTÉK-E MÁR A JOGSEGÉLYT?	MENNYI IDŐBE TELT A TELJESÍTÉS?
	Igen	1 hónap
	Igen	1 hónap
	Igen	1 hónap
	Igen	1 hónap
Iratok megküldése	Igen	2 hónap
	Igen	3 hónap
	Igen	3 hónap
	Igen	10 nap
	Igen	2 hónap
	Igen	1 hónap
	Igen	15 nap
	Igen	4 hónap
	Igen	4 hónap
	Igen	2 hónap
	Igen	2 hónap

18. táblázat: A JOGSEGÉLY TELJESÍTÉSI IDEJE IRATOK MEGKÜLDÉSE ESETÉN.

7. 8. 7. Felismerésre bemutatás

Ugyancsak kizárólag a főügyészség ügyforgalmában fordult elő a vizsgált időszakban, hogy a megkereső hatóság felismerésre bemutatás⁶⁶⁹ fogantatosítását kérte. Ezek teljesítésére két-két hónap alatt sor került.

⁶⁶⁹ Be. 122-123. §.

7. 8. 8. Többféle és különböző bizonyíték megküldésére vagy nyomozási cselekmény elvégzésére irányuló jogsegélyek

Azonban a jogsegélyek egy része nem pusztán tanúkihallgatást vagy banki adatok megküldését célozták, hanem egyszerre többféle bizonyíték átadását vagy nyomozati cselekmény fogantatását kérték egymástól a hatóságok; így például tanúkihallgatás mellett IP címek megküldését, mely összesen 10 hónapot vett igénybe. Az EBP beillesztése esetén ebben az esetben az IP címekre valószínűleg alkalmazni lehetett volna az EBP-t, azonban a tanúkihallgatásra továbbra is a már említett egyezményekre kellett volna alapítani a jogsegélyt.

Figyelemre méltó a tény, hogy a kerületi ügyészség egyik esetben sem teljesítette maga a jogsegélyt, hanem azt továbbította a nyomozó hatóság részére. A nyomozó hatóság a teljesített jogsegélyt visszaküldte a kerületi ügyészségre, amely azt kísérőlevéllel ellátva továbbította a megkereső külföldi hatóságnak.

7. 9. A jogsegély nyelve, fordítási nehézségek

A jogsegélyeket a kerületi ügyészség és a főügyészség minden esetben lefordította a megkeresett állam nyelvére. A külföldi államok által teljesített jogsegélyek mindegyike idegen nyelven érkezett vissza a kerületi ügyészségre. Az izraeli jogsegély angol kísérőlevéllel érkezett, azonban a többi része héberül íródott.

A kerületi ügyészség által teljesített jogsegélyek egy részénél a kerületi ügyészség a kísérőlevelet lefordította a kibocsátó állam hivatalos nyelvére.

A vizsgált jogeseteknél kizárólag kettőnél találok „félrefordítással” – melleleg ez volt az egyetlen Romániából érkező, és magyar fordítással ellátott jogsegély -, azonban az értelmezés tekintetében, avagy a kettős inkrimináció meglétének vizsgálatánál nem okozott gondot. A csalás törvényi tényállásának elemeit a fordítás a következőképpen nevezte meg: „hazug állítás”, mely minden bizonnyal a magyar Btk-beli „valótlan tény”-nek felel meg, továbbá a „megtévesztő magatartás”-t „átverés”-ként fordították. A cseh jogsegély fordítása is inkább megmosolyogtató, amikor a lopás törvényi tényállását így fordítják: „aki más tárgyát eltulajdonítja azzal, hogy hatalmába ejti. Az okozás azt jelenti, hogy a bűncselekmény el van követve”.

A fentiekén kívül a kerületi ügyészségre Németországból és Franciaországból érkezett jogsegélyek mind el voltak látva magyar nyelvű fordítással; a francia kérelemnél pedig külön feltüntették, hogy azt „fordítószakértő lektorálta”.

7. 10. A jogsegély teljesítésének megtagadása

A jogsegélyt egyik esetben sem tagadta meg sem a külföldi hatóság, sem pedig a kerületi ügyészség, azonban egy, a jogsegély megtagadására egyébként alapot adó esettel találkoztam. A kerületi ügyészség a „rég” Btk. 298. § (3) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő számvitel rendje megsértésének a felszámolási eljárás során elkövetett vétsége⁶⁷⁰ miatt Ukrajnába küldött jogsegélyt gyanúsított ki hallgatás fogatosítása végett. Azonban ez a cselekmény Ukrajnában nem bűncselekmény. Az ukrán hatóságok ennek ellenére nem tagadták meg a jogsegély teljesítését, hanem tanúként hallgatták ki a „gyanúsítottat”, és így továbbították a kerületi ügyészségnek a jogsegélyt.

7. 11. A beszerzett bizonyíték sorsa

Magyarország részére, külföldi hatóság által teljesített jogsegély keretében megküldött bizonyítékot – azokban az ügyekben, amelyekben a vizsgálatom időpontjában már befejezték a nyomozást⁶⁷¹ – az ügyészség felhasználta a vádiratban,⁶⁷² az bizonyítékként szerepelt a magyar büntetőeljárásban. A vizsgált ügyek egyikében sem került sor a nyomozás megszüntetésére.⁶⁷³

A főügyészség és a kerületi ügyészség által teljesített jogsegély sorsáról – annak továbbítását követően – hivatalos tudomása nincs az ügyészségeknek, így nem tudjuk, hogy a jogsegély révén beszerzett bizonyítékot végül felhasználták-e az ottani büntetőeljárásban, illetve ha igen, akkor milyen módon.

⁶⁷⁰ Az egyes büntető vonatkozású törvények módosításáról szóló - 2012. január 01. napjától hatályos – 2011. évi CL. törvény 17. §-a szerint a „rég” Btk. 298. § (3) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő számvitel rendje megsértésének a felszámolási eljárás során elkövetett vétsége már nem bűncselekmény.

⁶⁷¹ Be. 193. § (1) bekezdés.

⁶⁷² Vö: Be. 217. § (3) bekezdés i) pont: „A vádirat tartalmazza [...] a bizonyítási eszközök megjelölését, valamint azt, hogy mely tény bizonyítására szolgálnak. Továbbá a vádirat tartalmi elemeire nézve lásd: Lőrinczy (2006) 397. o.

⁶⁷³ Be. 190. §.

7. 12. Összegzés

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy különösen fontos a magyar büntetőjogász számára a bűnügyi, büntetőjogi tárgyú európai, illetve uniós jogfejlődés és az ezekhez kapcsolódó mechanizmusok ismerete, hiszen ez egy olyan ismeretanyag, amelyet ma már mindenképpen el kell sajátítania a büntetőjogásznak is, megfelelő és elegendő ismeretekkel kell rendelkeznie a büntetőjog és az uniós jog kölcsönhatásának e különleges területén is. Amint az általam vizsgált jogesetek is mutatják, a kerületi ügyészség is – vélhetően figyelmetlenségből – hibát vétett, amikor olyan egyezményre hivatkozva továbbított közvetlenül jogsegélyt egy államnak, amelyben a hivatkozott egyezmény még nem lépett hatályba, ezáltal a közvetlen kapcsolatfelvételre sem lehetett volna lehetőség; holott az interneten naprakészen megtalálható az Európai Unió intézményeinek hivatalos honlapjain az egyezményekre vonatkozó ratifikációs és hatályba lépési adatok. A sors fintora, hogy ez esetben a luxemburgi hatóságok igen rugalmasak voltak, és végül teljesítették a jogsegélyt.

A vizsgált ügyek alapján megállapítottam, hogy az Európai Unió tagállamaiban irányuló jogsegélyek közül - a tanú- és gyanúsított kihallgatásokra irányuló jogsegélyek kivételével, a rendelkezésre álló adatok alapján - mindegyiknél kibocsátható lett volna az EBP.⁶⁷⁴ Ez legalább azzal a pozitívummal járt volna, hogy például banki adatok megküldésére nem kell 8 vagy akár 12 hónapot várni, hiszen a kerethatározat 60 napos teljesítési határidőt⁶⁷⁵ ír elő a teljesítésre.

Egyes jogsegélyek egyidejűleg különböző bizonyítékok beszerzésére irányultak, így például banki adat megküldésére vagy lefoglalásra és ezzel egyidejűleg tanúkihallgatásra.

Az ENYH – elfogadása és hatályba lépése esetén – minden vizsgált ügyben kibocsátható lenne.⁶⁷⁶ Ez az előbb említett, az EBP tárgykörét lefedő esetekben ugyancsak a jogsegély teljesítési idejére vonatkozó pozitív változásokkal járhatna. A kihallgatások tekintetében azonban nem vagyok ennyire optimista. Egy hazai büntetőeljárás során heteket vehet igénybe egy tanúkihallgatás foganatosítása, még akkor is, ha a nyomozó hatóság vagy – ügyészségi nyomozás esetén – az ügyészség tisztában van a tanú lakó- vagy tartózkodási helyével, és a tanú ténylegesen ott el is érhető. A tanúnak vagy gyanúsítottnak címzett

⁶⁷⁴ Vö: EBP-kerethatározat 4. és 7. cikk.

⁶⁷⁵ Vö: EBP-kerethatározat 15. cikk.

⁶⁷⁶ Vö: tervezet 3. cikk (1)- (2) bekezdés.

idézés kézbesítése és a kihallgatás időpontja között egy bizonyos ésszerű határidőnek is kell telnie, ahhoz, hogy a megidézett személy megjelenését biztosítani tudja a kihallgatásra meghatározott helyen és időben.⁶⁷⁷

A vizsgált jogsegélyek között voltak olyanok, amelyeknél 2, esetleg 3 hónap alatt foganatosították a kihallgatásra irányuló jogsegélyt, de olyan is, amelynél több, mint egy évet vett igénybe a teljesítés. Ezen ügyek iratai nem tartalmaztak minden esetben adatot arra nézve, miért tartott ilyen sokáig a teljesítés, azonban egyes ügyeknél látható volt, hogy a megkeresett hatóság nem „szánt szándékkal” késlekedett a végrehajtással, hanem a személyi bizonyítási eszközök beszerzése – már csak a „személyből” fakadó szubjektív körülmények folytán – megnehezítette a foganatosítást, mivel a kihallgatandó személy felkutatására tett kísérletek csak ilyen hosszú idő elteltével hoztak eredményt.. Egy jogsegélyt nem lehet visszaküldeni azzal, hogy a tanút vagy gyanúsítottat a végrehajtó hatóság nem tudta idézni a lakóhelyéről, mert az ad absurdum nem vette át az idézést. A jól működő kooperáció lényege az, hogy ez esetben a végrehajtó hatóság mindent megtesz annak érdekében, hogy felkutassa azt a kihallgatandó személyt – csak úgy, mint ahogyan ezt a hazai büntetőeljárás során tenné.

A jogalkalmazó az ENYH esetleges elfogadása esetén sem felejtheti el a többi kooperációs eszközt, mivel egy olyan ügyben, amelyben egyszerre több államba kell jogsegélyt továbbítani, azonban ezek közül nem mindegyik EU-tagállam, ismernie és használnia kell ezeket a jogszabályokat is., . Azt hiszem, hogy ez Magyarország tekintetében a két nem EU-tag szomszédos ország miatt talán fokozottabban érvényesül, mint például egy kizárólag EU-tagokkal határolt tagállam esetében.

⁶⁷⁷ Például lásd: Be. 364. § (1) bekezdés 2. mondat: „A vádlottnak az idézést legalább öt nappal a tárgyalás előtt kell kézbesíteni”.

8. BEFEJEZÉS

8. 1. Következtetések

8. 1. 1. A bizonyíték-transzfer rendszerének sajátosságai

Kiindulópontom az volt, hogy a határokon átnyúló bizonyításfelvételre vonatkozó jogszabályok, nemzetközi egyezmények valóban egy nem egységes, „fragmentált” rendszert alkotnak, azaz a bizonyíték-transzfer területén nem egységes a szabályozás, így – többek között - a jogszabályoknak eltérő a területi és tárgyi hatálya, különböző eljárási rendszert, formalitásokat, alaki szabályokat rögzítenek a megkeresések, jogsegélykérelmek elküldéséhez és fogadásához, illetve a bizonyítékok átadására.

Azonban a fragmentáltság nem befolyásolja a bűnügyi együttműködés e területének működését. A bűnügyi együttműködést akkor lehet adekvátan működtetni, ha mozaikszerű, mert úgy vélem, elkerülhetetlen, hogy egyidejűleg ne legyen több, egymással többé-kevésbé átfedésben lévő jogszabály hatályban, hiszen a bűnügyi együttműködés nem csupán az Európai Unió tagállamain belül létezik.

A bűnügyi együttműködés célrendszerét tekintve az igazságszolgáltatás, a büntetőhatalom érvényre juttatása dominál. Az általam vizsgált jogsegély-ügyek végrehajtása során szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy a határokon átívelő kooperációk korántsem szorítkoznak kizárólag az Európai Unió és tagállamai területére. Amennyiben az ENYH-n alapuló, teljesen új szabályozás felváltaná az EU keretein belüli bizonyíték-transzfer eszközeit, attól az EU határain kívülre irányuló jogsegélyek esetében a tagállami jogászoknak további is támaszkodniuk kell a strasbourgi egyezményre és az SVE-re. Így tehát amennyiben e területen minden más jogszabályt hatályon kívül helyezne az ENYH az Európai Unión belül, álláspontom szerint pusztán az egységes struktúra megléte nem fogja hatékonyabbá tenni az együttműködést.

Azonban a rendszer korszerűsítése és egyszerűsítése - mely nem titkoltan az ENYH egyik célkitűzése – valóban szükséges mind uniós, mind pedig EU-n kívüli szinten.

Tekintettel arra, hogy egy büntetőeljárásban előfordulhat, hogy egyszerre több államtól kell jogsegélyt kérni, melyek egy része lehet EU-tagállam, nem tagállam európai ország,

illetve Európán kívüli ország, adott, hogy a jogalkalmazó kénytelen lesz különböző jogszabályokra, nemzetközi egyezményekre hagyatkozni a jogsegélykérelem megszerkesztésekor,

Összefoglalva tehát, a jelenleg fennálló rendszer valóban fragmentált, azonban úgy vélem, hogy ez kikerülhetetlen velejárója, így az ENYH-val bevezetendő egységes szabályozás mindössze csak időlegesen, és csak az EU-n belül oldhatná meg a problémát; mindazonáltal ezt a „fragmentáltságot” – a fentebb kifejtettek tükrében – nem tartom negatívumnak.

8. 1. 2. A bizonyíték-transzfer eszközrendszerének jövője

Szemben az uniós döntéshozatali szint álláspontjával, feltevésem az, hogy a kölcsönös elismerés elvén alapuló jogintézmények nem vallottak kudarcot a határokon átnyúló bizonyításfelvételre irányuló együttműködésben.

Amint erre már korábban utaltam, a második hipotézis bizonyításához abból indultam ki, hogy a Zöld Könyv szerint „a kölcsönös elismerésre épülő jogszabályok is elégtelennek minősülhetnek abból a szempontból, hogy csupán a bizonyítékok meghatározott típusaira vonatkoznak, továbbá végrehajtásuk elutasítására vonatkozóan számos indokot engedélyeznek”.⁶⁷⁸

Arra vonatkozóan azonban nincs semmi konkrétum, hogy a kölcsönös elismerés elvén alapuló, a bizonyítékok átadását célzó jogszabályok kudarcot vallottak volna, különös tekintettel arra, hogy az EBP valójában még hatályba sem lépett, gyakorlati tapasztalatokról így vajmi kevés fogalma lehet a Bizottságnak.

Így elhamarkodott állításnak tartom azt, hogy az EBP nem lenne képes a hozzá fűzött reményeket beváltani. Ennek alapvető okát abban látom, hogy az EBP előtt nem létezett olyan jogintézmény, vagy jogsegély-típus, amely lehetővé tette volna, hogy okiratokat és más tárgyi bizonyítási eszközöket ilyen egyszerű mechanizmus útján be lehessen szerezni. Az egyszerűség alatt a táblázatos formanyomtatványt, a közvetlen megkeresés lehetőségét és a sztrikt határidőket értem. Összevetve a vizsgált jogesetekkel is, látható, hogy az EBP-t számos esetben ki lehetett volna bocsátani, lerövidítve ezzel a jogsegély teljesítési idejét.

⁶⁷⁸ Zöld Könyv COM (2009) 624. 4. o.

Álláspontom szerint az ENYH – az egyes tagállami és bizottsági várakozások ellenére – nem fogja tudni beváltani a hozzá fűzött reményeket.

Ehelyett az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, 2000. május 29-i egyezményt kellene korszerűsíteni az okiratok és tárgyi bizonyítási eszközök átadására, a lefoglalások és házkutatások foganatosítására vonatkozó konkrét határidők meghatározásával, ezekre nézve egységes formanyomtatvány bevezetésével, melyek képesek lehetnek maga a jogsegélykérelem értelmezésének és mielőbbi feldolgozásának, teljesítésének megkönnyítésére és az ügyintézés gyorsabbá tételére.

A Bizottság a Zöld Könyvben előrebocsátotta, hogy a kölcsönös jogsegélyen alapuló intézmények és eszközök nem működnek megfelelően.

Azonban mindenféle racionális ok nélkül, ahelyett, hogy fejlesztenék ezeket az eszközöket, új jogintézményekkel történő helyettesítésüket tűzték ki célul. Kétségtelen, hogy az ENYH nagyon hasznos eszköz lehetne, de a pusztán létezése és beillesztése nem oldaná meg azokat a problémákat, amelyekkel a bírácoknak, ügyészeknek, védőknek a külföldi elemet tartalmazó büntetőeljárásokban szembe kell nézniük.

Úgy vélem, hogy a hiba ott van a Zöld Könyvben, valamint az ENYH Indokolásában, amikor kifejtik, hogy a hagyományos kölcsönös jogsegély rendszerét és rugalmasságát meghagyva szeretnék átlépni a nemzeti jogok specialitásait azzal, hogy kötelesek legyenek a tagállamok elismerni és végrehajtani az ENYH-t. Amennyiben azonban a probléma a lassú, vontatott eljárás, azt a rögzített, megszabott határidők fel tudják gyorsítani, a bürokratikus ügyintézés könnyíteni tudják a formanyomtatványok használatával. De úgy vélem, hogy a probléma ennél sokkal komplikáltabb, mint ahogy a megtagadási okokra sem szabad pusztán úgy tekinteni, mint a hatékony bűnügyi együttműködés gátjára, mert ezeket nem lehet mindössze azzal megszüntetni, hogy kikényszerítik a kölcsönös elismerést.

Kétségtelen, hogy vannak olyan EU-tagállamok, amelyek még mindig késlekednek a 2000-es egyezmény ratifikációjával, azonban az egyezményhez történő csatlakozás nem kizárt, így nem EU-tagállamok – így például a Svájci Államszövetség vagy a Norvég Királyság - is részesülhetnek a bűnügyi együttműködés megújított vívmányaiból. A tagállamoknak érdekében áll büntető igényük érvényesítése, és ha ehhez egy jogsegélyen keresztül vezet az út, a gyorsabb ügyintézés, az egyszerűsített jogalkalmazás ki fogja kényszeríteni azt,

hogy a belső, tagállami célok elérése érdekében minden tagállam ratifikálja az egyezményt. Az Eurojust szerint a 2000-es egyezményt eredményesen alkalmazzák a tagállamok, pozitívan számolnak be annak használatáról, így a bűnügyi együttműködés megfelelő és szilárd bástyájának tartja azt a Eurojust, különös tekintettel arra, hogy általában véve egyetlen nagyobb jogi akadályba sem ütköztek a tagállamok alkalmazása során.⁶⁷⁹ Így a jogalkalmazóknak nem egy új jogszabályt kellene „megtanulniuk”, hanem mindössze a „rég” egyezmény módosítását, újításait kellene elsajátítaniuk és alkalmazniuk a gyakorlatban.

Az EBP alapkoncepcióját, miszerint tárgyakat, dokumentumokat és adatokat könnyedén beszerezhessenek egymástól a tagállami hatóságok annak érdekében, hogy azt bizonyítékként felhasználhassák a hazai büntetőeljárásban, kiválónak tartom. A fordítást és értelmezést is egyszerűbbé tevő formanyomtatványok alkalmazása ugyancsak megfontolandó.

Az eljárási határidők meghatározása kulcsfontosságú a hazai büntetőeljárásban. Amennyiben jogsegélykérelem kibocsátására kerül sor, az (alap)eljárás ésszerű időben történő befejezése, a bizonyíték mielőbbi beszerzése, esetleges feldolgozása fokozottan lényegessé válik, hiszen a hazai hatóság egy másik, külföldi állam cselekményétől válik függővé. Ezért elengedhetetlen lenne a 2000-es egyezmény kiegészítése, akár az EBP-ben megfogalmazott, szigorú eljárási határidőkkel.

A személyi bizonyítási eszközökkel – így tanú- és gyanúsított kihallgatások fogantatásával – kapcsolatban szigorú teljesítési határidők meghatározását nem tartom szükségesnek. A szigorú teljesítési határidők meghatározása révén nem lehet elérni azt, hogy a jogsegélyek keretében a kihallgatásokat gyorsabban fogantatásítsák a megkeresett hatóságok. Ennek okát abban látom, hogy a hatóságtól független az a körülmény, hogy a megidézett tanú vagy gyanúsított megjelenik-e a kihallgatáson, a lakó- és/vagy tartózkodási helyén ténylegesen megtalálható-e, az idézés kézbesíthető-e részére stb. Ezen a körülményen még az sem változtat, hogy ha a nemzeti jog szerint különböző kényszerítő eszközökkel a megidézett személyt az idézésen, kihallgatáson történő megjelenésre lehet sarkallni.

⁶⁷⁹ Vö: Eurojust Éves Jelentés 2010, 16. o., <http://www.europarl.europa.eu>.

Mindemellett azonban egy bizonyos időintervallum elteltét követően, a megkereső hatóság részére, a jogsegély teljesítésének állásáról történő kötelező tájékoztatás adását indokoltnak tartom.

Amint arra már utaltam, az okiratok és a tárgyi bizonyítási eszközök esetében úgy vélem, hogy a formanyomtatvány bevezetése és a határidők lefektetése elengedhetetlen. Azonban a személyi bizonyítási eszközökkel más a helyzet. A formanyomtatvány bevezetését mindenféleképpen szükségesnek tartom, mert hozzájárulhat a jogsegélykérelem könnyebb, egyszerűbb feldolgozásához. Így például - a küldő- és fogadó hatóság adatai, elérhetősége mellett – a kihallgatandó személy személyes adatainak beazonosítása, a hozzá intézendő kérdések, a közlendő tényállás stb. beazonosítása sokkal egyszerűbbé válhatna, amennyiben azt egy táblázatos formában megszerkesztett űrlapon kapná kézhez a végrehajtó hatóság.

Ezzel ellentétben az EBP-re és az ENYH-re vonatkozó teljesítési határidőket a kihallgatások kapcsán feleslegesnek tartom. Alapvetően természetesen szükségesek a határidők, azonban amint ezt a vizsgált jogestek is mutatják, elenyésző esetben sikerül a kihallgatásokat 90 napon belül teljesíteni.

Amint ezt már kifejtettem, a szigorú teljesítési határidők meghatározása révén úgy vélem, nem lehet elérni azt, hogy a kihallgatásokat gyorsabban foganatosítsák a megkeresett hatóságok, hiszen független tőlük az a körülmény, hogy a megidézett tanú vagy gyanúsított megjelenik-e a kihallgatáson, a lakó- és/vagy tartózkodási helyén ténylegesen megtalálható-e, az idézés kézbesíthető-e részére stb. Azonban annak érdekében, hogy a megkeresett hatóság ne várjon több hónapot a jogsegély sorsáról mit sem tudva – a vizsgált jogesetek jó részében közel egy év is eltelt mire kihallgatta a végrehajtó hatóság a kért személyt -, egy bizonyos időintervallum elteltét követően – részemről a jogsegély végrehajtó hatóság általi érkeztetésétől számított 6 hónapot ésszerű határidőnek tartom -, a megkereső hatóság részére, a jogsegély teljesítésének állásáról történő kötelező tájékoztatás adását indokoltnak tartom. Ezen tájékoztatás gördülékennyé tétele érdekében is szorgalmazom a formanyomtatványok bevezetését, mivel azon megjelölhető lehetne az alapügy előadójának, referensének a telefonos elérhetősége vagy elektronikus levelezési címe, így – akár az egyidejű postai út mellett – a tájékoztatás ezen egyszerű, szinte már informális, azonban roppant hatékony és gyors módja is bevezethető lenne.

8. 1. 3. . *A kölcsönös elismerés elvének szerepe*

A hosszú távú, intézményesített határokon átnyúló bűnügyi kooperáció működőképessége és jövője azon múlik, hogy mennyire sikerül a tényleges kölcsönös bizalmon alapuló kölcsönös elismerés elvét megvalósítani.

A határokon átnyúló együttműködések intézményesülésének legfőbb akadálya, hogy az együttműködő partnereknek, tagállamoknak, tagállami hatóságoknak rendkívül különböző jogi és közigazgatási környezetben kell megtalálni azt a közös intézményi struktúrát, amely a határ mindkét oldalán elfogadott és működőképes. Az egységes intézményi forma hiánya az együttműködő partnerek államainak eltérő jogi és politikai berendezkedésére vezethető vissza, valamint arra, hogy – a kölcsönös elismerés elvének megjelenéséig – nem létezett olyan egységes jogi eszköz, amely az egész Európai Unióban kötelezően érvényes és alkalmas lenne a határokon átnyúló bűnügyi együttműködésekben való alkalmazásra.

A kölcsönös bizalom esszenciája az, hogy egy jogsegély esetén a végrehajtó tagállam megbízik a kibocsátó tagállam igazságügyi hatóságában tekintetben, hogy az megvizsgálta a jogszerűségét, szükségességét és arányosságát az általa kibocsátott eszköznek. Ezáltal elvben nem is lehet problémás a bizonyítékok nemzeti jogban történő felhasználhatóságának kérdése, még akkor sem, ha a végrehajtó hatóság más eljárásjogi szabályok szerint járt el, mint a kibocsátó állam. Mindez azonban nem jelentheti azt, hogy a kölcsönös elismerés elve egyenlő lenne a vakon végzett, automatikus végrehajtással.

Hipotézisemet csupán részben tudom megerősíteni, mivel úgy látom, hogy a kölcsönös elismerés elve által elérendő bűnügyi együttműködés rugalmas intézménye ugyan lehetővé teszi és megteremti a hatékony és gördülékeny bűnügyi együttműködés feltételeit - ugyanakkor úgy vélem, hogy ez a 28 tagállam egyelőre még nincs felkészülve arra, hogy a kölcsönös elismerés elve kiteljesedjen, mert nincs meg a kellő kölcsönös bizalom, az egymás igazságszolgáltatási rendszerébe vetett hit nem létezik egységesen, minden tagállam viszonylatában. Öt év kellett ahhoz, hogy az EBP-ről szóló kerethatározat-tervezet megjelenése után végül elfogadja a Tanács a kerethatározatot, és ismételt öt év elteltével – a beillesztésre előírt határidő eredménytelen eltelte következtében – a tagállamok döntő többségében nem lépett hatályba az EBP. Álláspontom szerint az is közrejátszik abban, hogy a tagállamok vonakodnak bevezetni ez EBP-t, mert ezzel egy

olyan jogintézményt kellene bevezetniük és alkalmazni, mely megkívánja tőlük, hogy alávéssék magukat a kölcsönös bizalmon alapuló kölcsönös elismerésnek.

Összegezve tehát úgy vélem, hogy a gördülékeny és eredményes európai bűnügyi együttműködésnek a kulcsa a kölcsönös elismerés elve, azonban ahhoz, hogy a kölcsönös bizalom ne csupán látszólagos legyen, ehhez ennek a 28 tagállamnak „össze kell csiszolódni”.

8. 2. Pro futuro

Dolgozatom kiindulópontjaként az európai bűnügyi együttműködés természetét vizsgáltam meg. Az európai integráció mint új, eddig nem ismert, nemzetek feletti sajátos jog- és intézményrendszerrel bíró képződmény elemzésekor azonban nyilvánvalóvá vált, hogy a bűnügyi együttműködés és annak minősége jelentős átalakuláson megy át. A szuverenitás kérdése, valamint az integráció bővülése és mélyülése, a határokon átívelő hatékony bűnügyi együttműködés víziója eredményeként fellépő intézményi reform szükségessége hívta életre egy új, átfogó bizonyításfelvételi rendszer létrehozásának koncepcióját.

A nemzeti hatóságoknak világos és bürokráciamentes együttműködési szabályokra van szükségük a határokon átnyúló bűnözés hatékony üldözéséhez. A bírák, ügyészek és nyomozók nem fecsérelhetik az idejüket különféle formanyomtatványok kitöltésére, ha egy nemzetközi bűnözői hálózat felgöngyölítésén dolgoznak, vagy olyan személy után kutatnak, aki több tagállamban követett el bűncselekményt.

Még mielőtt az EBP beillesztésére vonatkozó határidő lejárt volna,⁶⁸⁰ 2010 áprilisában nyilvánosságra hozták az ENYH irányelv-tervezetét, melynek célja az volt, hogy megvalósítsa a határokon átnyúló büntető ügyekben a kölcsönös elismerés elvén alapuló, átfogó bizonyításfelvételi rendszer kialakítását.⁶⁸¹ Ha ebből a szemszögből vizsgáljuk, akkor a Tanács és a Bizottság megcsinálta a „házi feladatát”, hiszen létrehozták azt a jogintézményt, melynek megalkotását tűzték ki célul. Sőt, ha még az a kiindulópont, hogy az ENYH egy évvel korábban megálmodott koncepció része a nemzetközi bűnügyi

⁶⁸⁰ Mely ügyebár 2011. január 19. napja volt.

⁶⁸¹ Vö: Stockholmi Program.

együttműködésnek,⁶⁸² akkor sem mondanám, hogy az ENYH létjogosultsága vitán felüli lenne.

Hogy több tíz év múlva hol fog tartani az európai bűnügyi együttműködés, most nem lehet megmondani. Az ENYH-ról továbbra is tárgyalnak a tagállamok, az EBP beillesztésének hiányában pedig továbbra is a fragmentáció lesz a jellemző a határokon átnyúló bizonyításfelvétel jogszabályi környezetére.

Az új, átfogó bizonyításfelvételi rendszer létrehozásának koncepciója – az EBP-re irányuló tervezet nyilvánosságra hozatalától számítva – már 10 éve húzódik, időközben új tendenciák jelennek meg, melyek a jövőben akár egy működőképesebb mechanizmust hozhatnak létre, mint az ENYH. Az Európai Ügyészség létrehozására irányuló rendelettervezet értelmében ugyanis, a határokon átnyúló ügyekben az európai ügyész által végzett nyomozási és vádemelési tevékenység vonatkozásában az Unió tagállamainak területe olyan egységes jogi térségként kezelendő, amelyen belül az Európai Ügyészség gyakorolhatja hatáskörét.⁶⁸³ Az európai ügyész a hatásköre gyakorlása során jogosult elrendelni házkutatást,⁶⁸⁴ lefoglalást,⁶⁸⁵ a gyanúsítottak és a tanúk idézhet be⁶⁸⁶ és hallgathat ki,⁶⁸⁷ így mindazon nyomozati cselekmények foganatosítására jogosult, mint amelyre az ENYH irányul. Ezért elképzelhető, hogy a most talán utópisztikusnak tűnő, egységes „EU-Btk.” is létrejöhet, és a jogegységesítés lesz a jövő az európai bűnügyi együttműködésben.

Összegezve, úgy vélem, hogy a bűnügyi együttműködés hagyományos kormányközi eszköze, a 2000-es egyezmény, illetve annak korszerűsítése azért lehet a bűnügyi együttműködés javításának, hatékonyabbá tételének legreményteljesebb instrumentuma, mert a kölcsönös elismerés elvének rögzítése túl korai volt, a jogok harmonizációja, amely feltétele a kölcsönös bizalomnak, amely pedig a kölcsönös elismerés elvének alapja, még nem történt meg kellő mértékben.

⁶⁸² Vö: EBP-kerethatározat Preambulum (25) bekezdés: „Az EBP a kölcsönös jogsegélyre vonatkozó, meglévő eljárásokkal együtt kell létezzen, ezen együttlétezést azonban átmeneti jellegűnek kell tekinteni, amíg [...] azon kölcsönös elismerésre vonatkozó eszköz hatáskörébe nem tartoznak, amelynek elfogadása a kölcsönös elismerésnek a kölcsönös jogsegélyre vonatkozó eljárásokat felváltó, teljes rendszerét nyújtáná”.

⁶⁸³ Vö: COM(2013) 534 final 18. cikk (3) bekezdés.

⁶⁸⁴ COM(2013) 534 final 26. cikk (1) bekezdés m) pont.

⁶⁸⁵ COM(2013) 534 final 26. cikk (1) bekezdés n) pont.

⁶⁸⁶ COM(2013) 534 final 26. cikk (1) bekezdés k) pont.

⁶⁸⁷ COM(2013) 534 final 26. cikk (1) bekezdés t) pont.

9. FELHASZNÁLT IRODALOM

9. 1. Cikkek, tanulmányok, monográfiák

A

ALLEGREZZA (2010) Allegrezza Silvia: Critical Remarks on the Green Paper on Obtaining Evidence in Criminal Matters from one Member State to another and Securing its Admissibility, In: Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik 2010. (5. évf.) 9. szám 569-579. o., ISSN 1863-6470.

ALFÖLDI (2011a) Alföldi Ágnes Dóra: Több államot érintő büntetőeljárásbeli bizonyítás – az Európai Bizonyításfelvételi és az Európai Bűnügyi Nyomozati Parancsról, In: Magyar jog, 2011. (58. évf.) 2. sz. 125-128. o., ISSN 0025-0147.

ALFÖLDI (2011b) Alföldi Ágnes Dóra: A bűnügyi együttműködés általános kérdései az Európai Unióban, In: Európai jog, 2011. (14. évf.) 2. sz. 13-17. o., ISSN 1587-2769.

ALFÖLDI (2011c) Alföldi Ágnes Dóra: Gondolatok a büntetőeljárásbeli bizonyítás jelentőségéről és fogalmának elméleti megközelítéséről, In: Jogelméleti Szemle, 2011. 2. sz., ISSN 1588-080X.

B

BACHMAIER WINTER (2010) Bachmaier Winter Lorena: European investigation order for obtaining evidence in the criminal proceedings Study of the proposal for a European directive In: Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik 2010. (5. évf.) 9. Szám, 580-589. o. ISSN 1863-6470.

BACHMAIER WINTER (2013) Bachmaier Winter Lorena: The role of proportionality principle in cross-border investigations involving fundamental rights, In: Ruggeri Stefano (szerk.): Transnational Inquiries and the Protection of Fundamental Rights in Criminal Proceeding, Springer, 2013., 85-110. o., ISBN 978-3-642-32012-5.

BALOGH-BÉKÉSI (2008) Balogh-Békesi Nóra: "Közös európai alkotmányjog" vagy szuverenitás-transzver esetről-esetre, In: Jogtudományi közlöny, 2008. (63. évf.) 6. sz. 310-315. o., ISSN 0021-7166.

BÁRD (2008a) Bárd Petra: Egy jogintézmény hányatott sorsa: az európai elfogatóparancs, In: Rendészeti szemle 2008. (56. évf.) 12. sz. 3-26. o., ISSN 1789-4689.

BÁRD (2008b) Bárd Petra: The principle of availability and the exchange of DNA profiles among member states: the development of forensic sciences or that of a European Panopticon, In: Ügyészek Lapja, 2008 (15. évf.) Különszám, 99-108.o., ISSN 1207-7059.

BÁRD (2009) Bárd Petra: Európai Unió: a szabadság, a biztonság vagy a jog érvényesülésének a térsége?, In: Kriminológiai tanulmányok, 2009., 46. köt. 95-114. o., ISSN 1586-4596.

BÁRD K. (1987) Bárd Károly: A büntető hatalom megosztásának buktatói – értekezés a bírósági tárgyalás jövőjéről. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1987., ISBN 963 222 012 9.

BÁRD K. (2003) Bárd Károly: Az Európai Emberi Jogi Egyezmény szerepe az „európai” büntetőjog alakításában. In: Büntetőjogi kodifikáció, 2003. (3. évf.) 3. sz. 3-12. o., ISSN 1587-5350.

BÁRD K. (2004) Bárd Károly: Igazság, igazságosság és tisztességes eljárás. In: Fundamentum, 2004, (évf.) 1. Sz., 44-50. o., ISSN 1417-2844, http://epa.oszk.hu/02300/02334/00014/pdf/EPA02334_Fundamentum_2004_01_044-050.pdf.

BÁRD K. (2007) Bárd Károly: Emberi jogok és büntető igazságszolgáltatás Európában – A tisztességes eljárás büntetőügyekben – emberijog-dogmatikai értekezés. Magyar Hivatalos Közlönykiadó, Budapest, 2007., ISBN 978 963 9722 22 4.

BARNA (2004) Barna György: The European Union. History, institutions, legislation, Klebelsberg Kuno Egyetemi Kiadó, Szeged, 2004., ISBN 963 2169 94 8.

BARTHA (2006) Bartha Ildikó: A közösségi hűség elve az Európai Közösség külkapcsolataiban, In: Collega 2006. 2–3. szám, 193 – 198. o., ISSN 1417-8079.

BASSIOUNI (2008) M. Cherif Bassiouni: International Criminal Law: Multilateral and Bilateral Enforcement Mechanisms, 2. kötet, BRILL, 2008, ISBN 9004165312, ISBN 9789004165311.

BASSIOUNI (2012) M. Cherif Bassiouni: Introduction to International Criminal Law – Second Revised Edition. Martinus Nijhoff Publishers, 2012, ISBN 9004186441, ISBN 9789004186446.

BÁZLIK – AMBRUS (2010) Bázlik Mirosláv – Ambrus Patrik: The Grammatical System of Legal English, Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2010., ISBN 978 963 295 109 6.

BELOVICS (2011) Belovics Ervin: A közrend elleni bűncselekmények, III. cím * A közbizalom elleni bűncselekmények. In: Belovics Ervin – Molnár Gábor – Sinku Pél (Busch Béla szerk.): Büntetőjog Különös rész, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest 2011., 370-474. o., ISBN 978 963 258 134 7.

BERND (2013) Bernd Hecker: Mutual Recognition and Transfer of Evidence. The European Evidence Warrant, In: Ruggeri Stefano (szerk.): Transnational Inquiries and the Protection of Fundamental Rights in Criminal Proceeding, Springer, 2013., 419-438. o., ISBN 978-3-642-32012-5.

BLUTMAN (2004) Blutman László: EU-jog – működésben. Bába Kiadó, Szeged, 2004., ISBN 963 9511 69 2.

BLUTMAN (2010) Blutman László: Az Európai Unió joga a gyakorlatban. HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2010., ISBN 9789632580906.

BÓDIG (2002) Bódig Mátyás: Szuverenitás és joguralom. In: Bódig Mátyás – Győrfi Tamás (szerk.): Államelmélet. A mérsékelt állam eszméje és elemei, II. Alapelvek és alapintézmények, Bíbor Kiadó, Miskolc, 2002, 91-118. o., ISBN 963 9466 16 6, ISSN 1219-8471.

BODNÁR (2009) Bodnár László: Az Európai Unió mint különleges nemzetközi szervezet. In: Pánovics Attila (szerk.): Együtt Európában: Múlt, jelen, jövő. Egyetemi tanulmányok, Európai Közösségek Hivatalos Kiadványainak Hivatala, Budapest, 2009, 41-56. o., ISBN 13978-92-79-12035-0.

BÓLYA (1963) Bólya Lajos: A büntett okainak és körülményeinek felderítése a büntető eljárásban és a bizonyítás módszertana In: Jogtudományi közlöny, 1963. (18. évf.) 5. sz. 268-276. o., ISSN 0021-7166.

BOROS (2008) Boros Anita: Bizonyítás a közigazgatási eljárásjogban - című PhD. Értekezés -, Budapest, 2008., http://193.224.191.196:8080/phd/Boros_Anita090113.pdf.

BURIÁN (2005) Burián László: Joghatóság, In: Burián László- Kecskés László – Vörös Imre (Vörös Imre szerk.): Magyar nemzetközi kollíziós magánjog – Európai jogi kitekintéssel. KRIM Bt., Budapest 2005., 269-284. o., ISBN 963 2175 07 7.

C, Cs

CSÁSZÁR (2011) Császár Mátyás: Az Európai Unió intézményi aktusai a Lisszaboni Szerződés után, In: Európai jog, 2011. (14. évf.) 1. sz. 31-39. o., ISSN 1587-2769.

CSÉKA (1961) Cséka Ervin: A büntetőjogilag releváns tények problémája In: Jogtudományi közlöny, 1961. (16. évf.) 6. sz. 321-331. o., ISSN 0021-7166.

CSÉKA (1967) Cséka Ervin: A bizonyítással összefüggő néhány kérdés a büntető eljárásban In: Jogtudományi közlöny, 1967. (22. évf.) 2. sz. 113-124. o., ISSN 0021-7166.

CSÉKA (1969) Cséka Ervin: A megismerési és bizonyítási problematika új vonásai a büntető ügyekben In: Jogtudományi közlöny, 1969. (24. évf.) 7-8. sz. 366-376. o., ISSN 0021-7166.

CSÉKA (1972) Cséka Ervin: Dr. Kertész Imre: A tárgyi bizonyítékok elmélete a büntetőeljárás jog és kriminalisztika tudományában című doktori értekezésének nyilvános vitájáról In: Belügyi szemle (1963-1990), 1972. (10. évf.) 4. sz. 44-49. o., ISSN 0133-6738.

CSÉKA (1985) Cséka Ervin: A büntető jogorvoslatok alaptanai. Közigazgatási és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1985., ISBN 963 221 634 2.

CSÉKA (1991) Cséka Ervin: A bizonyítást kizáró szabályok a büntető eljárásban In: Acta Universitatis Szegediensis: Acta juridica et politica, 1991. (40. Tom.) 1-26. Fasc. 71-95. o., ISSN 0563-0606.

CSÉKA (1998) Cséka Ervin: Megjegyzések az új büntető eljárás kódex koncepciójához, In: Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae: Acta juridica et politica, 1998. (54. Tom.) 5. Fasc. 3-13. o., ISSN 0563-0606.

CSÉKA (1999) Cséka Ervin: A büntető tárgyalási rendszer, In: Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae: Acta juridica et politica, 1999. (55. Tom.) 7. Fasc. 63-78. o., ISSN 0563-0606.

CSÉKA (2006) Cséka Ervin: A büntetőeljárás alapelvei, In: Cséka Ervin (szerk.): A büntetőeljárás jog alapvonalai I., Bába kiadó, Szeged, 2006., ISBN 963 9717 10x, ISBN 978 973 9717 10 7.

D

DE HERT - WEIS – CLOOSEN (2009) De Hert Paul – Weis Karen – Cloosen Nathalie: The framework decision of 18 December 2008 on the European Evidence Warrant for the purpose of obtaining objects, documents and data for use in proceedings in criminal matters – a critical assessment. In: New Journal of European Criminal Law. Special

Edition. Vol 0, 2009. 55-78. o., ISSN 2032-2844,
http://www.intersentia.com/upload/NJECL_2009_00.pdf.

DEZSŐ – VINCZE (2006) Dezső Márta – Vincze Attila: Magyar alkotmányosság az európai integrációban, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2006., ISBN963-74-9057-4.

DI CHIARA (2013) Di Chiara Giuseppe: The Protection of the Right of Freedom on the European Union Level: The European Arrest Warrant and Non-custodial Pre Trial Measures. The Guideline of the Principle of Proportionality: An Interpretive Perspective, In: Ruggeri Stefano (szerk.): Transnational Inquiries and the Protection of Fundamental Rights in Criminal Proceeding, Springer, 2013., 241-252. o., ISBN 978-3-642-32012-5.

E, F

FANTOLY (2005) Fantoly Zsanett: A jogi személy büntetőjogi felelősségre vonhatóságának büntető eljárásjogi kérdései, In: Karsai Krisztina (szerk.): Keresztszemet – Tanulmányok fiatal büntetőjogászok tollából, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2005., 35-45. o., ISSN 1786-352X, ISBN 963 86736 9 9.

FANTOLY (2010) Fantoly Zsanett: A jogi személyek büntetőjogi felelőssége. HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2010., ISBN 978 963 958 018 0.

FARKAS (1999) Farkas Ákos: A büntetőjogi együttműködés sajátosságai az Európai Unióban, In: Jogtudományi közlöny, 1999. (54. évf.) 9. sz. 383-392. o., ISSN 0021-7166.

FARKAS (2003) Farkas Ákos: Büntetőjogi együttműködés az Európai Unióban, In: Belügyi szemle 2003. (51. évf.) 4. sz. 127-137. o., ISSN 1218-8956.

FARKAS (2011) Farkas Ákos: Az Európai Bíróság és a kölcsönös elismerés elvének hatása az európai büntetőjog fejlődésére, In: Miskolci jogi szemle, 2011. (6. évf.) Klnsz. 62-77. o., ISSN 1788-0386.

FARKAS Z. (1966) Farkas Zoltán: Állam, nemzet, szuverenitás
In: Korunk, 1966. (25. évf.) 3. sz. 331-336. o., ISSN 1222-8338.

FEJES (2010) Fejes Zsuzsanna: A határon átnyúló együttműködések jogi és közigazgatási feltételei - Különös tekintettel a magyar határrégiókra című PhD. értekezés, Szeged, 2010.

G

GLASER – MOTZ – ZIMMERMANN (2011) Glaser Sanja –Motz Andreas – Zimmermann Frank: Mutual Recognition and its Implications for the Gathering of Evidence in Criminal Proceedings: A Critical Analysis of the Initiative for a European Investigation Order. In: European Criminal Law Review 2011/1, 55-79. o., ISSN 2191-7442, <http://www.ejtn.net/Documents/Themis/THEMIS%20written%20paper-%20Germany%204.pdf>.

GLESS (2005) Gless Sabine: Mutual recognition, judicial inquiries, due process and fundamental rights, In: J.A.E. Vervaela (szerk.): European Evidence Warrant: Transnational judicial Inquiries in the EU, Intersentia, Antwerpen – Oxford, 2005., 122-129. o., ISBN 90 - 5095 - 493 – 6.

GOMBÁR (1996) Gombár Csaba: Mire ölünkbe hullott, anakronisztikussá lett. Magyarország szuverenitásáról. In: Gombár Csaba – Hankiss Elemér – Lengyel László – Várnai Györgyi (szerk.): A szuverenitás káprázata, Korridor, Budapest, 1996. 13-45. o., ISBN 963 851 5589.

GÖDÖNY (1966) Gödöny József: A bizonyítás tárgya és kerete a nyomozásban In: Kriminológiai tanulmányok (1962-1970), 1966. 5. köt. 5-62. o., ISSN 0439-9579.

H

HAJDÚ (2010) Hajdú Magdolna: Az Európai Unió büntetőjoga, In: Osztheimer Katalin (szerk.): Jog és Állam 12., Az ügyész szerepe az eljárásjogokban, Károli Gáspár

Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2010., 103-111. o., ISSN 1787-0607, ISBN 978 963 9808 20 1.

HARMATI – LÁRIS (2008) Harmati Judit – Láris Liliána: Bűnügyi együttműködés az Európai Unióban, In: Ügyészek Lapja, 2008 (15. évf.) Különszám, 109-117. o., ISSN 1207-7059.

HARSÁGI (2004) Harsági Viktória: Az okiratokkal kapcsolatos bizonyításvétel az Európai Unióban, In: Magyar jog, 2004. (51. évf.) 9. sz. 555-561. o., ISSN 0025-0147.

HAVASI (1991) Havasi Béláné: Nemzeti érdekek - szuverenitás - integráció (Magyarország és az Európai Közösségek), In: Külgazdaság, 1991. (35. évf.) 10. sz. 57-65. o., ISSN 0324-4202.

HERKE – BLAGOJEVIĆ - MOHAY (2011) Herke Csongor - Blagojević Anita - Mohay Ágoston: The legal characteristics of the European Arrest Warrant, its implementation in Hungary, and its future implementation in Croatia, In: Drinóczi Tímea – Takács Tamara (szerk.): Cross-border and EU legal issues: Hungary-Croatia. PTE ÁJK, Pécs, 2011., 53-82. o., ISBN 978-963-642-375-9, ISBN 953-6072-52-1.

HERKE – FENYVESI – TREMMEL (2012) Herke Csongor – Fenyvesi Csaba – Tremmel Flórián: A büntető eljárásjog elmélete. Dialóg Campus Kiadó, Institutiones Juris sorozat, Budapest – Pécs, 2006, ISBN 978 963 9950 83 2, ISSN 1218 9375, ISSN 1418 1274.

HERLIN-KARNELL (2010) Herlin-Karnell Ester: The Lisbon Treaty. A Critical analysis of its impact on EU Criminal Law. In: EUCRIM - THE EUROPEAN CRIMINAL LAW ASSOCIATIONS' FORUM, 2010/2. szám, Max Planck Society for the Advancement of Science c/o Max Planck Institute for Foreign and International Criminal Law, 59-64. o., ISSN: 1862-6947

HOLÉ (2005) Holé Katalin: A bűnügyi együttműködés aktuális kérdései, In: Hollán Miklós (szerk.): Jog és Állam 7., Bűnügyi Oktatók Országos Találkozója (BOT) – 2004,

Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2005., 43-47. o., ISSN 1589-1054, ISBN 963 8392 71 1.

HOLLÁN (2008) Hollán Miklós: Elkobzási jogsegély. In: Kondorosi Ferenc – Ligeti Katalin (szerk.): Az európai büntetőjog kézikönyve. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2008., 176-184. o., ISBN 9789639722316.

HORVÁTH (2010) Horváth Zoltán: Handbook on the European Union, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2010., ISBN 963749019-1.

I

IJZERMAN (2005) Ijzerman Ad: From the CATS portfolio: The European Evidence Warrant, In: J.A.E. Vervaela (szerk.): European Evidence Warrant: Transnational judicial Inquiries in the EU, Intersentia, Antwerpen – Oxford, 2005., 6-16. o., ISBN 90 - 5095 - 493 – 6.

J

JÁNOSI (2010) Jánosi Andrea: The European Evidence Warrant. In: Miskolci Egyetem, Doktoranduszok Fóruma, Miskolc, 2009. november 5., Állam- és Jogtudományi Kar Szekciókiadványa. 2010. 51-56. o.

K

KÁDÁR (2009) Kádár András Kristóf: A tisztességes eljáráshoz és a védelemhez való jog húsz éve Magyarországon, In: Fundamentum, 2009 (13. évf.) 4. sz., 69-87. o., ISSN 1417-2844.

KAJTÁR (2010) Kajtár Gábor: A kettős pillérszerkezet megerősített kontúrjai a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése után, In: Európai jog, 2010. (10. évf.) 4. sz. 3-14. o., ISSN 1587-2769.

KAPONYI (2001) Kaponyi Erzsébet: The Charter of Fundamental Rights of the European Union, In: Society and Economy in Central and Eastern Europe (23. évf.) 1-2. szám, Quarterly Journal of BUESPA, Aula Kiadó Kft. Budapest, 137-170. o., ISBN 978-963-9698-67-3, ISBN 978-963-9698-56-7.

KAPONYI (2008) Kaponyi Erzsébet: Az Unió Alapjogi Chartája a jegyzőkönyvek és nyilatkozatok tükrében, In: Balogh Péter - Dobos András - Forgách Attila - Nagy Beáta - Szücs Anita (szerk.): 60 éves a Közgazdaságtudományi Egyetem: A Jubileumi Tudományos Konferencia alkalmából készült tanulmányok, Társadalomtudományi Kar, Budapest, 2008, ISBN 978-963-9698-64-2, ISBN 978-963-9698-56-7.

KARSAI (2001) Karsai Krisztina: Az európai büntetőjogi integráció egyik újdonsága, avagy gondolatok a kerethatározatról, In: Európai jog, 2001. (1. évf.) 1. sz. 11-14. o., ISSN 1587-2769.

KARSAI (2002) Karsai Krisztina: Magyar büntetőjog az európai integráció sodrásában, In: Jogtudományi közlöny, 2002. (57. évf.) 2. sz. 77-90. o. ISSN 0021-7166.

KARSAI (2004a) Karsai Krisztina: Az európai büntetőjogi integráció alapkérdései. KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2004., ISBN 963 224 809 0.

KARSAI (2004b) Karsai Krisztina: Az érinthetlenség illúziója, avagy gondolatok az európai közösségi jog és a nemzeti büntetőjog közötti kapcsolatokról, In: Európai jog, 2004b. (4. évf.) 4. sz. 13-22. o. ISSN 1587-2769.

KARSAI (2004c) Karsai Krisztina: Az európai elfogatóparancs és az átadási eljárás, In: Acta Universitatis Szegediensis: Acta juridica et politica, 2004. (66. Tom.) 12. Fasc. 3-36. o. ISSN 0563-0606.

KARSAI (2005) Karsai Krisztina: Igazságügyi együttműködés az Európai Unióban. Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tanszék, Szeged, 2005.

KARSAI (2006) Karsai Krisztina: Az európai büntetőjog rögzös útján, In: Magyar jog, 2006. (53. évf.) 1. sz. 1-10. o., ISSN 0025-0147.

KARSAI (2008a) Karsai Krisztina: The principle of mutual recognition in Zbornik Radova/Collected Papers. XLII. 1-2/2008, Novi Sad Faculty of Law, Serbia 941-954. o., ISSN 0550-2179.

KARSAI (2008b) Karsai Krisztina: A büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködésre vonatkozó rendelkezések, In: Osztovits András (szerk.): Az Európai Unió alapító szerződéseinek magyarázata 2., Complex Kiadó Jogi és Üzleti Tartalomszolgáltató Kft., Budapest, 2008, 1947-2022. o., ISSN 1589-0058, ISBN 978 963 224 936 0 (2. kötet).

KARSAI (2012a) Karsai Krisztina: Az Európai kriminálpolitika megszületése, In: Európai jog, 2012. (12. évf.) 3. sz. 9-18. o., ISSN 1587-2769.

KARSAI (2012b) Karsai Krisztina: Emberi jogok védelme és az európai nyomozási határozat, In: Rendészet és emberi jogok, 2012. 3. szám, 23-33. o., ISSN 2062-4700.

KARSAI (2013) Karsai Krisztina: Cross-Border Investigations and the Protection of Fundamental Rights. The Perspective of Domestic Legal Systems. Ripoert on Hungary, In: Ruggeri Stefano (szerk.): Transnational Inquiries and the Protection of Fundamental Rights in Criminal Proceeding, Springer, 2013., 419-438. o., ISBN 978-3-642-32012-5.

KARSAI – LIGETI (2008) Karsai Krisztina - Ligeti Katalin: Magyar alkotmányosság a bűnügyi jogsegélyjog útvesztőiben, In: Magyar jog, 2008. (55. évf.) 6. sz. 399-408. o., ISSN 0025-0147.

KARSAI – KATONA (2010) Karsai Krisztinai – Katona Tibor: Az új EUROJUST határozat avagy a nemzeti tag jogi helyzetének „izmosítása,” In: Európai jog, 2010. (10. évf.) 1. sz. 34-41. o., ISSN 1587-2769.

KECSKÉS (1999) Kecskés László: EK-jog és jogharmonizáció. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó. Budapest, 1999., ISBN 963-224-377-3.

KISS (2009) Kiss Anna: Eurojustból Európai Ügyész?, In: Kriminológiai tanulmányok, 2009. 46. köt. 115-131. o. ISSN 1586-4596.

KISS B. (2007) Kiss Barnabás: Alkotmányjogi alapismeretek. Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2007, ISBN 978-963-9650-31-2, ISSN 1786-3554.

KISS – PILISKÓ (2003) Kiss Eszter – Piliskó Szilvia: Az Európai Unió intézményrendszere és jogi terminológiája angol nyelven, KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2003., ISBN 963 224 739 6.

KÓRÉ (2004) Kóré Veronika: Az állami szuverenitás egyes kérdései az európai integráció tükrében. In: Magyar közigazgatás, 2004. (54. évf.) 1. sz. 21-35. o., ISSN 0865-736X.

L

LACH (2009) Arcadiusz Lach: Transnational Gathering of Evidence in Criminal Cases in the EU de lege lata and de lege ferenda. In: EUCRIM, The European Criminal Law Associations' Forum, Max Planck Society for the Advancement of Science, 3. szám, 2009., 107-110. o., ISSN: 1862-6947.

LAJTÁR (2010) Lajtár István: Ügyészi törvényességi felügyelet és jogvédelem a büntetés-végrehajtási jogban, In: Osztheimer Katalin (szerk.): Jog és Állam 12., Az ügyész szerepe az eljárásjogokban, Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar, 2010., 79-83. o., ISSN 1787-0607, ISBN 978 963 9808 20 1.

LÁRIS (2010) Láris Liliána: Area of Freedom, Security and Justice – A European criminal law system?, In: Ügyészek Lapja, 2010. (17. évf.) Különszám 97-103. o., ISSN 1207-7059.

LIGETI (2002) Ligeti Katalin: Az Európai Unió büntetőpolitikája, In: Állam- és Jogtudomány (XLIII. évf.) 2002, 1-2. sz. 73-98. o., ISSN 0002-564X.

LIGETI (2004) Ligeti Katalin: Büntetőjogi és bűnügyi Együttműködés az Európai Unióban. KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2004., ISBN 963 224 761 2.

LIGETI (2005) Ligeti Katalin: A bizonyítékok átadásáról szóló kerethatározat tervezete, In: Karsai Krisztina (szerk.): Keresztmetszet – Tanulmányok fiatal büntetőjogászok tollából, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2005., 139-145. o., ISSN 1786-352X, ISBN 963 86736 9 9.

LŐRINCZY (2006) Lőrinczy György: A vádemelés. In: Fantoly Zsanett – Károlyi Judit – Lőrinczy György – Vida Mihály - Cséka Ervin (szerk.): A büntetőeljárás jog alapvonalai I., Bába kiadó, Szeged, 2006., 395-409. o., ISBN 963 9717 10x, ISBN 978 973 9717 10 7.

M

MÁRKUS (1964) Márkus Ferenc: Usakov, N. A. : Szuverenitás a jelenkori nemzetközi jogban

In: Állam és jogtudomány, 1964. (7. évf.) 3. sz. 488-496. o., ISSN 0002-564X.

MÁRKUS (1966) Márkus Ferenc: A büntető igazságszolgáltatásra vonatkozó nemzetközi jogszabályok és az állami szuverenitás, In: Állam és jogtudomány, 1966. (9. évf.) 4. sz. 677-716. o., ISSN 0002-564X.

MOLNÁR (2003) Molnár Gábor: A nemzetközi büntetőjogi együttműködés intézménye, in: Békés Imre (szerk.): Büntetőjog Általános Rész, HVG-ORAC, Budapest, 2003, ISBN 978-963-258-103-3.

MÓRA (1960) Móra Mihály: A bizonyítás fogalma, tárgya és a bizonyítékok mérlegelése a büntető eljárásban In: Jogtudományi közlöny, 1960. (15. évf.) 12. sz. 662-670. o., ISSN 0021-7166.

MÓRÉ (2012) Móre Sándor: A schengeni együttműködés és Románia, In: Scientia Iuris Magyar–Román Jogtudományi Közölny 2012/1–2. szám, 79-99. o., ISSN 2069-9301, <http://drept.sapientia.ro/data/tudomanyos/Periodikak/scientia-iuris/2012-1-2/5.pdf>.

M. NYITRAI (1999) M. Nyitrai Péter: A nemzetközi bűnügyi együttműködés elméletének alapjai Hugo Grotius gondolatvilágában, in: Publicationes Universitatis Miskolciensis. Sectio Juridicia et Politica, 16. évfolyam, 1999., ISSN 0866-6032.

M. NYITRAI (2003a) M. Nyitrai Péter: A kiadatás intézményének újragondolása Európában – az európai elfogatóparancs eszméje és alkalmazásának főbb dilemmái, In: Magyar jog, 2003. (50. évf.) 7. szám 401-410. o., ISSN 0025-0147.

M. NYITRAI (2003b) M. Nyitrai Péter: A kiadatás intézménye a nemzetközi büntetőjogban – egy új korszak régi-új kihívásai Európában című Ph.D . értekezés, 2003, Miskolc,

M. NYITRAI (2004) M. Nyitrai Péter: A nemzetközi bűnügyi együttműködés területeinek összefonódása Európában: nemzetközi rendőri együttműködés és nemzetközi bűnügyi jogsegély, In: Belügyi szemle (1995-2006), 2004. (52. évf.) 5. sz. 104-116. o., ISSN 1218-8956.

M. NYITRAI (2005a) M. Nyitrai Péter: Az Európai Unió bűnügyi együttműködésének rendszertani megközelítése. In: Farkas Ákos (szerk.): Az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) az Európai Unió bűnügyi együttműködési rendszerében. KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft., Budapest, 2005., ISBN 963 224 828 7.

M. NYITRAI (2005b) M. Nyitrai Péter: A nemzetközi bűnügyi együttműködés hazai jogának nemzetközi jogi konformitása, In: Büntetőjogi kodifikáció, 2005. (5. évf.) 1. sz. 24-31. o. ISSN 1587-5350.

M. NYITRAI (2005c) M. Nyitrai Péter: Nemzetközi bűnügyi jogsegély-jogunk helyzetképe a 21. Század fordulóján, In: Karsai Krisztina (szerk.): Keresztmetszet – Tanulmányok fiatal büntetőjogászok tollából, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2005., 153-162. o., ISSN 1786-352X, ISBN 963 86736 9 9.

M. NYITRAI (2006) M. Nyitrai Péter: Nemzetközi és európai büntetőjog, OSIRIS Kiadó Kft., Budapest, 2006., ISBN 9633897653.

M. NYITRAI (2008) M. Nyitrai Péter: A vagyonnal vagy bizonyítási eszközzel kapcsolatos biztosítási intézkedések kölcsönös elismerése. In: Kondorosi Ferenc – Ligeti Katalin (szerk.): Az európai büntetőjog kézikönyve. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2008. 176-184. o., ISBN 9789639722316.

M. NYITRAI (2010) M. Nyitrai Péter: A nemzetközi bűncselekmény koncepciója, In: Jog, állam, politika, 2010. (2. évf.) 1. sz. 3-24. o. ISSN 2060-4580.

N

NAGY (2004) Nagy Ferenc: A magyar büntetőjog általános része, Korona Kiadó, Budapest, 2004., ISBN 963 9036 57 9.

NAGY – KARSAI (2003) Nagy Ferenc - Karsai Krisztina: A kerethatározat: "Az európai büntetőjog új kihívásai és a magyar büntető jogalkotás" című OKTK B. 1937/XII/02 sz. kutatás, In: Büntetőjogi kodifikáció, 2003. (3. évf.) 1-2. sz. 3-61. o. ISSN 1587-5350.

NAGY A. (2010) Nagy Anita: Az emberi jogok és a büntetőeljárás kapcsolata (I. rész), In: Publicationes Universitatis Miskolciensis. Sectio Juridica et Politica, 16. évfolyam, 1999., Sectio Juridica et Politica, Miskolc, Tomus XXVIII., 2010., 341-369. o. ISSN 0866-6032.

NAGY K. (1995) Nagy Károly: A nemzetközi jog, valamint Magyarország külkapcsolatainak története, ANTOLÓGIA, Lakitelek, 1995, ISBN 963 7908 46 3.

NAGY K. (1999) Nagy Károly: Nemzetközi jog, Püski Kiadó Kft., Budapest, 1999., ISBN 963 9188 19 0.

NAGY L. (1966) Nagy Lajos: Tanúbizonyítás a büntetőperben. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 1966.

NAGY L. – CSÉKA (1972) Nagy Lajos - Cséka Ervin: A bizonyítás általános kérdései a büntetőeljárás törvényben, In: Jogtudományi közlöny, 1972. (27. évf.) 9. sz. 416-429. o., ISSN 0021-7166.

NÁNÁSI (2012) Nánási László: Az európai elfogatóparancs, In: Scientia Iuris Magyar–Román Jogtudományi Közlöny, 2012/1–2. szám, 100-112. o., ISSN 2069-9301.

NÉMETHY (2000) Némethy Andrea: A jogi személy büntetőjogi felelőssége, In: Jogtudományi közlöny, 2000. (55. évf.) 11. sz. 463-469. o., ISSN 0021-7166.

O

ORSZÁGH – MAGAY (1999) Ország László – Magay Tamás: Angol magyar nagyszótár – English-Hungarian Dictionary, Akadémia Kiadó, 1999., ISBN 963 05 7514 0.

P

PÁPAI-TARR (2007) Pápai-Tarr Ágnes: A ne bis in idem elv az Európai Bíróság gyakorlatában, In: Miskolci Jogi Szemle 2. évfolyam (2007) 2. szám, 100-118. o., ISSN 1788-0386.

PAPPNÉ (2000) Pappné Farkas Klára: Az Európa Tanács szervezete és tevékenysége (1. rész), In: Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 47. évfolyam 1. szám, 2000., ISSN 0041-3917.

POLT (2002) Polt Péter: A kiadatás alkonya – egy új jogintézmény: az európai letartóztatási parancs, In: Európai jog, 2002. (2. évf.) 2. sz. 3-8. o., ISSN 1587-2769.

PÜNKÖSTY (2012) Pünkösty András: Szolidaritás koncepcionális jelentősége az Európai Unió jogában,

https://jak.ppke.hu/uploads/articles/12417/file/szolidarit%C3%A1s_eu_punkosty_Eur%C3%B3pai_jog_final20121019.pdf.

Q, R

RAISZ (2008) Raisz Anikó: Keresztútban az európai elfogatóparancs – avagy emberi jogi aggályok az Alkotmánybíróság határozata kapcsán, In: Jogtudományi Közlöny, 2008. (63. évf.) 7-8. szám 387-394. o., ISSN 0021-7166.

RÁKOSFALVI (2006) Rákosfalvi Rita: Az ügyész és a nyomozás, In: Ádám Antal (szerk.): PhD Tanulmányok, Pécsi Tudományegyetem Állam-és Jogtudományi Karának Doktori Iskolája, Pécs, 2006, 379-402. o., ISSN 1785-5535.

S

SÁNTHA (2002) Sántha Ferenc: A jogi személy büntetőjogi felelőssége és a gazdasági bűncselekmények, In: Belügyi Szemle 2002. (50. évf.) 10. sz., 103-116. o., ISSN 1218-8956.

SÁRY – SOMODY (2005) Sáry János – Somody Bernadette: Alapjogok. Osiris Kiadó, Budapest, 2008., ISBN 978 963 389 969 4, ISSN 1218-9855.

SAYERS (2011) Sayers Debbie: The European Investigation Order. Travelling without a 'roadmap'. In: Liberty and Security in Europe. Centre for European Policy Studies. No. 42, June 2011, 1-25. o., ISBN 978-94-6138-114-9.

SHAW (2008) Shaw Malcolm N.: Nemzetközi jog, Complex Kiadó, Budapest, 2008., ISBN 9632249650.

SINN (2012a) Arndt Sinn: Draft models of a regulatory mechanism for the avoidance of jurisdictional conflicts, In: Arndt Sinn (szerk.): Jurisdiktionskonflikte bei grenz überschreitender Kriminalität. Conflicts of jurisdiction in cross-border crime situations Ein Rechtsvergleich zum Internationalen Strafrecht. Acomparative lawstudy on international criminal law, 2012, V&R unipress in Göttingen, 597-615. o., ISBN 978-3-89971-974-1, ISBN 978-3-86234-974-6.

SINN (2012b) Arndt Sinn: Jurisdictional law as the key to resolving conflicts: Comparative-law observations, In: Arndt Sinn (szerk.): Jurisdiktionskonflikte bei grenz überschreitender Kriminalität. Conflicts of jurisdiction in cross-border crime situations Ein Rechtsvergleich zum Internationalen Strafrecht. Acomparative lawstudy on international criminal law,

2012, V&R unipress in Göttingen, 531-556. o., ISBN 978-3-89971-974-1, ISBN 978-3-86234-974-6.

SPENCER (2010) Spencer John R.: The Green Paper on obtaining evidence from one Member State to another and securing its admissibility: the Reaction of one British Lawyer 602-606. o. In: Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik 2010. (5. évf.) 9. szám 602-606. o., ISSN 1863-6470.

Sz

SZÁSZY (1933) Szászy István: Kiadatási jog, Franklin Társulat, Budapest, 1933.

SZITA (1973) Szita János: A nemzeti szuverenitás és az integráció egyes kérdései In: Gazdaság: a Magyar Közgazdasági Társaság gazdaságpolitikai folyóirata, 1973. (7. évf.) 4. sz. 118-126. o., ISSN 0016-5360.

T

TAKÁCS (2007) Takács Tamara: Az Európai Unió kormányzati rendszere, In: Chronowski Nóra – Drinóczi Tímea (szerk.): Európai kormányformák rendszertana. HVG ORAC, Budapest, 2007. , ISBN 978 963 258 004 3.

TOBLER – BEGLINGER (2007) Tobler Christa –Beglinger Jacques: Essential EC law in charts, HVG-ORAC Lap-és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2007., ISBN 963749096-5.

TREMMEL (2006) Tremmel Flórián: Bizonyítékok a büntetőeljárásban. Dialóg Campus Kiadó, Institutiones Juris sorozat, Budapest – Pécs, 2006, ISBN 963 7296 72 7.

TRÓCSÁNYI (2008) Trócsányi László: Nemzeti szuverenitás és európai integráció. In: Európai Tükör, 2008. március (XIII. évf.) 3. szám, 3-12.o., ISSN 1416-6151.

U, V

VALKI (1970) Valki László: Szuverenitás, nemzetekfelettség és a nyugat-európai integráció

In: Jogtudományi közlöny, 1970. (25. évf.) 10. sz. 542-552. o., ISSN 0021-7166.

VARGA (2010) Varga Endre: Szuverenitás és európaizálódás

In: Jogi tanulmányok, 2010., (14. évf.) 2. sz., 135-146. o., ISSN 1417-2488.

VIDA (2005) Vida Mihály: A közrend elleni bűncselekmények, III. cím * A közbizalom elleni bűncselekmények. In: Kereszty Béla – Maráz Vilmosné – Vida Mihály – Nagy Ferenc (szerk.): A magyar büntetőjog különös része, Korona Kiadó, Budapest, 2005., 445-612. o., ISBN 963 9589 60 8.

VIDA (2006) Vida Mihály: A bizonyítás általános kérdései, In: Fantoly Zsanett – Károlyi Judit – Lőrinczy György – Vida Mihály - Cséka Ervin (szerk.): A büntetőeljárás jog alapvonalai I., Bába kiadó, Szeged, 2006., 189-232. o., ISBN 963 9717 10x, ISBN 978 973 9717 10 7.

VOGEL (2004) KONF. Vogel Joachim R: „The European Evidence Warrant: A new legal framework for transnational evidence gathering in criminal matters” című, 2004. május 01. napján az ECBA szervezésében, Párizsban tartott konferencián elhangzott előadása.

VÖRÖS (2012) Vörös Imre: A német Alkotmánybíróság és a német jogtudomány Lisszabon-vitája, In: Európai jog, 2012. (12. évf.) 5. sz. 1-11. o., ISSN 1587-2769.

W

WIENER (2002) Wiener A. Imre: A nemzetközi bűnügyi jogsegély, In: Wiener A. Imre (szerk.): Büntetőjog Általános Rész, KJK-KERSZÖV, Budapest, 2002., ISBN 963 224 579 2.

WIENER (2003) Wiener A. Imre: A ne bis in idem elv érvényesítéséről, In: Büntetőjogi kodifikáció, 2003. (3. évf.) 1-2. sz. 62-68. o. ISSN 1587-5350.

X, Y, Z

ZARA (2011) Zara Orsolya: Lisszaboni Szerződés a kohéziós politika jogfejlődésének tükrében In: Európai jog, 2011. (14. évf.) 2. sz. 3-12. o., ISSN 1587-2769.

9. 2. Közvetett hivatkozások

Alegre Susie – Leaf Marisa: Mutual recognition in European judicial cooperation. A step too far too soon? Case Study – The European Arrest Warrant. European Law Journal, 2004. március, (10. szám) 200-217. o., ISSN 1468-0386.

Angyal Pál: A magyar büntető eljárásjog tankönyve. I-II., Athenaeum, Budapest, 1916.

Blackstock Jodie: Briefing on the European Investigation Order For Council and Parliament. Justice, August 2010., 11. o.

Feltes Thomas: Az emberi jogok és az eljárás elhúzódása a büntető igazságszolgáltatási rendszerben. In: Az emberi jogok érvényesülése a büntetőeljárásban. XLIII. Nemzetközi Kriminológiai Konferencia, Miskolc, 1991.

Finkey Ferenc: A magyar büntető perjog tankönyve. Politzer Zs. és fia, Budapest, 1916.

Glaser Sanja – Motz Andreas – Zimmermann Frank: Mutual Recognition and its Implications for the Gathering of Evidence in Criminal Proceedings: A Critical Analysis of the Initiative for a European Investigation Order. In: European Criminal Law Review 2011/1, 55-79. o., ISSN 2191-7442.

Gomien Donna: Rövid útmutató az Emberi Jogok Európai Egyezményéhez. Európa Tanács Információs és Dokumentációs Központ, Budapest, 1994., 43-44. o.

Irk Albert: A magyar büntető perjog vezérfonala. Haladás Ny., Pécs, 1931.

Kármán Elemér: A kir. ügyészség és az előzetes eljárás. Magyar Jogászegyleti értekezések 1904. szept. 238. sz. XXX. köt. 2. füzet, Budapest.

Kertész Imre: Tárgyi bizonyítékok elmélete a büntetőjog és a kriminológia tudományban. KJK, Budapest, 1972.

Kertész Imre: A tárgyi bizonyítékok elmélete a büntetőeljárás jog és a kriminalisztika tudományában. KJK Kiadó, Budapest, 1972.

Mavi Viktor: Az Európa Tanács és az emberi jogok. Budapest, 1993.

McBride Jeremy: The Continuing Refinement of Criminal Due Process. In: European Law Review, Human Rights Survey 1997, HRC/2.

Molnár László és munkaközössége: A büntető perrendtartás kommentárja, Budapest, 1957.

Móra Mihály: A bizonyítás fogalma, tárgya és a bizonyítékok mérlegelése a büntetőeljárásban. In: Magyar Jog, 1960.

Michael Plachta: The role of double criminality in international cooperation in penal matters. In: Jareborg Nils (szerk.): Double criminality, Skrifter fran Juridiska Fakulteten i Uppsala 27., 1992, Iustus Förlag 116. o., ISSN 0282-2040, ISBN 9176781577, ISBN 978 9176781579.

Vámbéry Ruzstem: A bűnvádi perrendtartás tankönyve. Grill Károly Könyvkiadóvállalata, Budapest, 1916.

Berger Vincent: Az Emberi Jogok Európai Bíróságának joggyakorlata, Budapest, 1999.

Berger Vincent: Case Law of the European Court of Human Rights. The Round Hall Press, Dublin, 1989.

Christine Van Den Wyngaert: The transformation of international criminal law in response to the challenge of organised crime – General Report (INT. REV. P. L. 1999. Vol. 70. Nos 1-2.) 212-216. o.

9. 3. Jogszabályok és egyéb munkaanyagok

9. 3. 1. Magyar jogszabályok

Magyarország Alaptörvénye.

1998. évi XIX. törvény a büntetőeljárásról.

1978. évi IV. törvény a Büntető Törvénykönyvről.

1952. évi III. törvény a polgári perrendtartásról

2006. évi V. törvény a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról

2009. évi XLVII. törvény a bünygyi nyilvántartási rendszerről, az Európai Unió tagállamainak bíróságai által magyar állampolgárokkal szemben hozott ítéletek nyilvántartásáról, valamint a bünygyi és rendészeti biometrikus adatok nyilvántartásáról

2012. évi C. törvény a Büntető Törvénykönyvről.

2012. évi CLXXX. törvény az Európai Unió tagállamaival folytatott bünygyi együttműködésről

1952. évi IV. törvény a házasságról, a családról és a gyámságról

2011. évi CL. törvény az egyes büntető vonatkozású törvények módosításáról.

2011. évi CLXI. törvény a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény/ 2013. évi CCXXXVII. törvény

2007. évi LXV. törvény az Európai Unió, valamint az Izlandi Köztársaság és a Norvég Királyság közötti, az Európai Unió tagállamai között 2000. május 29-én létrejött kölcsönös bűnügyi jogsegélyegyezmény és az ahhoz csatolt 2001. évi jegyzőkönyv bizonyos rendelkezéseinek alkalmazásáról szóló Megállapodás kihirdetéséről

9. 3. 2. Európai uniós jogszabályok és dokumentumok

Stockholmi Program – A polgárokat szolgáló és védő, nyitott és biztonságos Európa. HL C 115., 4.5.2010., 1-38. o.

Hágai Program: a szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének erősítése az Európai Unióban, HL C 053. 2005.3.3. 1-15. o.

Amszterdami Szerződés, HL C 340., 1997.11.10.

Egységes Európai Okmány, HL L 169., 1987.6.29., 1. o.

Zöld Könyv a büntetőügyekben felvett bizonyítékoknak a tagállamok által másik tagállamtól történő megszerzéséről és elfogadhatóságuk biztosításáról, COM (2009) 624 végleges.

Zöld Könyv a büntetőeljárásokban előforduló joghatósági összeütközésekről és a ne bis in idem elvéről COM (2005) 696.

Feljegyzés az elnökségtől a Corepernek A Belga Királyság, a Bolgár Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Spanyol Királyság, az Osztrák Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Svéd Királyság kezdeményezése az Európai Parlament és a Tanács irányelvére vonatkozóan a büntető ügyekben kibocsátott európai nyomozási határozatról – Jelentés az elért eredményekről, Brüsszel, 2010. november 26. (29.11) (OR. en) Intézményközi referenciaszám: 2010/0817 (COD)., COPEN 266, EJM 68, EUROJUST 135, CODEC 1369.

JELENTÉSTERVEZET az európai bűnügyi nyomozási határozatról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelv elfogadásáról (09288/2010 – C7–0185/2010 –

2010/0817(COD)).

A Tanács 2005/214/IB kerethatározata (2005. február 24.) a kölcsönös elismerés elvének a pénzbüntetésekre való alkalmazásáról. HL L 81., 2009.3.27., 24. o.

AGREEMENT between the European Union and the Republic of Iceland and the Kingdom of Norway on the application of certain provisions of the Convention of 29 may 2000 on Mutual Assistance in Criminal Matters between the Member States of the European Union and the 2001 Protocol thereto, HL L 26, 29.1.2004., 3. o.

A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek – A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térség a polgárok szolgálatában COM (2009) 262 végleges.

A Tanács 2008/978/IB kerethatározata (2008. december 18.) a büntetőeljárások során felhasználandó tárgyak, dokumentumok és adatok megszerzéséhez szükséges európai bizonyításvételről.

A Belga Királyság, a Bolgár Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Spanyol Királyság, az Osztrák Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Svéd Királyság kezdeményezése az európai bűnügyi nyomozati parancsról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó Indokolás. Brüsszel, 2010. június 03. (08.06) (OR. en) Intézményközi referenciaszám: 2010/0817 (COD), COPEN 117, EUROJUST 49, EJM 13, PARLNAT 13, CODEC 384.

Az Európai Parlament és a Tanács 2011/99/EU irányelve (2011. december 13.) az európai védelmi határozatról. HL L 338., 2011.12.21., 2—18. o.

A Tanács 2009/829/IB kerethatározata (2009. október 23.) a kölcsönös elismerés elvének az Európai Unió tagállamai közötti, az előzetes letartóztatás alternatívájaként felügyeleti intézkedéseket elrendelő határozatokra történő alkalmazásáról. HL L 294., 2009.11.11., 20—40. o.

A Tanács 2008/675/IB kerethatározata (2008. július 24.) az Európai Unió más tagállamaiban hozott ítéleteknek egy új büntetőeljárásban való figyelembevételéről. HL L 220., 2008.8.15., 32—34. o.

Draft report on the adoption of a Directive of the European Parliament and of the Council regarding the European Investigation Order in criminal matters [09288/2010 – C7-0185/2010 – 2010/0817(COD)].

A Tanács kerethatározata (2001. június 26.) a pénzmosásról, valamint a bűncselekményhez felhasznált eszközök és az abból származó jövedelmek azonosításáról, felkutatásáról, befagyasztásáról, lefoglalásáról és elkobzásáról. HL L 182., 2001.7.5., 1—2. o.

A Tanács 2006/783/IB kerethatározata a kölcsönös elismerés elvének a vagyoneklobzást elrendelő határozatokra történő alkalmazásáról. HL L 328., 2006.11.24., 59.o.

A Tanács 2008/947/IB kerethatározata (2008. november 27.) a kölcsönös elismerés elvének az ítéletekre és próbaidőt megállapító határozatokra való, a próbaidő alatti magatartási szabályok és alternatív szankciók felügyelete céljából történő alkalmazásáról. HL L 337., 2008.12.16., 102—122. o.

Proposal for a COUNCIL REGULATION on the establishment of the European Public Prosecutor's Office, COM(2013) 534 final.

Javaslat AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS IRÁNYELVE az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás ellen büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről, 2012/0193 (COD).

A Tanács 2008/909/IB kerethatározata (2008. november 27.) a kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek az Európai Unióban való végrehajtása céljából történő alkalmazásáról. HL L 327., 2008.12.5., 27—46. o.

Opinion of the European Union Agency for Fundamental Rights on the draft Directive regarding the European Investigation Order, 2011. február 14.

A bizottság közleménye az Európai tanácsnak és a Parlamentnek - A szabadság, biztonság és igazságosság övezete: a Tamperei Program mérlege és az új iránymutatások {SEC(2004)680 et SEC(2004)693} /* COM/2004/0401 végleges.

Az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés, HL C 326., 2012.10.26., 47-201. o.

Az Európai Unióról szóló Szerződés, HL C 326., 2012.10.26., 13-46. o.

Lisszaboni Szerződés az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról, amelyet Lisszabonban, 2007. december 13-án írtak alá. HL C 306., 2006.12.13., 1—271. o.

A Tanács 2002. június 13-i kerethatározata az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról (2002/584/IB). HL L 190., 2002.7.18., 1. o.

A vagyonnal vagy bizonyítékkal kapcsolatos biztosítási intézkedést elrendelő határozatoknak az Európai Unióban történő végrehajtásáról szóló, 2003. július 22-i kerethatározat. HL L 196., 2003.8.2., 45. o.

A Tanács 2002. június 13-i kerethatározata az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról (2002/584/IB). HL L 190., 2002.7.18., 1. o.

Programme of measures to implement the principle of mutual recognition of decisions in criminal matters. HL C 12., 2001.1.15., 1. o.

Az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, 2000. május 29-i egyezménye és annak jegyzőkönyve, HL C 197., 2000.7.12. / 2005. évi CXVI. törvény.

9. 3. 3. Nemzetközi egyezmények

A Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Magyar Népköztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családi jogi, munkajogi és büntetőügyekre vonatkozó jogi

kapcsolatok szabályozásáról szóló 1989. március 28-án Pozsonyban aláírt szerződés/ 1991. évi LXI. törvény.

„Brüsszel I.”: A Tanács 44/2001/EK rendelete (2000. december 22.) a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, vö: HL L 12., 2001.1.16.

A Magyar Népköztársaság és a Román Népköztársaság között a polgári, családjogi és bűnügyi jogsegély tárgyában Bukarestben 1958. évi október hó 7. napján aláírt szerződés/1959. évi 19. tvr.

A Benelux Gazdasági Unió államai, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Francia Köztársaság kormányai között a közös határaikon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló, 1985. június 14-i Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló, 1990. június 19-i egyezmény.

Az Európai Emberi Jogi Egyezmény, CETS No.: 005.

Az Európa Tanács 1970. május 28-i, a Büntetőítéletek Nemzetközi érvényéről szóló Egyezménye [European Convention on the International Validity of Criminal Judgments], CETS No.: 070.

Az Európa Tanács kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, 1959. április 20-i európai egyezménye és kiegészítő jegyzőkönyvei, CETS No.: 030 / 1994. évi XIX. törvény.

9. 3. 4. Egyéb munkaanyagok

World Power Dictionary (projek editor: Anne Wevell) The Reader's Digest Association Far East Limited, ISBN 962-258-236-2, Hong Kong, 2005.

Magyar-angol-magyar jogi szakszótár (felelős szerkesztő: dr. Kőhegyes Anikó) KJK-Kerszöv Jogi és Üzleti Kiadó Kft, Budapest, ISBN 963 224 714 0, 2003.

5/2000. számú BJE határozat.

9. 4. Bírósági határozatok

9. 4. 1. Az Európai Emberi Jogi Bíróság

Series A, No. 161; Application No 14038/88, Soering v. Egyesült Királyság (1989. 07. 07.) 11 EHRR 439.

Series A, No. 166; Application No 11454/85, KOSTOVSKI v. Hollandia (1989. 11. 20.).

Series A, No. 238; Application No 12433/86, Lüdi v. Svájc (1992. 06. 15.).

Series A. No. 140; Application No10862/84, Schenk v. Svájc (1988. 07. 12.)

9. 4. 2. Az Európai Unió Bírósága

120/78 Rewe-Zentral AG v. Bundesmonopolverwaltung für Branntwein (Cassis de Dijon), [1979] EBHT 0649.

6/64 Costa v. ENEL (1964) EBHT 585.

9. 4. 3. Szegedi Ítéltábla

Bf. I. 57/2013/14.

9. 4. 4. Kúria

EBH2013. B.20.

9. 5. Internetes források és letöltések

1. Az Európai Unió portáljának kezdőlapja, http://europa.eu/index_hu.htm

2. Európai Tanács – Kezdőlap, <http://www.european-council.europa.eu/home-page.aspx?lang=hu>
3. European Judicial Network (EJN) Homepage, www.ejn-crimjust.europa.eu
4. A Bizottság közleménye a Tanácsnak és az Európai Parlamentnek – A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térség a polgárok szolgálatában COM(2009) 262 végleges,
<http://eur-lex.europa.eu/Notice.do?mode=dbl&lang=hu&ihmlang=hu&lng1=hu,hu&lng2=bg,cs,da,de,el,en,es,et,fi,fr,hu,it,lt,lv,mt,nl,pl,pt,ro,sk,sl,sv,&val=496593:cs>
5. Európai Bizottság - Európai Igazságügyi Hálózat – Glosszárium
http://ec.europa.eu/civiljustice/glossary/glossary_hu.htm#Communication
6. Az Európai Bizottság honlapja, http://ec.europa.eu/index_hu.htm
7. Az Európai Unió Tanácsának honlapja,
<http://www.consilium.europa.eu/contacts/information-visits-to-the-council?lang=hu>
8. A Belga Királyság, a Bolgár Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Spanyol Királyság, az Osztrák Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Svéd Királyság kezdeményezése az európai bűnügyi nyomozati parancsról szóló európai parlamenti és tanácsi irányelvre vonatkozó Indokolás,
<http://register.consilium.europa.eu/pdf/hu/10/st09/st09288-ad01.hu10.pdf>
9. Cross–border crime: Commission issues opinion on Member States' evidence sharing proposals című cikk, http://europa.eu/rapid/press-release_IP-10-1067_en.htm
10. Európa Tanács honlapja,
<http://www.coe.int/aboutCoe/index.asp?page=quisommesnous&l=en>

11. Az Európa Tanács kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, 1959. április 20-i európai egyezménye 1978-as kiegészítő jegyzőkönyvének szövege, <http://www.conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=099&CM=8&DF=05/11/201 &CL=ENG>
12. A Benelux Gazdasági Unió államai, a Németországi Szövetségi Köztársaság és a Francia Köztársaság kormányai között a közös határaikon történő ellenőrzések fokozatos megszüntetéséről szóló, 1985. június 14-i Schengeni Megállapodás végrehajtásáról szóló, 1990. június 19-i egyezmény szövege, [http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42000A0922\(02\):hu:HTML](http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:42000A0922(02):hu:HTML)
13. A Eurojust honlapja, <http://www.eurojust.europa.eu/Pages/languages/hu.aspx>
14. Lisszaboni Szerződés – Szerződés a 21. századi Európa számára, http://europa.eu/lisbon_treaty/glance/index_hu.htm
15. Eurojust – Annual reports, <http://www.eurojust.europa.eu/about/Pages/annual-reports.aspx#>
16. Az Európa Tanács egyezményei, <http://www.conventions.coe.int/Treaty/Commun/ListeTraites.asp?CM=8&CL=ENG>
17. Az Európai Emberi Jogi Egyezmény szövege, http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_HUN.pdf
18. Az Európa Tanács tagjai, <http://hub.coe.int/web/coe-portal/navigation/47-countries>
19. Az Európa Tanács kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, 1959. április 20-i európai egyezmény részesei államai, <http://conventions.coe.int/Treaty/Commun/ChercheSig.asp?NT=030&CM=8&DF=03/05/2013&CL=ENG>
20. A Schengeni térség államainak listája,

<http://www.diplomatie.gouv.fr/en/france/coming-to-france/getting-a-visa/article/list-of-schengen-area-member>

21. Az EGT-tagállamok listája, <http://konzulizsolgalat.kormany.hu/egt-tagallamok>
22. Az Európai Unió Bizottságának honlapja – Schengen, határok, vízumok; http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/borders-and-visas/index_en.htm
23. Az EUR-Lex portálja, <http://eur-lex.europa.eu/>
24. Az Európai Unió Tanácsának honlapja – az Európai Unió tagállamai közötti kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló 2000. május 29-i egyezmény részes államainak listája, <http://www.consilium.europa.eu/policies/agreements/search-the-agreements-database?lang=en&command=details&id=297&lang=en&aid=2000023&doclang=en>
25. Büntetőügyek Európai Igazságügyi Atlasza, http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN_AtlasAdvanced.aspx
26. Európai Igazságügyi Portál, https://e-justice.europa.eu/content_european_judicial_atlas_in_criminal_matters-102-hu.do
27. Eurojust Éves Jelentés 2010, http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/libe/dv/eurojust_anual_report_2010/eurojust_anual_report_2010_hu.pdf
28. A Statewatch internetes folyóirat honlapja, 2013. áprilisi hírek, [Initiative for a Directive of the European Parliament and of the Council regarding the European Investigation Order in criminal matters - Text suggestions in view of the trilogue on 14 May 2013](http://www.statewatch.org/news/2013/apr/eu-council-eio-text-suggestions-8754-13.pdf) című dokumentum, <http://www.statewatch.org/news/2013/apr/eu-council-eio-text-suggestions-8754-13.pdf>

29. Az Európa Tanács honlapja, a hivatalos nyelvekre vonatkozó rész, <http://www.coe.int/aboutCoe/index.asp?page=CommentTravaillonsNous&l=en>
30. Az európai bizonyításvételről szóló kerethatározat-tervezet, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52003PC0688:EN:HTML>
31. Az európai bizonyításvételről szóló kerethatározat angol nyelvű verziója, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2008:350:0072:0092:en:PDF>
32. A European Criminal Bar Association honlapja, http://www.ecba.org/content/index.php?option=com_content&view=article&id=283&Itemid=130
33. Joachim R. Vogel „The European Evidence Warrant: A new legal framework for transnational evidence gathering in criminal matters” című, 2004. május 01. napján az ECBA szervezésében, Párizsban tartott konferencián elhangzott előadása, http://www.ecba.org/content/index.php?option=com_content&view=article&id=516%3Athe-european-evidence-warrant-a-new-legal-framework-joachim-r-vogel&catid=81%3Aat-ecba-conferences-in-2004&Itemid=80
34. Vermeulen Gert: Mutual Recognition in Practice: Foreign Evidence, <https://biblio.ugent.be/input/download?func=downloadFile&recordOID=1174295&fileOID=1174300>
35. Az Egyesült Királyság kormányának honlapja, a kölcsönös bűnügyi jogsegély (angol rövidítése MLA) intézéséhez ad segítséget, <https://www.gov.uk/mutual-legal-assistance-mla-requests>
36. Egyesült Királyság Központi Jogsegélyhatósága, <https://www.gov.uk/mutual-legal-assistance-mla-requests#contacting-the-uk-central-authority>

37. Az Európai Igazságügyi Hálózat honlapja, az Európai Igazságügyi Hálózat létrehozása, http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN_StaticPage.aspx?Bread=2
38. Börtönbüntetés járna a "zöldbűnözőknek" című cikk, <http://www.bruinfo.hu/cikk/00000000-bortonbuntetes-jarna-a-zolddb-369-noz-337-knek.html>
39. Magyarország ügyészi szervezete, <http://www.mklu.hu/repository/mkudok3670.pdf>
40. Budapest V. kerülete, <http://www.belvaros-lipotvaros.hu/>
41. Budapest XIII. kerülete, <http://www.budapest13.hu/>
42. Közigazgatási és Elektronikus Közszolgáltatások Központi Hivatala, Központi Okmányiroda, <https://kozigazgatas.magyarorszag.hu/intezmenyek/450021/450023/450041/450170/kokmi.html>
43. Nemzeti Adó- és Vámhivatal Közép-magyarországi Regionális Főigazgatóságai, http://nav.gov.hu/nav/regiok/kozep_magyarorszag/kozepmagyarorszag
44. Az Európai Unió Bíróságának honlapja, http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/court-justice/index_hu.htm
45. MÓRÉ SÁNDOR: A schengeni együttműködés és Románia, <http://drept.sapientia.ro/data/tudomanyos/Periodikak/scientia-iuris/2012-1-2/5.pdf>
46. Az Európa Tanács kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, 1959. április 20-i európai egyezménye 1978-as kiegészítő jegyzőkönyvének szövege, http://www.europatanacs.hu/pdf/kulfoldi_jog.pdf

47. Az Európa Tanács kölcsönös bűnügyi jogsegélyről szóló, 1959. április 20-i európai egyezmény 1978-as kiegészítő jegyzőkönyve aláíró államainak naprakész listája, <http://www.conventions.coe.int/Treaty/Commun/ListeDeclarations.asp?NT=099&CM=8&DF=08/08/2013&CL=ENG&VL=1>
48. Az ENYH-hoz kapcsolódó módosító javaslatok és egyéb előkészítő dokumentumok, <http://db.eurocrim.org/db/en/vorgang/242/>
49. A Nemzeti Adó- és Vámhivatal honlapja, A NAV bűnügyi szakterületének hatáskörébe tartozó bűncselekmények, <http://www.nav.gov.hu/nav/bunugy/buncselekmenyek/buncselekmenyek.html>
50. A rendőrség honlapja, <http://www.police.hu>
51. Az Interpol honlapja, <http://www.interpol.int/%20E0%B9%89%E0%B8%9A%E2%80%9Cen/About-INTERPOL/Overview>
52. Az Európai Parlament – magyar nyelvű – honlapja, <http://www.europarl.europa.eu/portal/hu>
53. Az Europol honlapja, <https://www.europol.europa.eu/>
54. Az Európai Unió portálja, a tagállamok – Horvátország, http://europa.eu/about-eu/countries/member-countries/croatia/index_hu.htm
55. De Brauw Blackstone - Westbroek Patrick Ploeger - Marnix Somsen - Roan Lamp: Implementation of European evidence warrant, <http://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=84e4dae7-ba27-42a2-993f-708060ed74f3>
56. A Rendőrség honlapja - határátkelőhelyek, <http://www.police.hu/hirek-es-informaciok/hatarinfo>

57. Európa Tanács 1970. május 28-i, a Büntetőítéletek Nemzetközi érvényéről szóló Egyezményének [European Convention on the International Validity of Criminal Judgments szövege], CETS No.: 070.,

<http://www.conventions.coe.int/Treaty/Commun/QueVoulezVous.asp?NT=070&CM=8&DF=11/09/2013&CL=ENG>

9. 6. Jogsegélyek

9. 6. 1. A Budapesti V. és XIII. Kerületi Ügyészség ügyei

B. 10226/2008.

B. 1364/2008.

B. 3763/2006.

B. 6725/2010.

B. 2026/2011.

B. 7156/2010.

B. 3303/2011.

B. 2103/2010.

B. 8232/2009.

B. 7889/2009.

B. 2132/2011.

B. 3911/2010.

B. 1295/2011.

B. 8085/2010.

B. 3366/2010.

B. 8344/2010.

B. 9244/2010.

B. 1339/2011.

B. 1358/2011.

B. 1463/2011.

B. 1824/2011.

B. 2121/2011.

B. 2939/2011.

B. 3932/2011.
B. 69/2011.
B. 511/2011.
B. 1637/2011.
B. 2183/2011.
B. 3302/2011.
B. 6731/2010.
B. 8326/2010.
B. 3731/2010.
B. 2802/2010.
B. 3091/2009.
B. 3716/2010.
B. 4188/2010.
B. 1581/2010.
B. 4640/ 2009.
B. 5370/2009.

9. 6. 2. A Csongrád Megyei Főügyészség ügyei

1.B.3521/2010.
1. B. 1411/2010.
1.B.1088/2012.
1. B. 456/2012.
1. B. 4973/2011.
1. B. 4844/2011.
1. B. 4659/2011.
1. B. 4428/2011.
1. B. 4028/2011.
1. B. 3545/2011.
1. B. 3025/2011.
1. B. 2800/2011.
1. B. 2585/2011.
1. B. 2473/2011.

- 1. B. 2344/2011.
- 1. B. 2905/2010.
- 1. B. 5032/2010.
- 1. B. 4036/2010.
- 1. B. 2882/2010.
- 2. B. 4638/2011.
- 6. B. 2502/2011.
- 2. B. 1066/2012.
- 1. B. 346/2010.
- 2. B. 22/2011.
- 2. B. 29/2011.
- 1. B. 2183/2011.
- 1. B. 339/2010.
- 1. B. 5367/2010.
- 1. B. 5365/2010.
- 1. B. 5254/2010.
- 2. B. 1635/2011.
- 2. B. 3432/2009.